

Bijlage 1 – Relevante artikelen uit de Woo

Artikel 1.1

Eenieder heeft recht op toegang tot publieke informatie zonder daartoe een belang te hoeven stellen, behoudens bij deze wet gestelde beperkingen.

Artikel 2.1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

document: een door een orgaan, persoon of college als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, opgemaakt of ontvangen schriftelijk stuk of ander geheel van vastgelegde gegevens dat naar zijn aard verband houdt met de publieke taak van dat orgaan, die persoon of dat college;

milieu-informatie: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 19.1a van de Wet milieubeheer;

Onze Minister: Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;

publieke informatie: informatie neergelegd in documenten die berusten bij een orgaan, persoon of college als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, of informatie die krachtens artikel 2.3 door een bestuursorgaan kan worden gevorderd.

Artikel 2.5

Bij de toepassing van deze wet wordt uitgegaan van het algemeen belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische samenleving.

Artikel 4.1

1. Eenieder kan een verzoek om publieke informatie richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf. In het laatste geval beslist het verantwoordelijke bestuursorgaan op het verzoek.

2. Een verzoek kan mondeling of schriftelijk worden ingediend en kan elektronisch worden verzonden op de door het bestuursorgaan aangegeven wijze.

3. De verzoeker behoeft bij zijn verzoek geen belang te stellen.

4. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de aangelegenheid of het daarop betrekking hebbende document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.

5. Indien een verzoek te algemeen geformuleerd is, verzoekt het bestuursorgaan binnen twee weken na ontvangst van het verzoek de verzoeker om het verzoek te preciseren en is het de verzoeker daarbij behulpzaam.

6. Het bestuursorgaan kan besluiten een verzoek niet te behandelen, indien de verzoeker niet meewerkt aan een verzoek tot precisering als bedoeld het vijfde lid. In afwijking van artikel 4:5, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht wordt het besluit om het verzoek niet te behandelen aan de verzoeker bekendgemaakt binnen twee weken nadat het verzoek is gepreciseerd of nadat de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.

7. Een verzoek om informatie wordt ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in hoofdstuk 5.

Artikel 4.2a

Indien een voldoende gespecificeerd verzoek zodanig omvangrijk is dat niet binnen de termijn van artikel 4.4, eerste lid, kan worden beslist, treedt het bestuursorgaan voor het einde van die termijn in overleg met de verzoeker over de prioritering van de afhandeling van het verzoek. Het bestuursorgaan verstrekt de gevraagde documenten zo veel mogelijk in de door de verzoeker gewenste volgorde.

Artikel 4.4

1. Het bestuursorgaan beslist op het verzoek om informatie zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vier weken gerekend vanaf de dag na die waarop het verzoek is ontvangen.

2. Het bestuursorgaan kan de beslissing voor ten hoogste twee weken verdagen, indien de omvang of de gecompliceerdheid van de informatie een verlenging rechtvaardigt. Van de verdaging wordt voor de afloop van de eerste termijn schriftelijk gemotiveerd mededeling gedaan aan de verzoeker.

3. Onverminderd artikel 4:15 van de Algemene wet bestuursrecht wordt de termijn voor het geven van een beschikking opgeschort gerekend vanaf de dag na die waarop het bestuursorgaan de verzoeker meedeelt dat toepassing is gegeven aan artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht, tot en met de dag waarop door de belanghebbende of belanghebbenden een zienswijze naar voren is gebracht of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstrekken.

4. Indien de opschorting, bedoeld in het derde lid, eindigt, doet het bestuursorgaan daarvan zo spoedig mogelijk mededeling aan de verzoeker, onder vermelding van de termijn binnen welke de beschikking alsnog moet worden gegeven.

5. Indien het bestuursorgaan heeft besloten informatie te verstrekken, wordt de informatie verstrekkt tegelijk met de bekendmaking van het besluit, tenzij naar verwachting een belanghebbende bezwaar daartegen heeft, in welk geval de informatie wordt verstrekkt twee weken nadat de beslissing is bekendgemaakt. Indien wordt verzocht om een voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht, wordt de openbaarmaking opgeschort totdat de voorzieningenrechter uitspraak heeft gedaan of het verzoek is ingetrokken.

6. Indien het bestuursorgaan heeft besloten informatie te verstrekken die rechtstreeks betrekking heeft op een derde of die van een derde afkomstig is, deelt het bestuursorgaan dit besluit gelijktijdig mede aan deze derde.

Artikel 4.5

1. Het bestuursorgaan verstrekkt de informatie in de door verzoeker verzochte vorm of, indien dit redelijkerwijs niet gevergd kan worden, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.4, derde lid.

2. Indien de informatie reeds in een voor de verzoeker gemakkelijk toegankelijke vorm voor het publiek beschikbaar is, wijst het bestuursorgaan de verzoeker daarop.

Artikel 5.1

1. Het openbaar maken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:

- a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
- b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
- c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegeleerd;
- d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de betrokken uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven voor de openbaarmaking van deze persoonsgegevens of deze persoonsgegevens kennelijk door de betrokken openbaar zijn gemaakt;
- e. nummers betreft die dienen ter identificatie van personen die bij wet of algemene maatregel van bestuur zijn voorgeschreven als bedoeld in artikel 46 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de levenssfeer maakt.

2. Het openbaar maken van informatie blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:

- a. de betrekkingen van Nederland met andere landen en staten en met internationale organisaties;
- b. de economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen, in geval van milieu-informatie slechts voor zover de informatie betrekking heeft op handelingen met een vertrouwelijk karakter;
- c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
- d. de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
- e. de eerbetrediging van de persoonlijke levenssfeer;
- f. de bescherming van andere dan in het eerste lid, onderdeel c, genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens;
- g. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
- h. de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage;
- i. het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen.

3. Indien een verzoek tot openbaarmaking op een van de in het tweede lid genoemde gronden wordt afgewezen, bevat het besluit hiervoor een uitdrukkelijke motivering.

4. Openbaarmaking kan tijdelijk achterwege blijven, indien het belang van de

geadresseerde van de informatie om als eerste kennis te nemen van de informatie dit kennelijk vereist. Het bestuursorgaan doet mededeling aan de verzoeker van de termijn waarbinnen de openbaarmaking alsnog zal geschieden.

5. In uitzonderlijke gevallen kan openbaarmaking van andere informatie dan milieuinformatie voorts achterwege blijven indien openbaarmaking onevenredige benadeling toebrengt aan een ander belang dan genoemd in het eerste of tweede lid en het algemeen belang van openbaarheid niet tegen deze benadeling opweegt. Het bestuursorgaan baseert een beslissing tot achterwege laten van de openbaarmaking van enige informatie op deze grond ten aanzien van dezelfde informatie niet tevens op een van de in het eerste of tweede lid genoemde gronden.

6. Het openbaar maken van informatie blijft in afwijking van het eerste lid, onderdeel c, in geval van milieu-informatie eveneens achterwege voor zover daardoor het in het eerste lid, onderdeel c, genoemde belang ernstig geschaad wordt en het algemeen belang van openbaarheid van informatie niet opweegt tegen deze schade.

7. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op milieu-informatie die betrekking heeft op emissies in het milieu.

Artikel 5.2

1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen. Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan ambtelijke adviezen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad, niet zijnde feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.

2. Het bestuursorgaan kan over persoonlijke beleidsopvattingen met het oog op een goede en democratische bestuursvoering informatie verstrekken in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.

3. Onverminderd het eerste en tweede lid wordt uit documenten opgesteld ten behoeve van formele bestuurlijke besluitvorming door een minister, een commissaris van de Koning, Gedeputeerde Staten, een gedeputeerde, het college van burgemeester en wethouders, een burgemeester en een wethouder, informatie verstrekt over persoonlijke beleidsopvattingen in niet tot personen herleidbare vorm, tenzij het kunnen voeren van intern beraad onevenredig wordt geschaad.

4. In afwijking van het eerste lid wordt bij milieu-informatie het belang van de bescherming van de persoonlijke beleidsopvattingen afgewogen tegen het belang van openbaarmaking. Informatie over persoonlijke beleidsopvattingen kan worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.

Artikel 5.3

Bij een verzoek om informatie die ouder is dan vijf jaar motiveert het bestuursorgaan bij een weigering van die informatie waarom de in artikel 5.1, tweede of vijfde lid, of artikel 5.2 bedoelde belangen ondanks het tijdsverloop zwaarder wegen dan het algemeen belang van openbaarheid.

Artikel 5.5

1. Onverminderd het elders bij wet bepaalde, verstrekt een bestuursorgaan iedere natuurlijke of rechtspersoon op diens verzoek de op de verzoeker betrekking hebbende in documenten neergelegde informatie, tenzij een in artikel 5.1, eerste lid, onderdelen a, b en c, alsmede d en e, voor zover betrekking hebbend op derden, genoemd belang aan de orde is of een in artikel 5.1, tweede of vijfde lid, of artikel 5.2 genoemd belang zwaarder weegt dan het belang van de verzoeker bij toegang tot op hem betrekking hebbende informatie. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de aangelegenheid of het daarop betrekking hebbende document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.

2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op een verzoek met betrekking tot gegevens ten aanzien van een overleden echtgenoot, geregistreerd partner, kind of ouder van de verzoeker, tenzij een schriftelijke wilsverklaring van de overledene aan de verstrekkingsweg staat.

3. Het bestuursorgaan draagt zorg voor een deugdelijke vaststelling van de identiteit van de verzoeker.
4. Het bestuursorgaan kan aan de verstrekking voorwaarden verbinden ter bescherming van een van de belangen, genoemd in de artikelen 5.1 en 5.2, tenzij de gevraagde informatie met toepassing van de artikelen 5.1 en 5.2 openbaar voor eenieder zou zijn.

Artikel 5.6

1. Het bestuursorgaan kan, in geval informatie ingevolge de artikelen 5.1 en 5.2 niet openbaar gemaakt kan worden, besluiten de informatie uitsluitend aan de verzoeker te verstrekken, indien er klemmende redenen zijn om de verzoeker niettegenstaande de toepasselijke uitzonderingsgrond of -gronden de gevraagde informatie niet te onthouden.
2. Het eerste lid vindt slechts toepassing voor zover dit niet in strijd is met een toepasselijke geheimhoudingsplicht.
3. Het bestuursorgaan kan aan de verstrekking voorwaarden verbinden ter bescherming van een van de belangen, genoemd in de artikelen 5.1 en 5.2.

Artikel 5.7

1. Een bestuursorgaan kan ten behoeve van historisch, statistisch, wetenschappelijk of journalistiek onderzoek toegang bieden tot informatie:
  - a. die ingevolge de artikelen 5.1 en 5.2 niet openbaar gemaakt kan worden; of
  - b. waarvan de vaststelling of deze informatie ingevolge de artikelen 5.1 en 5.2 openbaar gemaakt kan worden een onevenredige inspanning vergt.
2. Het bestuursorgaan kan aan het verlenen van toegang voorwaarden verbinden.
3. De toegang tot informatie overeenkomstig het eerste lid wordt in ieder geval verleend onder de voorwaarde dat degene aan wie toegang wordt verleend, de verkregen informatie niet verder verspreidt zonder voorafgaand besluit van het bestuursorgaan waarin de informatie met toepassing van de artikelen 5.1 en 5.2 openbaar gemaakt wordt.

01

24 Checklist project – 04-037 Uitbreiding RWZI Bubali / RWZI Zeewijk / Parkietenbos

- Korte omschrijving project: Design en build van twee nieuwe rioolwaterzuiveringsinstallaties en de uitbreiding en renovatie van de RWZI Bubali
- Type project (sector): Duurzame economische ontwikkeling
- Samenwerkingsprogramma: MJP 2001-2005
- Goedgekeurd bedrag: AWG. 26.547.100,- + AWG. 597.000,- additioneel na aanbesteding, gunningsbedrag is AWG. 27.145.000
- Looptijd (gepland/werkelijk): Uitvoeringsovereenkomst: 09-06-2005. Datum retour bankgarantie aan 5.12.2011 (FDA heeft tot heden geen proces verbaal ontvangen van DOW, daar zij gebruik wensen te maken van resterende gelden uit de stelpost)
- Bijzonderheden:
- Reviewer Deloitte: 51.12.e-mailadres

Actor rol	Organisatie	Contact persoon
Aanvraager financiering / opdrachtgever	Land Aruba / DOW	
Opsteller projectdossier	DOW	51.12.e-mailadres
Opsteller bestek / ToR	51.12.e-mailadres	
Directievoerder	51.12.e-mailadres daarna DOW	
Indiener projectdossier	DEZHI	
Projectmanager/beoordelaar aanvraag	FDA	51.12.e-mailadres
Technisch adviseur FDA	51.12.e-mailadres 51.12.e-mailadres 51.12.e-mailadres 51.12.e-mailadres 51.12.e-mailadres 51.12.e-mailadres	
Uitvoerder (leverancier / aannemer)	51.12.e-mailadres	
Onderaannemers	51.12.e-mailadres	

Criterium	Bron	J	N	I	M	Opmerkingen
Projectcyclus						
1. Projectdossier is opgesteld volgens het standaardformaat inclusief Logical Framework	Gesprek 51.12.e-mailadres	X				Dit deelproject is onderdeel van het overkoepelende projectdossier "uitvoering 1 ^e fase afvalwaterstructuurplan Aruba 2002-2005"
2. Stakeholders en DEZHI zijn betrokken bij opstellen projectdossier	Documenten	X				DEZHI heeft verzoek ingediend bij FDA om het project te financieren.
3. Projectdossier is goedgekeurd door betreffende Ministerie/Directie	Documenten	X				
4. Projectdossier is goedgekeurd door DEZHI	Documenten	X				
5. Projectdossier is aan FDA aangeboden door Minister FEZ	Documenten	X				

6. Financieringsaanvraag is beoordeeld door FDA	Documenten	X		
7. Financieringsbeslissing FDA is vastgelegd	Documenten	X		
8. FDA heeft aanbestedingstraject door projectindienner bewaakt	Documenten	X		
9. FDA heeft adequate monitoring verricht op uitvoering project	Documenten	X		
10. FDA is betrokken bij de beëindiging van het project	Gesprek 5.1.2.6 Gesprek 5.1.2.6 [redacted]		X	Het project is niet officieel beëindigd daar er nog geen procesverbaal is. FDA heeft nog geen procesverbaal ontvangen van DOW.
11. Projectevaluatie is uitgevoerd door FDA of beide Landen		X		Geen informatie beschikbaar
12. Projectcyclus is binnen de daarvoor bepaalde tijd doorlopen	Documenten	X		Sanering grond Parkietenbos
Projectdoelstelling (vooraf gedefinieerd)				
13. Projectdoelstelling draagt bij aan ontwikkelingsdoelstelling meerjarenprogramma (outcome)	Documenten	X		De overkoepelende programmadoelstelling is "het opheffen van alle waterafvallozingen in zee en op andere openbare plaatsen en tevens het stimuleren van het hergebruik van gezuiverd en gedesinfecteerd afvalwater".
14. Output sluit aan op projectdoelstelling	Documenten Gesprek 5.1.2.6	X		In het overkoepelend projectdossier (Logframe) zijn de indicatoren opgenomen om de resultaten te meten / toetsen. Tevens wordt er in het bestek opgenomen hoe bij oplevering gemeten moet worden of de geleverde "producten" voldoen aan de gestelde eisen.
15. Output is meetbaar gedefinieerd	Documenten Gesprek 5.1.2.6	X		Idem
16. Outcome sluit aan op ontwikkelingsdoelstelling	Documenten	X		Ontwikkelingsdoelstelling: "Het voeren van een geïntegreerd beleid dat de grondslag vormt voor het consolideren van de economische ontwikkeling teneinde hieraan een duurzaam karakter te geven, alsmede de mogelijkheden te scheppen voor nieuwe ontwikkelingen in harmonie met het milieu.
17. Outcome is meetbaar gedefinieerd	Documenten	X		Middels indicatoren in het Logframe van het overkoepelend projectdossier
Projectresultaat (achteraf gemeten)				
18. Output is gemeten	Gesprek 5.1.2.6 [redacted]	X		Conform bestek wordt er bij oplevering gemeten of er aan de eisen wordt voldaan. Er worden rapporten opgesteld m.b.t. kwaliteit van water, die continu worden opgesteld door het laboratorium personeel van het

				DOW
19. Outcome is gemeten		X		Er is geen rapportage met de indicatoren zoals vastgesteld in het overkoepelend projectdossier.
20. Projectdoelstelling is gerealiseerd	Documenten	X		De projectdoelstelling van dit deelproject is gerealiseerd en het draagt bij aan de programmadoelstelling.
21. Overheid heeft maatregelen getroffen om duurzaamheid te waarborgen (bijv. opgenomen in begroting)	Gesprek 5.1.2.e Gesprek 5.1.2.e	X		<ul style="list-style-type: none"> - De loizingsverordeningen en andere wet- en regelgeving zijn er nog niet. Er vinden geen heffingen zodat er verdere investeringen in de RWZI's kunnen plaatsvinden - De DOW neemt wel het beheer en onderhoud in haar begroting.
22. Indien van toepassing: reden van niet behalen projectdoelstelling				
Projectcontrol				
23. Risico's zijn vooraf gedefinieerd	Documenten Gesprek 5.1.2.e	X		<ul style="list-style-type: none"> - Wetgeving m.b.t. werkvergunning voor buitenlandse krachten was veranderd - Krachte planning - Sanering grond - Parkietenbos
24. Maatregelen zijn getroffen om risico's te mitigeren	Documenten Gesprek 5.1.2.e Gesprek 5.1.2.e	X		<ul style="list-style-type: none"> - Er is getracht om maatregelen te nemen in zoverre die mogelijk waren, onder andere door eerst de grond bij Parkietenbos te saneren. - Hoewel volgens het DOW bij de verantwoordelijke Minister is aangekaart dat er rekening moet worden gehouden met buitenlandse arbeidskrachten, moest toch de volledige werkvergunningsprocedure worden doorlopen, met vertragingen als gevolg. - De oplevering van de RWZI's is in fasen gegaan, maar toch is er vertraging geweest in het project.
25. Project is binnen geplande tijdpad uitgevoerd	Documenten Gesprek 5.1.2.e	X		<p>Er is vertraging geweest in dit project door diverse factoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door invoering/wijziging van arbeidswetgeving werd het te werk stellen van buitenlandse krachten moeilijk. - 5.1.2.f

						<p>5.1.2.4.1.1.1.1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wijzigingen in de bouw door DOW - Verandering in locatie Zeewijk waardoor er grondonderzoek, re-engineering etc plaats moest vinden. Hiervoor is er een apart project gestart van ± AWG. 2.000.000,- - Uitbreiding RWZI Bubali is in Februari 2006 opgeleverd - RWZI Parkietenbos is in mei 2006 opgeleverd - De bouw van RWZI Zeewijk is in januari 2008 gestart en eind oktober 2008 opgeleverd. Daar er nog bepaalde leveringen door de aannemer plaats moest vinden heeft het nogal een paar jaar geduurd voordat het project als beëindigd werd beschouwd.
26. Project is binnen budget uitgevoerd	Documenten Gesprek 5.1.2.4.1.1.1.1 Gesprek 5.1.2.4.1.1.1.1	X				Aan extra kredieten is er een bedrag van AWG. 493.000,- goedgekeurd door het bestuur van FDA. Tijdens het project zijn er ook wijzigingen gekomen in het bestek waardoor deze kredieten noodzakelijk zijn geacht. Kreditaanvragen zijn onderbouwd aan het Bestuur van FDA gedaan.
27. Periodieke voortgangsrapportages zijn beschikbaar	Documenten	X				Notulen
28. FDA heeft issues in voortgangsrapportage adequaat opgevolgd	Documenten Gesprek 5.1.2.4.1.1.1.1	X				Notulen
Projectaanbesteding						
29. Procedureregels op het gebied van aanbesteding zijn nagekomen		X				Middels een MB is er besloten om af te zien van een openbare aanbesteding voor dit project vanwege de gespecialiseerde aard van het ontwerp, de engineering en de uitvoering. Er is gekozen voor een onderhandse aanbesteding o.b.v. voorselectie.
30. Aanbestedingsproces is binnen gestelde tijd afgerond	Documenten	X				
31. Aanbestedingen zijn volgens checklist (staat meestal in ToR) beoordeeld	Documenten	X				Er is tevens een voorselectie geweest.

Bevindingen:

- Het bestek van dit project is opgesteld door [50128] door hun expertise. Tevens hebben zij in eerste instantie de directievoering gedaan. Daar het project vertraging opliep, moest DOW i.v.m. het budget zelf de directievoering overnemen.
- Vertragingen in het project zijn te wijten door:
  - o werkvergunning buitenlandse arbeidskrachten,
  - o conflict in samenwerking tussen aannemer en onderaannemers ([50124])
  - o Veranderingen in het bestek door DOW
  - o Er moest een andere locatie worden gezocht voor RWZI Zeewijk, waardoor een compleet nieuw project gestart moest worden teneinde grondonderzoek, re-engineering etc. moest plaatsvinden.
- De RWZI's zijn in fasen opgeleverd: eerst Bubali in februari 2006, vervolgens Parkietenbos in mei 2006 en als laatste Zeewijk in oktober 2008
- Hoewel er geen projectevaluatie is gedaan (middels een rapportage) is door middel van de opgestelde indicatoren in het overkoepelend projectdossier vast te stellen dat het project zeker aan het programmandoelstelling heeft bijgedragen.
- **Valtbulten reikwijdte Woerverzoek**
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Eindconclusie:

- Met dit deelproject is bijgedragen aan de programma- c.q. projectdoelstelling (overkoepelend projectdossier) "het opheffen van alle waterafvallozingen in zee en op andere openbare plaatsen en tevens het stimuleren van het hergebruik van gezuiverd en gedesinfecteerd afvalwater".
- Waterafvallozingen in zee (met name Zeewijk) zijn nihil.
- Het effluent van de RWZI's voldoet aan de zuiveringseisen en het kan (wordt) gebruikt als irrigatiewater door Tierra del Sol en Divi Links. Het resterende effluent wordt geloosd in zee.

1508201200214

- 02 Pagina's met uitsluitend informatie die buiten de reikwijdte van het Woo-verzoek valt, zijn verwijderd uit dit document.

Oranjestad, 1 augustus 2012

Aan: de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Mw. mr. drs. J.W.E. Spies

d.t.k.v. de Vertegenwoordiging van Nederland op Aruba

L.G. Smith Boulevard 44

Oranjestad, Aruba

de Minister van Algemene Zaken

De heer mr. M.G. Eman

Bestuurskantoor

L.G. Smith Boulevard 76

Oranjestad, Aruba

de Minister van Financiën, Communicatie, Utiliteiten en Energie

de heer ing. M.E. de Meza

Bestuurskantoor

L.G. Smith Boulevard 76

Oranjestad, Aruba

Kenmerk : 2012-FDA-E-760

Betreft : Fondo Desaroyo Aruba

Excellenties,

Zoals vastgelegd bieden wij u hierbij aan de voortgangsrapportage per 31 december 2011.

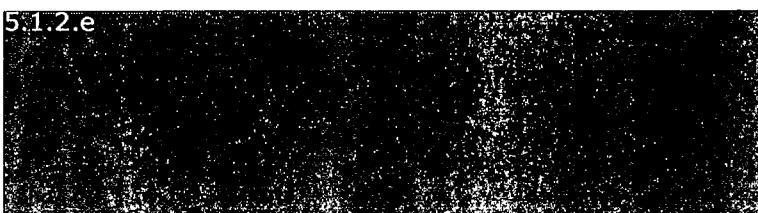
Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend,

Stichting Fondo Desaroyo Aruba,

Namens deze AIB BANK N.V.

5.1.2.e

Managing Director

Executive Manager Program & Project Management

cc.: Vertegenwoordiging van Nederland in Aruba

Directie Economische Zaken, Handel en Industrie

P.O. Box 1011, Wilhelminastraat #36, Oranjestad, Aruba, E-mail: info@aib-bank.com, Tel.: (297) 582-7327, Fax.: (297) 582-7461

1508201206215

**Fondo Desaroyo Aruba
Voortgangsrapportage
2de halfjaar 2011**

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	2
1. Sector Duurzaam Economische Ontwikkeling	3-16
2. Sector Onderwijs	17-33
3. Sector Kwaliteit van Bestuur	34-56
4. Sociale Sector	57-60
5. Stages en Uitzendingen	61-62
6. Sector Volksgezondheid	63-67
7. NGO's	68
8. TS Voorbereiding Projecten	69-72
9. Externe evaluatie	73
10. Sector Rechtshandhaving	74-121
11. Sector Producto Aruba	122-126
12. Waarderingsfonds	127
13. Saldi van het Fonds	
14. Bijlage	

*Voortgangsrapportage projecten over 2^e helft 2011
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011*

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

I. Inleiding

Het Bestuur van de stichting Fondo Desaroyo Aruba ("FDA") biedt hierbij met genoegen aan de voortgangsrapportage over de tweede (2^e) helft van 2011.

Sector:

**Duurzaam Economische
Ontwikkeling**

1

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Sector : Duurzaam Economische Ontwikkeling		
MJP 2001-2005 <u>Ontwikkelingsdoelstelling</u>	Programmadoelstelling	
Het voeren van een geïntegreerd beleid dat de grondslag vormt voor het behouden en consolideren van de economische ontwikkeling teneinde hiervan een duurzaam karakter te geven, alsmede mogelijkheden te scheppen voor nieuwe ontwikkelingen in harmonie met het milieu.	De verbetering van de milieukwaliteit door de oplossing / beheersing van een aantal van de gesigneerde problemen die een bedreiging voor het milieu vormen.	
	<u>Nieuwe Programmadoelstelling</u> specifiek voor afvalwaterstructuurplan:	<u>Programmaraesultaat specifiek voor Afvalwaterstructuurplan:</u>
	Het afvalwaterstructuurplan heeft tot doel het opheffen van alle rioolafvalwater-lozingen in zee en op andere openbare plaatsen en tevens het stimuleren van het gebruik van gezuiverd en gedesinfecteerd afvalwater. <i>Is aangepast en opgenomen in jaarprogramma 2002-2003</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het rioolafvalwater afkomstig uit de gebieden Seroe Colorado, Zeewijk, Cura Cabai en Cas Paloma wat direct in zee gestort werd, wordt nu middels een rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) gezuiverd en hergebruikt voor irrigatie of wordt in zee gestort. 2. De Capaciteit van het RWZI Bubali is minstens tot 2010 afgestemd op de hoeveelheid aangevoerd afvalwater en er wordt meer irrigatiewater geproduceerd. 3. De DOW reactietijd op overstortingsincidenten van afvalwater uit het rioleringsstelsel in openbare plaatsen is tot 1 dag gereduceerd.
		<u>Programmaraesultaat specifiek voor Afvalverwerking</u>
		<ol style="list-style-type: none"> 1. De grond onder en rondom de verwerkingsplaats wordt niet verder vervuild. 2. De kwaliteit van de lucht bij het Parkietenbos voldoet aan de kwaliteitsnormen. 3. De kwaliteit van het zeewater in het kustgebied bij Parkietenbos voldoet aan de

Voortgangsrapportage projecten over 2^e helft 2011

Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

		kwaliteitsnormen.
		<u>Programmaraesultaat specifiek voor Monitornetwerk</u>
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Het netwerk is operationeel en de kwaliteit van de lucht wordt gemonitord. 2. Het netwerk is operationeel en de kwaliteit van het water wordt gemonitord.
		<u>Programmaraesultaat specifiek voor Voorlichting</u>
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is een programma gericht op het bevorderen van het milieubewustzijn van relevante doelgroepen.
		<u>Programmaraesultaat specifiek voor Kustbeheer/ Strandproblematiek</u>
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is een programma Kustbeheer

<u>MJP 2006-2009</u> <u>Ontwikkelingsdoelstelling</u>	<u>Programmadoelstelling</u>	
Een duurzame ontwikkeling voor Aruba	Verbeterd milieu- gezonder leef, woon- en werkmilieu (of verhoogde kwaliteit van het leven)	
		<u>Programmaraesultaten specifiek:</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opgeknapte en Schone stranden en kustbeheer voor Aruba 2. Verbeterde milieu kwaliteit – vermindering van de lozing van en hergebruik van afvalwater. 3. Verbeterde milieu kwaliteit- verbeterde inzameling en verwerking van afvalstoffen. 4. Verbeterde verkeersmobiliteit/ verkeerscirculatie

Voortgangsrapportage projecten over 2^e helft 2011
 Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Ingediend Projectdossier	Afvalwater Structuurplan ("AWSP")
Geraamde projectkosten:	Budget programma 2000- 2005: 34.700.000 34.650.000 (projectfasen 2000 t/m 2006)

Het AWSP bestaat uit verschillende projecten. Tot op heden zijn de volgende projecten ingediend bij de FDA:

1. Aanleg van een nieuwe grotere Hoofdtransportleiding in Oranjestad.
2. Aanleg van Vet en Zandvangputten aan de RWZI te Bubali
3. Actualisering prognoses afvalwater rapport
4. Aansluiting collecteurriolen van Cas Paloma / Simeon Antonio aan de RWZI te Bubali
5. Aanleg van een nieuwe Hoofdtransportleiding bij de L.G.Smith Blvd ter aansluiting van de wijken en Hotels op de RWZI te Bubali
6. Studiereis ter voorbereiding voor de Design & Build uitbreiding van de RWZI te Bubali en bouw van 2 nieuwe RWZI's te Parkietenbos en Zeewijk
7. Inhuur Consultants & Directievoering voor de Design & Build bouw / uitbreiding van de RWZI's
8. Design & Build uitbreiding van de RWZI te Bubali en bouw van 2 RWZI's te Parkietenbos en Zeewijk
9. Aanschaf vrachtwagens voor slibvervoer
10. Afronding RWZI project
11. Afronding RWZI project (additioneel)
12. Vergroting en sanering collecteurriool Oranjestad naar RWZI Bubali
13. Hoofdregenwater afvoer Oranjestad: onderdeel Concessielaan- Oude Schoolstraat - Zuidstraat - Lagoen

Projecten reeds beëindigd zijn opgenomen in de bijlage.

MJP 2001-2005

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Design & Build Uitbreiding RWZI te Bubali en bouw van RWZI te Parkietenbos en te Zeewijk
Doel van het project	De renovatie en uitbreiding van de huidige RWZI te Bubali teneinde de hoeveelheid afvalwater op een degelijke manier te kunnen verwerken en de bouw van 2 nieuwe RWZI – een te Parkietenbos voor de vacuüm trucks en een te Zeewijk voor de verwerking van het afvalwater van deze wijken.
Verplichtingennummer	2004-FDA-PA-037
Datum van indiening	November 2004
Nummer bestek	W+B Bestek
Budget onderdeel in projectdossier	25.547.100,00 – Uitvoeringsbegroting is 26.145.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	16 december 2004
Bedrag goedgekeurd	27.145.000,00 (Uitvoeringsbegroting + 1 miljoen marge)
Status project	Opgeleverd
Aanbestedingsvorm	Op uitnodiging met een MB aanbesteed op 11 april 2005 voor de technische offerte (design) en op 28 april 2005 voor de financiële offerte (price proposal). Door de gespecialiseerde aard van het werk is geopteerd om i.p.v. een openbare aanbesteding 12 gespecialiseerde bedrijven uit te nodigen.
Regels/ bepalingen	Fidic
Aanbestedingsresultaat	27.145.000,00 (gegund op 9 juni 2005 aan Albo Aruba N.V.) na

Voortgangsrapportage projecten over 2e helft 2011

Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

	goedkeuring van het Bestuur voor het verschil welke gedekt zal worden door verwachte interestopbrengsten van het jaar 2005.
Bijzonderheden uitvoering	Design & Build. Er zijn tot nu toe 3 'Change order requests' goedgekeurd, nl. AWG 102.510,00 AWG 70.895,00 en AWG 277.406,70
Uitvoeringsplanning	16 juni 2005 is het werk aangevangen. De uitvoeringsduur is bepaald op 15 maanden.
Uitvoeringsplanning	Project is beëindigd. In afwachting ondertekening proces verbaal project beëindiging.
Verwachte oplevering/ in gebruik name	28 november 2008
Uitgaven 31 december 2011	27.678.837,58

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Aanschaf vrachtwagens voor slibvervoer
Doel van het project	Het aanschaffen van vrachtwagens om het slib van RWZI Bubali en RWZI Zeewijk te transporter naar RWZI Parkietenbos
Verplichtingenummer	2006-FDA-PA-058
Datum van indiening	1 december 2006
Nummer bestek	DOW nr. 33, d.j. 2006
Budget onderdeel in projectdossier	846.660,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	15 januari 2007
Bedrag goedgekeurd	AWG 931.326,00 (Directiebegroting plus 10% FDA marge)
Status project	In uitvoering
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	1e aanbesteding in januari 2007 is mislukt; er waren geen inschrijvers. DOW is in onderhandeling met Amerikaanse leverancier. 2e aanbesteding 16 mei 2007 is ook mislukt; één offerte voldeed niet aan de administratieve eisen en de andere offerte voldeed niet aan de technische vereisten. DOW is bezig met Amerikaanse leverancier om trucks middels MB rechtstreeks te kopen. FDA heeft geadviseerd om 'off the shelf' trucks te kopen middels Openbare Aanbesteding. Deze heeft plaatsgevonden in juni 2010. In september 2010 is gegund aan de enige inschrijver, Star Enterprises N.V. voor AWG 1.344.594. Project is in uitvoering.
Bijzonderheden uitvoering	Na ondertekening van het contract, heeft de opdrachtnemer aangegeven dat de prijzen van haar leverancier per 1 oktober omhoog zijn gegaan. FDA heeft extra krediet bedrag van AWG 59.124 gegund aan Star Enterprises N.V.
Uitvoeringsplanning	Startdatum 29 september 2010. Uitvoeringsduur 7 maanden.
Verwachte oplevering/ in gebruik name	29 april 2010
Uitgaven 31 december 2011	1.403.718,00

Voortgangsrapportage projecten over 2e helft 2011
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

1508201200223

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

MJP 2006-2009

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Aanleg HTL Cura Cabai – RWZI Zeewijk
Doel van het project	Aanleg van een 1600 m lange persleiding van Cura Cabai naar Zeewijk met bijbehorend pompgemaal
Verplichtingenummer	2008-FDA-PA-002
Datum van indiening	16 januari 2008
Nummer bestek	DOW NR. 20-2007
Budget onderdeel in projectdossier	1.229.298,52
Datum van goedkeuring van Bestuur	22 februari 2008
Bedrag goedgekeurd	1.352.228,38
Status project	In principe afgerond. DOW heeft echter niet alle werkzaamheden die verricht zijn tijdens de onderhoudstermijn goedgekeurd. Pas na deze goedkeuring, zal DOW de laatste facturen indienen bij FDA ter betaling en het proces verbaal project beeindiging opstellen.
Aanbestedingsvorm	Openbaar
Regels/ bepalingen	UAV en UAR
Aanbestedingsresultaat	1.270.000,00
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	100 werkbare werkdagen
Verwachte oplevering/ in gebruik name	12 december 2008
Uitgaven 31 december 2011	1.224.678,60

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Vergroting en sanering collecteurriool Oranjestad naar RWZI Bubali
Doel van het project	Deze riolering vervoert het afvalwater van het gerioerde deel van O'stad, een aantal buitenwijken en het afvalwater van de 'low-rise hotels' naar de RWZI Bubali. De riolering wordt vergroot door buizen ernaast te leggen.
Verplichtingenummer	2009-FDA-PA-090
Datum van indiening	9 december 2009
Nummer bestek	DOW NR. 30-2009
Budget onderdeel in projectdossier	1.873.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	9 februari 2010
Bedrag goedgekeurd	2.060.300,00
Status project	In uitvoering
Aanbestedingsvorm	Openbaar aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	1.876.509,00 aan N.V. Arubaanse Wegenbouw Maatschappij
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	120 werkbare dagen
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Startdatum is vastgesteld op 26 juli 2010. Verwachte opleverdatum

Voortgangsrapportage projecten over 2e helft 2011

Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

	I februari 2011
Uitgaven 31 december 2011	1.588.924,98

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Hoofdregenwater afvoer Oranjestad: Onderdeel Concessielaan- Oude Schoolstraat – Zuidstraat - Lagoen
Doel van het project	Het uitbreiden van de regenwaterafvoer capaciteit in Oranjestad door het aanleggen van 2 kunststofbuizen met een diameter van 900 mm vanaf de kruising Concessielaan/ J.G. Emanstraat, via de Oude Schoolstraat, de Zuidstraat en uitmondend in de Lagoen.
Verplichtingennummer	2011-FDA-PA-058
Datum van indiening	16 september 2011
Nummer bestek	DOW NR. 16-2011
Budget onderdeel in projectdossier	2.103.599,54
Datum van goedkeuring van Bestuur	13 oktober 2011
Bedrag goedgekeurd	2.313.959,50
Status project	In gunningfase
Aanbestedingsvorm	Openbaar aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	2.260.640,00 aan MNO Vervat Aruba N.V.
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 31 december 2011	0,00

Conclusie:

De uitvoering van bovenvermelde projecten zal zeker bijgedragen voor het behalen van het programmaresultaat van het afvalwaterstructuurplan. De mate van bijdrage kan alleen worden bepaald in een latere fase bij de afronding van alle projecten en bij een werkelijke meting.

Met betrekking tot het afvalwaterstructuurplan het volgende;

Er dient bij de FDA nog de volgende projecten ingediend te worden:

- Aansluiting van de wijken van Zeewijk aan de RWZI Zeewijk. Bij de indiening van het project van aansluiting dient er gedocumenteerd te worden of hiermee alle gebieden/ wijken van Zeewijk en San Nicolaas die direct in zee storten, aangesloten worden aan de RWZI van Zeewijk. DOW heeft aangegeven dat na de uitvoering van de aansluitingen van bovenvermelde wijken er nog steeds lozing plaatsvindt bij Colony en bij Pos Chiquito. Dit zal door de FDA verder met DOW aangekaart worden.

Met betrekking tot het hergebruik van het afvalwater voor irrigatie het volgende;

Land Aruba heeft tot op heden alleen 2 afnemers voor het hergebruik van het afvalwater van de RWZI te Bubali. Land Aruba dient ervoor zorg te dragen dat er meerdere afnemers zijn voor het hergebruik van het afvalwater voor irrigatie. FDA heeft het ontwerp van de te bouwen RWZI's bij Zeewijk en bij Parkietenbos goedgekeurd met een buffertank. De buffertank is belangrijk in het geval Land afnemers krijgt voor het hergebruik van het afvalwater.

Voortgangsrapportage projecten over 2e helft 2011
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Met betrekking tot de capaciteit van de uitgebreide RWZI te Bubali en of het voldoende is voor tenminste het verwerken van de in het jaar 2010 hoeveelheid aangevoerd afvalwater.

De informatie van het rapport actualisering van prognose ten behoeve van het AWSP, (opgesteld in jaar 2002) is meegenomen in het bestek van Design & Build RWZI Zeewijk en Parkietenbos en het bestek van renovatie en uitbreiding RWZI te Bubali. In dit rapport staat geactualiseerde informatie omrent de te verwerken afvalwatercapaciteit in het jaar 2010. Conform recente informatie verkregen van de AIB BANK N.V. zal er in de omgeving van Bubali in totaal 2147 "condominiums" gebouwd worden. (ontwikkelingen 2006-2007). In het bovenvermelde rapport omrent de te verwerken afvalwatercapaciteit zijn deze "condominiums" niet verwerkt. Dit kan als gevolg hebben dat de uitgebreide RWZI Bubali in het jaar 2010 niet voldoende capaciteit heeft om het afvalwater van de omgeving te verwerken.

Met betrekking tot de reactietijd van de DOW i.v.m. overstortingsincidenten is gereduceerd.

FDA heeft contact opgenomen met Dienst Openbare Werken (DOW) en DOW heeft geïnformeerd dat zij inderdaad een reductie heeft gezien van overstortingsincidenten. Tot heden heeft FDA geen additionele informatie ontvangen van DOW.

Ingediend Projectdossier	Afvalverwerking	Budget programma 2000- 2005:	30.000.000
Geraamde projectkosten:	30.000.000		

Het afvalverwerkingproject bestaat uit verschillende projecten. (Bouw/ directievoering en een MER Rapport) Tot op heden zijn 4 projecten ingediend bij de FDA:

1. RFP Design & Build Waste Management Facility te Parkietenbos.
2. Environmental & Health Impact Assessment report – technisch rapport II is beëindigd.
3. Directievoering afvalverwerking.
4. Directievoering afvalverwerking II
5. Onderzoek op SWMF

Projecten reeds beëindigd zijn opgenomen in de bijlage

MJP 2001-2005

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling – Afvalverwerking
Projectonderdeel	RFP Design & Build Constructie
Doel van het project	Design & Build afvalverwerking. Gegadigden worden gevraagd hun oplossingen aan te bieden voor het verwerken van de verschillende afvalstromen met als prioriteit het verwerken van de huishoudelijke en commerciële afval ter voorkoming van het volstorten van de landfill bij Parkietenbos.
Verplichtingenummer	2004-FDA-PA-018 = RFP project
Datum van indiening	27 juli 2004
Budget onderdeel in projectdossier	28.000.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	Het Bestuur heeft aangegeven op 30 mei 2005 bereid te zijn goedkeuring te geven voor het project indien aan een lijst van voorwaarden kan worden voldaan. Directie heeft deze lijst van voorwaarden onderhandeld met B & L en heeft een advies d.d. 28 september 2005 ingediend bij het Bestuur. Bestuur heeft in vergadering d.d. 14 oktober 2005 het advies besproken en van

Voortgangsrapportage projecten over 2e helft 2011
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

	instructies voorzien. Directie heeft de instructies verwerkt in het advies en heeft een nieuw advies opgesteld d.d. 14 oktober 2005. Dit laatste advies is door het Bestuur goedgekeurd. Directie heeft uitvoering gegeven aan de punten opgenomen in het advies.
Bedrag goedgekeurd	28.000.000,00
Status project	Stopgezet. Rechtszaak pending tussen leverancier en Land Aruba.
Aanbestedingsvorm	Expression of Interest (EOI) met een Request for Proposal (RFP). De FDA heeft een MB hiervoor gekregen.
Regels/ bepalingen	Fidic – met Arubaanse recht
Aanbestedingsresultaat	28.000.000,00 Project gegund aan B & L.
Bijzonderheden uitvoering	Project is redelijk vertraagd. Had eind december 2007 opgeleverd moeten worden. Bouldin & Lawson was op zoek naar nieuwe onderaannemer om werk af te maken. ALBO heeft het werk als onderaannemer aangenomen. Land Aruba en Boulding & Lawson hebben een addendum ondertekend. Daarna was er een discussie over de financiering van de machines, waarbij in 2010 akkoord is verkregen van het bestuur van FDA om gelden vrij (binnen contract) te geven om deze machines te kopen ter voortgang van het project.
Uitvoeringsplanning	444 werkbare werkdagen
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Opgeleverd in juli 2009. Systemen moeten nu één jaar draaien eer fase II ingediend kan worden ter financiering. Land Aruba heeft een onderzoek naar de resultaten van het project laten verrichten. Zij is momenteel het rapport met bevindingen aan het evalueren en zal binnenkort een beslissing nemen m.b.t. de vervolg fase. Land Aruba had begin 2011 besloten om de afvalverwerking faciliteit te sluiten. Na een rechtszaak van Bouldin & Lawson tegen Land Aruba en HJC als engineer is door de Ministerraad en de Staten van Aruba besloten tot herstarten van de afvalverwerking faciliteit. Er is een financiering verzoek ontvangen voor de vervolg fase. FDA is in afwachting van resultaten van onderzoek of de machines geleverd door Bouldin & Lawson geschikt zijn. Zo ja, zal FDA B&L restant bedrag dienen te betalen.
Uitgaven 31 december 2011	25.075.747,47

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Directievoering afvalverwerking
Doel van het project	Het inhuren van een consulent voor het uitvoeren van de directievoering bij de realisatie van het project van Duurzaam economische ontwikkeling – Afvalverwerking
Verplichtingennummer	2005-FDA-PA-054
Datum van indiening	5 oktober 2005
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	1.500.000
Datum van goedkeuring van Bestuur	16 juni 2006
Bedrag goedgekeurd	AWG 1.045.000

Voortgangsrapportage projecten over 2e helft 2011

Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Status project	Loopt samen af met beëindiging bouw project. Afronding is in afwachting beslissing regering m.b.t. fase II
Aanbestedingsvorm	Op uitnodiging van 6 bedrijven. Er is een MB ontvangen voor het afwijken van een openbare aanbesteding.
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	800.660, 00 aan HJC Engineering Extra krediet AWG 7.920,00
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	juli 2010
Uitgaven 31 december 2011	761.664,39

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Directievoering afvalverwerking II
Doel van het project	De verlenging van het inhuren van een consulent voor het uitvoeren van de directievoering bij de realisatie van het project van Duurzaam economische ontwikkeling – Afvalverwerking
Verplichtingenummer	2008-FDA-PA-046
Datum van indiening	30 mei 2006
Nummer bestek	n.v.t.
Budget onderdeel in projectdossier	414.140,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	15 juni 2006
Bedrag goedgekeurd	469.225,00
Status project	Goedgekeurd door Bestuur FDA
Aanbestedingsvorm	Direct uit de hand
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	HJC Engineering voor 390.000,00
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Juli 2010
Uitgaven 31 december 2011	360.393,33

Conclusie:

De uitvoering van het bovenvermelde project zal zeker bijdragen voor het behalen van het programmaresultaat voor afvalverwerking. De mate van bijdrage kan alleen bepaald worden in een latere fase bij de afronding van alle projecten en bij een werkelijke meting.

Met betrekking tot de verdere vervuiling van de grond, onder en rondom de verwerkingsplaats, de kwaliteit van de lucht en de kwaliteit van het zeewater bij het Parkietenbos het volgende;

In het "request for proposal" is opgenomen dat het afvalverwerkingsysteem dient te voldoen aan eisen van lucht/water/grond etc van land van herkomst. In dit geval zijn het de eisen van "EPA van de Verenigde Staten van Amerika". Na afronding van bovenvermeld afvalverwerking project dient gemeten te worden of:

1. de grond onder en rondom de verwerkingsplaats verder is vervuild,
2. de kwaliteit van de lucht en het zeewater bij het Parkietenbos voldoet aan de kwaliteitsnormen.

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Ingediend Projectdossier	Monitoringsnetwerken
	Budget programma 2000- 2005: 1.200.000,00
Geraamde projectkosten:	1.200.000,00

Het monitoringsnetwerkprogramma bestaat uit 2 netwerk systemen; Watermonitoringsnetwerk en Luchtmonitoringsnetwerk. Bij de FDA zijn tot op heden de volgende projecten ingediend:

1. Monitoringsnetwerk Water – fase 1 – Het aantrekken van een milieudeskundige voor het opstellen van een watermonitoringsnetwerk en monitoren van implementatie.
2. Monitoringsnetwerk Water – fase 2 – De aanschaf van monitoringsapparatuur, chemicaliën, meubilair/ inrichting van laboratorium.
3. Monitoringsnetwerk Lucht – fase 1 – Het aantrekken van een milieudeskundige t.b.v. het opstellen van een luchtmonitoringsnetwerk en het geven van technische en juridische adviezen ter oplossing van heersende problemen omrent atmosferische emissies
4. Monitoringsnetwerk Lucht – fase 2 – De aanschaf van instrumentarium en toebehoren voor continue luchtmonitoring middels het project 'Biento Fresco'
5. Monitoringsnetwerk Lucht – fase 3 – Aanpassing en uitbreiding instrumentarium
6. Voorlichtingscampagne DEO - Produceren en verspreiden krantenadvertenties/ folders
7. Voorlichtingscampagne DEO – Produceren tv spots/ films voor hotels

Projecten reeds beëindigd zijn opgenomen in de bijlage

MJP 2001-2005

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Monitoringsnetwerk Lucht- fase 3
Doel van het project	Aanpassing en uitbreiding instrumentarium
Verplichtingennummer	
Datum van indiening	22 juni 2009
Nummer bestek	TOR/ bestekken
Budget onderdeel in projectdossier	25.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	
Bedrag goedgekeurd	
Status project	Ingetrokken door dienst
Aanbestedingsvorm	
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 31 december 2011	0,00

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Producieren en verspreiden/plaatsen krantenadvertentie, folders en posters t.b.v. project voorlichting DEO
Doel van het project	Het produceren en verspreiden/plaatsen krantenadvertentie, folders en posters t.b.v. project voorlichting DEO
Verplichtingennummer	2008-FDA-PA-014

Voortgangsrapportage projecten over 2e helft 2011
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Datum van indiening	28 december 2007
Nummer bestek	n.v.t.
Budget onderdeel in projectdossier	219.010,00
Datum van goedkeuring van Directie	6 maart 2009
Bedrag goedgekeurd	219.010,00
Status project	In uitvoering
Bijzonderheden voorbereiding	
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan Stradius voor AWG 194.108,00
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	30 maanden. Aanvangsdatum 15 oktober 2010
Verwachte oplevering/ in gebruik name	15 april 2013
Uitgaven 31 december 2011	103.820,42

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Producieren uitzenden tv spots voor hotels t.b.v. project voorlichting DEO
Doel van het project	Het produceren uitzenden tv spots voor hotels t.b.v. project voorlichting DEO
Verplichtingennummer	2008-FDA-PA-015
Datum van indiening	28 december 2007
Nummer bestek	n.v.t.
Budget onderdeel in projectdossier	241.274,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	23 juli 2009
Bedrag goedgekeurd	241.274,00
Status project	In uitvoering
Bijzonderheden voorbereiding	
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan Pro Video Aruba voor AWG 192.880,23
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	30 maanden. Aanvangsdatum 15 oktober 2010
Verwachte oplevering/ in gebruik name	15 april 2013
Uitgaven 31 december 2011	112.142,74

Conclusie:

De uitvoering van de bovenvermelde projecten zal zeker bijdragen voor het behalen van het programmareultaat van het monitoringsnetwerk. De mate van bijdrage kan alleen bepaald worden in een latere fase bij de afronding van alle projecten en bij een werkelijke meting. De dienst is momenteel bezig met de voorbereiding van een aantal projecten voor de 3^e fase, gezien er een bedrag over is gebleven van het water monitoringsproject fase 2. De dienst zal hier financieringsaanvragen indienen bij FDA.

Met betrekking tot de monitoring van de kwaliteit van de lucht en de kwaliteit van het water het volgende;

Voortgangsrapportage projecten over 2^e helft 2011
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Alleen met een operationeel netwerk systeem voor water en lucht kan daadwerkelijk metingen plaatsvinden en acties genomen worden.

Voor de sector Duurzaam Economische Ontwikkeling dienen de volgende programma's nog uitgevoerd te worden:
 Voorlichtingscampagne Duurzaam Economische Ontwikkeling (DEO) en Strandproblematiek/Kustbeheer.

Ingediend Projectdossier:	Kwaliteitverbetering stranden en Kustgebieden
	Budget programma 2000- 2005: 1.000.000,00
Geraamde projectkosten:	1.000.000

De problematiek rond de verslechterende kwaliteit van de stranden is reeds jaren bekend. De overheid heeft reeds diverse onderzoeken laten doen en een stappenplan ontwikkeld. Het ligt in de bedoeling een integraal kustbeheer op te zetten om aan de kwaliteit van het zeewater en stranden te werken.

Het programma bestaat uit verschillende activiteiten. Bij de FDA is tot op heden de volgende project ingediend:

1. Aanschaf Monitoringsboeien
2. Kwaliteitverbetering strand te Baby Beach
3. Kwaliteitverbetering strand te Mangel Halto
4. Kwaliteitverbetering strand te Arashi

MJP 2001-2005

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Aanschaf Monitoringsboeien
Doel van het project	De aanschaf van monitoringsboeien teneinde de "windspeed, direction, wave height, wave direction, sea surface temperature, sea currents" te kunnen meten en monitoren.
Verplichtingenummer	2006-FDA-PA-031
Datum van indiening	22 september 2006
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	850.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	
Bedrag goedgekeurd	
Status project	Aangehouden door dienst.
Aanbestedingsvorm	
Regels/ bepalingen	
Aanbestedingsresultaat	
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 31 december 2011	0,00

MJP 2004-2009

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling - Kustbeheer en verbetering stranden

Voortgangsrapportage projecten over 2e helft 2011
 Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Kwaliteitsverbetering strand te Baby Beach – fase I	
Doel van het project	Infrastructurele verbetering en het aanbrengen van een deel van het nieuwe plantsoen aan het strand te Baby Beach
Verplichtingenummer	2008-FDA-PA-008
Datum van indiening	3 november 2006. Is daarna ingetrokken om herzien te worden en is opnieuw ingediend op 15 januari 2008.
Nummer bestek	Bestek DOW nr. 19, dj 2006
Budget onderdeel in projectdossier	897.342,76
Datum van goedkeuring van Bestuur	4 maart 2008
Bedrag goedgekeurd	1.024.350,83
Status project	Afgerond. In afwachting van proces verbaal
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan Arubaanse Wegenbouw N.V. voor 890.790,00
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Beëindigd. In afwachting proces verbaal beeindiging
Uitgaven 31 december 2011	855.260,15

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling – Kustbeheer en verbetering stranden Kwaliteitsverbetering strand te Arashi – fase I
Doel van het project	Infrastructurele verbetering en het aanbrengen van een deel van het nieuwe plantsoen aan het strand te Arashi
Verplichtingenummer	2008-FDA-PA-006
Datum van indiening	3 november 2006. Is daarna ingetrokken om herzien te worden en is opnieuw ingediend op 15 januari 2008.
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	744.478,94
Datum van goedkeuring van Bestuur	18 februari 2008
Bedrag goedgekeurd	818.926,89
Status project	Afgerond. In afwachting proces verbaal beeindiging.
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan Van Kessel Havenbouw N.V. voor 1.182.700,00 Meerwerk 3.003,50
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Opgeleverd in april 2009
Uitgaven 31 december 2011	1.185.703,42

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling – Kustbeheer en verbetering stranden Kwaliteitsverbetering strand te Mangel Halto – fase I
Doel van het project	Infrastructurele verbetering aan het strand te Mangel Halto
Verplichtingenummer	2008-FDA-PA-007

**Voortgangsrapportage projecten over 2e helft 2011
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011**

1508201200232

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Datum van indiening	3 november 2006. Is daarna ingetrokken om herzien te worden en is opnieuw ingediend op 15 januari 2008.
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	289.799,50
Datum van goedkeuring van Bestuur	4 maart 2008
Bedrag goedgekeurd	318.779,45
Status project	Beëindigd. In afwachting van proces verbaal.
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan MNO Vervat B.V. voor 730.375,90
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Opgeleverd eind april 2009
Uitgaven 31 december 2011	727.960,49

Voortgangsrapportage projecten over 2^e helft 2011
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 31 december 2011

1508201200355

Saldi van het Fonds

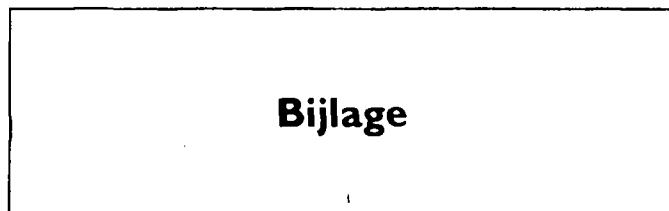
13

1508201200356

FONDS
OVERZICHT
 31-Dec-11

Omschrijving	Bedrag
Storting Aruba 2000	3,000,000.00
Storting Nederland 2000	16,898,503.00
Storting Aruba 2001	6,000,000.00
Storting Aruba 2002	9,000,000.00
Storting Nederland 2001 & 2002 conform verplichtingenbudget	37,381,017.00
Storting Nederland 2003 conform verplichtingenbudget	30,111,024.66
Storting Aruba 2003	12,000,000.00
Storting Aruba 2004	15,000,000.00
Storting Nederland 2004	31,058,940.06
Storting Nederland deelstorting 2005	12,058,152.51
Storting Nederland 2de deelstorting 2005	12,314,380.05
Storting Aruba 2005	19,000,000.00
Storting Aruba RHH 2005	1,000,000.00
Storting Nederland RHH 2005	4,039,999.99
Storting Nederland deel-begroting FDA 2006	1,745,419.48
Storting Nederland 2006 inclusief RHH	29,117,289.50
Storting Aruba 2006 inclusief RHH	24,000,000.00
Storting Nederland deel-begroting FDA 2007	1,645,572.96
Storting Nederland 2de deelstorting 2007	10,829,347.16
Storting Aruba 2007	28,000,000.00
Storting Nederland j 2007 Euro tegoed	11,985,000.00
Storting Nederland deel - begroting 2008	1,634,251.59
Storting Nederland 2de deel storting 2008	12,980,257.02
Storting NSP - Rechtshandhaving II jaar 2008	31,966,013.31
Storting Aruba 2008	20,630,477.00
Storting Nederland 2009 - begroting	1,723,791.07
Storting Nederland NSP - 2009	11,840,901.87
Storting Nederland MJP 2009	9,058,869.44
Storting Aruba 2009	15,000,000.00
Storting Nederland MJP laatste storting	967,604.40
Storting Aruba 2010	12,000,000.00
Storting Nederland waarderingsfonds	784,688.00
Storting Aruba 2011	21,000,000.00
Interest T/D & CBA	36,320,013.78
Claim Bankgarantie	333,800.00
Claim Bankgarantie	55,036.95
Bankgarantee	-
Stichtingskosten 2000- 2001	(21,291,766.12)
Betaling Projecten	(246,486,048.38)
Betaling NGO's	(23,900,000.00)
verschil	860.78
TOTAAL	200,803,397
Op CBA rekening	32,803,397.08
Op T/D	168,000,000

1508201200357

14

BIJLAGE

Sector :	Duurzaam Economische Ontwikkeling
-----------------	--

Ingediend Projectdossier	Afvalwater Structuurplan ("AWSP")
Geraamde projectkosten:	Budget programma 2000- 2005: 34.700.000 34.650.000 (projectfasen 2000 t/m 2006)

MJP 2001-2005

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	AWSP – duurzaam economische ontwikkeling
Projectonderdeel	HTL -2 te Oranjestad – fase 2
Doel van het project	De rioleringscapaciteit in de kern van Oranjestad te vergroten. De capaciteitsuitbreiding zal overstort vermijden. Deze Hoofdtransportleiding is direct verbonden met de RWZI te Bubali.
Verplichtingennummer	2000-FDA-PA-002/2
Datum van indiening	3 oktober 2000
Nummer bestek	DOW nr. 47- 2000
Budget onderdeel in projectdossier	1.500.000, 00
Bedrag goedgekeurd	1.920.000,00 – Uitvoeringsbegroting + 10%
Datum van goedkeuring van Bestuur	13 februari 2002
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Openbaar op 20 mei 2002
Regels/ bepalingen	UAR 1986 NL en UAVI989NL
Aanbestedingsresultaat	1.741.458,00 (gegund op 3 juli 2002 aan N.V. Arubaanse Wegenbouw Maatschappij)
Uitvoeringsplanning	Het project is begonnen op 14 oktober 2002 en is opgeleverd op 28 mei 2003.
Uitgaven 31 december 2011	1.619.586,25

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	AWSP – duurzaam economische ontwikkeling
Projectonderdeel	Aanleg Vet en Zandvang putten te RWZI Bubali
Doel van het project	Door het aanbrengen van deze putten wordt voorkomen dat vet en zand afkomstig van de vacuüm trucks de zuiveringsinstallatie bereiken waardoor het zuiveringsproces ongestoord voortgezet wordt en de pompen een langere levensduur hebben.
Verplichtingennummer	2000-FDA-PA-002/I
Datum van indiening	3 oktober 2000
Nummer bestek	DOW nr. 46-2000
Budget onderdeel in projectdossier	500.000,00
Bedrag goedgekeurd	530.000,00 – Uitvoeringsbegroting + 10%
Datum van goedkeuring van Bestuur	13 februari 2002
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Openbaar op 13 mei 2002
Regels/ bepalingen	UAR 1986 NL en UAVI989NL
Aanbestedingsresultaat	479.375,00 (gegund op 6 juni 2002 aan Van Kessel Havenbouw N.V.)
Uitvoeringsplanning	Het project heeft een vertraging van 9 weken en 2 dagen

	opgelopen.
Uitgaven 31 december 2011	474.135,60

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	AWSP – duurzaam economische ontwikkeling
Projectonderdeel	Actualisering van prognoses ten behoeve van het AWSP
Doel van het project	Het inhuren van een consulent voor het actualiseren van de hoeveelheden afvalwater welke verwerkt dient te worden. Dit is noodzakelijk alvorens men overgaat tot de voorbereiding en besteksgereed maken van de vervolgfasen van het AWSP.
Verplichtingennummer	2002-FDA-PA-003
Datum van indiening	10 juni 2002
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	
Bedrag goedgekeurd	70.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	13 augustus 2002
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Direct aan CEC met een Ministeriële Beschikking gezien zij de consulent zijn die tezamen met Witteveen & Bos het AWSP in 1997 heeft opgesteld.
Regels/ bepalingen	RVOI Ned. '87
Aanbestedingsresultaat	US\$ 32.440,00 (gegund op 22 augustus 2002 aan Civil Engineering Caribbean – CEC)
Uitvoeringsplanning	Het project heeft een vertraging van 40 dagen opgelopen.
Uitgaven 31 december 2011	58.392,00

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	AWSP – duurzaam economische ontwikkeling
Projectonderdeel	Aansluiting Simeon Antonio / Cas Paloma op collecteurriool I
Doel van het project	Het afvalwater van deze wijken zal niet meer in zee worden geloosd. Het collecteurriool is aangesloten aan de Hoofdtransportleiding van de RWZI te Bubali.
Verplichtingennummer	2002-FDA-PA-010
Datum van indiening	15 oktober 2002
Nummer bestek	DOW nr. 27-2002/ Geru 10-1998
Budget onderdeel in projectdossier	860.000
Datum van goedkeuring van Bestuur	11 november 2002
Bedrag goedgekeurd	910.458,15 – Uitvoeringsbegroting
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Openbaar op 13 december 2002
Regels/ bepalingen	UAR 1986 NL en UAV1989NL
Aanbestedingsresultaat	695.219,80 (gegund op 20 december 2002 aan General Construction & Excavations N.V.)
Bijzonderheden uitvoering	Er is een aanzienlijke vertraging opgetreden door de financiële toestand van aannemer. De werkzaamheden zijn gestart op 20 januari 2003 en project is pas op 10 juni 2005 opgeleverd. Er is een meerwerk verzoek ingediend voor een bedrag van 120.682,25 welk door het Bestuur is gehonoreerd. Er is een tweede verzoek voor meerwerk ingediend voor een bedrag

	van 43.682,47 welk ook door het Bestuur is gehonoreerd.
Uitvoeringsplanning	24 werkbare werkweken. Project heeft grote vertraging opgelopen.
Uitgaven 31 december 2011	859,584.52

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Hoofdtransportleiding L.G.Smith Blvd.
Doel van het project	Plaatsen van een hoofdtransportleiding om de capaciteit te vergroten bij de high-rise hotels. De hoofdtransportleiding is aangesloten aan de RWZI te Bubali.
Verplichtingennummer	2003-FDA-PA-016
Datum van indiening	2 oktober 2003
Nummer bestek	DOW. Nr. 17-2003
Budget onderdeel in projectdossier	2.588.148,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	15 december 2003
Bedrag goedgekeurd	2.688.395,35
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Openbaar aanbesteed op 24 februari 2004
Regels/ bepalingen	UAR 1986 NL en UAVI1989NL
Aanbestedingsresultaat	2.467.339,00 (gegund op 16 maart 2004 aan N.V. Arubaanse Wegenbouw Mij.)
Bijzonderheden uitvoering	De werkzaamheden zijn gestart op 22 maart 2004.
Uitvoeringsplanning	120 werkbare werkdagen. Er is vertraging opgelopen van 4 maanden door regenverlet. Zware regenbuien veroorzaakt door orkaan Ivan heeft met zich meegebracht dat L.G. Smith Blvd. onder water is komen te liggen. Het water moet eerst helemaal weggepompt worden. Het Bestuur heeft het verzoek voor vertraging goedgekeurd.
Uitgaven 31 december 2011	2.358.653,81

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling RWZI studiereis
Doel van het project	Om een beeld te krijgen van de gebruikte rioolwaterzuiveringssystemen in Florida. De ervaring zal ten nutte moeten komen aan de voorbereidingen van de nieuwe RWZI's te Aruba
Verplichtingennummer	2004-FDA-PA-007
Datum van indiening	25 maart 2004
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	11.965,36
Datum van goedkeuring van Bestuur	30 maart 2004
Bedrag goedgekeurd	11.965,36
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Betaling van tickets, reisverzekering en daggeldvergoeding
Aanbestedingsresultaat	10.878,00
Bijzonderheden uitvoering	Het rapport is ontvangen en is gebruikt bij het opstellen van de bestekken voor de RWZI bouw en uitbreidingsproject.
Uitvoeringsplanning	9 dagen voor 2 ambtenaren van DOW
Uitgaven 31 december 2011	8.558,12

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Inhuur consultant t.b.v. RWZI project
Doel van het project	Het inhuren van een consultant t.b.v. de voorbereidingswerkzaamheden en directievoering bij de bouw nieuwe rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en de uitbreiding en renovatie van de bestaande RWZI te Bubali.
Verplichtingennummer	2004-FDA-PA-016
Datum van indiening	Juni 2004
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	1.260.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	2 juli 2004
Bedrag goedgekeurd	1.386.000,00
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Op uitnodiging met een MB aanbesteed op 30 juli 2004. Door de gespecialiseerde aard van het adviseurswerk is geopteerd om i.p.v. een openbare aanbesteding 5 gespecialiseerde bedrijven uit te nodigen.
Regels/ bepalingen	UAR 1986 NL en UAV1989NL en Fidic
Aanbestedingsresultaat	1.155.300,00 (gegund op 23 augustus 2004 aan Witteveen en Bos) Er is ook een meerwerk verzoek ingediend voor grondonderzoek voor een bedrag van 70.000,00 welke ook door het Bestuur is goedgekeurd. Er is een tweede en derde meerwerk verzoek ingediend respectievelijk voor een bedrag van 42.725,00 en 200.000,00 voor extra advieswerkzaamheden. Daarna is er een vierde meerwerkverzoek ingediend voor een bedrag van AWG 124,521 voor extra advieswerkzaamheden. De extra advieswerkzaamheden zijn voor werkelijk gemaakte uren voor extra controle van design. Dit door verschil in interpretatie van Design and Build tussen Witteveen en Bos en aannemer. Er is een stelpost voor Inspectie van Equipment voor AWG 35.000,00 en een stelpost voor de Onderhoudsperiode voor AWG 80.000,00.
Bijzonderheden uitvoering	De werkzaamheden zijn gestart op 23 augustus 2004. Het D&B project is echter nog in uitvoering, aangezien er vertraging is opgelopen, maar de adviseurswerkzaamheden zijn overgenomen door DOW.
Uitvoeringsplanning Advieswerk	Bubali is eind maart 2007 opgeleverd. De uitvoering van RWZI Zeewijk is officieel in februari 2007 gestart (was enorm vertraagd vnl. door wijziging in keuze van terrein en problemen voor het verkrijgen van werkvergunningen). DOW heeft de directievoering overgenomen op 1 februari 2007, met nog gedeeltelijke ondersteuning door WiBo t/m de oplevering van Parkietenbos (in mei 07).
Uitvoeringsplanning Directievoering	Was vertraagd
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Bubali, opgeleverd, eind maart 2007 Parkietenbos, opgeleverd 20 juni 2007 Zeewijk, verwachte oplevering 28 november 2008
Uitgaven 31 december 2011	1.742.766,73

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Afronding RWZI's additioneel
Doel van het project	Additionele 'change order' ter afronding van het project WWTP D&B, een aantal werkzaamheden, prijsstijgingen en extra kosten i.v.m. met de vertraging met WWTP D & B
Verplichtingenummer	2008-FDA-PA-031
Datum van indiening	16 april 2008
Nummer bestek	Change orders requests ingediend door Land Aruba voor uitvoering door Albo Aruba N.V.
Budget onderdeel in projectdossier	1.698.192,29
Datum van goedkeuring van Bestuur	18 april 2008
Bedrag goedgekeurd	1.698.192,29
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Direct middels MB
Regels/ bepalingen	Fidic
Aanbestedingsresultaat	1.698.192,29 (gegund op 3 juni 2008 aan Albo Aruba N.V.)
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	5 maanden
Uitvoeringsplanning	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	28 november 2008
Uitgaven 31 december 2011	1.681.701,75

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Afronding RWZI's project
Doel van het project	Diverse 'change order' ter afronding van het project WWTP D&B
Verplichtingenummer	2007-FDA-PA-026
Datum van indiening	12 juni 2007
Nummer bestek	Change orders requests ingediend door Land Aruba voor uitvoering door Albo Aruba N.V.
Budget onderdeel in projectdossier	2.005.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	18 juni 2007
Bedrag goedgekeurd	3.083.576,00 (MB is slechts max. 2 milj.)
Status project	Beëindigd. Is samen met D&B project beëindigd
Aanbestedingsvorm	Direct middels MB
Regels/ bepalingen	Fidic
Aanbestedingsresultaat	1.994.551,72 (gegund op 4 juli 2007 aan Albo Aruba N.V.)
Bijzonderheden uitvoering	Restant goedgekeurd bedrag wordt aangehouden tot na onderhandeling met aannemer voor wat betreft boete.
Uitvoeringsplanning	1½ jaar
Uitvoeringsplanning	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	28 november 2008
Uitgaven 31 december 2011	1.994.551,72

Ingediend Projectdossier	Afvalverwerking
Geraamde projectkosten:	Budget programma 2000- 2005: 30.000.000

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling - Afvalverwerking
Projectonderdeel	Environmental & Health Impact Assessment report (MER)
Doel van het project	Boringen en MER-rapport
Verplichtingennummer	2005-FDA-PA-053
Datum van indiening	5 oktober 2005
Budget onderdeel in projectdossier	60.000,00 – alleen 1 onderdeel.
Datum van goedkeuring van Bestuur	21 februari 2006
Bedrag goedgekeurd	145.000,00
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Op uitnodiging met MB 2 bedrijven waren uitgenodigd.
Regels/ bepalingen	Fidic – met Arubaanse recht
Aanbestedingsresultaat	145.000, 00 Gegund aan Curaçao Milieuadvies B.V. in maart 2006
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	2 kalendermaanden
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Project is beëindigd.
Uitgaven 31 december 2011	147,731.86

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling - Afvalverwerking
Projectonderdeel	Het inhuren van een deskundige voor het uitvoeren van een onderzoek op de Solid Waste Management Facility Parkietenbos
Doel van het project	Land Aruba wenst onderzoek uit te laten voeren m.b.t. het procedurele verloop van het SWMFP project, technische en juridische verificatie van het contract en de contractuitvoering, verificatie van de contractuele verplichtingen en de effectiviteit en efficiëntie van het Wastaway systeem
Verplichtingennummer	2010-FDA-PA-031
Datum van indiening	12 april 2010
Budget onderdeel in projectdossier	21.600
Datum van goedkeuring van PC	20 april 2010
Bedrag goedgekeurd	21.600
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Directe gunning middels MB
Regels/ bepalingen	
Aanbestedingsresultaat	Maximaal AWG 21.600 gegund aan IV Caribbean N.V. op 16 april 2010
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	3 weken na gunning
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Project is beëindigd.
Uitgaven 31 december 2011	21.600

Ingediend Projectdossier	Monitoringsnetwerken
	Budget programma 2000- 2005: 1.200.000,00
Geraamde projectkosten:	1.200.000,00

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Monitoringsnetwerk Water- fase I
Doel van het project	Het aantrekken van een milieudeskundige voor het opstellen van een watermonitoringsnetwerk inclusief het geven van juridische adviezen teneinde de mogelijkheid te scheppen om zelfstandig de rioolirrigatie en zeewaterkwaliteit te kunnen monitoren om het gebruik veilig te houden.
Verplichtingennummer	2003-FDA-PA-021/2
Datum van indiening	3 december 2003
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	478.800,00 voor fase I & II
Datum van goedkeuring van Bestuur	27 april 2004
Bedrag goedgekeurd	160.600,00 voor fase I (146.000 plus 10% marge)
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Op uitnodiging van 4 deskundige bedrijven. Voor het afwijken van een Openbare Aanbesteding is er een MB ontvangen.
Regels/ bepalingen	
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan Vittens NV voor 103.620,00 op 31 december 2004
Bijzonderheden uitvoering	Het eerste traject van fase I (55.954,80) is afgerond. In afwachting van de rapportage opgesteld door Vittens i.v.m. resultaat van de metingen, inspectie van lab ruimte en inrichting. De training en adviezen zijn gegeven.
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 31 december 2011	103.620,00

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Monitoringsnetwerk Lucht - fase I
Doel van het project	Het aantrekken van een milieudeskundige t.b.v. het opstellen van een luchtmonitoringsnetwerk en het geven van technische en juridische adviezen ter oplossing van heersende problemen omtrent atmosferische emissies
Verplichtingennummer	2003-FDA-PA-021/1
Datum van indiening	3 december 2003
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	841.983,00 voor fase I & II
Datum van goedkeuring van Bestuur	21 juni 2004
Bedrag goedgekeurd	220.122,00 voor 1 ^{ste} fase
Status project	Beëindigd
Bijzonderheden voorbereiding	Het project is onderhands aanbesteed op uitnodiging. FDA heeft hiervoor een MB ontvangen.
Aanbestedingsvorm	Op uitnodiging. Er zijn 6 bedrijven uitgenodigd.
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	99.999,00 aan TAUW BV
Bijzonderheden uitvoering	

Uitvoeringsplanning	45 dagen, vertraagd zie bijzonderheden
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 31 december 2011	99.999,01

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Monitoringsnetwerk Water- fase 2
Doel van het project	De aanschaf van apparatuur, de inrichting van het laboratorium voor het verrichten van de analyses, de aanschaf van chemicaliën en het verzenden voor testing.
Verplichtingennummer	2005-FDA-PA-023
Datum van indiening	16 mei 2005
Nummer bestek	TOR/ bestekken
Budget onderdeel in projectdossier	242.000,00 voor Aanschaf apparatuur, inrichten laboratorium, aanschaf chemicaliën, verzenden van analyses, transportkosten en een post onvoorzien.
Datum van goedkeuring van Bestuur	27 juni 2005
Bedrag goedgekeurd	265.953,00 (Uitvoeringsbegroting plus 10% marge)
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Conform de comptabiliteitsverordening op uitnodiging voor sommige onderdelen/ percelen of direct uit de hand voor andere onderdelen/ percelen.
Regels/ bepalingen	
Aanbestedingsresultaat	<ul style="list-style-type: none"> • 2005-FDA-PA-023/1: Inrichting Laboratorium gegund voor 18.381,50 aan Aruwood- • 2005-FDA-PA-023/2: Voedingsmedia gegund voor 9.158,00 aan Mediquip N.V. • 2005-FDA-PA-023/3: Verzending Chemische Analyse 7.096,90. Deze is aan Vittens gegund. • 2005-FDA-PA-023/4: Aanschaf laptop gegund voor 9.060,00 aan Boolchands Pessomal N.V. & aanschaf apparatuur voor monitoring 65.591,30 aan Biomedical International Corporation.
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 31 december 2011	111.720,62

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Monitoringsnetwerk Lucht- fase 2
Doel van het project	De aanschaf van instrumentarium en toebehoren voor (continu) luchtmonitoring t.b.v. het project 'Biento Fresco"
Verplichtingennummer	2006-FDA-PA-013
Datum van indiening	7 juni 2006
Nummer bestek	TOR/ bestekken
Budget onderdeel in projectdossier	439.884,63
Datum van goedkeuring van Bestuur	14 januari 2007
Bedrag goedgekeurd	544.793,97
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	- Aanschaf van luchtmonitoringsapparatuur 350.000,00 (Op Uitnodiging) - Aanpassing huisvesting van de stationaire installatie 250,00

	<ul style="list-style-type: none"> - Voorzieningen voor mobiele installatie 600,00 (Direct) - Aanschaf van literatuur 7.500,00 Op uitnodiging - Aanschaf van ondersteunende meetinstrumenten en toebehoren 56.722,45 (Op uitnodiging) - Aanschaf computers en randapparatuur AWG 13.008 (Op uitnodiging) - Aanschaf van kantoormeubilair 9.838,50 (Direct) - Aanschaf van kantoormiddelen 324,00 - Optionale kosten ivm FAT 12.000,00 2006-FDA-PA-013/9 (Direct) - Onvoorzien Calibratie gas 45.024,30 (Op uitnodiging) - Aanschaf schrubbers en toebehoren 5.775,36 (direct) - Aanschaf van Airflow calibrator 5.167,25 (direct) - Aanschaf van UPS calibrator 4.226,07 (direct)
Regels/ bepalingen	Conform de comptabiliteitsverordening op uitnodiging voor sommige onderdelen/ percelen of direct uit de hand voor andere onderdelen/ percelen.
Aanbestedingsresultaat	<ul style="list-style-type: none"> • 2006-FDA-PA-013/1: Luchtmonitoringsapparatuur gegund aan Enviro voor 388.211,04 (beëindigd, betaald 387.026,74) • 2006-FDA-PA-013/3: Voorzieningen voor mobiele installatie gegund aan Automotive Enterprises voor 612,85 (beëindigd, betaald 612,85) • 2006-FDA-PA-013/4: Literatuur gegund aan Antraco voor 7.084,99 (beëindigd, betaald 7.084,99) • 2006-FDA-PA-013/5: Meetinstrumenten en toebehoren gegund aan Antraco voor 40.041,10 (beëindigd, betaald 40.015,90) • 2006-FDA-PA-013/6: Aanschaf computers en randapparatuur gegund voor 12.721,43 aan Reina Agencies (beëindigd, betaald 12.721,43) • 2006-FDA-PA-013/7: Kantoormeubilair gegund voor 8.394,85 aan Antraco Aruba N.V. (beëindigd, betaald 8.376,17) • 2006-FDA-PA-013/10: Onvoorzien Calibratie gas aan Enviro voor 71.436,98 (beëindigd, betaald 71.437,38) • 2006-FDA-PA-013/2A: Aanschaf diverse onderdelen voor AWG 482,19 (beëindigd, betaald 482,19) • 2006-FDA-PA-013/2B: Aanschaf Calibratie instrument voor AWG 5.385,02 (beëindigd, betaald 5.385,02) • 2006-FDA-PA-013/11: Aanschaf schrubbers en toebehoren aan Enviro Technologie Services voor AWG 5.775,36 (beëindigd, betaald 5.775,37) • 2006-FDA-PA-013/12: Aanschaf calibrator aan World Wide Agencies AWG 5.167,25 (beëindigd, betaald 5.167,25) • 2006-FDA-PA-013/12: Aanschaf UPS calibrator aan Reina Agencies AWG 4.226,07 (beëindigd, betaald 4.226,07)

	• 2006-FDA-PA-013/9: Optionele kosten FAT AWG 6,025; (beëindigd, betaald AWG 6,025)
Bijzonderheden uitvoering	Vertraagd gezien Dienst bezig is met metingfase.
Verwachte oplevering/ in gebruik name	3e kwartaal 2009
Uitgaven 31 december 2011	554,336.36

MJP 2006-2009

Periode verslag	Rapportage over 2e helft 2011
Projectnaam	Mobiliteit; Onderzoek en implementatie
Doel van het project	
Verplichtingenummer	
Datum van indiening	
Nummer bestek	
Budget onderdeel in projectdossier	1.292.800,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	
Bedrag goedgekeurd	
Status project	Is vervallen.
Aanbestedingsvorm	
Regels/ bepalingen	
Aanbestedingsresultaat	
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 10 juli 2010	0,00

03

Pagina's met uitsluitend informatie die buiten de reikwijdte van het Woo-verzoek valt, zijn verwijderd uit dit document.

Oranjestad, 7 november 2012

De Minister van Algemene Zaken
De heer mr. M.G. Eman,
Bestuurskantoor
L.G. Smith Boulevard 76
Oranjestad, Aruba

De Minister van Financiën, Communicatie, Utiliteiten en Energie
De heer ing. M.E. de Meza
Bestuurskantoor
L.G. Smith Boulevard 76
Oranjestad, Aruba

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer dr. R. Plasterk
p/a Vertegenwoordiging van Nederland op Aruba
L.G. Smith Blvd. #44
Oranjestad, Aruba

Betreft: FDA en meerjarenprogramma's
Evaluatie 2000-2012

Excellenties,

Zoals vastgelegd bieden wij u hierbij aan het door Deloitte uitgevoerde Evaluatierapport van FDA.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend,

5.1.2.e

Voorzitter
Begeleidingscommissie

Vertegenwoordiger
Land Aruba

Vertegenwoordiger
Nederland

Deloitte

FDA en meerjarenprogramma's Evaluatie 2000-2012

v1.1 EINDVERSIE

Deloitte Dutch Caribbean
Willemstad, Curaçao
Oktober 2012

<u>About Deloitte:</u>	<p>Deloitte provides audit, tax, consulting, and financial advisory services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 140 countries, Deloitte brings world-class capabilities and deep local expertise to help clients succeed wherever they operate. Deloitte's more than 168,000 professionals are committed to becoming the standard of excellence. Deloitte's professionals are unified by a collaborative culture that fosters integrity, outstanding value to markets and clients, commitment to each other, and strength from diversity. They enjoy an environment of continuous learning, challenging experiences, and enriching career opportunities. Deloitte's professionals are dedicated to strengthening corporate responsibility, building public trust, and making a positive impact in their communities.</p> <p>Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.</p>
<u>Copyright Notice:</u>	<p>Copyright © 2012, Deloitte Dutch Caribbean.</p> <p>The information contained in this document is the exclusive property of Deloitte Dutch Caribbean. This work is protected under copyright law and other international copyright treaties and conventions. No part of this work or document may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy and recording, or by any information storage or retrieval system, except as expressly permitted in writing by Deloitte Dutch Caribbean.</p>
<u>Confidentiality Notice:</u>	<p>This document contains confidential information intended for a specific purpose. This information is private and protected by law. You are hereby notified that any disclosure, copying or distribution, or the taking of any action based on the contents of this information is strictly prohibited unless authorized by Deloitte Dutch Caribbean.</p>
<u>Legal Jurisdiction:</u>	<p>Any dispute or other legal matter resulting from this correspondence shall be governed by the jurisdiction of the Common Court of Justice of Aruba, Curaçao, Sint Maarten and of Bonaire, Sint Eustatius and Saba.</p>
<u>Disclaimer:</u>	<p>The research methodology that was applied in this evaluation is based on requirements stated in the terms of reference and further detailed upon commencement of the evaluation. The overall findings in this report are based on a sample of a limited number of projects. Therefore conclusions in the report drawn from the random sample are subject to a margin of error as documented in the report.</p>

Management samenvatting

Doel en opzet evaluatie

Van 1 juni t/m 1 oktober 2012 heeft Deloitte Dutch Caribbean in opdracht van Aruba en Nederland een evaluatie uitgevoerd van Fondo Desaroyo Aruba (FDA) en de meerjarenprogramma's over de periode 2000 t/m 2012. De evaluatie had als doel:

- Toetsen in hoeverre afspraken zijn nagekomen en aanbevelingen uit 2005 zijn opgevolgd;
- Reflectie geven op afspraken teneinde de samenwerking de komende jaren te verbeteren.

Tijdens de evaluatie hebben de onderzoekers circa 50 documenten bestudeerd, 40 personen geïnterviewd en 32 projecten in detail gereviewd (steekproef). De bevindingen, conclusies en aanbevelingen zijn weergegeven in dit evaluatierapport.

Samenwerking

De samenwerking tussen Aruba, Nederland en FDA is van start gegaan in 2000 en werd in 2002 geformaliseerd in een serie documenten. De meeste afspraken die in deze documenten zijn vastgelegd zijn nagekomen. De beoogde omslag van project- naar programmafinanciering heeft plaatsgevonden, de politiek en overheid zijn op afstand gezet en de besluitvorming over projecten is verplaatst van Nederland naar Aruba.

Belangrijke onderwerpen die niet/onvoldoende zijn ingevuld:

- Er is geen formeel verantwoordingsoverleg, adequate voortgangsrapportage en effectieve escalatiestructuur tussen beide landen en FDA. Daardoor staat Nederland ver van FDA en de meerjarenprogramma's af met als gevolg dat onvoldoende opvolging werd/wordt gegeven aan gesignaleerde beleidsissues (zoals onderbesteding en vertraging);
- De realisatie van (meerjaren)programmadoelstellingen wordt onvoldoende geëvalueerd. Dit komt onder andere doordat Aruba en Nederland hier geen heldere afspraken over hebben gemaakt en onvoldoende op de realisatie van doelstellingen sturen. De consequentie is dat op dit moment nauwelijks (onderbouwd) kan worden aangegeven welk effect de investeringen van beide landen hebben op de Arubaanse samenleving;
- Duurzaamheid is onvoldoende geborgd in de programma's en projecten. In de formele documenten is niet goed uitgewerkt wat de landen onder dit begrip verstaan en hoe hier in de praktijk invulling aan moet worden gegeven.

Werkwijze FDA

De landen hebben het beheer van de financiële middelen ondergebracht bij FDA dat onderdeel vormt van Aruban Investment Bank (AIB). FDA heeft zes medewerkers in dienst en huurt technisch adviseurs in voor specifieke expertise. De kosten van FDA bedragen circa AWG 2 mln per jaar.

Aruba en Nederland hebben formele afspraken gemaakt over de beoordeling, financiering en monitoring van programma's en projecten. Over het algemeen geeft FDA op een professionele, transparante en consistente wijze invulling aan deze afspraken. De afgesproken checks worden uitgevoerd, financieringsbeslissingen worden onafhankelijk van politiek en overheid genomen, de administratie is op orde en er vinden controles plaats door een externe auditor. Overall kan worden

geconcludeerd dat FDA op Aruba heeft bijgedragen aan centrale regie op investeringsprojecten met een vaste allocatie van fondsen en een focus op prioriteitssectoren (door middel van programma's).

Zaken die aandacht behoeven:

- De roverdeling tussen FDA en DEZHI is onvoldoende helder. Dit uit zich onder andere in het feit dat beide partijen projecten inhoudelijk beoordeelen waardoor aanvragers soms lang moeten wachten voordat er duidelijkheid komt. Een ander voorbeeld is de onduidelijkheid over wie verantwoordelijk is voor het evalueren van programma- en projectresultaten met als gevolg dat er nauwelijks evaluaties plaatsvinden;
- De voortgangsrapportages van FDA zijn bijzonder gedetailleerd en daardoor onoverzichtelijk. Ze bieden voor de landen onvoldoende houvast om stuurinformatie uit te halen en escalaties in gang te zetten;
- Het huidige samenwerkingsregime biedt weinig ruimte voor herallocatie van middelen op basis van herprioritering. Dit is een complex en omvangrijk proces waarvoor goedkeuring van beide landen nodig is. Herallocatie kan nodig zijn om de programma's beter te laten aansluiten bij de actualiteit en behoeft van de Arubaanse samenleving.

Meerjarenprogramma's

De volgende meerjarenprogramma's waren onderwerp van de evaluatie:

Meerjarenprogramma	Begroot (AWG)	Gedownload	Aantal projecten	Projecten in steekproef
MJP 2001-2005	224 mln	89%	220	15
Valt niet binnen reikwijdte Woonverzoek				

Tot op heden heeft FDA voor deze programma's circa AWG 324 mln gefinancierd, terwijl AWG 469 mln is begroot. Dit betekent een onderbesteding van circa 30% fors is.

Over het algemeen is veel aandacht besteed aan het opstellen van de meerjarenprogramma's en doorvertaling naar jaarprogramma's en projecten. Op papier sluiten de programma's en projecten dan ook goed op elkaar aan. In de praktijk is de inhoudelijke samenhang tussen projecten in een (meerjaren)programma een aandachtspunt.

Hoewel –afgaande op gesprekken en documenten– kan worden aangenomen dat de investeringen doelmatig worden besteed en bijdragen aan de ontwikkeling van Aruba, zijn er geen 'harde feiten' die dit aantonen. Dit komt omdat:

- De (ontwikkelings)doelstellingen zo algemeen zijn geformuleerd dat ze niet meetbaar zijn;
- Er geen nulmetingen zijn uitgevoerd waardoor er geen ijkpunt is;
- Er geen structurele evaluaties plaatsvinden om de realisatie te meten.

Uit de review van de projecten (steekproef) komt naar voren dat de projectcyclus consequent wordt doorlopen (behalve de evaluatie), dat de klanten (aanvragers) over het algemeen tevreden zijn over FDA en dat de belangrijkste aanbevelingen uit de evaluatie van 2005 zijn opgevolgd.

Aandachtspunten:

- De meeste aanvragers beschikken over weinig capaciteit (kwantitatief) en expertise (kwalitatief) om een projectdossier op te stellen en projecten te managen volgens de Project

Cycle Management en Logical Framework methodiek met als gevolg dat de kwaliteit in veel gevallen onvoldoende is en lange doorlooptijden ontstaan;

- Over het algemeen ontbreekt het de betrokken partijen aan de inhoudelijke kennis die nodig is om complexe innovatieve projecten en ingrijpende ICT-projecten tot een goed einde te brengen. Dit wordt in geringe mate gecompenseerd door de inzet van technisch adviseurs;
- Onderhoud van projectdeliverables is meegenomen in de projectdossiers (wordt beoordeeld door FDA). Echter, in de praktijk nemen de verantwoordelijke diensten dit niet over op hun begroting met als resultaat dat in de meeste gevallen geen onderhoud wordt gepleegd aan opgeleverde gebouwen, meubilair, computersystemen, etc.

Eindconclusie

De samenwerking tussen Aruba en Nederland met als doel om Aruba op een aantal specifieke terreinen te ontwikkelen heeft z'n vruchten afgeworpen:

- Aruba heeft de omslag gemaakt van ad hoc projectfinanciering naar structurele programma-financiering;
- Duurzaamheid, onafhankelijkheid en transparantie zijn steeds meer centraal komen te staan;
- Er is één loket (FDA) voor financiering en monitoring van alle investeringsprojecten;
- Het werken met programma's en projecten is geprofessionaliseerd.

Het is niet bekend in hoeverre de tussen de landen overeengekomen ontwikkelingsdoelstellingen zijn gerealiseerd, omdat er nauwelijks evaluaties worden uitgevoerd. Uit gesprekken en documenten valt evenwel af te leiden dat de investeringen daadwerkelijk bijdragen aan de ontwikkeling van Aruba.

Aanbevelingen

1. Intensieveer de politieke en ambtelijke contacten tussen Aruba, Nederland en FDA, gericht op het bespoedigen van de succesvolle afronding van projecten en programma's;
2. Los de onderbesteding in de meerjarenprogramma's zo snel mogelijk op door gezamenlijk gelden te alloceren aan een specifiek (bestaand of nieuw) programma en/of groep van projecten;
3. Voer een verdere professionalisering en kwaliteitsverbetering door in zowel de voorbereiding als uitvoering van projecten;
4. Zorg voor borging en monitoring van duurzaamheid door hierover heldere afspraken te maken met de betrokken partijen;
5. Verzoek de Algemene Rekenkamer van Aruba of een andere onafhankelijke instantie om grote probleemprojecten (zoals afvalverwerking, automatisering belastingdienst en centro medico) te onderzoeken.

Voor de periode vanaf 2016 blijven aanbevelingen 3 en 4 van kracht met als aanvulling:

6. Houd FDA in stand na afronding van de samenwerking met Nederland;
7. Financier onderhoud van projectdeliverables via FDA.

Inhoudsopgave

MANAGEMENT SAMENVATTING.....	3
INHOUDSOPGAVE	6
1. AANLEIDING, DOEL EN OPZET.....	8
1.1 AANLEIDING EVALUATIE	8
1.2 DOEL EVALUATIE.....	8
1.3 GOVERNANCE	9
1.3.1 Begeleidingscommissie.....	9
1.3.2 Onderzoeksteam.....	9
1.3.3 Overleg- en rapportagestructuur	9
1.4 ONDERZOEKSPLANNING	10
1.5 DOCUMENTEN	10
1.6 STEEKPROEF PROJECTEN.....	11
1.6.1 Methodiek	11
1.6.2 Selectie	11
1.6.3 Checklist.....	12
1.7 INTERVIEWS EN GESPREKKEN.....	12
1.8 HYPOTHESEN	13
1.9 LEESWIJZER	14
2. SITUATIESCHETS	15
2.1 INLEIDING	15
2.2 SAMENWERKING	16
2.2.1 Rapport Biesheuvel.....	16
2.2.2 Samenwerkingsprotocol.....	17
2.2.3 Gemeenschappelijke verklaring.....	18
2.2.4 NGO-protocol.....	19
2.2.5 Akte statutenwijziging.....	20
2.3 WERKWUZE FDA.....	20
2.3.1 Beheersovereenkomst.....	21
2.3.2 Procedureregels.....	22
2.3.3 Controleprotocol.....	23
2.3.4 Managementovereenkomst	24
2.3.5 Voortgangsrapportages	24
2.3.6 MIS met financiële cijfers.....	24
2.3.7 Coördinatieoverleg FDA met stakeholders	26
2.3.8 Beheersvergoeding en kosten van FDA	26
2.4 MEERARENPROGRAMMA'S.....	27
2.4.1 Algemeen.....	28
2.4.2 MJP 2001-2005.....	30
2.4.3 RHH 2005-2007	38
2.4.4 MJP 2006-2009.....	42
2.4.5 NSP 2008-2012	45
2.4.6 Review projecten (steekproef).....	47

3. EVALUATIE	54
3.1 SAMENWERKING	55
3.1.1 Totstandkoming en ontwikkeling van de samenwerkingsrelatie	55
3.1.2 Realisatie en evaluatie van doelstellingen.....	57
3.1.3 Aandachtspunten	61
3.2 WERKWIJZE FDA.....	62
3.2.1 Rolverdeling.....	62
3.2.2 Bedrijfsvoering.....	63
3.2.3 Toekomst FDA.....	63
3.3 MEERJARENPROGRAMMA'S.....	65
3.3.1 Voortgang.....	65
3.3.2 Voorbereiding MJP's en jaarprogramma's.....	65
3.3.3 Duurzaamheid en samenhang met landsbegroting Aruba.....	66
3.3.4 Conclusie review projecten (steekproef).....	66
3.3.5 NGO's CEDE en Unoca	68
3.3.6 Algemene conclusie MJP's.....	68
4. EINDCONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	69
4.1 EINDCONCLUSIE.....	69
4.2 AANBEVELINGEN	69
4.2.1 Aanbevelingen voor de periode 2013-2015.....	70
4.2.2 Aanbevelingen voor de periode vanaf 2016.....	74
 BIJLAGE A: VOORBEELD VOORTGANGSRAPPORTAGE.....	75
BIJLAGE B: STEEKPROEFLIJST	76
BIJLAGE C: INGEVULDE CHECKLISTS	77
BIJLAGE D: PARTIJEN SAMENWERKINGSRELATIE ARUBA EN NEDERLAND	78
BIJLAGE E: PCM EN LF METHODIEK.....	80
BIJLAGE F: BATEN EN LASTEN FDA 2011	82
BIJLAGE G: UITKOMSTEN REVIEW PROJECTEN (STEEKPROEF)	84
BIJLAGE H: BEOOGDE DOELSTELLINGEN EN RESULTATEN MEERJARENPROGRAMMA'S	86
MJP 2001-2005.....	86
RHH 2005-2007	88
MJP 2006-2009.....	88
NSP 2008-2010	89

1. Aanleiding, doel en opzet

1.1 Aanleiding evaluatie

De aanleiding van deze evaluatie is tweeledig:

- 1) Bij de goedkeuring van het nieuwe MJP 2010-2014 zijn Aruba en Nederland overeengekomen om de samenwerking tussen beide landen en de werkwijze van FDA in brede zin te laten evalueren. Mede op basis van de uitkomsten van de evaluatie zullen Aruba en Nederland tijdens het eerstvolgende politieke beleidsoverleg met elkaar spreken over de effectiviteit en efficiency van de samenwerking en van de individuele programma's. De uitkomsten van de evaluatie dienen als input voor mogelijke aanpassingen in de werkwijze;
- 2) De evaluatie van de meerjarenprogramma's is geregeld in artikel 10 lid 2 van het samenwerkingsprotocol van 15 mei 2000, waarin melding wordt gemaakt van het feit dat de landen de samenwerkingsprogramma's kunnen laten evalueren. In 2005 heeft een evaluatie plaatsgevonden van de Arubaans - Nederlandse samenwerkingsrelatie (MJP 2001-2005 en FDA). Op basis van de uitkomsten zijn beide landen overeengekomen dat de aanbevelingen uit deze evaluatie moesten worden geïmplementeerd. Nu, 7 jaar later, is gekeken in hoeverre deze aanbevelingen daadwerkelijk zijn opgevolgd en wat het effect daarvan is.

1.2 Doel evaluatie

In de Terms of Reference wordt het doel van de evaluatie als volgt omschreven:

"Het doel van deze evaluatie is inzicht te verkrijgen in mate van de uitvoering van de projecten; eveneens is om daar waar mogelijk de effectiviteit van de investeringen die de afgelopen jaren zijn gepleegd in het kader van het meerjarenprogramma's te evalueren."

Verderop in de Terms of Reference wordt het overkoepelende doel verder gespecificeerd:

- De werkwijze en werking van de FDA in brede zin evalueren met als doel mogelijke aanpassingen in de huidige werkwijze;
- De Meerjarenprogramma's 2001-2005, 2006-2009, RHH 2005-2007 en NSP 2008-2012 evalueren met als doel eventuele bijsturing van projecten dan wel bezien op welke wijze het vervolg zal worden uitgevoerd;
- Nagaan in hoeverre aanpassingen zijn doorgevoerd naar aanleiding van de evaluatie uit 2005 en indien dit niet het geval is aangeven waarom deze aanpassingen niet zijn doorgevoerd.

Tijdens de kick-off met de begeleidingscommissie op 5 juni 2012 is in de doelstelling van deze evaluatie nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen toetsen enerzijds en reflecteren anderzijds:

- *Toetsen* in hoeverre afspraken/procedures zijn nageleefd en de aanbevelingen uit het evaluatierapport van januari 2005 zijn opgevolgd (terugkijken);
- *Reflectie geven* op afspraken/procedures teneinde de samenwerking de komende jaren te verbeteren (voortkijken).

1.3 Governance

1.3.1 Begeleidingscommissie

De beide landen hebben een begeleidingscommissie ingesteld om de evaluatie te begeleiden. Deze commissie bestond uit een vertegenwoordiger van Land Aruba, de Vertegenwoordiging van Nederland op Aruba (VNO), FDA en het ministerie van BZK in Nederland. Het was de taak van de begeleidingscommissie om de werkzaamheden van het onderzoeksteam te monitoren, beslissingen te nemen en advies uit te brengen aan beide landen.

De begeleidingscommissie bestond uit de volgende personen:

Begeleidingscommissie	Rol
5.1.2.e	[REDACTED]

1.3.2 Onderzoeksteam

De landen hebben de uitvoering van de evaluatie uitbesteed aan Deloitte Dutch Caribbean, hierna te noemen 'onderzoekers'. Het was de taak van de onderzoekers om de evaluatie binnen de afgesproken kaders (doelstelling, resultaat, planning, budget) uit te voeren. Vertrouwelijkheid en zorgvuldigheid stonden daarbij hoog in het vaandel.

Het onderzoeksteam van Deloitte Dutch Caribbean bestond uit de volgende personen:

5.1.2.e	[REDACTED]
	[REDACTED]

5.1.2.e	[REDACTED]
	[REDACTED]

1.3.3 Overleg- en rapportagestructuur

De begeleidingscommissie had periodiek overleg conform onderstaand schema. Om de reiskosten te beperken was ervoor gekozen om de fysieke bijeenkomsten af te wisselen met (video)conference calls. De agenda en stukken werden twee werkdagen voorafgaande aan het overleg verstuurd.

	Week	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Weetbegint op		14/6	11/6	18/6	25/6	2/7	9/7	16/7	23/7	30/7	6/8	13/8	20/8	27/8	3/9	10/9	17/9	24/9	1/10
Conference call beg.cie.																			
Bijeenkomst beg.cie.																			

Het onderzoeksteam bracht tijdens het overleg met de begeleidingscommissie verslag uit van de werkzaamheden en eventuele issues. Daarnaast hield het onderzoeksteam de begeleidingscommissie op de hoogte van de voortgang door middel van periodieke voortgangsrapportages. In bijlage A is een voorbeeld van een voortgangsrapportage opgenomen.

1.4 Onderzoeksplanning

De evaluatie is van start gegaan op 1 juni 2012. Het onderzoek kende een doorlooptijd van 17 weken. Op 31 augustus 2012 is de conceptrapportage opgeleverd en twee weken later de eindrapportage.

De planning zag er als volgt uit:

	Week	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37
	Week begint op	4/6	11/6	18/6	25/6	2/7	9/7	16/7	23/7	30/7	6/8	13/8	20/8	27/8	3/9	10/9
Werkfase																
Voorbereiding + PvA																
Documentenanalyse																
Analyse projectdossiers																
Interviews																
Tussenrapportage																
Conceptrapportage																
Eindrapportage																

1.5 Documenten

De samenwerking tussen Aruba en Nederland, de uitvoering door AIB en FDA en de procedures voor projectfinanciering zijn vastgelegd in talrijke documenten. De afspraken die in deze documenten staan vormen het kader waarbinnen de evaluatie is uitgevoerd. Er is getoetst in hoeverre de gemaakte afspraken zoals weergegeven in de documenten zijn nagekomen. Daar waar mogelijk is tevens gekeken welke afspraken voor verbetering vatbaar zijn (reflectie).

Veruit het grootste deel van de documentenstudie had betrekking op de tientallen ordners met projectdocumentatie. Van elk geselecteerd project (zie volgende paragraaf) is het volledige FDA-dossier doorgenomen. Indien beschikbaar zijn in de evaluatie tevens documenten van projectaanvragers en overige stakeholders betrokken.

De volgende documenten zijn betrokken in de evaluatie:

Naam	Datum	Vorm
Op afstand verbonden, rapport Biesheuvel	1 maart 2000	hardcopy
Protocol Aruba/Nederland vanaf 2000	15 mei 2000	hardcopy
Addendum bij protocol.	8 maart 2002	hardcopy
Beheersovereenkomst Aruba/Nederland/FDA.	8 maart 2002	hardcopy
Gemeenschappelijke verklaring inz MJP 2001-2005, jaarprogramma 2001	13 juli 2002	website
Comptabiliteitswet 2001	1 november 2002	hardcopy
Controleprotocol	november 2002	hardcopy
Procedurerregels FDA	21 januari 2004	hardcopy
Handleiding FDA	december 2004	website
MJP 2001-2005	januari 2005	hardcopy
NGO protocol	maart 2006	digitaal
RHH 2005-2007	juni 2007	hardcopy
Evaluatierrapport IMD inz MJP 2001-2005 en FDA	18 januari 2008	hardcopy
MJP 2006-2009	29 april 2011	hardcopy
Nota MJP 2000 - 2005 van DEZHI (incl. bijlagen)	februari 2012	digitaal
NSP Aruba 2008-2012	31 maart 2012	digitaal
Brief verlenging managementovereenkomst FDA-AIB	17 augustus 2012	hardcopy
Afschrifte akte statutenwijziging + addenda Beheersovereenkomst en Protocol	27 juli 2012	digitaal
Jaarprogramma NSP 2012		digitaal
Notulen coördinatievergadering FDA, DEZHI, DOW en DirFin (mrt 12, sep 11)		digitaal
Verplichtingenbudget		hardcopy
MIS tbv bestuur FDA, inclusief alle achterliggende spreadsheets		digitaal
Lijst met technisch adviseurs waar FDA mee werkt		hardcopy
Jaarrekeningen en jaaverslagen FDA, 2011/2010/2009		digitaal
Voorgangsrapportage H1 2011, Q4 2010, Q3 2010 (incl. bijlagen)		digitaal
Projectdossiers		hardcopy
Diverse brieven van DEZHI		digitaal

4.6 Steekproef projecten

1.6.1 Methodiek

Uit elk meerjarenprogramma zijn aselect projecten geselecteerd om te reviewen in het kader van deze evaluatie. De steekproef is als volgt getrokken:

- Binnen elk meerjarenprogramma zijn alle thema's geselecteerd;
- Binnen elk thema is een selectie gemaakt van één of twee specifieke programma's op basis van toegekend budget (alleen grote programma's);
- Binnen de geselecteerde programma's is uit de grote projecten (toegekend budget) een willekeurige selectie gemaakt door de onderzoekers.

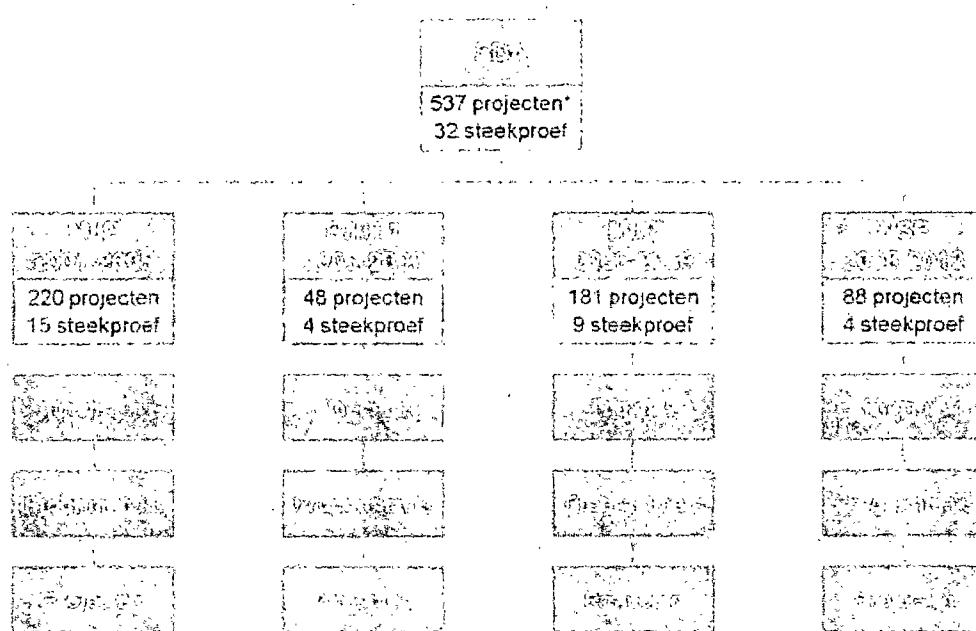
Uitgangspunten die bij het trekken van de steekproef zijn gehanteerd:

- Alle meerjarenprogramma's en jaarprogramma's komen aan bod;
- Alle thema's binnen een meerjarenprogramma komen aan bod;
- Focus op financieel omvangrijke programma's vanwege materiële impact;
- Willekeurige selectie van projecten om objectieve oordeelsvorming mogelijk te maken.

1.6.2 Selectie

FDA heeft de lijst met thema's en programma's aangeleverd. Vervolgens heeft FDA de lijst met projecten aangeleverd van de geselecteerde programma's. Uit deze lijst hebben de onderzoekers projecten geselecteerd volgens de hierboven genoemde aanpak.

Het totale bestand van FDA omvat 537 projecten. Daaruit zijn 32 projecten geselecteerd om te evalueren. Zie onderstaand overzicht voor de aantallen. In bijlage B is een steekproeflijst met details van elk project opgenomen. De geselecteerde projecten zijn in deze lijst genummerd (1-32). Deze nummers corresponderen met de ingevulde checklists (komen later in deze paragraaf aan bod).

*Genoemde aantallen zijn exclusief 'onbenoemde' projecten in kansarmen programma dat onderdeel vormt van MJP 2001-2005

Voor de programma's DINA/DIMAS/IASA, VDA, KPA en Gerecht in Eerste Aanleg heeft FDA eerst goedkeuring gevraagd aan de betreffende instantie alvorens de lijst met projecten aan de onderzoekers te tonen. Vanwege het vertrouwelijke karakter hebben de instanties een beperkt aantal

projecten uit deze programma's niet vrijgegeven voor deze evaluatie. De overige projecten zijn wel meegenomen.

De 32 projecten in de steekproef vertegenwoordigen een gunningsbedrag van circa AWG 173 mln.

1.6.3 Checklist

Van elk geëvalueerd project is de documentatie gereviewd, de verantwoordelijk projectmanager van FDA geïnterviewd en, indien beschikbaar, de projectaanvrager geïnterviewd. Voor een aantal projecten is aanvullende informatie opgevraagd bij DEZHI en andere betrokkenen. Vervolgens is voor elk project een uitgebreide checklist ingevuld op basis van evaluatiecriteria.

De indeling van de checklists is als volgt:

- Algemene projectinformatie;
- Betrokken partijen;
- Evaluatie projectcyclus;
- Evaluatie projectdoelstelling (vooraf gedefinieerd);
- Evaluatie projectresultaat (achteraf gemeten);
- Evaluatie projectcontrol;
- Evaluatie projectaanbesteding;
- Bevindingen;
- Eindconclusie.

Elke checklist is ter validatie voorgelegd aan de projectmanager van FDA en de projectaanvrager. De onderzoekers hebben hun opmerkingen verwerkt in de checklists.

De 32 ingevulde checklists van de geëvalueerde projecten zijn opgenomen in bijlage C. In deze rapportage zijn de bevindingen uit de checklists verwerkt en zijn hieruit conclusies getrokken.

1.7 Interviews en gesprekken

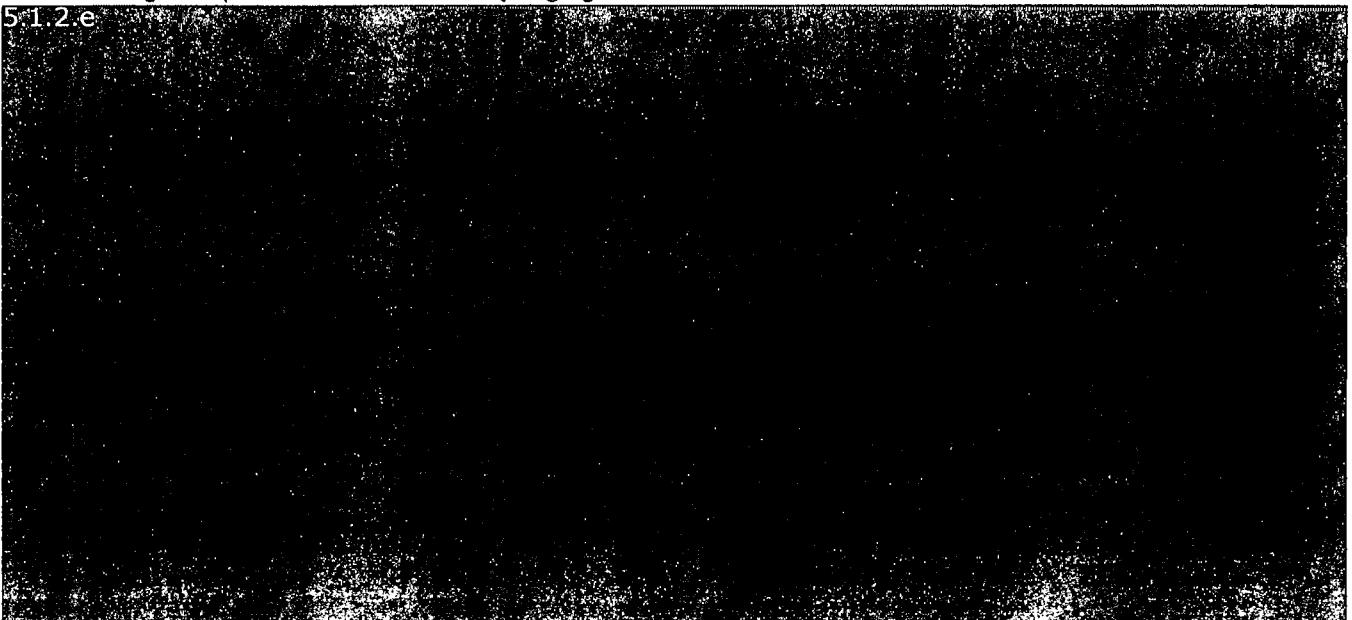
In het kader van de evaluatie zijn interviews afgenoem en gesprekken gevoerd met:

- Gezagsdragers Land Aruba;
- Gezagsdragers Nederland;
- Directie AIB;
- Bestuursleden FDA;
- Projectmanagers FDA;
- Projectaanvragers;
- DEZHI;
- Overige relevante instanties zoals CAD.

De evaluatie heeft betrekking op de afgelopen 10 jaar. Gedurende deze lange periode zijn er vele wisselingen geweest op bovenstaande posities. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de bestuursleden. Om deze reden is niet alleen gesproken met de personen die nu bij FDA en de meerjarenprogramma's betrokken zijn, maar ook met personen die dat in het verleden waren zoals de toenmalige minister van Financiën van Aruba.

De volgende personen hebben een bijdrage geleverd aan de evaluatie:

5.1.2.e.

Daarnaast zijn vertegenwoordigers van de projectaanvragers geïnterviewd. Hun namen zijn opgenomen in de steekproeflijst in bijlage B.

5.2 Hypothesen

De evaluatie heeft betrekking op een relatief lange periode, van de oprichting van FDA in 2000 tot nu, waarin veel personen betrokken zijn geweest en veel projecten de revue zijn gepasseerd. Om richting te geven aan de onderzoekswerkzaamheden en de essentie niet uit het oog te verliezen hebben de onderzoekers gewerkt met hypothesen. De hypothesen zijn een aantal weken na aanvang van de evaluatie opgesteld. Daarbij is gebruik gemaakt van input uit documenten, interviews en projectdossiers. Het resultaat (hypothesendocument) is separaat verspreid naar de begeleidingscommissie.

Om doelredenatie te voorkomen zijn de hypothesen nimmer verspreid buiten het onderzoeksteam en de begeleidingscommissie. Evenmin zijn de hypothesen tijdens interviews en gesprekken als leidraad gebruikt. Wel zijn de onderwerpen/thema's die in de hypothesen aan bod komen tijdens de documentenstudie en interviews verder onderzocht.

6.8 Leesbaarheid

De onderzoekers hebben hun bevindingen, conclusies en aanbevelingen vastgelegd in dit evaluatie-rapport. De indeling van het rapport ziet er als volgt uit:

Managementssamenstelling	
Inhoudsopgave	
1. Aanleiding, doelen opzetevaluatie	
2. Situatieschets	→ inzicht in huidige situatie op basis van gestructureerde weergave van data, feiten, meningen, etc.
3. Evaluatie	→ oordeel over werkwijze en programma's FDA op basis van criteria 3.1 Samenwerking (TBC NDC 3) 3.2 Werkwijze FDA (TBC NDC 2 2) 3.3 Meerjarenprogramma's (TBC NDC 3 1)
4. Aanbevelingen	→ verbetermaatregelen op basis van bevindingen 1 (situatie) en 2 (evaluatie)
Bijlagen	

In deze rapportage worden feiten/meningen, oordelen/conclusies en aanbevelingen van elkaar gescheiden in hoofdstuk 2, 3 respectievelijk 4 teneinde de leesbaarheid te vergroten.

Hoofdstuk 2 geeft een weergave van de werkelijkheid 'zonder dat de onderzoekers daar iets van vinden' (beschrijving huidige situatie). In hoofdstuk 3 geven de onderzoekers aan 'wat ze vinden' van hetgeen ze in de praktijk hebben aangetroffen (oordeelsvorming) gebaseerd op feitelijke waarnemingen, 'best practices' en 'professional judgement'. Tot slot worden in hoofdstuk 4 concrete aanbevelingen gedaan op basis van de bevindingen uit de voorgaande hoofdstukken.

In de introductie van hoofdstuk 2 en 3 volgt een toelichting op de gehanteerde onderzoeksstructuur.

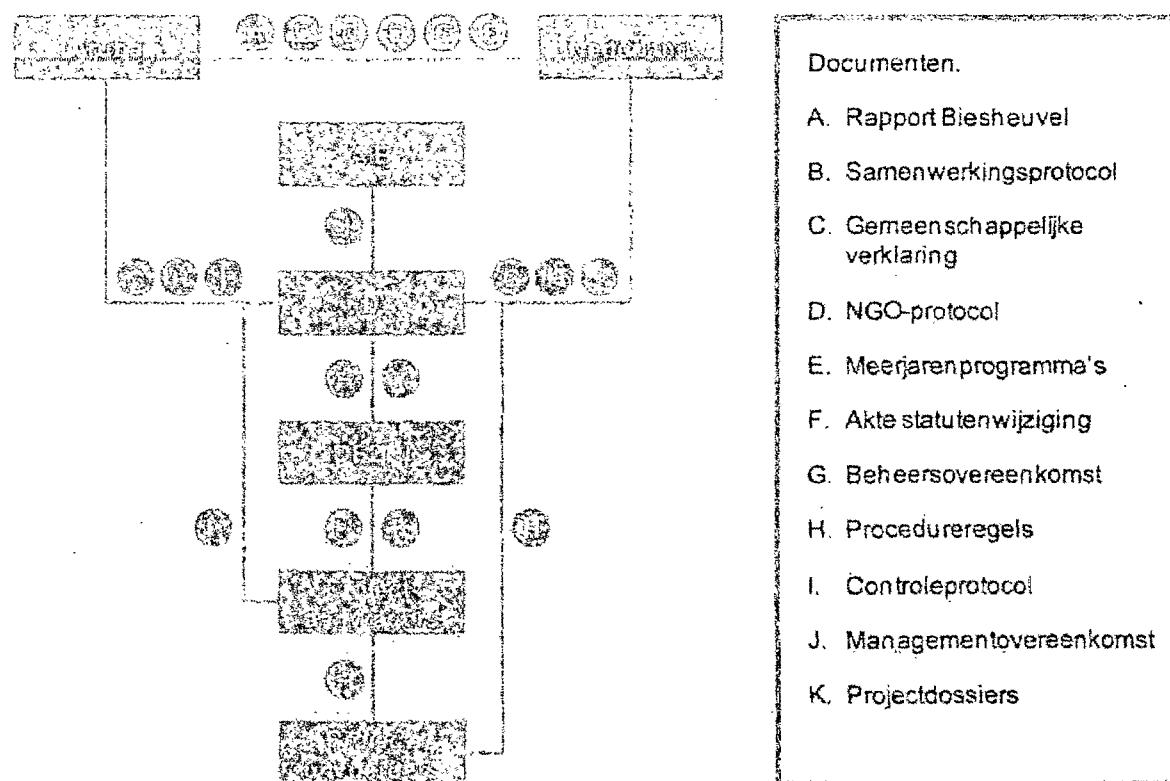
2. Situatieschets

In dit hoofdstuk beschrijven de onderzoekers in een situatieschets de samenwerking tussen de betrokken partijen, de werkwijze van FDA en het verloop van de meerjarenprogramma's en projecten. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen wat aanvankelijk was beoogd en hoe de situatie er in de praktijk uitziet. De volgende aspecten komen aan bod:

<ul style="list-style-type: none"> Verloop ontwikkelingssamenwerking tussen Aruba en Nederland Afspraken tussen FDA, Aruba en Nederland Samenwerking FDA met technisch adviseurs Samenwerking FDA met aanvragende en uitvoerende partijen Politiek bestuurlijke verhoudingen 	<ul style="list-style-type: none"> Governance Organisatiestructuren formatie Verantwoordelijkheden en bevoegdheden Projectcyclus en procedures Rapportage- en communicatiestructuur Accountantsverklaring Financieel overzicht 	<ul style="list-style-type: none"> Doeilstelling Projecten Budget Voortgang
---	---	---

3.4 Inleiding

Vanaf het jaar 2000 bestaat er een formele samenwerkingsrelatie tussen de landen Aruba en Nederland met een gemeenschappelijk ontwikkelingsfonds. Dit fonds heet Fondo Desaroyo Aruba (FDA). In de onderstaande figuur is aangegeven welke partijen bij de samenwerking betrokken zijn en in welke formele documenten de samenwerking is vastgelegd. Met nadruk vermelden wij dat de positie van de blokjes in de figuur geen hiërarchische verhouding suggereert.

2.2 Samenwerking

De samenwerking tussen Aruba en Nederland is geformaliseerd in een set overeenkomsten en besluiten die hun basis vinden in het eindrapport van de werkgroep Biesheuvel 'Op afstand verbonden'. Van de belangrijkste documenten (inclusief addenda) is in de volgende subparagraphen de essentie opgenomen. Het betreft:

- Eindrapport werkgroep Biesheuvel 'Op afstand verbonden' en kabinetssstandpunt;
- Protocol van afspraken inzake de samenwerking tussen Aruba en Nederland vanaf het jaar 2000 (inclusief addenda);
- Gemeenschappelijke verklaring inzake het meerjarenprogramma 2001-2005 en het jaarprogramma 2001 en overige zaken die betrekking hebben op de samenwerkingsrelatie van Aruba en Nederland;
- Protocol inzake de financiering van Arubaanse niet-gouvernementele organisaties (NGO's) gedurende de periode 2004-2009 (inclusief bijlagen);
- Afschrift van de akte van statutenwijziging.

De belangrijkste spelers in de samenwerkingsrelatie die uit deze documenten naar voren komen zijn:

- Land Aruba;
- Staat der Nederlanden;
- Stichting Fondo Desaroyo Aruba (FDA).
- Aruban Investment Bank (AIB).

In bijlage D is een overzicht opgenomen van de belangrijkste vertegenwoordigers van deze partijen die bij de totstandkoming van de documenten betrokken waren.

2.2.1 Rapport Biesheuvel

Op 9 maart 2000 ontvingen de minister-president van Aruba en de staatssecretaris van BZK het eindrapport van de werkgroep Biesheuvel 'Op afstand verbonden'. Het eindrapport bevat voorstellen van de werkgroep voor nadere uitwerking van de afspraken zoals die zijn gemaakt door de minister-president van Aruba en de staatssecretaris tijdens de politieke beleidsdialoog Nederland-Aruba d.d. 11 maart 1999.

De werkgroep stelt onder andere voor om met ingang van 1 mei 2000 een fonds op te richten waarin Nederland en Aruba over een periode van 10 jaar in totaal NLG 220 mln, respectievelijk AWG 180 mln storten. Het fonds krijgt de naam FDA (Fondo Desaroyo Aruba, ofwel fonds voor de ontwikkeling van Aruba).

De toewijzing van de middelen uit het fonds vindt plaats op basis van een door beide regeringen overeen te komen meerjarig samenwerkingsprogramma en daarvan afgeleide jaarprogramma's. In het eindrapport van de werkgroep zijn voorstellen opgenomen voor de inhoud van deze programma's. Het fonds is een rekening ten behoeve van Land Aruba bij de Centrale Bank van Aruba en wordt beheerd door een stichting (stichting FDA). Het bestuur van de stichting beslist over de toewijzing van de middelen. Het bestuur bestaat uit drie leden. Nederland en Aruba benoemen elk een bestuurder na onderling overleg. Gezamenlijk benoemen de landen de derde bestuurder, tevens voorzitter, op voordracht van Aruba.

De directie van de stichting heeft het dagelijks beheer over het fonds en adviseert het bestuur over de toewijzing van de middelen. De directie van het fonds wordt voerd door de Aruban Investment

Bank N.V (AIB), een Arubaanse ontwikkelingsbank die sinds haar oprichting in 1987 als doelstelling heeft het uitvoeren van projecten die belangrijk zijn voor de ontwikkeling van Aruba.

Inzake toezicht en verantwoording dienen de controleorganen van de Nederlandse en Arubaanse regering de beschikking te krijgen over alle informatie die noodzakelijk is om hun wettelijke taken uit te kunnen oefenen. De door het bestuur van de stichting op te leveren verantwoordingsinformatie, bestaande uit een accountantsverklaring en een beleidsmatige verantwoording, zal ter hand worden gesteld aan de Centrale Accountantsdienst van Land Aruba en de Accountantsdienst van het ministerie van BZK. De Tweede Kamer der Staten-Generaal en de Staten van Aruba zullen jaarlijks worden geïnformeerd over de inhoud van het samenwerkingsprogramma en de daarvan afgeleide jaarprogramma's en de besteding van de middelen in het fonds.

In de brief van 27 maart 2000 van de staatssecretaris van BZK aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal neemt het Nederlandse kabinet de aanbevelingen van de werkgroep Biesheuvel over. Onder de nieuwe vorm van samenwerking zullen Nederland en Aruba vanaf 2000 op hoofdlijnen afspraken maken over de besteding van de samenwerkingsmiddelen. Vanaf dit jaar financiert Nederland geen projecten meer maar programma's. Het financieren van projecten wordt overgelaten aan de stichting Fondo Desaroyo Aruba.

Op basis van tussen beide regeringen overeengekomen criteria beoordeelt FDA of financiering van Arubaanse projectaanvragen effectief en doelmatig is. Het kabinet signaleert diverse voordelen van de nieuwe werkwijze:

- De inhoudelijke samenhang van projectaanvragen wordt versterkt (via het werken met programma's);
- De versnippering van de samenwerkingsmiddelen neemt af (de middelen worden ingezet op een beperkt aantal programma's);
- De besluitvorming over projecten wordt verplaatst van Nederland naar Aruba (het fonds wordt beheerd door een Arubaanse instelling);
- De besluitvorming vindt plaats op politieke afstand en zonder politieke inmenging.

Op deze wijze zullen de Nederlandse samenwerkingsmiddelen naar verwachting van het kabinet effectiever en doelmatiger worden ingezet dan onder de oude vorm van samenwerking. Via toezicht vooraf –de inhoud van de samenwerkingsprogramma's en de technische criteria waaraan de projectaanvragen worden getoetst– en toezicht achteraf zal de besteding van de middelen in het fonds nauwlettend in het oog worden gehouden. Met behulp van accountantsverslagen en beleidsmatige verslagen zullen de recht- en doelmatigheid van de bestedingen aangetoond moeten worden. Mocht hierover gerede twijfel ontstaan, dan bestaat de mogelijkheid om sancties uit te oefenen.

2.2.2 Samenwerkingsprotocol

Het protocol van afspraken inzake de samenwerking tussen Aruba en Nederland vanaf het jaar 2000 (d.d. 15 mei 2000) is een rechtstreeks uitvloeisel van de afspraken zoals die zijn gemaakt door de minister-president van Aruba en de staatssecretaris van BZK tijdens de politieke beleidsdialog Nederland-Aruba d.d. 11 maart 1999 en de aanbevelingen van de werkgroep Biesheuvel, in haar eindrapport 'Op afstand verbonden' d.d. 9 maart 2000.

Het protocol bevat de onder andere de volgende elementen:

- Besluit van Aruba en Nederland om de stichting Fondo Desaroyo Aruba (FDA) op te richten;

- FDA zal verantwoordelijk zijn voor het beheer van het fonds waarin Aruba en Nederland middelen storten ten behoeve van door FDA toe te kennen gelden voor de uitvoering van projecten in het kader van door beide landen onderling overeengekomen meerjarige samenwerkingsprogramma's en daarvan afgeleide jaarprogramma's;
- Het eigendom van de middelen in het fonds berust bij Land Aruba. Stichting FDA is de enige gemachtigde die op de rekening kan tekenen/beheren;
- Inrichting van het bestuur van FDA en de directie (AIB);
- Introductie van de beheersovereenkomst en de managementovereenkomst;
- Besluitvorming over het meerjarige samenwerkingsprogramma en daarvan afgeleide jaarprogramma's vindt plaats tijdens het jaarlijks politiek beleidsoverleg;
- De door FDA aan te leveren verantwoordingsinformatie bestaat uit een accountantsverklaring en een beleidsmatige verantwoording die onderdeel is van jaarlijks ambtelijk overleg;
- In het fonds door Aruba en Nederland gestorte bijdragen dienen een bestemming te krijgen binnen de doelstellingen van het fonds. Bepalend of sprake is van besteding in enig jaar is het aangaan van contractuele verplichtingen. Bij onderbesteding is het mogelijk middelen mee te nemen naar het volgende jaar. In dat jaar dienen die middelen geheel te worden uitgegeven. In het jaarlijkse politieke beleidsoverleg maken Aruba en Nederland daarover afspraken. Indien in dat overleg blijkt dat een aanwending van de naar het volgend jaar meegenomen gelden in dat jaar binnen de doelstellingen van het fonds niet mogelijk is, maken beide landen afspraken over een bestemming buiten de doelstellingen van het fonds. De bestemming zal ten goede moeten komen aan Aruba;
- Besluiten over jaarlijkse informatieverstrekking aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de Staten van Aruba (inhoud van het samenwerkingsprogramma en daarvan afgeleide jaarprogramma's en de besteding van de middelen in het fonds) en de Centrale Accountantsdienst van Aruba en de Accountantsdienst van het ministerie van BZK;
- De minister-president van Aruba en de staatssecretaris van BZK beslissen in onderling overleg over alle gevallen die betrekking hebben op de samenwerking tussen Aruba en Nederland vanaf 2000 waarin het protocol niet voorziet.

Op 22 september 2005 zijn in addendum I op het protocol afspraken gemaakt over de totstandkoming van het programma Rechtshandhaving 2005-2007.

In samenhang met de totstandkoming van het programma Nationaal Veiligheidsplan Aruba (Rechtshandhaving II) 2008-2012 is d.d. 28 april 2009 addendum II op het protocol overeengekomen. Met dit addendum wordt een discussie over een voortijdige herstructurering, mede op grond van de mid term evaluatie, afgerond.

Op 10 februari 2012 is addendum III op het protocol tot stand gekomen. Deze aanpassing hangt samen met de aanpassing van de Meerjarenprogramma's 2001-2005 en 2006-2009 in het Meerjarenprogramma 2010-2014 met temporisering van enige projecten en financiering van prioriteitsprojecten van Aruba (Producto Aruba).

2.2.3 Gemeenschappelijke verklaring

De gezamenlijke verklaring van Aruba en Nederland is d.d. 8 maart 2002 afgelegd door de minister van Financiën van Aruba en de staatssecretaris van BZK.

Uit de verklaring blijkt dat overeenstemming is bereikt over het meerjarenprogramma 2001-2005 en het jaarprogramma 2001, onder de voorwaarde dat voor de onderdelen Duurzame Economische

Ontwikkeling, Kwaliteit van bestuur en Onderwijs baseline studies worden uitgevoerd. Voor het onderdeel Volksgezondheid is dat dan op hoofdlijnen al uitgevoerd. Opdrachtgever voor de baseline studies is de Directie Economische Zaken Handel en Industrie van Aruba (DEZHI), na instemming van de Vertegenwoordiging van Nederland in Aruba (VNO). Uitvoering van de baseline studies geschieft parallel aan de start van de uitvoering van de programma's en projecten. Tevens wordt overeengekomen een jaarlijks verplichtingenbudget af te spreken. In 2007 vindt een ijkmoment plaats over de voorzetting en verdieping van de onderlinge betrekkingen na afloop van de huidige ontwikkelingsrelatie. Ook wordt een NGO-protocol geïntroduceerd.

2.2.4 NGO-protocol

Van 2002 t/m 2009 heeft FDA in het kader van MJP 2001-2005 en MJP 2006-2009 de NGO's CEDE en Unoca gefinancierd. Het financieringsbedrag bedroeg in totaal AWG 2,8 mln per jaar (1,5 mln voor CEDE en 1,3 mln voor Unoca). Beide NGO's (co)financieren projecten die als doelstelling hebben het bevorderen van een duurzame sociale en culturele ontwikkeling van de Arubaanse gemeenschap. CEDE richt zich op welzijn, educatie en recreatie; Unoca op culturele ontwikkeling. De NGO's zijn doorgaans bij tientallen projecten tegelijk betrokken en kennen vastomlijnde procedures voor toekenning van subsidie. CEDE heeft drie medewerkers in dienst en Unoca vier medewerkers. De stichtingen betalen de apparaatskosten uit het financieringsbedrag van FDA.

De financiering via FDA is geregeld in het NGO-protocol dat bestaat uit de volgende documenten:

- Protocol inzake de financiering van Arubaanse NGO's gedurende de periode 2004-2009;
- Procedurerregeling inzake de financiering van Arubaanse NGO's gedurende de periode 2004-2009;
- Aanvullende beheersovereenkomst inzake de financiering van Arubaanse NGO's.

In het NGO-protocol is vastgelegd dat de NGO's alleen in aanmerking kunnen komen voor financiering als hun jaarlijkse uitvoeringsprogramma inclusief begroting ontvankelijk is verklaard door FDA. Als de NGO aan deze voorwaarde heeft voldaan gaat FDA over tot betaling van het financieringsbedrag van het betreffende jaar. Deze procedure wijkt af van de gangbare procedure van FDA waarbij de projectaanvrager voor ieder afzonderlijk project een projectdossier volgens logical framework moet indienen bij DEZHI en FDA.

Conform artikel 9.1 van de aanvullende beheersovereenkomst van het NGO-protocol behoort FDA jaarlijks bij de ministers een financieel en uitvoeringsverslag in te dienen gebaseerd op de jaarverslagen van de NGO's. Aan de hand van dit verslag kunnen de donoren (Aruba en Nederland) beoordelen in hoeverre de gelden doelmatig zijn besteed. Het verslag dient in elk geval de volgende onderdelen te bevatten:

- Evaluatie op beheersniveau;
- Evaluatie op projectniveau;
- Beschikbare gelden;
- Cijfers van de stichtingen.

Het NGO-protocol liep in 2009 af. Volgens een brief van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 22 april 2010 kon financiering van NGO's gedurende 2010 en 2011 uit renteopbrengsten van FDA plaatsvinden. Daarna was het de bedoeling dat Directie Financiën van Aruba de financiering van de NGO's zou overnemen van FDA. De rationale hierachter is tijdens deze evaluatie niet duidelijk geworden. In 2010 heeft FDA nog eenmaal subsidie verstrekt aan CEDE en Unoca. Wederom voor het bedrag van AWG 2,8 mln en conform de condities zoals vastgelegd in het NGO-protocol. Vanaf 2011 is de financiering overgenomen door Directie Financiën met de afspraak

dat de werkwijze van FDA gehandhaafd zou blijven (jaarlijkse financiering vooraf met toetsing achteraf).

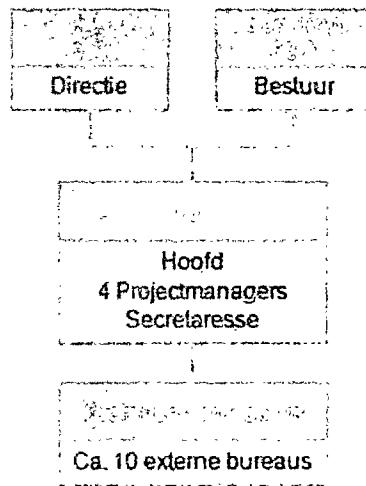
2.2.5 Akte statutenwijziging

Rekening houdend met de gemaakte afspraken tussen Aruba en Nederland zijn in 2012 de statuten van FDA gewijzigd. De looptijd van de stichting is verlengd tot 1 januari 2016. Tevens is de doelomschrijving bijgesteld, rekening houdend met de addenda op de originele beheerovereenkomst. Daarmee zijn de statuten van de stichting in lijn gebracht met de tussen Aruba en Nederland gemaakte afspraken.

2.3 Werktuigje FDA

De organisatie van FDA bestaat uit een hoofd, vier projectmanagers en een secretaresse. In totaal omvat de formatie van FDA zes fulltime medewerkers. Deze medewerkers worden 'ingebruikt' bij AIB.

Het bestuur van de stichting FDA is eindverantwoordelijk voor de investeringsbeslissingen, projecten en bedrijfsvoering van FDA. De directie van AIB en het hoofd van FDA (PPM Project Committee) geven advies aan het FDA-bestuur. De projectmanagers van FDA laten zich bijstaan door externe technisch adviseurs die op contractbasis worden ingehuurd. Deze adviseurs zijn gespecialiseerd in een inhoudelijk vakgebied, bijvoorbeeld afvalwaterzuivering of ICT. In totaal werkt FDA met ongeveer 10 verschillende technisch adviseurs.

De landen hebben met elkaar een kader afgesproken waarbinnen FDA moet opereren. Dit kader is vastgelegd in de volgende documenten die in deze paragraaf worden behandeld:

- Beheerovereenkomst tussen Land Aruba, de Staat der Nederlanden en stichting Fondo Desaroyo Aruba (inclusief addendum);
- Procedurerregels FDA voor Projecten en Programma's in het kader van het samenwerkingsprogramma tussen Nederland en Aruba;
- Controleprotocol in het kader van het meerjarige samenwerkingsprogramma tussen de Staat der Nederlanden en Land Aruba ten behoeve van de controle van de stichting Fondo Desaroyo Aruba en het Fonds;
- Managementovereenkomst tussen Fondo Desaroyo en Aruban Investment Bank N.V.

In bijlage D is een overzicht opgenomen van de belangrijkste vertegenwoordigers van de partijen die bij de totstandkoming van genoemde documenten betrokken waren.

Tevens geven we in deze paragraaf een beeld van:

- Voortgangsrapportages die FDA voor Aruba en Nederland opstelt;
- MIS met financiële cijfers die FDA voor het bestuur opstelt;
- Coördinatieoverleg FDA met stakeholders;
- Beheersvergoeding en kosten van FDA.

2.3.1 Beheersovereenkomst

Op 8 maart 2002 wordt de beheersovereenkomst tussen Aruba, Nederland en FDA ondertekend. In de beheersovereenkomst is geregeld dat Aruba en Nederland van 2000 t/m 2009 jaarlijks een bijdrage storten in het FDA. Voor de gehele periode van 10 jaar betreft de bijdrage van Aruba AWG 180 mln en de bijdrage van Nederland EUR 99,8 mln. Verder is in de overeenkomst afgesproken dat de gelden worden beheerd door de stichting FDA en dat het fonds zal worden aangehouden op een speciale rekening bij de Centrale Bank van Aruba waarvan FDA de enige gemachtigde is. Na afloop van de termijn van 10 jaar is de samenwerking verlengd. In addendum I van de beheersovereenkomst is vastgelegd dat Aruba voor de periode 2010 t/m 2014 een aanvullend bedrag van AWG 66,6 mln in het fonds stort. In addendum II staat dat Nederland voor het programma Nationaal Veiligheidsplan Aruba 2008-2012 een aanvullend bedrag van AWG 62 mln bijdraagt uit de 'pot' van NLG 270 mln die via het samenwerkingsprotocol beschikbaar is gesteld ten behoeve van Aruba, met name ten laste van de schuldsaneringspost. In het kader van deze evaluatie is niet geverifieerd of de gelden die Aruba toekomen daadwerkelijk zijn gestort (buiten scope).

Verder bevat de beheersovereenkomst een nadere uitwerking van het protocol van afspraken van 15 mei 2000. Tijdens het jaarlijks politiek beleidsoverleg stellen Nederland en Aruba de definitieve versie vast van het (jaarlijks) samenwerkingsprogramma. Een separaat hoofdstuk van de beheersovereenkomst is gewijd aan de verplichtingen van de stichting FDA. Leidend bij het beheer van het fonds zijn de samenwerkingsprogramma's zoals vastgesteld door Aruba en Nederland en de Procedureregels FDA voor Projecten en Programma's in het kader van het samenwerkingsprogramma tussen Nederland en Aruba. Jaarlijks dient FDA aan Nederland en Aruba te rapporteren.

Deze rapportage bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een jaarlijkse financiële verantwoording door middel van een directie- en jaarverslag dat voorzien is van een accountantsverklaring door de externe accountant van FDA over de besteding van de beschikbare middelen;
- Een beleidmatige verantwoording over de inzet van de bijdragen van Nederland en Aruba en de behaalde resultaten.

Per kwartaal verstrekkt FDA een voortgangsverslag over de in uitvoering zijnde projecten aan Aruba en Nederland. Vanaf 2011 is dit in overleg tussen beide landen gewijzigd in twee keer per jaar. De begroting voor de kosten van het beheer van het fonds voor het daarop volgend jaar wordt ter goedkeuring aan het politiek beleidsoverleg voorgelegd.

In samenhang met addendum III bij het Protocol van afspraken inzake de samenwerking tussen Aruba en Nederland vanaf het jaar 2000 is ook een addendum (I) aan de beheersovereenkomst toegevoegd, gedateerd 10 februari 2012. In dit addendum vervalt de term samenwerkingsprogramma en wordt de nieuwe term jaarprogramma opgevoerd. Het jaarprogramma zal in het jaarlijks politiek beleidsoverleg tussen Aruba en Nederland worden vastgesteld. Het addendum verruimt de bevoegdheid van FDA die nu ook het beheer kan voeren van geldmiddelen die in het fonds gestort worden door internationale fondsen ten behoeve van Land Aruba. Ten aanzien van het beheer van het fonds worden de samenwerkingsprogramma's zoals vastgesteld door Aruba en Nederland vervangen door de Meerjarenprogramma's 2001-2005/2006-2009, het Meerjarenprogramma 2010-2014, het Rechtshandhavingsprogramma 2005-2007 en het Nationaal Veiligheidsplan Aruba 2008-2010 zoals vastgesteld door Nederland en Aruba en de hieruit voortvloeiende jaarprogramma's. Deze set wordt nu, samen met de Procedureregels FDA voor Projecten en Programma's in het kader van

het samenwerkingsprogramma tussen Nederland en Aruba d.d. 8 maart 2002, het kader dat leidend is bij het beheer.

In de bepaling omrent de rapportageverplichting van FDA is de oorspronkelijke tekst ('een beleidsmatige verantwoording over de inzet van de bijdragen van Nederland en Aruba en de behaalde resultaten') gewijzigd in: 'een beleidsmatige verantwoording over de inzet van de bijdragen. De gewijzigde beheerovereenkomst heeft terugwerkende kracht tot 15 mei 2000.

2.3.2 Procedureregels

In de beheerovereenkomst staat verder dat de stichting FDA het fonds dient te beheren overeenkomstig de afgesproken meerjarenprogramma's en procedureregels. De meerjarenprogramma's komen in de volgende paragraaf aan bod. De procedureregels schrijven voor aan welke criteria de meerjarenprogramma's moeten voldoen, hoe het jaarlijkse politieke beleidsoverleg tussen de landen eruit ziet, welke verantwoordelijkheden Aruba en FDA hebben, aan welk format projectvoorstellen moeten voldoen en hoe het proces van beoordeling, goedkeuring, uitvoering en evaluatie dient te verlopen.

In de procedureregels staat dat Land Aruba verantwoordelijk is voor onder andere het opstellen van projectdossiers en de uitvoering van projecten. Land Aruba heeft deze taak gedelegeerd aan Dienst Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI).

FDA is verantwoordelijk voor:

- Ontvangen en registreren van ingediende projectvoorstellingen;
- Uitvoeren van een objectieve projectanalyse;
- Beoordeling ingediende projecten en uitbrengen financieringsbeslissing;
- Goedkeuring van het gunningsadvies;
- Controle op de juiste, tijdige en volledige uitvoering van projecten;
- Opstellen van kwartaalrapportages en een jaarverslag;
- Administratie en uitbetaling van de kosten van de projecten.

In een addendum bij de procedureregels is, mede naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie in 2005, afgesproken om een verkorte procedure te hanteren voor kleinere projecten. Daarbij is het volgende onderscheid tussen kleine, middelgrote en grote projecten geïntroduceerd:

Projectomvang	Gedkeuring	Projectcclus/beoordeling
Tot AWG 250.000	Directie	Verkorte procedure
Tussen AWG 250.000 en 1 mln	Bestuur	Verkorte procedure
Vanaf AWG 1 mln	Bestuur	Volledig PCM (projectdossier)

Dit onderscheid wordt nog steeds gehanteerd. Projecten/activiteiten met een directiebegroting tot AWG 250.000 worden door de directie van AIB goedgekeurd. Achteraf wordt verantwoording afgelegd aan het bestuur van FDA. Dit gebeurt tijdens de eerstvolgende bestuursvergadering via een lijst met projecten.

Voor projecten tussen AWG 250.000 en 1 mln moet een vereenvoudigde analyse uitgevoerd worden. Daarbij komen de volgende vragen aan de orde:

- Is de projectactiviteit noodzakelijk?
- Draagt het bij aan het behalen van de programmadoelstelling?
- Is er een ToR aanwezig?

- Is de kostenraming correct?
- Is het te volgen aanbestedingstraject conform de Comptabiliteitsverordening?
- Heeft het een duurzaam karakter?

Voor projecten/programma's met een directiebegroting groter dan AWG 1 mil moet de analyse conform de afgesproken procedureregels worden doorlopen. Dit houdt in dat het project volledig volgens Project Cycle Management (PCM) moet worden uitgevoerd. Dit moet worden beschreven in een projectdossier dat is opgesteld conform de Logical Framework methodiek (LF). Het projectdossier gaat naar DEZHI voor een globale toets indien het dossier voldoet aan de eisen van FDA zoals voorgeschreven in de handleiding. Daarna voert FDA een ontvankelijkheidstoets en inhoudelijke analyse van het dossier uit, stelt een advies op ten behoeve van het bestuur en verzorgt al dan niet de gunning (financiering). Zie bijlage E voor een toelichting op de PCM en LF methodiek.

In de praktijk wordt voor bouwprojecten een afwijkende routing gevolgd. Dienst Openbare Werken (DOW) levert de bestekken en tekeningen direct aan bij FDA. Volgens FDA is dit zo afgesproken, omdat DEZHI geen bouwtechnische expertise in huis heeft. DOW stuurt een aanbiedingsbrief naar DEZHI en deze laatste stuurt de aanbiedingsbrief naar FDA.

2.3.3 Controleprotocol

Op 1 november 2002 wordt het controleprotocol in het kader van het meerjarige samenwerkingsprogramma tussen de Staat der Nederlanden en Land Aruba ten behoeve van de controle van de stichting Fondo Desaroyo Aruba en het Fonds vastgesteld. Het controleprotocol is een nadere uitwerking van artikel 4.2 van de beheersovereenkomst van 8 maart 2002 en geeft de aard, reikwijdte en het doel van de accountantscontrole van FDA aan. Het controleprotocol is geen werkprogramma. Het behoort tot de verantwoordelijkheid van de externe accountant om een werkprogramma op te stellen met inachtneming van de bepalingen van het controleprotocol. Het controleprotocol is opgesteld in samenwerking met de Centrale Accountantsdienst van Aruba (CAD), de Accountantsdienst van het ministerie van BZK en de externe accountant. De rapportage van de externe accountant bestaat uit een accountantsverklaring bij de jaarrekening van stichting FDA en de financiële verantwoording inzake het gevoerde beheer door het fonds en een rapport van bevindingen.

Daarnaast staat in het protocol dat FDA de volgende verantwoordingen behoort af te leggen:

- Jaarrekening (balans, staat van baten en lasten, toelichting);
- Beleidsmatige jaarlijkse verantwoording (inzet bijdragen landen, behaalde resultaten);
- Directieverslag.

Eén van de aandachtspunten die in het controleprotocol is opgenomen heeft betrekking op het adequaat monitoren en evalueren op projectniveau: 'bij de controle dient nadrukkelijk te worden bezien en gerapporteerd in hoeverre adequate procedures zijn ontwikkeld en ook gehanteerd om de volgende aspecten te waarborgen: (...) het adequate monitoren en evalueren op projectniveau door het fonds, hetgeen als basis zal dienen voor de programma-evaluatie.'

Voor zover de onderzoekers hebben kunnen nagaan stelt FDA jaarlijks een jaarrekening en directieverslag op en worden deze documenten gecontroleerd door de externe accountant (PwC). Naast een externe controle wordt FDA periodiek onderworpen aan een interne controle door de internal auditor van AIB. Hoewel FDA rapporteert over de financiële bijdragen van de landen en de toewijzing aan projecten ontbreekt een inhoudelijke beleidsmatige jaarlijkse verantwoording over de behaalde resultaten. Vanaf 2009 is FDA hiertoe niet meer verplicht, aangezien Nederland op verzoek

van Aruba akkoord is gegaan met het schrappen van de bepaling dat FDA jaarlijks separate beleidsmatige verantwoording aflegt over de behaalde resultaten.

De CAD en de Accountantsdienst van het ministerie ontvangen een afschrift van het rapport van bevindingen van de externe accountant. Tevens hebben zij het recht zelfstandige controles uit te voeren en/of reviews te verrichten bij de externe accountant. Uitgangspunt daarbij is dat dubbele controles zoveel mogelijk worden vermeden. Land Aruba maakt geen gebruik van dit reviewrecht en de CAD is op dit moment ook niet zeker van het feit of zij dit reviewrecht nog daadwerkelijk heeft.

2.3.4 Managementovereenkomst

Op 8 maart 2002 is de managementovereenkomst tussen FDA en AIB ondertekend. De managementovereenkomst regelt de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van AIB als directievervoerder van de stichting FDA. De bepalingen in de beheersovereenkomst en de procedure-regels vormen daarbij een belangrijk kader.

In haar vergadering d.d. 24 februari 2011 heeft het bestuur van FDA besloten de managementovereenkomst tussen FDA en AIB voor een tweede periode te verlengen tot en met 2016 met de mogelijkheid van tussentijdse opzegging. De managementovereenkomst is op 6 juli 2012 getekend.

2.3.5 Voortgangsrapportages

FDA stelt elk half jaar een voortgangsrapportage op voor de landen. Tot en met 2010 bracht FDA elk kwartaal een voortgangsrapportage uit, maar op verzoek van Nederland en met mede goedkeuring van Aruba is de frequentie teruggebracht naar halfjaarlijks.

De laatste versie die de onderzoekers hebben ontvangen betreft de voortgang over de tweede helft van 2011. In totaal beslaat de voortgangsrapportage zo'n 250 pagina's. In de rapportage worden van elk project de belangrijkste kenmerken opgesomd:

- Projectnaam;
- Doel van het project;
- Verplichtingennummer;
- Datum van indiening;
- Nummer bestek;
- Budget onderdeel in projectdossier;
- Datum van goedkeuring van Bestuur;
- Bedrag goedgekeurd ;
- Status project;
- Aanbestedingsvorm;
- Regels/ bepalingen;
- Aanbestedingsresultaat;
- Bijzonderheden uitvoering;
- Uitvoeringsplanning;
- Verwachte oplevering / ingebruikname;
- Uitgaven 31 december 2011.

2.3.6 MIS met financiële cijfers

FDA stelt elk kwartaal een 'MIS' op voor het bestuur. De MIS bevat op anderhalf A4 een samenvatting van de middelen die in het fonds zijn gestort en de middelen die zijn toegewezen aan projecten. Per meerjarenprogramma en per sector geeft de MIS –in Arubaanse guldens– een

overzicht van aanvragen die zijn gegund, zijn goedgekeurd, in beoordeling zijn en nog moeten worden ingediend.

De cijfers in de onderstaande tabellen zijn gebaseerd op de MIS van 17 augustus 2012.

Afgesproken in beheersovereenkomst tot AWG	
Bijdrage Aruba 2000-2009	180,000,000
Bijdrage Nederland 2000-2009*	220,000,000
Aanvulling Aruba RHH1	1,000,000
Aanvulling Nederland RHH1	4,000,000
Aanvulling Aruba 2010-2014**	66,600,000
Aanvulling Nederland NSP 2008-2012	62,000,000
TOTAAL	533,600,000

*Aanname: NLG 220 mil is gelijk aan AWG 220 mil; werkende koers conform datum storting

**Inclusief Producto Aruba (niet in scope van deze evaluatie)

Gestort in MIS 17.8.12	
Aruba	185,630,477
Nederland	269,356,335
Waarderingsfonds	1,416,131
TOTAAL	456,402,943

* Gefinancierd door Rijksoverheid van OCW (niet in scope van deze evaluatie)

MIS 17.8.12		Controle
Aruba	65,020,000	61,969,523
Nederland	18,200,000	16,643,665
TOTAAL	83,220,000	78,613,188

*Controle betreft verschil tussen afgesproken bedragen in beheersovereenkomst minus daadwerkbaar gestorte bedragen

Gestort in	Gegund	Goedgekeurd	In beoordeling	Hogingtevragen	TOTAAL
MJP 2001-2005	201,727,013	4,828,295	317,632	17,481,981	224,354,971
RHH 2005-2007	10,084,983	645,653		31,643	10,762,279
MJP 2006-2009	86,153,604	314,822	13,970,147	56,486,867	156,925,440
NSP 2008-2012	26,284,207	2,187,435	24,720,843	23,356,226	76,548,711
Producto Aruba	59,249,486	14,607,055	12,764,132	15,790,720	102,411,395
Waarderingsfonds	386,474			596,786	1,083,260
TOTAAL	383,885,769	22,583,260	51,772,804	113,044,223	572,086,056

Conform de beheersovereenkomst en addenda is afgesproken dat in totaal een bedrag van ongeveer AWG 533 mln in het fonds wordt gestort voor de periode 2000 t/m 2014 (het werkelijke bedrag wijkt af in verband met de valutakoers die wordt bepaald op de dag van storting). Van dit bedrag storten Aruba en Nederland respectievelijk elk jaar een deel conform een overeengekomen stortingsschema en verplichtingsbudget. Per 17 augustus 2012 hebben de landen in totaal een bedrag van AWG 456 mln in het fonds gestort. Over de stortingen vergoeden de lokale banken conform het beleggingsbeleid onder toezicht van de Centrale Bank van Aruba rente die ter beschikking komt aan het fonds (totaal circa AWG 38 mln rente ontvangen).

Er staat nog een bedrag van ongeveer AWG 80 mln open. Daarvan moet Aruba circa 60 mln storten en Nederland 20 mln.

Per 17 augustus 2012 heeft FDA in totaal AWG 384 mln gefinancierd. Van dit bedrag ging 53% naar MJP 2001-2005, 22% naar MJP 2006-2009, 15% naar Producto Aruba, 7% naar NSP 2008-2012 en 3% naar RHH 2005-2007. Additioneel is een bedrag van AWG 23 mln goedgekeurd en heeft FDA voor AWG 52 mln aan projecten in beoordeling.

In de MIS is een apart item opgenomen voor Producto Aruba. Producto Aruba is een programma binnen het MJP 2010-2014. Het betreft prioriteitsprojecten van de huidige regering zoals het nieuwe bestuurskantoor, renovatie binnenstad, renovatie scholen, wijkverbetering en het tramproject. In totaal gaat het om een bedrag van AWG 86 mln. Volgens FDA hebben Aruba en Nederland in 2009 met

elkaar afgesproken dat Producto Aruba mocht worden opgenomen in het nieuwe MJP waarbij Nederland geen additionele middelen zou storten en toestemming heeft gegeven om het geld dat 'over' was uit de voorgaande MJP's te gebruiken voor het nieuwe MJP inclusief Producto Aruba. Aruba heeft overigens wel additionele middelen in het fonds gestort om Producto Aruba te financieren.

Het Waarderingsfonds wordt ook beheerd door het FDA en is net als Producto Aruba als apart item opgenomen in de MIS. Het Waarderingsfonds wordt volledig gefinancierd door het Nederlandse ministerie van Onderwijs (OCW). Het gaat om een bedrag van circa AWG 700.000 per jaar. Doel is het verstrekken van studiebeurzen aan Arubaanse studenten en het financieren van projecten ten behoeve van Middelbaar en Hoger Onderwijs op Aruba (Colegio Arubano, IPA en Universiteit van Aruba).

NB: Producto Aruba en Waarderingsfonds zijn GEEN onderdeel van deze evaluatie. Reden daarvoor is dat de programma's net van start zijn gegaan en de landen hebben afgesproken dat het nog te vroeg is om te evalueren.

2.3.7 Coördinatieoverleg FDA met stakeholders

Elk kwartaal vindt een coördinatieoverleg plaats. Deelnemers zijn DEZHI, Directie Financiën, DOW en FDA. Het doel van dit overleg is om de projecten door te spreken en, waar nodig, activiteiten van betrokken partijen op elkaar af te stemmen. Van de overleggen worden notulen opgesteld.

2.3.8 Beheersvergoeding en kosten van FDA

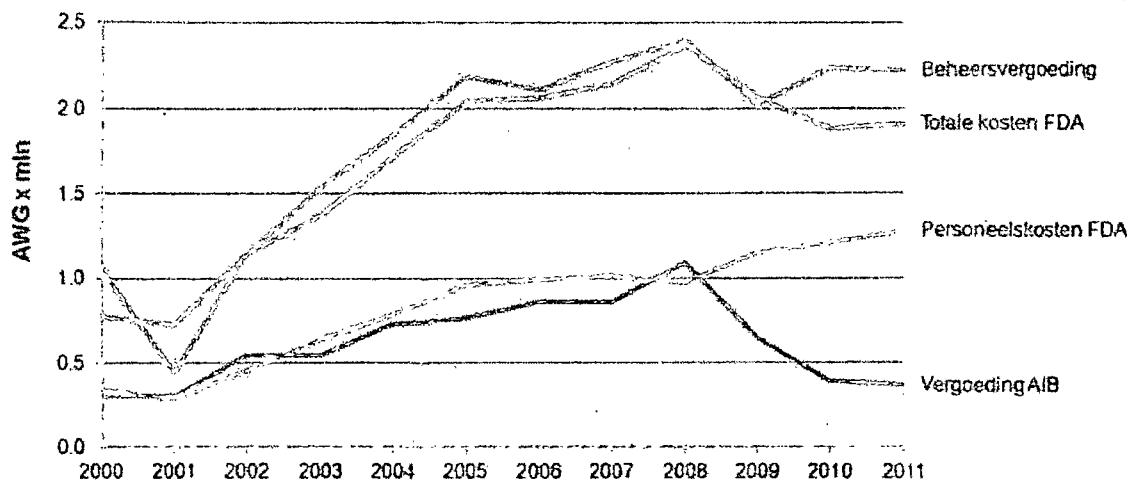
In de beheersovereenkomst is afgesproken dat FDA een vergoeding ontvangt van 1,5% van het totaal van de in dat jaar door Aruba en Nederland in het fonds gestorte bijdragen met een minimum van AWG 300.000 en AWG 850 per projectaanvraag en AWG 400 per stage/uitzendverzoek. Aangezien de directievoering van het fonds is uitbesteed aan AIB, maakt FDA deze vergoeding in zijn geheel over naar de AIB. Daarnaast staat in de beheersovereenkomst dat FDA recht heeft op het totaalbedrag van de begroting minus de vergoeding aan AIB.

De jaarlijkse begrotingen (beheersvergoedingen) van FDA zijn door het bestuur en vervolgens door beide landen goedgekeurd.

In 2011 ontving FDA AWG 2,2 mln beheersvergoeding waarvan AWG 0,4 mln als kosten is vergoed aan AIB. De resterende AWG 1,8 mln had betrekking op personeelskosten (1,3 mln), huisvesting (0,1 mln) en algemene kosten (0,1 mln). Er bleef 0,3 mln over (exploitatiesaldo). Zie bijlage F voor de staat van baten en lasten uit het jaarverslag alsmede een toelichting. Kijkend naar de toelichting valt op dat de 'vaste vergoeding' van AWG 411.150 die bij baten wordt vermeld niet aansluit op de 'kosten beheersvergoeding AIB' van AWG 315.000 die genoemd wordt bij lasten. Volgens FDA komt dit omdat Nederland in 2011 haar deel niet heeft gestort waardoor de werkelijke kosten van de beheersvergoeding lager uitvielen dan de begrote kosten. Verder valt op dat het bedrag aan 'vaste vergoeding' van AWG 411.150 niet kan worden nagerekend met de beschikbare cijfers in de toelichting onder de tabel.

De volgende grafiek geeft een beeld van de ontwikkeling van de beheersvergoeding en kosten van FDA. De cijfers zijn afkomstig uit de jaarverslagen van FDA van 2000 t/m 2011.

Ontwikkeling beheersvergoeding en kosten FDA

Kijkend naar de financiële cijfers van FDA vallen de volgende zaken op:

- De beheersvergoeding en kosten van FDA zijn in de periode 2000-2011 verdrievoudigd;
- De personeelskosten zijn in de periode 2000-2011 verdrievoudigd. Volgens FDA komt dit omdat de formatie van 2 naar 6 fte is gegaan. Dat was nodig omdat de werkzaamheden toenamen als gevolg van een toename van het aantal projectaanvragen (van 3 aanvragen in 2000 naar 100 in 2011). Tevens is de laatste jaren een cessantia-voorziening (afvloeiingskosten) ingebouwd. Overigens vallen onder de post personeelskosten ook de inhurukosten van de technisch adviseurs;
- De vergoeding aan AIB neemt sterk af vanaf 2009. Dit komt omdat de vergoeding afhankelijk is van de stortingen van Aruba en Nederland in het betreffende jaar (volgens afgesproken stortingsschema); deze stortingen zijn vanaf 2009 afgangen;
- De huisvestingskosten zijn in de periode 2000-2011 verdubbeld. Volgens FDA is dit gerelateerd aan de toename van het aantal fte, aangezien er per medewerker een vloeroppervlakte van 25 m² is vastgesteld tegen een vast tarief van m². Stijgt het aantal medewerkers, dan stijgen de huisvestingskosten mee.

De Centrale Accountantsdienst van Aruba (CAD) heeft meerdere malen melding gemaakt van de steeds hoger wordende beheersvergoeding van FDA. In 2005/2006 is dit telefonisch gebeurd; in 2010 heeft de CAD een brief gestuurd naar de minister van Financiën. Bij deze brief is een ontwikkelingsoverzicht van de fee over 2000 tot en met 2008 bijgevoegd.

2.4 Meerjarenprogramma's

In deze paragraaf schetsen we een algemeen beeld van de aanleiding en achtergrond van het werken met de meerjarenprogramma's en de beoogde doelstelling. Vervolgens zoomen we in op diverse aspecten van de meerjarenprogramma's zoals de totstandkoming en de opbouw. Dit algemene deel is beschreven in paragraaf 2.4.1.

Daarna volgt per meerjarenprogramma een overzicht van de doelstellingen, de opbouw en de resultaten. Indien evaluatierapportages beschikbaar zijn, bevat dit overzicht tevens informatie over de in dit onderzoek geconstateerde opvolging van knelpunten en aanbevelingen.

Achtereenvolgens worden de meerjarenprogramma's beschreven in paragraaf:

- 2.4.2 MJP 2001-2005;
- 2.4.3 RHH 2005-2007;
- 2.4.4 MJP 2006-2009;
- 2.4.5 NSP 2008-2012.

Tot slot worden in paragraaf 2.4.6 de resultaten van de analyse van de 32 projecten (steekproef weergegeven).

2.4.1 Algemeen

Achtergrond en aanleiding meerjarenprogramma's

Naar aanleiding van het rapport "Op afstand verbonden" is een moderne samenwerkingsrelatie tussen Aruba en Nederland tot stand gekomen die zich kenmerkt door invoering van meerjarenprogramma's waarvan de financiering wordt beheerd in een ontwikkelingsfonds. Een van de beoogde doelstellingen in 2000 bij aanvang van deze nieuwe vorm van samenwerken was het bereiken van financiële zelfstandigheid van Aruba in 2010.

In de samenwerkingsovereenkomst zijn Aruba en Nederland voor de periode 2000-2009 overeengekomen om inzake financiering van overheidsprojecten over te gaan van projectfinanciering naar programmafinanciering. Programmafinanciering is een vorm van financiering waarbij de donor niet betrokken is bij besluitvorming over uitvoeringsprojecten maar de middelen beschikbaar stelt op basis van de inhoud van programma's.

Meerjarenprogramma's, die een periode van 5 jaar beslaan, geven de regeringen de mogelijkheid om het ontwikkelingsbeleid van de overheid op lange termijn af te stemmen. Aan de hand van de meerjarenprogramma's maken de regeringen van Aruba en Nederland concrete afspraken over de financiering van de projecten binnen de programma's.

De centrale doelstelling van de samenwerkingsovereenkomst is het bevorderen van zelfredzaamheid. Verondersteld wordt dat het werken met meerjarenprogramma's daar een belangrijke bijdrage aan kan leveren. Nieuw in deze samenwerkingsovereenkomst is dat naast Nederland Land Aruba tevens donor werd. Afgesproken is dat Nederland en Aruba in de periode 2000-2009 een bedrag van respectievelijk NLG 220 mln en AWG 180 mln zouden storten in het fonds. De hoogte van de stortingen door Nederland zou in de loop van de tijd afnemen en die van Aruba toenemen.

Meerjarenprogramma's in het kader van de samenwerkingsovereenkomst

In totaal zijn er binnen het kader van de samenwerkingsovereenkomst vier meerjarenprogramma's ontwikkeld en in uitvoering gebracht:

- Meerjarenprogramma 2001-2005;
- Rechtshandhaving 2005-2007;
- Meerjarenprogramma 2006-2009;
- Nationaal Security Plan 2008-2012.

Een meerjarenprogramma beschrijft een planmatige, programmatische aanpak voor de uitvoering van ontwikkelingsbeleid binnen de prioriteitssectoren waar de Nederlandse regering een gezamenlijk belang heeft met de Koninkrijkspartners, waarbij een gezamenlijke inspanning voordelen biedt en die bijdraagt aan het vergroten van de zelfredzaamheid.

Voor het eerste MJP 2001-2005 is gekozen voor de sectoren Kwaliteit van Bestuur, Onderwijs en Duurzame Economische Ontwikkeling. Aruba heeft daar zelf nog de sector Volksgezondheid aan toegevoegd. Het MJP 2006-2009 was in feite de continuering van MJP 2001-2005 en betrof dezelfde sectoren Kwaliteit van Bestuur, Onderwijs en Duurzame Economische Ontwikkeling. De Sociale sector kwam in de plaats van de sector Volksgezondheid.

De programma's Rechtshandhaving (RHH) I 2005-2007 en het vervolgprogramma RHH II, dat onder de naam National Security Plan (NSP) verder ging, zijn opgezet naar aanleiding van de ontwikkelingen na de aanslagen in de Verenigde Staten in 2001 ter versterking van de justitiële keten. In 2010 is Aruba met de Nederlandse regering overeengekomen om de resterende gelden van het MJP 2006-2009 in een MJP 2010-2014 onder te brengen onder meer om de projecten van Producto Aruba uit te voeren. Het MJP 2010-2014 is in 2010 formeel vastgesteld waarbij is afgesproken dat Aruba AWG 66,6 mln zou storten.

Tijdens de uitvoering van het MJP 2001-2005 heeft in 2005 een evaluatie plaatsgevonden die door een externe partij is uitgevoerd. Na afronding van MJP 2001-2005 heeft DEZHI een evaluatie uitgevoerd in juni 2007. De bevindingen en aanbevelingen uit beide evaluaties hebben geleid tot verschillende aanpassingen in de werkwijze, procedures en het gebruik van de meerjarenprogramma's en jaarprogramma's. In deze wordt beschreven in hoeverre de aanbevelingen zijn opgevolgd.

Totstandkoming en opbouw van MJP's en jaarprogramma's

Het beleid van de Arubaanse overheid ligt ten grondslag aan de MJP's. De MJP's worden opgesteld in workshops met de verschillende stakeholders uit de vier sectoren op initiatief en onder begeleiding van DEZHI. MJP's worden opgesteld op basis van de Project Cycle Management / Logical Framework methodiek. Zie paragraaf 2.3.2 voor een toelichting op deze methodiek. Elk MJP bevat per sector een korte analyse van het beleid, de specifieke aangelegenheden en de huidige knelpunten. Vervolgens bevat het de ontwikkelingsdoelstelling, de programmadoelstelling, de programmaresultaten en de activiteiten. Dat wil zeggen: de programma's en projecten die moeten leiden tot een positieve impact op de programmadoelstelling.

Voor een financieel overzicht van de MJP's wordt verwezen naar de tabel in paragraaf 2.3.6 (MIS). In de onderstaande tabel is weergegeven hoe de gelden zijn verdeeld over de verschillende programma's en wat de status van de uitvoering is.

	MJP 2001-2005	MJP 2006-2009	RHH 2005-2007	NSP 2008-2012
Gegund	89%	Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek		
Goedgekeurd	2%			
In beoordeling	1%			
Nog in te dienen	8%			

Jaarprogramma's

Uit de meerjarenprogramma's vloeien jaarprogramma's voort waarin per sector is beschreven welke programma's, projecten of deelprojecten het komende jaar worden geïnitieerd en welke bedragen de landen dat jaar dienen te storten. DEZHI stelt de jaarprogramma's op aan de hand van informatie van de directies die direct te maken hebben met de projecten binnen de sectoren. Het jaarprogramma dient, conform protocol, als basisdocument voor het jaarlijks politieke beleidsoverleg tussen Aruba en

Nederland. Formeel kan FDA de projecten pas financieren als ze in een goedgekeurd jaarplan opgenomen zijn.

Uit de evaluatie 2005 van het externe bureau blijkt dat de goedkeuring van de jaarplannen sinds 2002 schriftelijk gebeurt, omdat er bij zowel Aruba als Nederland geen behoefte meer is aan een jaarlijks politiek beleidsoverleg tussen de landen.

In de praktijk blijkt dat FDA niet met jaarprogramma's werkt; de meerjarenprogramma's vormen voor FDA de basis. FDA geeft aan dat de landen hebben afgesproken dat DEZHI jaarprogramma's opstelt en een lijst met in te dienen projecten naar FDA stuurt. Deze lijst is voor FDA een indicatie van het bedrag dat gereserveerd moet worden binnen de betreffende meerjarenprogramma's. Verder geeft FDA aan dat in de praktijk de projecten niet conform de jaarprogramma's worden ingediend. Nederland ontvangt de jaarprogramma's wel maar ondertekent ze niet. Reden is dat de samenwerking is gebaseerd op programmafinanciering (door middel van meerjarenprogramma's) waarbij Nederland op afstand staat. Dan zou het vreemd zijn als Nederland zich zou gaan bemoeien met jaarprogramma's en in te dienen projecten. Dit gebeurt dan ook niet.

2.4.2 MJP 2001-2005

Inleiding

Het MJP 2001-2005 is een mix van oud beleid over de vier sectoren, van wensen en toezeggingen van Nederland uit het verleden over het financieren van reeds geïnitieerde projecten en nieuwe beleidsintenties. Dit MJP is tot stand gekomen op basis van workshops met de stakeholders uit de verschillende overheidssectoren. Het programma is verdeeld in de prioriteitssectoren Kwaliteit van Bestuur, Duurzame Economische Ontwikkeling, Onderwijs en Volksgezondheid. Deze sectoren zijn in overleg met Nederland door Aruba geïdentificeerd als gebieden waar extra aandacht nodig was en waarvoor financiële middelen in de landsbegroting niet toereikend waren.

Ontwikkelings- en programmadoelstelling

Dit MJP bevat geen overkoepelende ontwikkelingsdoelstelling voor het gehele programma. De ontwikkelingsdoelstellingen en programmadoelstellingen zijn geformuleerd per prioriteitssector. De tabel in bijlage H bevat een overzicht van de inhoud van het MJP 2001-2005: de boogde ontwikkelings- en programmadoelstellingen en de beoogde programmaresultaten. In de tabel hieronder worden de bevindingen gegeven wat betreft het aantal beoogde, ingediende en inmiddels afgeronde projecten, het budget, de voortgang en de evaluaties die hebben plaatsgevonden.

	Kwaliteit van leertijd	Onderzettecnicische Ontwikkeling	Onderwijs	Volwassenheid
Aantal projecten / activiteiten	Beoogd: 20 (bron MJP) Ingediend: (bron voortgangsrapportage FDA 2 ^e helft 2011) Afgerond: (bron voortgangsrapportage FDA 2 ^e helft 2011)	Beoogd: niet te achterhalen / wordt niet over gerapporteerd Ingediend: idem Afgerond: idem	Beoogd: 32 Ingediend: 27 Afgerond: 26	Beoogd: 7 Ingediend: 6 Afgerond: 5 waarvan 1 deels
Budget begroot in MJP 2011-2015 en totaal beschikbaar per 31-08-2012 (in miljoen euro)	Begroot in MJP: 65.879.000 Gegund en goedgekeurd MIS 17 augustus 2012: AWG 61.020.250	Begroot in MJP: 65.850.000 Afvalverwerking 30.000.000 AWSP: 34.650.000 Monitoring 1.200.000 Gegund en goedgekeurd: AWG 68.455.322	Begroot in MJP: 36.100.000 Gegund en goedgekeurd: 44.883.788	AWG 13.308.000,- AWG: 9.555.150
Voorligging en koholdels resultaten VR rapportage FDA	D.m.v. het bestedingen overzicht van FDA kan geconstateerd worden dat het budget grotendeels is gegund. Nog 17% van het totale budget van 73,6 miljoen moet worden ingediend.	D.m.v. het bestedingen overzicht van FDA kan geconstateerd worden dat het merendeel is gegund. Nog 2,5% van het totale budget van 70,2 miljoen moet worden ingediend.	D.m.v. het bestedingen overzicht van FDA kan geconstateerd worden dat het merendeel 44,8 miljoen is gegund en goedgekeurd. Nog 6,5% van het totale budget van 48 miljoen moet worden ingediend.	D.m.v. het bestedingen overzicht van FDA kan geconstateerd worden dat nagenoeg het gehele budget van 9,9 miljoen is gegund. Er is nog voor een bedrag van AWG 305.000,00 aan projecten in beoordeling.
Evaluatie DEZHI op programmaresultaten	1.1 Aan de hand van de indicatoren wordt gesteld dat de KPA beter functioneert in 2007. 1.2 In het MJP zijn geen welten aangepast 1.3 Capaciteit is vergroot Wat betreft de overige programmaresultaten zijn er geen	De ontwikkelingsdoelstelling is hoog gegrepen. Beleid is versnipperd over verschillende diensten en Ministeries.	Het schoolgebouw EPI is in gebruik genomen in 2004 en de instroomcijfers zijn gestegen. Onderwijsvernieuwing neemt veel tijd.	

	evaluaties en of metingen beschikbaar.		
Evaluaties (Meerjarenprogramma en Nota DEZHI)	Er zijn twee evaluaties uitgevoerd inzake het Meerjarenprogramma 2001-2005 te weten het rapport uit 2005 opgesteld door een externe partij "Evaluatie van de Arubaans-Nederlandse samenwerkingsrelatie: het Meerjarenprogramma 2001-2005 en het Fondo Desaroyo Aruba" en een rapport uit 2007 opgesteld door DEZHI "Nota Meerjarenprogramma 2000-2005 in het kader van de ontwikkelingssamenwerking tussen Aruba en Nederland". In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste knelpunten, bevindingen en de opvolging die daaraan is gegeven tot nu toe uitgewerkt. Daarnaast brengt de FDA twee keer per jaar een voortgangsrapportage uit waarin op globaal niveau tevens informatie wordt verschafft over het behalen van de programmadoelstellingen.		

Toelichting voortgang (en bevindingen)

De formalisering van het MJP 2001-2005 was tijdrovend. Na de ondertekening van het samenwerkingsprotocol heeft het 22 maanden geduurd voordat de gemeenschappelijke verklaring en de beheers- en managementovereenkomsten werden getekend. Het MJP is uiteindelijk vastgesteld in november 2002. De voornaamste oorzaak voor de vertraging die wordt genoemd is de accordering door de Staten van Aruba van de noodzakelijke landsverordening betreffende de legaliteit van de stichting FDA. Dit heeft geleid tot vertragingen in de opstartfase van de projecten.

In het kader van Rechtshandhaving is naar aanleiding van de ministerraad van het Koninkrijk der Nederlanden besloten tot intensivering van de onderlinge samenwerking ter bestrijding van internationaal terrorisme in een apart meerjarenprogramma Rechtshandhaving. Zie verderop in dit document. De projecten met betrekking tot de KPA in het kader van Rechtshandhaving binnen het MJP zijn desondanks niet overgeheveld en blijven onderdeel van dit MJP.

Het wijzigen van projecten binnen het MJP kan met goedkeuring van Aruba en Nederland. De wijziging wordt opgenomen in het eerstvolgende jaarprogramma en kan na goedkeuring door beide landen van het jaarprogramma in uitvoering komen. Door late goedkeuring van het jaarprogramma 2004 in juni 2004 konden enkele projecten van de sector Gezondheidszorg waaronder "Alimentatie – Van one heavy island naar one healthy island" pas laat van start gaan.

Evaluatie 2005, Nota DEZHI en Voortgangsrapportages FDA

Er zijn diverse evaluaties en voortgangsrapportages opgesteld naar aanleiding van het werken met meerjarenprogramma's. In 2005 heeft een externe evaluatie plaatsgevonden over MJP 2001-2005 en FDA. In 2007 beschrijft DEZHI de voortgang en de resultaten van het MJP 2001-2005 in de Nota Meerjarenprogramma 2000-2005 in het kader van de ontwikkelingssamenwerking tussen Aruba en Nederland. Daarnaast stelt FDA twee keer per jaar een voortgangsrapportage op met name ten behoeve van financiële verantwoording.

Hieronder volgt een samenvatting van het oordeel over de geleverde bijdrage aan de programmaresultaten van het MJP 2001-2005. Daarna volgt een samenvatting van de belangrijkste knelpunten, aanbevelingen en de opvolging die daaraan is gegeven voor zover bekend.

Volgens de Nota van DEZHI en de voortgangsrapportage van FDA zijn een aantal programmaresultaten behaald binnen de verschillende sectoren. Een meting op indicatoren heeft ten tijde van het schrijven van de Nota in de meeste gevallen niet plaats kunnen vinden aangezien de projecten nog in uitvoering waren. Tevens moet opgemerkt worden dat vanwege de brede formulering van de ontwikkelingsdoelstellingen niet kan worden geconcludeerd dat de specifieke projecten van het meerjarenprogramma geresulteerd hebben in het halen van de doelstellingen. Van de volgende sectoren zijn in de Nota en de Voortgangsrapportages al wel enkele conclusies getrokken inzake het behalen van ontwikkeldoelstellingen, programmadoelstellingen en/of de haalbaarheid.

Met betrekking tot de ontwikkeldoelstelling van de sector Volksgezondheid "Een voor iedereen toegankelijk hoogstaande en betaalbare gezondheidszorg" dient opgemerkt te worden dat de Algemene Ziektekosten Verzekering hoewel geen onderdeel van het MJP 2001-2005 een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de realisatie van deze doelstelling. Daarnaast wordt in de door FDA opgestelde voortgangsrapportage geconcludeerd dat de bouw van CMRE zeker heeft bijgedragen tot het behalen van de doelstelling van een verbeterde infrastructuur (faciliteiten) en voorzieningen teneinde de preventieve zorg optimaal te kunnen verlenen aan de Arubaanse burger. De mate van bijdrage kan pas op lange termijn worden bepaald bij een werkelijke meting (bron Voortgangsrapportage projecten 2e helft 2011 FDA).

Binnen de sector Duurzame economische ontwikkeling zijn concrete programmaresultaten gehaald en gemeten op het gebied van afvalwater, monitoring van lucht en water en milieuvorlichting. Wel is gesteld dat de ontwikkelingsdoelstelling ook hier hoog gegrepen is. Het beleid op dit gebied is versnipperd over diverse diensten binnen de overheid. In 2006 is de dienst Milieu inspectie opgericht die hierin mogelijk verandering gaat brengen. Wat betreft het omstreden afvalverwerkingsproject dat ca 40% van het totale budget van de sector in beslag neemt zijn de onderzoekers geen metingen bekend op de indicatoren.

Binnen de sector Kwaliteit van Bestuur wordt in de Nota van DEZHI in 2007 gesteld dat aan de hand van de indicatoren kan worden gesteld dat de KPA beter functioneert en dat de beoogde vergroting van celcapaciteit is gerealiseerd.

De inspanningen binnen het programma onderwijs hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het curriculum voor het MBO. Het aantal instroom en geslaagden op MBO-niveau is gestegen in 2006 ten opzichte van 2000. Het schoolgebouw is in gebruik sinds 2004. Wel stelt DEZHI dat onderwijsvernieuwing veel tijd kost. Wat betreft flexibilisering van het onderwijs ten behoeve van een betere aansluiting op de vraag vanuit de maatschappij zijn er nog geen gegevens bekend. Ook ten aanzien van de overige programmaresultaten dienen er evaluaties en metingen te worden uitgevoerd.

Tijdens de Evaluatie 2005 en de Nota van DEZHI zijn de volgende belangrijkste knelpunten naar voren gekomen:

	Knelpunten	Evaluatie 2005	Nota DEZHI	Oplossingsrichting / aanbeveling	Status 2012
1	Late start MJP	3.1	H.5 punt 1	Vroegtijdig starten met concipiëren van MJP 2006-2009	MJP 2006-2009 goedgekeurd eerste kwartaal 2006 RHH 2005-2007 goedgekeurd maart 2006 NSP opgesteld januari 2008 MJP 2010-2014 goedgekeurd in 2010
2	Beleidsarme prioriteitssectoren en gebrek aan integraal samenhangend beleid als basis voor de MJP's	3.2		Basis beleidsdocument opstellen dat als basis dient voor de meerjarenprogramma's	Voor MJP 2006-2009 nog niet in (wel is binnen dit MJP een project gedefinieerd t.b.v. opstellen van een beleidsdocument) Voorafgaand aan MJP RHH 2005-2007 heeft een criminaliteitsbeeldonderzoek plaatsgevonden dat als basis heeft gediend bij het uitwerken van het MJP 2005-2007 De basis voor NSP 2008-2012...
3	Inhoud MJP's: Programmadoelstellingen en resultaten leven niet echt bij de directies. Programmadoelstellingen zijn moeilijk meetbaar en ambitieus geformuleerd. Geen tot weinig onderlinge samenhang tussen projecten. Indicatoren en nulwaarden	3.5, 3.6, 3.7, 3.8, 3.9 3.10	H.5 punt 2 en 3	Werken met programma's binnen de MJP's om de samenhang te borgen van de projecten t.a.v. de programmaresultaten.	Projecten in het kader van Rechtshandhaving zijn ondergebracht in eigen programma's RHH 2005-2007 en NSP. MJP 2006-2009

	<p>ontbreken soms geheel soms gedeeltelijk en zijn niet allen smart concreet geformuleerd</p> <p>Er vindt geen / of onvoldoende monitoring en evaluatie plaats van projecten.</p> <p>Er is geen budget voor monitoring en evaluatie.</p>		<p>te hebben tot de projecten en programma's. Verantwoordelijkheden t.a.v. meten van dienen duidelijk belegd te worden</p> <p>De beleidsdirecties dienen de verantwoordelijkheid te krijgen voor het monitoren en evalueren van programma(hun deel van) de sector.</p> <p>Deze directies dienen ook verantwoordelijk te zijn voor rapporteren over de voortgang. DEZHI vervult een aansturende en coördinerende rol.</p> <p>Beide rapporten bevelen externe evaluaties aan.</p>	<p>In het MJP 2006-2009 worden er bij bepaalde sectoren wel duidelijke nulwaarden en streefwaarden vastgesteld. In enkele sectoren wordt er verwezen naar rapportages / gegevens van de diensten. Al zijn in MJP 2006-2009 en NSP met name wel streefwaarden opgenomen. Monitoring daarop vindt ook niet plaats.</p> <p>In de steekproef van dit het onderzoek is er geen melding gemaakt door de geïnterviewde projectmanagers, projectaanvragers en DEZHI van monitoring of evaluatie geconstateerd op directieniveau.</p> <p>In de Nota van DEZHI is wel een voortgangsrapportage en evaluatie op niveau van indicatoren opgenomen voor zover dat mogelijk was bij het opstellen van de Nota en voor zover de gegevens beschikbaar waren bij de Directies.</p> <p>Naast de evaluatie van 2005 en deze huidige evaluatie heeft volgens ons geen andere externe evaluatie plaatsgevonden met betrekking op resultaten van meerjarenprogramma's ten aanzien van de realisatie van Ontwikkelingsdoelstellingen en Programmaresultaten.</p>
--	--	--	---	---

					De projectresultaten worden op projectniveau wel gemeten.
	Jaarprogramma's				
4	Jaarprogramma's eerder opstellen en goedkeuren en een andere invulling geven	4.1, 4.3		<p>Aanbeveling goedkeuring voor 15 januari te laten geschieden. Opzet Jaarprogramma omvormen tot technisch, procedureel plannings- en actie instrument. Jaarprogramma aanpassen door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geplande activiteiten opnemen; • Verplichtingen per programma; • Koppeling tussen geplande en gerealiseerde uitgaven; • Afstemming met investeringen NISP en begroting; • Aanvullende maatregelen van de overheid of andere actoren. 	<p>DEZHI heeft aanbevelingen overgenomen.</p> <p>In de jaarprogramma's worden de geplande activiteiten opgenomen en de verplichtingen per programma. Tevens wordt er per programma de koppeling tussen geplande en gerealiseerde uitgaven vermeld en de begroting voor het jaar.</p>
	Projecten en uitvoering				
5	Opstellen van projectdossiers en uitwerking in projectonderdelen is complex en tijdrovend voor de diensten i.v.m. complexe procedures, weinig ervaring met de procedures en het ontbreken van voldoende inhoudelijke kennis en/of capaciteit bij de diensten.	7.1, 7.2	H.5 punt 5	<p>Opstelling projectdossiers geheel of gedeeltelijk uitbesteden. Meer gebruik maken van voorbereidingspost om specialisten in te huren om projectdossiers, ToR's en bestekken op te stellen.</p> <p>Voorstel verkorte procedures en inkorten van uitgebreide formaat van projectdossiers en ToR's voor kleine en middelgrote projecten</p>	<p>DEZHI heeft deze aanbeveling bewust niet overgenomen aangezien dit af zou kunnen doen aan het bevorderen van zelfredzaamheid van Aruba. DEZHI geeft de voorkeur aan dat diensten de voorbereidingen zelf dragen. De diensten worden daartoe wel ondersteund in de vorm van trainingen en ondersteuning vanuit DEZHI.</p> <p>Een aantal procedures zijn gewijzigd. De wijziging zijn bestendigd in een aantal brieven. Het heeft relatief lang geduurd voordat de procedures goed en wel gewijzigd waren namelijk in juli 2008.</p>

R
B
Z
E
N
G
C
H
U
N
P

	FDA				
6	Toetsing op duurzaamheid is niet volledig objectief uit te voeren.	7.4		Aanbeveling bestond uit het hanteren van de huidige werkwijze die als volgt luidt: FDA dient te toetsen, maar hoeft echter geen garantie te eisen van de overheid. FDA kan hoogstens de overheid in kennis stellen van de gevolgen met betrekking tot duurzaamheid.	FDA stelt in samenwerking met DEZHI de Minister van Financiën op de hoogte
7	Directie FDA heeft weinig beslissingsbevoegdheid			Deel van beslissingsbevoegdheid van bestuur FDA naar Directie FDA verplaatsen.	Overgenomen voor wat betreft projecten tot AWG 250.000 (verkorte procedure)
8	Kostenvergoedingsgrondslag volgens Beheers – en management overeenkomst verschilt			Op elkaar aan laten sluiten	Overgenomen
9	FDA finanziert op projectniveau			Overgaan op programmafinanciering en aanpassing procedures (architectuur) voor de projecten die binnen programma vallen o.a. verkorte procedure of eenvoudiger projectdossier	Procedures zijn versoepeld voor projecten tot AWG 1 mln

Als samenvattende conclusie komt uit de Evaluatie 2005 en Nota DEZHI naar voren dat het MJP 2001-2005 een belangrijk beleidsdocument voor Aruba is. Er is draagvlak voor bij beide landen en de overheidsdirecties zijn zeer betrokken bij het ontwerp. Samenwerking en het werken met meerjarenprogramma's heeft een positief effect gehad en heeft bijgedragen aan een duurzame ontwikkeling van Aruba.

Naar aanleiding van de Evaluatie 2005 en Nota DEZHI kan geconcludeerd worden dat Aruba tevreden is met de resultaten en dat het land een vast bedrag zal blijven storten in het kader van een nieuw programma na 2009 welke gebaseerd zal zijn op het nationaal strategisch en integrale plan van Aruba.

3. Evaluatie

In dit hoofdstuk worden op de drie niveaus samenwerking, werkwijze FDA en meerjarenprogramma's uitspraken gedaan over de onderwerpen zoals hieronder genoemd.

Samenwerking

- De taakverdeling tussen Land Aruba (incl. DEZHI), Nederland en FDA is voor de drie partijen helder en toereikend (mede met het oog op het afleggen van verantwoording over doelmatigheid door de minister van BZK);
- De informatiebehoeften van alle partijen in de samenwerkingsrelatie worden in afdoende mate ingevuld. Land Nederland: in het bijzonder de informatie die de Nederlandse Minister van BZK nodig heeft voor het afleggen van afdoende verantwoording over doelmatigheid;
- Aanbevelingen evaluatie 2005 zijn geïmplementeerd.

Werkwijze FDA

- Governance (sturing, beheersing, toezicht, verantwoording) FDA is toereikend;
- Rapportagestructuur FDA is conform formele afspraken;
- Financiële rapportage biedt inzicht in bestemming renteopbrengsten;
- Aan FDA is over alle jaren t/m 2011 decharge verleend;
- Bedrijfsvoering is effectief en efficiënt ingericht;
- Projectcyclus is effectief en efficiënt ingericht;
- Outputdefinitie maakt oordeelsvorming over doelmatigheid projecten mogelijk;
- Outputdefinitie maakt oordeelsvorming over effectiviteit programma's mogelijk;
- Rapportage aan minister BZK maakt verantwoording over doelmatigheid mogelijk;
- Aanbevelingen evaluatie 2005 zijn geïmplementeerd.

Meerjarenprogramma's

Meerjarenprogramma's:

- Ontwikkelingsdoelstelling is behaald;
- Motivatie voor niet behaalde ontwikkelingsdoelstelling is aanwezig;
- Beoogde resultaten zijn haalbaar;
- Investeringen hebben bijgedragen aan behalen doelstelling;
- Programmering is realistisch (sluit aan bij behoefte samenleving Aruba, is realiseerbaar);
- Alle programma's binnen het meerjarenprogramma zijn uitgevoerd;
- Aanbevelingen evaluatie 2005 zijn geïmplementeerd;

Jaarprogramma's:

- Jaarprogramma's sluiten aan bij meerjarenprogramma's;
- Programmadoelstelling is behaald;
- Motivatie voor niet behaalde programmadoelstelling is aanwezig;
- Beoogde resultaten zijn haalbaar;
- Investeringen hebben bijgedragen aan behalen doelstelling;
- Programmering is realistisch;

- Alle programma's binnen het jaarprogramma zijn uitgevoerd;
- Alle projecten (binnen de programma's) van het jaarprogramma zijn uitgevoerd;
- Aanbevelingen evaluatie 2005 zijn geïmplementeerd.

Projecten:

- Betrokken partijen;
- Evaluatie projectcyclus;
- Evaluatie projectdoelstelling (vooraf gedefinieerd);
- Evaluatie projectresultaat (achteraf gemeten);
- Evaluatie projectcontrol;
- Evaluatie projectaanbesteding;
- Bevindingen;
- Eindconclusie;
- Aanbevelingen evaluatie 2005 zijn geïmplementeerd.

3.1 Samenwerking

3.1.1 Totstandkoming en ontwikkeling van de samenwerkingsrelatie

De totstandkoming van de formele samenwerkingsrelatie tussen Aruba en Nederland heeft geruime tijd in beslag genomen. Dit blijkt uit het tijdsverloop tussen de afspraken zoals die zijn gemaakt door de minister-president van Aruba en de staatssecretaris van BZK tijdens de politieke beleidsdialog Nederland-Aruba (d.d. 11 maart 1999), de aanbieding van het eindrapport van de werkgroep Biesheuvel (op 9 maart 2000), het protocol van afspraken inzake de samenwerking tussen Aruba en Nederland vanaf het jaar 2000 (d.d. 15 mei 2000), de gezamenlijke verklaring van Aruba en Nederland (d.d. 8 maart 2002), de beheersovereenkomst tussen Aruba, Nederland en FDA, de managementovereenkomst tussen FDA en AIB (beide d.d. 8 maart 2002) en het controleprotocol van 1 november 2002. Op zich is dit tijdsverloop inherent aan de druk die het bouwen van de samenwerkingsrelatie en het ter beschikking stellen van middelen zet op de relaties binnen het Koninkrijk, zeker ook indien rekening wordt gehouden met de historische context van de band tussen Aruba en Nederland. Onderling wantrouwen tussen Nederland en Aruba heeft daarbij een belangrijke rol gespeeld. Ook moest de oprichting van stichting FDA vanuit juridisch oogpunt worden herzien, waarna FDA uiteindelijk daadwerkelijk met de uitvoering van de opgedragen taak kon starten.

Op diverse momenten in de daarop volgende periode is het **formele raamwerk waarbinnen de samenwerking plaatsvindt bijgesteld**, rekening houdend met nieuwe beleidsprioriteiten van Aruba, de storting van additionele middelen in het fonds en de uitloop van reeds overeengekomen meerjarenprogramma's. Ook hier is sprake van veelvuldig overleg tussen betrokken partijen en tijdsverloop voordat de nieuwe afspraken geformaliseerd zijn.

In de loop van de tijd neemt het oorspronkelijke wantrouwen af en richt de aandacht van de Nederlandse politiek en het ambtelijk apparaat zich meer en meer op de overige eilanden binnen het Koninkrijk. Er ontstaat een zakelijke relatie tussen Nederland, Aruba en FDA. Ook zijn er vrijwel geen vragen uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de uitvoering door FDA (wel is de Vaste Kamercommissie bij FDA op bezoek geweest). Dit wordt mede bevorderd door de wijze waarop FDA uitvoering geeft aan de opgedragen taak:

- Er is sprake van een gestroomlijnde organisatie met beperkte overhead;
- Alle taken van FDA zijn op basis van zakelijke overeenkomsten zoveel mogelijk uitbesteed (aan AIB);
- Er zijn strakke procedures en met aanbestedingen wordt getracht middelen op een zo zakelijk en transparant mogelijke wijze te besteden en belangenverstrengeling te vermijden;

- Begrotingen, jaarverslagen, voortgangsrapportage en overige documenten worden tijdig verstrekt;
- De belangrijkste waarborg voor het laten bijdragen van projecten aan de ontwikkelingsdoelstellingen in de meerjarenprogramma's is gelegen in de strakke toetsing van het projectvoorstel vooraf (aan de kaders van de meerjarenprogramma's);
- De jaarrekening is aan accountantscontrole onderhevig (getrouwheid en rechtmatigheid);
- Er is sprake van intensieve operationele contacten tussen het ambtelijk apparaat van Aruba en FDA om projectvoorstellen zo goed mogelijk in te richten en uit te voeren;
- Het bestuur is nauw betrokken bij de goedkeuring van projectvoorstellen. Hierbij wordt telkens getoetst dat de projectvoorstellen passen binnen de tussen Nederland en Aruba overeengekomen meerjarenprogramma's.

Ook de goede politieke verhoudingen tussen Nederland en de regering van Aruba onder leiding van premier Eman dragen bij aan de stabiliteit van de relatie.

Met de gemaakte afspraken is uiteindelijk een samenwerkingsrelatie tot stand gebracht waarbij het **politiek proces op afstand is geplaatst** van de beoordeling en uitvoering van individuele projecten. Tegelijkertijd is een beheersmatige structuur gecreëerd waarin de doorlooptijd van projecten sterk afhankelijk is van de kwaliteit van de aanvraag en de interpretatie van regelgeving door FDA. Voor de evaluatie van de werkwijze van FDA wordt verwezen naar paragraaf 3.2. Bij het uitvoeren van haar taak ondervindt het bestuur van FDA naar eigen zeggen geen oneigenlijke politieke druk.

Vanaf het moment van inwerkingtreding van FDA zijn de **contacten met het ministerie van BZK beperkt**. De uitvoering door FDA verloopt in de optiek van de Nederlandse politiek en het ambtelijk apparaat goed, de verantwoordingen bevatten geen rechtmatigheidsissues en de begrotingen van FDA passen binnen het financiële kader van de begroting van het ministerie van BZK. Bovendien is sprake van goede verhoudingen tussen Aruba en Nederland. Voor de bij de samenwerkingsrelatie betrokken partijen is er dan ook weinig reden om een bestuurlijk debat op te zoeken. De Nederlandse vertegenwoordiger in het bestuur van FDA vormt de linking pin tussen het ministerie en FDA. De bestaande contacten hebben voornamelijk betrekking op de begroting en de diverse door FDA bij het ministerie van BZK in te dienen verantwoordingsdocumenten en zijn derhalve vooral financieel van aard. Het beleidsmatig aspect komt nauwelijks aan bod. Dat hangt samen met de insteek dat Nederland een verantwoordelijkheid heeft om middelen te leveren om vitale functies op lokaal niveau mogelijk te maken, maar dat de daadwerkelijke realisatie en instandhouding daarvan een verantwoordelijkheid is van Aruba zelf. Er is geen politieke of ambtelijke bemoeienis bij de beoordeling, uitvoering en/of voortgangsbewaking van de projecten. Dit conform de afgesproken governancestructuur. **Op de bij het ministerie van BZK ingediende verantwoordingsdocumenten ontvangt FDA nagenoeg geen inhoudelijk commentaar**. Het ministerie wikkelt deze conform de voorgeschreven procedures af. Op basis van de voortgangsrapportages (inclusief knelpunten) wordt door Nederland op politiek niveau verder geen actie ondernomen richting Aruba, bijvoorbeeld om vertragingen in de voortgang van de uitvoering aan de orde te stellen.

De contacten van FDA met de Arubaanse overheid zijn vooral gericht op de totstandkoming en uitvoering van projectvoorstellen. DEZHI vormt daarbij het belangrijkste aanspreekpunt, zeker in de beginfase waarin DEZHI een belangrijke coördinerende en ondersteunende taak vervult richting de ambtelijke organisatie van Aruba.

Opmerkelijk is de keuze van Aruba om haar **rol in de samenwerkingsrelatie onder te brengen bij twee ministers**: de minister van Financiën, Communicatie, Utiliteiten en Energie enerzijds en de

minister van Economische Zaken (verantwoordelijk voor DEZHI) anderzijds. Dit leidt tot de noodzaak voor additionele coördinatie binnen het ambtelijk apparaat van Aruba en meerdere aanspreekpunten voor FDA binnen de overheid van Aruba. Het was effectiever geweest om te kiezen voor één coördinerend minister.

FDA heeft zelf geen rechtstreeks contact met de Centrale Accountantsdienst van Aruba en/of de Accountantsdienst van het ministerie van BZK. De betrokkenheid van de Accountantsdienst van het ministerie van BZK bestaat uit het reviewen van het dossier van de externe accountant van FDA en het rapporteren van haar bevindingen aan het departement.

Aan het in diverse formele documenten genoemde formeel (politiek beleids)overleg is geen invulling gegeven. Ook is er **geen formeel verantwoordingsoverleg** tussen Nederland, Aruba en FDA. Het ontbreken van de behoefte aan een dergelijk overleg is goed te verklaren uit de steeds betere verhoudingen tussen Aruba en Nederland en het ontbreken van rechtmachtdissusses in de uitvoering door FDA. Risico van deze werkwijze is het onvoldoende tijdig signaleren van knelpunten en vertragingen en het niet (tijdig) benutten van de mogelijkheid om deze op politiek niveau te bespreken en te zoeken naar oplossingsrichtingen. Rekening houdend met de resterende looptijd is het nu echter nog niet te laat om mede op basis van de uitkomsten van deze evaluatie maatregelen te treffen om tijdige realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen en besteding van de middelen in het ontwikkelingsfonds te bewerkstelligen. Daarbij wordt aangetekend dat het bestuur van FDA in eerste instantie verantwoordelijk is voor het signaleren en communiceren van knelpunten en vertragingen. Indien het bestuur van FDA dit voor de doelmatige uitvoering van de projecten noodzakelijk acht kan het bestuur bovendien zelf ook actief het overleg met de Nederlandse en Arubaanse politiek verantwoordelijken opzoeken. Vooralsnog heeft een dergelijke escalatie om de voortgang van de uitvoering te bevorderen beperkt plaatsgevonden. Het ontbreken van de toepassing van deze vormen van overleg (zowel het politiek beleidsoverleg als het verantwoordingsoverleg) kan een knelpunt blijken in de resterende looptijd van de samenwerkingsrelatie; in het bijzonder als blijkt dat er onvoldoende informatie over de realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen beschikbaar komt. Er wordt dan ook aangeraden om politiek beleidsoverleg, al dan niet gecombineerd met formeel verantwoordingsoverleg, vanaf heden in te stellen gericht op succesvolle afronding van de samenwerkingsrelatie vanuit een positieve grondhouding.

3.1.2 Realisatie en evaluatie van doelstellingen

Vertraging is niet alleen een kenmerk van de totstandkoming van de formele samenwerkingsrelatie, maar ook van de totstandkoming en uitvoering van meerjarenprogramma's. De set aan afspraken bevat uiteindelijk **geen mechanisme dat het uitlopen van projecten nadrukkelijk ontmoedigt**. Middelen die in enig jaar niet besteed zijn lopen door naar het volgend jaar en kunnen indien zij dan alsnog niet zijn aangewend weliswaar aan het fonds onttrokken worden ter besteding aan een ander doel (na politiek beleidsoverleg), mits dit doel betrekking heeft op Aruba, maar een harde sanctie op uitloop ontbreekt. In het eerder geschetste soepele verloop van de samenwerkingsrelatie werd het ontbreken van een dergelijk mechanisme overigens ook niet als een gebrek ervaren door Nederland.

Vooruitblikkend naar de fase van afronding van de samenwerking (en FDA in de huidige vorm) is het van belang vast te stellen dat de politieke en ambtelijke aandacht tot dusverre vooral gericht was op de totstandkoming en bijstelling van meerjarenprogramma's (en jaarprogramma's die in de feitelijke uitvoering door FDA vrijwel geen rol spelen) en in mindere mate op het **volgen van de daadwerkelijke inhoudelijke realisatie** van deze meerjarenprogramma's inclusief het bereiken van (meerjaren) programmadoelstellingen. Met het oog op de aan het eind van de looptijd af te leggen

parlementaire verantwoording over de besteding van de gestorte middelen wordt dit aspect wel steeds belangrijker. Het ministerie van BZK onderkent dit belang.

Opvallend is verder dat aan de **evaluatie van de realisatie van (meerjaren)programma-doelstellingen** en de verdeling van verantwoordelijkheden hieromtrent in de formele documenten van de samenwerkingsrelatie slechts in beperkte mate aandacht wordt besteed. Dat geldt overigens ook voor het aspect van duurzaamheid. Een gestructureerd proces van baseline studies, nulmetingen en programma-evaluaties achteraf is bij de totstandkoming van de afspraken over de nieuwe vorm van samenwerking niet gedetailleerd uitgewerkt. Dit wordt explicet geïllustreerd in de gezamenlijke verklaring van Aruba en Nederland d.d. 8 maart 2002 waarin is vermeld dat overeenstemming is bereikt over het meerjarenprogramma 2001-2005 en het jaarprogramma 2001, onder de voorwaarde dat voor diverse onderdelen baseline studies worden uitgevoerd. De uitvoering van programma's en projecten wordt echter gestart zonder de uitvoering van de baseline studies af te wachten. Uit de bijlage bij de verklaring blijkt bovendien dat er vooraf al rekening wordt gehouden met de mogelijkheid dat niet alle doelstellingen kwantitatief meetbaar zullen zijn en gezocht moet worden naar kwalitatieve alternatieven. Een dergelijke aanpak biedt geen stevig fundament voor inhoudelijke (meerjaren) programma-evaluaties achteraf.

Meer in het algemeen kan worden gesteld dat de doelstellingen in de meerjarenprogramma's met vrij algemene bewoordingen, vanuit politiek perspectief zijn geformuleerd. **Daadwerkelijke meetbaarheid van deze doelstellingen achteraf is daarbij onvoldoende meegenomen.** Ook kan de vraag worden gesteld in hoeverre het mogelijk is op eenvoudige wijze projecten te vinden (c.q. te formuleren) die goed binnen deze doelstellingen passen. Daarnaast is de daadwerkelijke financiële en inhoudelijke absorptiecapaciteit van de overheid en maatschappij op Aruba, als gevolg van enthousiasme en grote ambities in de beginfase van de vernieuwde samenwerking, in onvoldoende mate meegenomen. Dit heeft ertoe geleid dat **achterstanden zijn ontstaan in de uitvoering van de meerjarenprogramma's.** Uit de MIS van 17 augustus 2012 (zie paragraaf 2.3.6) blijkt dat van MJP 2001-2005 nog altijd 10% van de beschikbare gelden niet is besteed (nog in te dienen). Voor MJP 2006-2009 is dat maar liefst 45%. Ook bemoeilijkt het algemeen karakter van de doelstellingen het achteraf vaststellen van de realisatie. Uit de set aan formele documenten is niet duidelijk op te maken welke partij formeel verantwoordelijk is voor het in kaart brengen en bewaken van de realisatie van doelstellingen op het niveau van de meerjarenprogramma's.

De belangrijkste waarborg voor de realisatie van (meerjaren)programmadoelstellingen lijkt nu vooral te bestaan uit de toetsing van projectvoorstellen aan de doelstellingen van de meerjarenprogramma's en het bewaken van de uitvoering van deze projecten, inclusief de controle op rechtmatige besteding van middelen in het fonds.

Voorgaande neemt niet weg dat Aruba samen met Nederland afspraken gemaakt heeft over de te realiseren ontwikkelingsdoelstellingen. Dit betekent dat Aruba ook verantwoordelijk is voor de realisatie ervan en daar door Nederland op mag worden aangesproken. Het is dan ook, zowel voor Nederland als voor Aruba, **van groot belang dat zo transparant en zo snel mogelijk in kaart wordt gebracht in welke mate programma- en projectdoelstellingen worden gerealiseerd.** In de resterende looptijd zijn nog bijstellingen mogelijk. Als een en ander pas tijdens de administratieve afronding duidelijk wordt, is reparatie niet meer mogelijk en ontstaan er mogelijk politieke problemen.

Op basis van de formele documenten lijkt in dit kader sprake van een beperkte rol voor FDA. Haar verantwoordelijkheid richt zich in eerste instantie op het beoordelen en bewaken van de uitvoering van projectvoorstellen, inclusief de beheersing van de middelen in het ontwikkelingsfonds. Over deze

taak legt FDA verantwoording af. Zoals voorgeschreven in de beheersovereenkomst gaat het daarbij om:

- Een jaarlijkse financiële verantwoording door middel van een directie- en jaarverslag dat voorzien is van een accountantsverklaring door de externe accountant van FDA over de besteding van de beschikbare middelen;
- Een beleidsmatige verantwoording over de inzet van de bijdragen van Nederland en Aruba en de behaalde resultaten.

In de gewijzigde beheersovereenkomst (met terugwerkende kracht tot 15 mei 2000) is deze laatste bepaling afgezwakt tot: een beleidsmatige verantwoording over de inzet van de bijdragen. De behaalde resultaten worden daarbij niet meer expliciet benoemd. Uit deze wijziging valt af te leiden dat aan FDA geen verantwoordelijkheid is toegekend voor het meten en rapporteren van de realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen op het niveau van (meerjaren)programma's.

Daarnaast dient FDA per kwartaal een voortgangsverslag (inmiddels teruggebracht tot halfjaarrapportages) over de in uitvoering zijnde projecten aan Aruba en Nederland te sturen. Dit zijn gedetailleerde overzichten met vooral technische informatie over de status van projecten. De overzichten zijn niet geschikt om een beeld te vormen over de mate waarin realisatie plaatsvindt van ontwikkelingsdoelstellingen op het niveau van (meer)jarenprogramma's. Dit is echter ook niet het doel van deze rapportages die inzicht geven op voortgang, knelpunten en realisatie van doelstellingen op projectniveau.

Hierbij past wel de kanttekening dat de bewaking van projecten en evaluatie op projectniveau door FDA zodanig moet zijn dat deze kan bijdragen aan de evaluatie van de programma's. Het controleprotocol bepaalt immers: 'bij de controle dient nadrukkelijk te worden bezien en gerapporteerd in hoeverre adequate procedures zijn ontwikkeld en ook gehanteerd om de volgende aspecten te waarborgen: (...) het adequate monitoren en evalueren op projectniveau door het Fonds, hetgeen als basis zal dienen voor de programma-evaluatie'. FDA geeft aan dit punt invulling met de strikte toetsing van de projectvoorstellen aan de kaders van de meerjarenprogramma's, het strikt toezien op de uitvoering van de projecten en het rapporteren over de voortgang en finale realisatie van projecten. **Bewaking van de realisatie van doelstellingen op meerjarenprogrammenniveau geschieht –in lijn met de regelgeving– niet door FDA.** Zoals eerder aangegeven is naar de mening van de onderzoekers de Arubaanse overheid in eerste instantie verantwoordelijk voor het bewaken van de realisatie van meerjarenprogrammadoelstellingen en de rapportering aan Nederland. Aruba zou dan ook (tussentijdse) evaluatierapporten moeten opstellen.

Op dit moment zijn dergelijke overkoepelende evaluaties niet aanwezig. Dit alles gezamenlijk zal het proces van afleggen van parlementaire verantwoording naar verwachting bemoeilijken, indien daarbij wordt gezocht naar een antwoord op de vraag of realisatie van doelstellingen op het overkoepelend niveau van de meerjarenprogramma's heeft plaatsgevonden. De keuze van ambitieuze ontwikkelingsdoelstellingen in de beginfase van de samenwerking, zonder voldoende na te gaan of realisatie daadwerkelijk haalbaar is, leidt hierbij tot een additioneel punt van zorg.

Om de minister van BZK te zijner tijd in staat te stellen verantwoording in het parlement af te leggen over de besteding van de toegekende middelen, inclusief realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen, verdienen gezien voorgaande twee zaken de komende periode extra aandacht:

1. **De monitoring van de tijdige uitputting van het ontwikkelingsfonds** in relatie tot de voortgang van projecten (primair in afstemming tussen bestuur FDA en ministerie van BZK);

2. Het in kaart brengen van de mate waarin ontwikkelingsdoelstellingen op het niveau van de meerjarenprogramma's worden gerealiseerd (primair in afstemming tussen Aruba en Nederland).

Invulling hiervan dient op zodanige wijze plaats te vinden dat de huidige, goede politieke en ambtelijke verhoudingen tussen Aruba en Nederland niet worden verstoord. Er moet sprake zijn van een investering in de relatie tussen Aruba en Nederland, gericht op het bevorderen van een voorspoedige afronding van projecten en programma's en het creëren van een goede basis voor het afleggen van politieke verantwoording in het Nederlandse parlement. Dit is in het belang van zowel Aruba als Nederland.

Ad 1.

De aandacht van het ministerie van BZK dient hierbij te verschuiven van een focus op wat politiek wenselijk is (dit was vooral van belang bij de totstandkoming van de meerjarenprogramma's) naar bedrijfsmatige monitoring van projectuitkomsten, waarbij in het bijzonder wordt gelet op de relatie tussen doel en middelen. Daarvoor zijn wel door FDA op te stellen rapportages met een andere inhoud c.q. informatiedichtheid nodig. Wenselijk zijn overzichten op projectniveau die een helder (en beknopt) overzicht geven van:

- Te bereiken resultaten, te verrichten activiteiten en te besteden middelen;
- Gerealiseerde resultaten, verrichte activiteiten en bestede middelen;
- Risicoanalyse, waarbij expliciet knelpunten worden benoemd die de realisatie van een project bedreigen en acties om deze weg te nemen;
- Tussentijdse inschatting of bereiken projectdoelstelling nog realistisch haalbaar is;
- Aangevuld met een analyse in hoeverre de gerealiseerde projectdoelstelling, naar inschatting van FDA, invulling geeft aan de realisatie van doelstellingen op programmaniveau. Ook is het wenselijk dat deze rapportage een inschatting bevat van FDA over de mate waarin de duurzaamheid van projecten door Aruba gewaarborgd is.

Ad 2.

In dit geval dient de aandacht van het ministerie van BZK zich te richten op de overheid van Land Aruba en de mate waarin bewaking en meting van realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen daadwerkelijk plaatsvindt.

Te overwegen valt om binnen het ministerie van BZK een functionaris aan te stellen die in de resterende periode de realisatie van de projecten en programma's te bewaakt en Aruba en FDA waar nodig kritische vragen stelt. Ook is een escalatiemechanisme naar de minister van BZK wenselijk om indien noodzakelijk problematieken in de voortgang met de minister-president of minister van Financiën van Aruba te bespreken. Dit leidt tot een andere relatie tussen het ministerie van BZK en FDA dan tot dusverre het geval was. Daar waar er sprake was van nagenoeg geen formele, rechtstreekse contacten, is het wenselijk dat deze in de resterende periode conform voorgaande geïntensieveerd worden. Daarbij is het wel van belang te bewaken dat het volgen van de voortgang door het ministerie zodanig wordt ingevuld dat dit op constructieve wijze bijdraagt aan de voortgang van projecten en het meten van de realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen. De betrokkenheid van het ministerie mag niet ontaarden in additioneel overleg en administratieve lasten die inbreuk maken op de bestaande governance en primaire verantwoordelijkheid van het bestuur van FDA en Land Aruba. Bovendien is inhoudelijke bemoeienis bij de projecten in alle gevallen ongewenst, aangezien dit inbreuk doet op de bestaansgrond van FDA (scheiding van politiek/ambtelijk apparaat en projectbeoordeling/uitvoering).

3.1.3 Aandachtspunten

Samengevat komen de onderzoekers tot de volgende aandachtspunten.

- De totstandkoming van de nieuwe samenwerkingsrelatie en bijstellingen daarvan hebben lang geduurd. Dit is reeds in de tussentijdse evaluatie als verbeterpunt gesignaleerd, maar is in de periode daarna niet verbeterd. Overigens is het tijdsverloop wel te verklaren uit de spanning die het wijzigen en afbouwen van de samenwerkingsrelatie tussen Aruba en Nederland zet op de relaties binnen het Koninkrijk;
- Zoals beoogt zijn de politiek en overheid op afstand gezet bij de beoordeling en uitvoering van programma's en projecten;
- De gemaakte afspraak dat de in het fonds gestorte middelen aangewend worden ten behoeve van Aruba, al dan niet binnen de doelstelling van het fonds, neemt een drukmiddel voor tijdige opstelling en uitvoering van (meerjaren)programma's weg. Overigens zou zowel op Aruba als in Nederland de politieke ambitie aanwezig moeten zijn om de resterende middelen in het ontwikkelingsfonds op de juiste wijze voor projecten op Aruba aan te wenden. Er is op Aruba nog veel te doen. De financieel-economische realiteit in Nederland kan de politieke dialoog tussen Aruba en Nederland echter parten gaan spelen indien tegen het einde van de samenwerking in 2015 blijkt dat een deel van de in het fonds gestorte middelen nog steeds niet is aangewend. Het indienen van projectvoorstellen en bespoedigen van de uitvoering verdient dan ook de hoogste prioriteit;
- Uiteindelijk is geen permanente invulling gegeven aan het politiek beleidsoverleg. Ook is er geen verantwoordingsoverleg ingericht. Gezien de resterende looptijd van de samenwerkingsrelatie is het nu nog niet te laat om mede op basis van de uitkomsten van deze evaluatie knelpunten en vertraging in de uitvoering op politiek en ambtelijk niveau op te pakken. Het is dan ook van belang om op zowel politiek als ambtelijk niveau het overleg in de resterende periode te intensiveren, gericht op de hierna volgende aandachtspunten;
- Politieke en ambtelijke aandacht is tot op heden vooral gericht op de totstandkoming en bijstelling van meerjarenprogramma's. Monitoring van de voortgang en realisatie van projecten en de realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen op het niveau van de meerjarenprogramma's is onderbelicht gebleven vanuit ambtelijk en politiek perspectief. Vanaf heden dient de ambtelijke aandacht uit te gaan naar bedrijfsmatige monitoring van projectuitkomsten, waarbij in het bijzonder wordt gelet op de relatie tussen doel en middelen. Hier toe zijn voortgangsverslagen van FDA met een andere opzet noodzakelijk. Daarnaast dient politieke en ambtelijke aandacht uit te gaan naar het in kaart brengen en bewaken van de realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen op meerjarenprogrammenniveau;
- Aan de evaluatie van de realisatie van (meerjaren)programmadoelstellingen, de te hanteren methodieken en de verdeling van verantwoordelijkheden hieromtrent is in de formele documenten van de samenwerkingsrelatie slechts in beperkte mate aandacht besteed. Criteria moeten worden benoemd om waar mogelijk de realisatie in de resterende periode alsnog in kaart te brengen;
- Het aspect duurzaamheid van de projecten is onvoldoende gewaarborgd op Aruba. Dit is een onderwerp voor politiek overleg tussen Aruba en Nederland.

Ondanks voorgaande aandachtspunten is er zeker vooruitgang geboekt. In het bijzonder op het gebied van modernisering van de samenwerking en het werken met (meerjaren)programma's en projecten. Dit is mede te danken aan de inzet van FDA.

3.2 Werkwijze FDA

3.2.1 Rolverdeling

Aruba en Nederland hebben het instituut FDA opgericht met als doel om investeringsprojecten waarvoor de begroting van Aruba geen ruimte biedt te beoordelen, financieren en monitoren. Achterliggende gedachte daarbij was dat FDA als onafhankelijk instituut de politiek en overheid op afstand moet houden en ervoor moet zorgen dat werd geïnvesteerd in projecten die een structurele bijdrage leveren aan de ontwikkeling van Aruba. In deze opzet zijn de landen geslaagd.

Juist omdat de landen concrete, harde afspraken hebben gemaakt over de besteding van de gelden heeft FDA een strak omtijd toetsingskader waarmee ze richting de aanvragers in het algemeen en de politiek in het bijzonder goed onderbouwd kan motiveren waarom een project wel/niet kan worden gefinancierd. In de praktijk blijkt dit goed te werken getuige de uitspraken van verschillende (ex) ministers en bestuursleden. De keerzijde van deze rolverdeling (landen bepalen kaders; FDA voert uit) is dat de betrokken partijen de samenwerking als statisch en rigide ervaren. FDA kan en mag niet afwijken van de gemaakte afspraken, ook al wordt daarmee het belang van Aruba beter gediend. Verder speelt dat de Arubaanse overheid zowel de kaders vaststelt als projecten aanvraagt. Deze dubbelrol raakt FDA, aangezien FDA kan worden geconfronteerd met conflicterende belangen van de overheid.

In de praktijk is de rolverdeling tussen DEZHI en FDA onvoldoende helder. Uit projectdossiers en interviews met projectaanvragers en projectmanagers van FDA blijkt dat voor het aanvraagproces verschillende routes worden gevuld: 1) via DEZHI naar FDA, 2) via DOW naar FDA of 3) rechtstreeks naar FDA. In de procedureregels staat echter dat DEZHI verantwoordelijk is voor het opstellen van projectdossiers en indienen van financieringsaanvragen (gedelegeerde taak van Land Aruba). FDA is verantwoordelijk voor beoordeling van de projectdossiers en toezicht op de uitvoering. Deze rolverdeling komt in de praktijk onvoldoende uit de verf. De verwatering van verantwoordelijkheden zorgt voor een inefficiënt proces en langere doorlooptijden dan nodig. Een van de oorzaken is de beperkte capaciteit (zowel kwantitatief als kwalitatief) bij DEZHI en de overige diensten waardoor de kwaliteit van de projectdossiers in veel gevallen niet op het gewenste niveau is. FDA probeert dit te compenseren en trekt daarmee extra werkzaamheden naar zich toe. Aan de andere kant ervaart DEZHI dat vragen van FDA over projectdossiers niet altijd via DEZHI worden gesteld, maar rechtstreeks bij de diensten worden neergelegd. Dat ondervindt de coördinerende rol van DEZHI. Verder is DEZHI vanaf het moment van goedkeuring van een projectvoorstel meestal niet meer bij de uitvoering betrokken. Ook dit draagt niet bij aan de coördinerende rol van DEZHI en bemoeilijkt het verkrijgen van inzicht in projectresultaten en de realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen door DEZHI.

Het is onvoldoende duidelijk wie verantwoordelijk is voor het meten en evalueren van programma- en projectresultaten. In verschillende formele documenten staan summiere aanwijzingen dat dit de taak van DEZHI is. Dit wordt ook tijdens interviews aangegeven. Echter, in het controleprotocol en NGO-protocol staat dat FDA behoort te rapporteren over (project)evaluaties. Hoewel de landen in 2009 per brief hebben vastgelegd dat FDA niet langer verantwoordelijk is voor het opstellen van een separate beleidsmatige verantwoording over de behaalde resultaten, is het zeer de vraag in hoeverre deze afspraak is geland bij de betrokken partijen. Bovendien is evaluatie een verplichte paragraaf in het projectdossier. In de handleiding van FDA staat hierover 'In principe vindt er altijd een evaluatie plaats. Indien van een evaluatie wordt afgewezen, dan zal dit gemotiveerd zijn aangegeven. De kosten van de eindevaluatie dienen in de investeringsraming te zijn meegenomen'. Kortom, alle betrokken partijen weten dat er evaluaties moeten plaatsvinden en er is geld voor bereikt, maar blijkbaar neemt geen enkele partij het initiatief om de evaluaties daadwerkelijk uit te

voeren. Net als bij het opstellen van projectdossiers wordt ook hier als argument aangevoerd –naast het argument dat de rolverdeling niet duidelijk is– dat partijen onvoldoende capaciteit hebben om te evalueren. Dit is simpel op te lossen door capaciteit in te huren (externe consultant).

3.2.2 Bedrijfsvoering

Onder aansturing van AIB is een compacte, professionele organisatie neergezet die voor alle ingediende projecten de projectcyclus coördineert (met uitzondering van de laatste stap, zijnde evaluatie). De onderzoekers zijn van mening dat de FDA-organisatie doelmatig en efficiënt functioneert. Met 6 fte wordt een fonds beheerd van meer dan AWG 500 mln en worden parallel tientallen projecten begeleid. Uit de documentenstudie en review van projectdossiers komt het beeld naar voren dat FDA de documentatie en processen op orde heeft. Aanvullende vragen van de onderzoekers werden adequaat beantwoord door FDA. De jaarverslagen zijn tijdig ingediend en goedgekeurd door de externe accountant. Dit alles getuigt van een ordentelijke administratie en medewerkers die weten waar ze mee bezig zijn. Het geringe verloop van de projectmanagers (gemiddeld 7 jaar werkzaam bij AIB) draagt hieraan bij.

Van de rapportages die FDA uitbrengt is de MIS het meest praktisch bruikbaar. Daarin is in een oogopslag te zien hoe het fonds er in financiële zin voor staat. Helaas moet de ontvanger (het bestuur van FDA) zelf conclusies trekken op basis van het overzicht. Er wordt niet met smileys of andere visuele indicatoren gewerkt. Op basis van de MIS van 17 augustus 2012 concluderen de onderzoekers dat er in de vier meerjarenprogramma's die onderwerp van deze evaluatie zijn een onderbesteding is van circa 30%. Dit betekent dat circa AWG 136 mln (nog) geen bestemming heeft en op de rekeningen van lokale banken rente aan het genereren is (termijndeposito's). In de MIS wordt summier beschreven wat er met de renteopbrengsten gebeurt. Uit interviews is duidelijk geworden dat een deel van deze opbrengsten is aangewend om de NGO's CEDE en Unòca te financieren in 2010.

De halfjaarlijkse voortgangsrapportages die FDA naar Aruba en Nederland stuurt zijn zeer omvangrijk (circa 250 pagina's). De rapportage bevat een lange opsomming van alle projecten. Een compact totaaloverzicht met voortgangsindicatoren ontbreekt. Naar de mening van de onderzoekers is deze rapportage daarom beperkt bruikbaar als stuurinstrument waarop de landen actie kunnen ondernemen. Vertegenwoordigers van de beide landen alsmede het bestuur van FDA beamen dit. Uit de correspondentie blijkt dat partijen zich hadden voorgenomen de voortgangsrapportage aan te passen. Echter, tot op heden zijn er vanuit de landen (en FDA) geen wijzigingsvoorstellen gekomen. Alleen de frequentie is veranderd van vier naar twee keer per jaar.

Voor de uitvoering van haar taken ontving FDA de afgelopen jaren een beheersvergoeding van ruim AWG 2 mln. Dit is veel geld voor een organisatie met 6 fte. De kosten van de ingehuurde diensten van AIB (zoals directie, human resources, juridische zaken en internal audit) en technisch adviseurs vallen ook onder de beheersvergoeding, maar rechtvaardigen naar het oordeel van de onderzoekers niet de hoge beheersvergoeding van AWG 2 mln. Ook de CAD is van mening dat de beheersvergoeding niet in verhouding staat tot de omvang van de organisatie en heeft hierover in 2010 een brief gestuurd naar de minister van Financiën. Voor zover bekend heeft de minister naar aanleiding van de brief geen actie ondernomen hetgeen de onderzoekers opmerkelijk vinden.

3.2.3 Toekomst FDA

De betrokken partijen zijn het erover eens dat het instituut FDA meerwaarde biedt voor de Arubaanse samenleving. De onderzoekers delen deze mening. Pluspunten van FDA zijn:

- Focus op het structureel en weloverwogen investeren in Land Aruba;

- Vaste gealloceerde fondsen;
- Onafhankelijk, op afstand van de politiek en overheid, niet gevoelig voor politieke druk;
- Centrale regie op alle Arubaanse investeringsprojecten;
- Goed ingeregelde projectcyclus, nadruk op checks & balances;
- Transparant aanbestedingsproces;
- Professionele organisatie met ervaren medewerkers.

Aruba en Nederland zijn overeengekomen dat de samenwerking per 1 januari 2016 stopt. Dit betekent dat FDA in haar huidige vorm ophoudt te bestaan. De Arubaanse overheid wil het instituut FDA in stand houden vanwege de bovengenoemde pluspunten. Op het moment dat FDA wordt opgeheven is de kans groot dat Aruba vervalt in de situatie van voor FDA waarbij er regelmatig werd geschoven met prioriteiten (als gevolg van politiek) en er geen aandacht en geld was voor structurele, lange termijn investeringen voor de ontwikkeling van Aruba.

Als de samenwerking met Nederland ten einde is gekomen heeft Aruba de mogelijkheid FDA in gewijzigde vorm voort te zetten. Nederland beslist dan niet meer mee. Een van de wijzigingen die de Arubaanse overheid wil doorvoeren is de **mogelijkheid om gelden te heralloceren op basis van herprioritering**. Tijdens interviews werd het voorbeeld genoemd dat Aruba tijdens de crisis van 2008/2009 dringend geld nodig had en hiervoor het fonds wilde aanspreken. De middelen waren gealloceerd en er was instemming van Nederland nodig om te herprioriteren. Na een moeizame onderhandeling met Nederland lukte het Aruba de gelden vrij te maken. De onderzoekers begrijpen dat herprioritering nodig kan zijn in geval zich onvoorziene omstandigheden voordoen. Echter, de basisgedachte achter FDA is focus op een beperkt aantal meerjarenprogramma's met vooraf gedefinieerde ontwikkelingsdoelstellingen in plaats van financiering van 'losse' projecten die geen samenhangend geheel vormen en gewijzigd kunnen worden al naar gelang hoe de politieke vlag erbij hangt. Daarom zou herprioritering alleen mogelijk moeten zijn binnen de afgesproken meerjarenprogramma's op basis van vooraf overeengekomen criteria.

Hoewel de begrippen duurzaamheid en onderhoud steeds vaker terugkomen in het vocabulaire van de Arubaanse bestuurders en tevens een vast onderdeel vormen van de projectdossiers, zijn de onderzoekers van mening dat opgeleverde **projectresultaten over het algemeen nauwelijks worden onderhouden**. De bestuurders geven tijdens interviews aan dat onderhoud vaak als eerste van de begroting wordt geschrapt in tijden van bezuinigingen. In de toekomst zou dit ondervangen kunnen worden door de onderhoudsgelden door FDA te laten beheren en niet in de begroting van Aruba op te nemen. Als voorbeeld kan worden gekeken naar SOGA (Stichting Onroerend Goed Aruba) dat wordt beheerd door AIB. In deze constructie leest de overheid onroerend goed inclusief onderhoud.

Als Aruba FDA in gewijzigde vorm op eigen condities voortzet is de kans klein dat Nederland meefinanciert. Aruba zal de gelden uit eigen middelen moeten financieren. Wellicht is Nederland genegen om onder de vlag van 'koninkrijkssolidariteit' alsnog een bijdrage te leveren. Grote investeringen (bijv. vanwege internationale verplichtingen) leggen een disproportionele druk op een klein eiland als Aruba. Vanuit deze optiek zou Nederland kunnen overwegen specifieke projecten mee te financieren onder bepaalde voorwaarden (zoals verplichte nulmeting en meting achteraf van de projectresultaten). Een andere creatieve suggestie die tijdens een van de interviews is genoemd is een beroep te doen op het gelijkheidsbeginsel. Daarmee wordt gedoeld op de schuldsanering van de Nederlandse Antillen. Volgens de geïnterviewde "steekt het de Arubanen dat Nederland (een deel van) de schulden van de Nederlandse Antillen heeft kwijtgescholden, terwijl dat met de schulden van Aruba niet is gebeurd. Nederland zou dit via de vernieuwde FDA recht kunnen zetten".

3.3 Meerjarenprogramma's

3.3.1 Voortgang

De MJP's 2001-2005 en RHH 2005-2007 zijn nagenoeg uitgevoerd, respectievelijk 92% en 99% van het budget is goedgekeurd en gegund. Van het MJP 2006-2009 is inmiddels de helft van het aantal projecten ingediend en goedgekeurd. Met name in de sector Onderwijs is vertraging opgetreden bij het indienen van projecten. Van NSP 2008-2012 is nu circa een derde deel gegund.

De ontwikkelingsdoelstellingen lijken over het algemeen behaald, voor zover dat beoordeeld kan worden. De ontwikkelingsdoelstellingen zijn zo algemeen geformuleerd dat het bijna niet mogelijk is dat een project geen bijdrage levert aan de realisatie ervan. Derhalve is het echter onmogelijk om te meten in welke mate de projecten hebben bijgedragen aan de realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen. De onderzoekers zien hierin geen verbetering in latere MJP's, ondanks aanbevelingen uit de Evaluatie 2005. Wel zijn er indicatoren opgenomen in het MJP 2006-2009 aan de hand waarvan metingen zouden kunnen plaatsvinden.

Afgaande op de steekproef van 32 projecten lijkt het erop dat de projectdoelstellingen doorgaans worden behaald. Informatie over realisatie van programmadoelstellingen en ontwikkelingsdoelstellingen ontbreekt.

De aansluiting op de behoefte van de overheid wordt geborgd door het betrekken van de stakeholders bij het opstellen van de meerjarenprogramma's. Daarnaast zijn de directies van de overheid verantwoordelijk voor het aanvragen van de projecten door middel van het opstellen van projectdossiers. Zij zijn de eigenaar van het project en hebben een rol in de formulering van onderliggend beleid dat als basis dient voor het opstellen van de meerjarenprogramma's. Aansluiting op de behoefte van de bevolking wordt slechts indirect geborgd.

3.3.2 Voorbereiding MJP's en jaarprogramma's

Het heeft met name lang geduurd voordat het eerste MJP van start kon gaan. De aanbevelingen om eerder te starten met concipiëren van zowel MJP als jaarprogramma's zijn opgevolgd.

Jaarprogramma's zijn afgestemd op de meerjarenprogramma's. De jaarprogramma's worden rond het einde van het jaar opgesteld voor het komende jaar. Ze zijn een goed plannings- en actie-instrument daar ze ook de voortgang van het afgelopen jaar omvatten.

Het overheidsbeleid van Aruba heeft een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt. Het MJP 2001-2005 kenmerkte zich door beleidsarme sectoren en het ontbreken van integraal samenhangend beleid. Dit gebrek aan beleid en samenhang sijpelde door in de uitvoering en de ervaren samenhang tussen programma- en projectresultaten.

Aan dit knelpunt is opvolging gegeven door in het MJP 2006-2009 expliciet een project uit te voeren voor het opstellen van NISP. Ook zien de onderzoekers dat voorafgaand aan het ontwikkelen van het meerjarenprogramma Rechtshandhaving een uitgebreid Criminaliteitsbeeldonderzoek is uitgevoerd dat als basis heeft gediend voor beleidsontwikkeling en de ontwikkeling van RHH 2005-2007. De Nationale visie voor veiligheid voor Aruba 2020 ligt ten grondslag aan het NSP 2008-2012. Stakeholders vanuit diverse sectoren zijn betrokken geweest bij het bepalen van deze visie. Doordat beleidsdocumenten en de informatie waarop beleid werd gemaakt ook aanzienlijk verbeterd zijn, vertonen de programma's en de onderliggende projecten ook meer samenhang.

Het werken met programma's is pas optimaal mogelijk indien de programma's gefundeerd zijn in overheidsbeleid dat verder is uitgewerkt in speerpunten en prestatie-indicatoren. Met name de ervaringen met de sector Volksgezondheid in het MJP 2001-2005 tonen aan dat het afwijken van programmadoelstellingen door wijzigen van projecten binnen MJP's veroorzaakt door wijzigingen in het beleid binnen een programma niet gemakkelijk gaat. Aanpassing van een meerjarenprogramma is slechts mogelijk door middel van het aanpassen van de jaarprogramma's die geacordeerd moeten worden door de landen.

3.3.3 Duurzaamheid en samenhang met landsbegroting Aruba

Er zijn tekenen dat er meer samenhang is tussen de MJP's en het opstellen van de landsbegroting van Aruba. In het kader van duurzaamheid vindt er al tijdens de uitvoering van projecten op initiatief van FDA informatie-uitwisseling plaats tussen DEZHI en de verantwoordelijke directies met het oog op het toekomstige effect van de projecten op de begroting. Het feit dat er vanuit FDA geen onderhoudswerkzaamheden worden gefinancierd levert in de praktijk problemen op in de begroting van Aruba. Onderhoudskosten van door FDA gefinancierde bouwprojecten drukken zwaar op de begroting. FDA heeft geen instrument ten behoeve van garantie van duurzaamheid.

De kwaliteit en formulering van de indicatoren varieert in het MJP 2001-2005 en RHH 2005-2007. De evaluaties van beide meerjarenprogramma's tonen aan dat door het ontbreken van nulwaarden en onvoldoende formulering van streefwaarden een deugdelijke evaluatie van de indicatoren niet mogelijk is. In het MJP 2006-2009 wordt er niet met nulwaarden gewerkt, wel met streefwaarden. Hetzelfde geldt ook voor het NSP 2008-2012.

3.3.4 Conclusie review projecten (steekproef)

Betrokken partijen

De relevante partijen worden betrokken bij voorbereiding en uitvoering van de projecten. De voorwaarde dat wijzigingen in de scope van programma's en projecten budgetneutraal mogen worden aangebracht is effectief. Daardoor worden uitvoerende en aanvragende diensten creatief in het meedenken over oplossingen en alternatieven om de doelstellingen te halen.

Projectcyclus

De werkzaamheden en beschikbare capaciteit bij DEZHI voor de meerjarenprogramma's neemt af. Dit kan een risico opleveren voor de kwaliteit van de nog op te stellen projectdossiers. De onderzoekers adviseren om voor de komende tijd **ondersteuning te blijven bieden aan de directies** ten behoeve van het opstellen. Daarnaast wordt geadviseerd dat DEZHI haar taak om achteraf de programmaresultaten te (laten) evalueren en monitoren structureel oppakt.

FDA wordt conform procedure niet betrokken in de voorbereidingsfase van projecten waarin bijvoorbeeld het ontwikkelen van de zogenaamde business case van een project plaatsvindt. In een business case van een project worden normaliter de diverse alternatieven voor het realiseren van een projectdoelstelling tegen elkaar afgezet. Met name de **technisch adviseurs** van FDA spelen een rol bij het kwalitatief op niveau brengen van projectdossiers. Geadviseerd wordt om tijdens de voorbereidingsfase van met name complexe projecten en zelfs programma's bij de diensten gebruik te maken van technisch advies van experts binnen en buiten de overheid.

De periode tot goedkeuring duurt lang. Ten behoeve van **versnelling en kwaliteit** van de **beoordeling** door FDA zou bij complexe projecten een beoordelingsgesprek met de aanvrager en diverse betrokkenen binnen FDA en DEZHI moeten worden belegd over het concept projectdossier alvorens het projectdossier formeel wordt ingediend. Een goed voorbeeld hiervan is de presentatie

die de projectleider van het project KIA Centro di Motivacion heeft gegeven aan de projectmanager en bestuur van FDA in de voorbereidingsfase. Dit project heeft als doelstelling het verbouwen en inrichten van een opvang- en rehabilitatiecentrum voor verslaafden. De realisatie hiervan vereist een integrale aanpak van zowel technisch bouwkundige aspecten als organisatorische, personele en institutionele aspecten. Er zijn twee ministeries bij betrokken en het project kent veel stakeholders. Nadat de projectleider een presentatie had gegeven aan FDA verliep de samenwerking en communicatie veel beter.

Output en outcome

De noodzakelijke organisatorische inbedding van ingebruikname van projecten met een grote technische component zoals ICT-implementaties en technologisch geavanceerde installaties als de afvalverwerking, vraagt specifieke aandacht en kennis van het management en is van grote invloed voor het succes.

Projectcontrol

De procedure met betrekking tot projectevaluatie is onduidelijk beschreven. In het kader van duurzaamheid en bepalen van de mate van doelmatigheid van investeringen moet een procedure voor projectevaluatie worden ontwikkeld met randvoorwaarden en bindende voorwaarden voor opvolging van conclusies en aanbevelingen. De projectevaluatie dient gericht te zijn op positieve verbeteringen en oplossingen om de projectresultaten zo goed mogelijk te gebruiken.

FDA doet er goed aan bij twijfels over aanbestedingen of uitvoerders (juridische) toetsingen te laten doen. Hoewel er in de evaluatie van 2005 wordt aangegeven dat kleinere aannemers 'buiten de boot vallen' door de strenge criteria van FDA, blijkt in de praktijk dat deze kleinere aannemers in de problemen kunnen komen qua financiële liquiditeit en solvabiliteit.

Projectaanbesteding

De projectaanbestedingen worden conform procedure gemonitord.

Algemeen

Er heeft een verschuiving plaatsgevonden in het type en de grootte van projecten. In het eerste MJP bestond een relatief groot deel van de investeringen uit bouwprojecten en grote projecten. In latere MJP's ligt het accent meer op institutionele projecten onder meer ten behoeve van versterking en equipering van organisaties en medewerkers door kennisoverdracht en door investering in nieuwe middelen. Dit heeft geresulteerd in relatief kleine projecten. Het werk van de betrokkenen bij FDA is tot halverwege 2008 hetzelfde gebleven.

Eindconclusie:

- FDA heeft de projectcyclus op orde;
- Bij nagenoeg alle projecten bestaat de indruk dat de resultaten bijdragen aan de ontwikkelings- en programmadoelstelling. Er wordt echter na afronding van een project niet gemeten in hoeverre het project werkelijk bijdraagt aan de programmadoelstelling;
- De belangrijkste aanbevelingen uit de Evaluatie 2005 zijn geïmplementeerd. Er zijn diverse workshops gefaciliteerd op initiatief van DEZHI voor het opstellen van projectdossiers met behulp van Logical Framework. Een aantal diensten hebben een projectmanager aangesteld, onder meer KPA en Vreemdelingenketen die projectdossiers opstellen en de projecten voor de diensten monitoren.

3.3.5 NGO's CEDE en Unoca

Uit het dossieronderzoek blijkt dat FDA de volgende gemaakte afspraken uit het NGO-protocol nakomt:

- Jaarlijks uitvoeringsprogramma van NGO inclusief begroting wordt adequaat beoordeeld en ontvankelijk verklaard conform voorwaarden zoals opgenomen in bijlage 2 van NGO-protocol;
- T+1 regeling wordt gemonitord (NGO moet financieringsbedrag in betreffende jaar daadwerkelijk hebben uitgegeven of contractueel hebben verplicht);
- Jaarrekening en jaarverslag van NGO met goedkeurende accountantsverklaring worden adequaat beoordeeld;
- Er wordt geverifieerd dat de apparaatskosten niet meer dan 25% van het totale financieringsbedrag bedragen conform artikel 5.4 van de procedureregeling behorende bij het NGO-protocol;
- Alle documenten zijn beoordeeld door de interne auditor van AIB.

Bovenstaande is bevestigd tijdens gesprekken met FDA en Unoca. Helaas was er van CEDE niemand beschikbaar die informatie kon verstrekken.

De afspraak over het indienen van een jaarlijks financieel en uitvoeringsverslag met daarin een evaluatie op beheers- en projectniveau (artikel 9.1 beheersovereenkomst) wordt niet nagekomen door FDA. Volgens FDA had de minister van Financiën van Aruba aangegeven dat FDA geen invulling hoeft te geven aan deze afspraak. Het is niet duidelijk of dit schriftelijk is bevestigd en afgestemd met beide donorlanden (Aruba en Nederland).

Door het ontbreken van een deugdelijke, structurele evaluatie van de NGO-projecten is er geen inzicht in de doelmatigheid van de verstrekte subsidies aan CEDE en Unoca. Afgaande op ontvangen informatie van zowel FDA als Unoca mag worden aangenomen dat de NGO's verantwoord met de gelden zijn omgegaan en dat dit heeft geleid tot vele tastbare resultaten die uiteindelijk bijdragen aan een duurzame sociale en culturele ontwikkeling van de Arubaanse gemeenschap.

Tot slot: Unoca geeft aan veel van FDA te hebben geleerd hetgeen kan worden beschouwd als een compliment voor FDA. Voorbeelden:

- Plezierige samenwerking en omgang met projectaanvragers, iedereen met respect behandelen, intensieve communicatie, goed bereikbaar;
- Strak het proces managen, geen uitzonderingen toestaan, "er bovenop zitten";
- Geen politieke bemoeienis toestaan en vasthouden aan gemaakte afspraken en regelgeving.

3.3.6 Algemene conclusie MJP's

Door het ontbreken van een structurele evaluatie van de meerjarenprogramma's is er geen inzicht in de doelmatigheid van de investeringen. Afgaande op indrukken van zowel FDA, de directies als DEZHI mag worden aangenomen dat er verantwoord met de gelden is omgegaan en dat dit heeft geleid tot vele tastbare resultaten die uiteindelijk bijdragen aan verbeteringen in de kwaliteit van bestuur en de rechtshandhavingsketen, een duurzame economische, sociale en culturele ontwikkeling van de Arubaanse gemeenschap.

4. Eindconclusie en aanbevelingen

4.1 Eindconclusie

Aruba heeft met succes een ontwikkeling doorgemaakt van ad hoc projectfinanciering naar structurele programmafinciering waarbij duurzaamheid, onafhankelijkheid en transparantie steeds meer gemeengoed zijn geworden in het denken en handelen van Arubaanse bestuurders en uitvoerders. Mede door de inzet van FDA heeft het werken op basis van (meerjaren)programma's en projecten meer aandacht gekregen op Aruba en is de projectuitvoering geprofessionaliseerd.

Er is vooruitgang geboekt op het gebied van modernisering van de samenwerking tussen Aruba en Nederland. Versnippering die kan ontstaan bij het toepassen van directe begrotingssteun in combinatie met subsidiëring van meerdere NGO's is voorkomen door te werken met één fonds (FDA).

Over het algemeen worden de afspraken en procedures die Aruba en Nederland zijn overeen gekomen goed nageleefd. De aanbevelingen uit de tussentijdse evaluatie van 2005 zijn, daar waar mogelijk, opgevolgd. De afgesproken procedures voor FDA ten aanzien van de projectcyclus worden goed gevolgd, wijzigingen zijn niet nodig.

De opzet en uitvoering van de meerjarenprogramma's gaat over het algemeen goed. Er wordt echter nauwelijks geëvalueerd. In een incidenteel geval vindt een individuele projectevaluatie plaats, maar van het merendeel van de projecten en de overkoepelende programma's ontbreekt een evaluatierapport. Daardoor kunnen geen onderbouwde uitspraken worden gedaan over het resultaat van deze programma's en het effect ervan op de samenleving van Aruba.

Uit het feit dat verlenging van FDA noodzakelijk is gebleken kan worden afgeleid dat de oorspronkelijke doelstellingen nog niet zijn gerealiseerd. Maar er is wel een basis gelegd voor verdere ontwikkeling: er is sprake van een meer integrale aanpak, er wordt gestuurd op kwaliteit van projecten, duurzaamheid staat op de agenda (maar wordt nog niet voldoende ingevuld) en er is sprake van een meer programmaticke aanpak. Het valt dan ook te overwegen om FDA in de toekomst om te vormen tot een instrument dat namens Aruba de uitvoering van verdere programma's gericht op ontwikkeling coördineert.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de uitgevoerde evaluatie komen de onderzoekers tot de volgende aanbevelingen waarbij onderscheid is gemaakt tussen de periode 2013-2015 (samenwerking Aruba-Nederland) en de periode vanaf 2016 (Aruba gaat alleen verder).

Alvorens de aanbevelingen te implementeren is het advies aan de betrokken partijen (Aruba, Nederland, AIB, FDA, DEZHI) om gezamenlijk helderheid te verkrijgen en hernieuwde afspraken te maken over de afzonderlijke verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van elke partij. Het verdient aanbeveling dit expliciet te doen voor de resterende Arubaans-Nederlandse samenwerking en de periode daarna. Onderwerpen die in ieder geval aan bod zouden moeten komen: voorbereiding van projectdossiers, aanvragen van financiering van afzonderlijke projecten en het evalueren van de

projecten en programma's na afronding. Het helder beleggen van de verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden komt de onderlinge samenwerking en kwaliteit van de projecten ten goede.

4.2.1 Aanbevelingen voor de periode 2013-2015

1. Intensieveer de politieke en ambtelijke contacten tussen Aruba, Nederland en FDA, gericht op het bespoedigen van de succesvolle afronding van projecten en programma's, waarbij tevens het afleggen van politieke verantwoording over de gerealiseerde ontwikkelingsdoelstellingen wordt gewaarborgd. Vier instrumenten die hierbij kunnen worden ingezet zijn:

- Formeel verantwoordingsoverleg tussen Aruba, Nederland en FDA inregelen met goede voortgangsrapportage op basis van indicatoren (beoogd, bereikt, risico's, haalbaarheid);

Het verantwoordingsoverleg dient zich te richten op het verkrijgen van inzicht in de realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen. Het inzicht dient zodanig te zijn dat dit door de minister van BZK als toereikend wordt ervaren om over de besteding van de toegekende middelen, indien noodzakelijk, verantwoording af te leggen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Het is de verantwoordelijkheid van Aruba om DEZHI opdracht te geven de resultaten in kaart te brengen. Daartoe kan DEZHI externe deskundigen inschakelen. Informatie over de realisatie van individuele projecten binnen de meerjarenprogramma's is verkrijgbaar bij FDA. Deze informatie biedt aanknopingspunten voor de oordeelsvorming over de realisatie van de ontwikkelingsdoelstellingen op het niveau van de meerjarenprogramma's en dient betrokken te worden bij de te voeren evaluaties. Het ambtelijk apparaat van het ministerie van BZK dient de voortgang en uitkomsten van de evaluaties te volgen en hierover aan de minister van BZK te rapporteren. De voortgang en uitkomsten van de evaluaties zijn vervolgens input voor het volgende verantwoordingsoverleg tussen Aruba, Nederland en FDA.

- Politiek beleidsoverleg introduceren voor het waar nodig wegnemen van knelpunten die tijdige uitputting van de middelen in het ontwikkelingsfonds en de realisatie van de ontwikkelingsdoelstellingen belemmeren;

Het politiek beleidsoverleg kan deels samenvallen met het hiervoor genoemde formeel verantwoordingsoverleg. Het politiek beleidsoverleg dient zich vanuit een constructieve en op samenwerking gerichte grondhouding te richten op het in kaart brengen van knelpunten die tijdige uitputting van de middelen in het ontwikkelingsfonds en/of de realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen belemmeren en het in kaart brengen en implementeren van oplossingen die deze belemmeringen wegnemen. Het ambtelijk apparaat van het ministerie van BZK kan de voorbereiding van het politiek beleidsoverleg op zich nemen. Als onderdeel van deze voorbereiding dient het ministerie van BZK informatie te verkrijgen van FDA over de status van de projectvoorstellen, de mate waarin de middelen in het ontwikkelingsfonds worden benut, knelpunten bij de uitvoering en suggesties voor oplossingsrichtingen. Van Aruba (bijvoorbeeld via DEZHI) dient het ministerie van BZK informatie te verkrijgen over knelpunten bij het opstellen van projectvoorstellen, knelpunten in de uitvoering en suggesties voor oplossingsrichtingen. Deze informatie dient vervolgens als input voor het politiek beleids-overleg tussen Aruba en Nederland.

- In de samenwerking de nadruk leggen op het meten en bijsturen van ontwikkelings- en programmadoelstellingen op basis van binnen de diensten vastgestelde en gedragen indicatoren;

Tot op heden is de politieke en ambtelijke aandacht vooral gericht geweest op de totstandkoming en bijstelling van meerjarenprogramma's. Deze fase van de samenwerking is nu afgelopen. In de komende fase dient de aandacht vooral uit te gaan naar het tijdig uitvoeren van de meerjarenprogramma's en daarmee samenhangende uitputting van de middelen in het ontwikkelingsfonds (zie de twee voorgaande aanbevelingen). Dit dient in nauwe en constructieve samenwerking tussen Aruba en Nederland te geschieden, waarbij Aruba de verantwoordelijkheid heeft de realisatie te bewerkstelligen en Nederland een aanjagende, ondersteunende rol kan innemen. Op het punt van het meten en rapporteren over de realisatie van ontwikkelingsdoelstellingen door Aruba, zal blijken dat de in algemene termen geformuleerde doelstellingen op programmaniveau niet altijd goed haanteerbaar zijn als ijkpunt bij het meten (en vervolgens bijsturen) van deze doelstellingen. Overleg over de te hanteren indicatoren, eerst binnen Aruba, en daarna tussen Aruba en Nederland kan noodzakelijk blijken. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode.

- Binnen het ministerie van BZK een functionaris benoemen die, op programmaniveau, de realisatie en duurzaamheid van projecten en programma's bewaakt.

De hiervoor opgenomen aanbevelingen leggen beslag op de ambtelijke capaciteit van het ministerie van BZK om de verschillende vormen van overleg voor te bereiden. Om het totaaloverzicht te behouden is het raadzaam hiertoe een specifieke functionaris te benoemen.

2. Los de onderbesteding in de meerjarenprogramma's zo snel mogelijk op door gezamenlijk gelden te alloceren aan een specifiek (bestaand of nieuw) programma én/of groep van projecten;

Dit is een actiepunt voor Aruba, in nauwe samenwerking met de aanvragende diensten, DEZHI en FDA uit te voeren. Voor de vier meerjarenprogramma's die onderwerp zijn van deze evaluatie gaat het in totaal om een bedrag van AWG 136 mln waarvoor een bestemming moet worden gevonden.

Het advies is om eerst naar bestaande programma's te kijken en een inschatting te maken hoe reëel het is dat nog niet opgestarte projecten ten uitvoer komen. Als dit onvoldoende resultaat oplevert is de tweede stap om een nieuw programma te definiëren. Voor zowel bestaande als nieuwe programma's geldt dat het belangrijk is te focussen op één programma en/of groep van projecten om te voorkomen dat de aandacht wordt versnipperd over een wirwar aan projecten die geen samenhang vertonen. Wat betreft bestaande programma's kan worden gekeken naar de projecten die reeds zijn goedgekeurd maar nog niet gestart, naar projecten die zijn ingediend maar nog niet goedgekeurd en projecten die zijn opgenomen in het meerjaren- of jaarprogramma maar nog niet zijn ingediend. Aanvullend kan een ronde langs de verschillende diensten worden gemaakt om te inventariseren of er behoefte bestaat aan een nieuw programma of serie nieuwe projecten die inspelen op de actualiteit en behoefte van de Arubaanse samenleving. Indien nieuwe projecten niet goed passen binnen de kaders van de overeengekomen meerjarenprogramma's zou herallocatie van de middelen een optie kunnen zijn. Daarvoor moet dan wel een versnelde procedure worden afgesproken, anders gaat er teveel tijd verloren met het goedkeuringsproces van de herallocatie.

3. Voor een verdere professionalisering en kwaliteitsverbetering door in zowel de voorbereiding als uitvoering van projecten. Deze aanbeveling is randvooraardelijk voor aanbeveling 2. Drie initiatieven die hieraan bijdragen zijn:

- Aandacht blijven besteden aan training en ondersteuning van de diensten met het werken met de Project Lifecycle Management en Logical Framework methodiek;

Indien binnen (een van) de diensten een project- of programmamanagement office (PMO) bestaat dan wel een dienst met deze taak is belast zou dit de meest logische plek zijn om training en ondersteuning te organiseren. Activiteiten van het PMO zijn het borgen van projectmanagement expertise en toepassing van de Project Lifecycle Management en Logical Framework methodiek en het bewaken van een integrale aanpak van projecten binnen de programma's en bijsturen indien nodig.

Daarnaast kunnen in samenwerking met DEZHI en FDA workshops worden georganiseerd voor diensten en andere projectaanvragers. Tevens kan vanuit DEZHI en FDA ondersteuning en coaching worden geboden tijdens het opstellen van projectdossiers en uitvoeren van projecten (training on the job), al dan niet met hulp van een PMO of externe bureaus.

- Meer specialisten en externe expertise betrekken bij de voorbereiding van projecten en betere afstemming organiseren tussen DEZHI, FDA en de diensten in het kader van efficiëntie en de ontwikkeling van kwalitatief hoogstaande, overheidsbrede en integrale projectdossiers. Borgen van integrale samenhang van de projecten binnen de programma's door tijdelijke onafhankelijke programmamanagers op sectorniveau aan te stellen met voldoende draagvlak en mandaat.

Bij de meeste projecten wordt FDA pas betrokken als het projectdossier al is opgesteld. Door FDA reeds bij aanvang van het proces te betrekken kan de jarenlange kennis en kunde van FDA in het projectdossier worden meegenomen en kan toegang worden verschafft tot de inhoudelijke expertise van technisch adviseurs die door FDA worden ingeschakeld.

Bij DEZHI is voor enkele programma's een programmacoördinator aangesteld om de integrale samenhang tussen de projecten te bewaken. Dit blijkt in de praktijk goed te werken en zou tevens toegepast kunnen worden voor de andere programma's. Wel moet dan worden bekeken wat de meest logische plek is om de programmacoördinatoren of -managers onder te brengen zoals DEZHI, FDA of een PMO.

- Capaciteit beschikbaar stellen om projectdossiers op te stellen en projecten te managen; eventueel uitbesteden aan externe bureaus.

De diensten beschikken vaak niet over voldoende capaciteit en/of expertise om tijdig projectdossiers op te stellen en projecten te managen. Daarnaast ontbreekt het de diensten in sommige gevallen aan middelen om een projectaanvraag voor te bereiden. Deze knelpunten kunnen worden opgelost door het uitbreiden van de capaciteit van de diensten (onder andere door inhuur/uitbesteding) en het ter beschikking stellen van additionele middelen door de overheid van Aruba om projectvoorstellen voor te bereiden.

4. Zorg voor borging en monitoring van duurzaamheid door hierover heldere afspraken te maken met de betrokken partijen.

Op het niveau van de landen en meerjarenprogramma's moet het begrip 'duurzaamheid' helder worden gedefinieerd, zodat voor alle betrokken partijen duidelijk is wat onder duurzaamheid wordt verstaan en hoe duurzaamheid kan worden gemeten. Dit dient te worden vastgelegd in een addendum op de samenwerkingsovereenkomsten. NB. Deze aanbeveling heeft overlap met aanbeveling 1 (benoemen functionaris bij BZK).

De huidige werkwijze voor de onderhoudskosten dient te worden gecontinueerd tot het einde van de samenwerkingsovereenkomst met Nederland. Conform de huidige procedure moet onderhoud als aparte post worden opgenomen in het projectdossier. Vervolgens is het de verantwoordelijkheid van de betreffende overhedsdienst om het onderhoudsbedrag in de begroting te alloceren. Dit gebeurt vaak niet. Overhedsdiensten moeten hierin worden gefaciliteerd door bij oplevering van de projectresultaten de aanvankelijk begrote onderhoudskosten door te spreken en eventueel bij te stellen op basis van de opgeleverde projectdeliverables.

Wat betreft duurzaamheid in de zin van het in gebruik nemen en juist toepassen van projectresultaten wordt geadviseerd heldere afspraken te maken inzake projectevaluaties en monitoring op uitvoering van evaluaties op project- en programmaniveau en hiervoor middelen beschikbaar te stellen. Daarnaast dient een door alle partijen gedragen procedure te worden geïmplementeerd voor evaluatie en opvolging van resultaten en aanbevelingen naar aanleiding van evaluaties zoals het hervatten van ingebruikname van projectresultaten of het bijstellen van indicatoren.

Tot slot zou ten behoeve van het bevorderen van duurzaamheid een antispeculanten maatregel bij huizenbouw wellicht een positief effect kunnen hebben. Waarbij de overheid verplicht wordt de deliverables voor een bepaalde periode in gebruik te nemen, uiteraard wel nadat de projectresultaten zijn goedgekeurd en een objectieve evaluatie heeft plaatsgevonden.

5. Verzoek de Algemene Rekenkamer van Aruba of een andere onafhankelijke instantie om grote probleemprojecten (zoals afvalverwerking, automatisering belastingdienst en centro medico) te onderzoeken.

Uit de review van bovengenoemde projecten blijkt dat de projecten op tal van punten niet goed zijn verlopen. Zowel inhoudelijk (voorgestelde oplossing) als procesmatig (samenwerking tussen partijen). Gezien de omvang van de projecten alsook het feit dat de projecten nog niet zijn afgerond en bijsturing wellicht nog mogelijk is, is het op zijn plaats een onafhankelijke evaluatie te laten uitvoeren. De hieruit voortvloeiende aandachtspunten kunnen als leerpunt worden meegenomen in het politiek beleidsoverleg en verantwoordingsoverleg zoals bedoeld onder aanbeveling 1.

Het onderzoek van de Algemene Rekenkamer zou zich ten aanzien van deze projecten in het bijzonder kunnen richten op:

- de wijze van totstandkoming van de projectaanvraag;
- de daarbij betrokken actoren;
- signalen voor eventuele beïnvloeding van de projectaanvraag vanuit de politiek, het bedrijfsleven en/of de samenleving;
- de toereikendheid van de beoordeling van de projectaanvraag door FDA;
- de gunning van de opdrachten;

- de voortgangsbewaking van het project door de aanvrager;
- de mate waarin knelpunten tijdig door de opdrachtnemer aan de opdrachtgever zijn gemeld;
- de wijze waarop door de opdrachtgever opvolging is gegeven aan geconstateerde knelpunten;
- de rol van FDA bij de bewaking van de voortgang van het project;
- de mate waarin communicatie over knelpunten tijdig en met voldoende diepgang heeft plaatsgevonden door de projectaanvrager aan FDA en de verantwoordelijke minister;
- de opvolging van de verantwoordelijk minister en FDA van gerapporteerde knelpunten.

4.2.2 Aanbevelingen voor de periode vanaf 2016

Aanbevelingen 3 (projectvoorbereiding en –uitvoering verbeteren) en 4 (duurzaamheid borgen en monitoren) zijn tevens van toepassing op de periode vanaf 2016.

Aanvullend kunnen de volgende twee aanbevelingen worden geïmplementeerd.

6. Houd FDA in stand na afronding van de samenwerking met Nederland.

Aruba dient FDA zoveel mogelijk op eigen kracht voort te zetten om de huidige successen met betrekking tot programmafinanciering, onafhankelijkheid, transparantie, duurzaamheid, vaste allocatie van fondsen in prioriteitssectoren en professionalisering van de projectuitvoering vast te houden. Voortzetting van FDA kan ook nuttig blijken bij het verkrijgen van middelen van de Europese Commissie en andere donoren. Het verdient wel aanbeveling om na te gaan welke invloed het wegvalen van de band van FDA met Nederland (onder andere via de benoeming van een vertegenwoordiger namens Nederland in het bestuur) heeft op deze donoren.

Bij het besluit over het voortbestaan van FDA moet ook gekeken worden naar de eventuele toekomstige rol van DEZHI. Blijft DEZHI als doorgaansfluik van projectaanvragen tussen diensten en FDA fungeren, of worden de taken van DEZHI en FDA geïntegreerd en wordt FDA het rechtstreekse aanspreekpunt van de diensten? Vanuit het oogpunt van efficiëntie en stroomlijning van de overheid is integratie van taken van DEZHI en FDA met betrekking tot (ontwikkelings) projecten aan te raden. Er moet dan wel worden geborgd dat de diensten aangesloten blijven, eventueel met ondersteuning van een overkoepelende PMO bij Algemene Zaken.

7. Financier onderhoud van projectdeliverables via FDA.

Conform de huidige procedure moet onderhoud als aparte post worden opgenomen in het projectdossier. De betreffende overheidsdienst is er verantwoordelijk voor om het onderhoudsbedrag in de begroting op te nemen hetgeen vaak niet gebeurt. Door FDA de onderhoudsgelden te laten beheren en vrij te geven op het moment dat onderhoud nodig is kan worden geborgd dat de projectdeliverables goed worden onderhouden en het geld niet naar andere doelen gaat. Als voorbeeld zou naar SOGA kunnen worden gekeken, de stichting die onroerend goed van de overheid beheert. Alternatief is dat er (strenge) begrotingsregels worden afgesproken en dat projecten alleen worden gefinancierd indien er een (harde) garantie wordt gegeven dat onderhoud op de begroting komt.

Bijlage A: Voorbeeld voortgangsrapportage

Voortgangsrapportage Evaluatie FDA en Meerjarenprogramma's

Rapportageperiode: 23 juli t/m 16 augustus 2012

Actie	Gepland	Gebeurtenis
Review projectdossiers afgerond: per project een checklist ingevuld en checklists ter validatie uitgezet bij betrokkenen		
Aanvullende documenten opgevraagd en bestudeerd		
5.1.2.e [redacted] geïnterviewd (24 juli)		
5.1.2.e [redacted] geïnterviewd (25 juli)		
5.1.2.e [redacted] geïnterviewd (25 juli)		
Alle interviews in Nederland ingepland (met uitzondering van ex staatssecretaris 5.1.2.e [redacted])		
Tussenrapportage opgeleverd (27 juli)		
Conference call begeleidingscommissie (1 augustus)		
Start gemaakt met uitwirkung conceptrapportage		

Actie	Gepland	Gebeurtenis
Commentaar betrokkenen op project checklists verwerken		
Interviews in Nederland:		
- 5.1.2.e [redacted] (21 augustus)		
- 5.1.2.e [redacted] (29 augustus)		
- 5.1.2.e [redacted] (3 september)		
- 5.1.2.e [redacted] (5 september)		
- 5.1.2.e [redacted] (6 september)		
- 5.1.2.e [redacted] (nog plannen)		
Conceptrapportage opleveren (deadline 24 augustus)		
Conference call begeleidingscommissie (28 augustus)		
Eindrapportage opleveren (deadline 7 september)		
Bijeenkomst begeleidingscommissie (voorstel 10 september)		

Actie	Gepland	Gebeurtenis	Opmerkingen
Voorbereiding + PvA	13-06-12	100%	☐
Documentenanalyse	22-06-12	100%	☐
Analyse projectdossiers	03-08-12	90%	☐
Interviews	10-08-12	50%	☐
Tussenrapportage	27-07-12	100%	☐
Conceptrapportage	24-08-12	30%	☒
Eindrapportage	07-09-12		

Laatste commentaar betrokkenen nog ontvangen en verwerken
Interviews in Nederland vinden laat plaats als gevolg van vakanties, daaroor onbreekbaar belangrijke input in de conceptrapportage
Conform planning opgeleverd
Er wordt een inhaalslag door het team gemaakt

Bijlage B: Steekproeflijst

STEEKPROEFPROJECTEN TEV EVALUATIEFOOTPRINT		Projecten		Steekproefcommissiebedrijf		Projectmanagers		Aanvrager		Rec. Reviewer											
Afnameperiode		Afnameperiode		Afnameperiode		Afnameperiode		Afnameperiode		Afnameperiode											
Aanverweter programma		Aanverweter programma		Aanverweter programma		Aanverweter programma		Aanverweter programma		Aanverweter programma											
1 04-08		Afnameperiode Orten & Budd																			
Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek		Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek		Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek		Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek		Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek		Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek											
Total aantal projecten in steekproef		Total gunningbedrag in steekproef		Total aantal projecten in steekproef		Total gunningbedrag in steekproef		Total aantal projecten in steekproef		Total gunningbedrag in steekproef											
1		28.000.000		5.1.2.e		1		1		1											
Totale aantal projecten in steekproef																					
1/2.985,111																					

* niet meer werkzaam bij FODA Jacco Simon neemt voort haar werk

** projectplan geschreven door Deloitte

Bijlage C: Ingevulde checklists

Deze bijlage bevat de 32 ingevulde checklists van de geëvalueerde projecten. Zie paragraaf 1.6 voor een toelichting.

Bijlage D: Partijen samenwerkingsrelatie Aruba en Nederland

Document	Namens Aruba	Namens Nederland	Namens FDA	Namens AIB
Protocol van afspraken inzake de samenwerking tussen Aruba en Nederland vanaf het jaar 2000	Minister-president	Staatssecretaris van BZK		
- Addendum II	Minister van Financiën en Economische Zaken	Staatssecretaris van BZK		
- Addendum III	Minister van Algemene Zaken Minister van Financiën, Communicatie Utiliteiten en Energie	Minister van BZK		
Gemeenschappelijke verklaring inzake het meerjarenprogramma 2001-2005 en het jaarprogramma 2001 en overige zaken die betrekking hebben op de samenwerkingsrelatie van Aruba en Nederland	Minister van Financiën	Staatssecretaris van BZK		
Protocol inzake de financiering van Arubaanse niet-gouvernementele organisaties (NGO's) gedurende de periode 2004-2009	Minister van Financiën en Economische Zaken	Minister van BZK		
Akte van Statutenwijziging	Minister van Algemene Zaken Minister van	Minister van BZK		

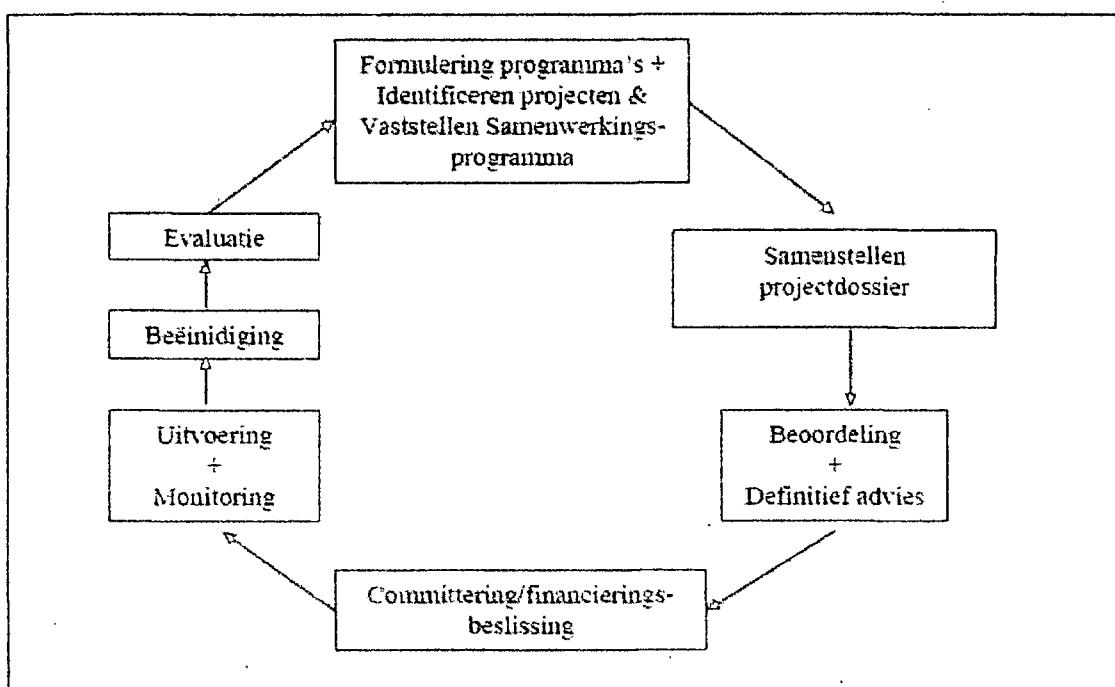
	Financiën, Communicatie Utiliteiten en Energie			
Beheersovereenkomst tussen Land Aruba, de Staat der Nederlanden en Fondo Desaroyo Aruba	Minister van Financiën	Staatssecretaris van BZK	Twee bestuursleden	
- Addendum I	Minister van Algemene Zaken Minister van Financiën, Communicatie Utiliteiten en Energie	Minister van BZK	Twee bestuursleden	
Managementovereenkomst tussen Fondo Desaroyo en Aruban Investment Bank N.V.			Twee bestuursleden	President
Procedureregels FDA voor Projecten en Programma's in het kader van het samenwerkingsprogramma tussen Nederland en Aruba	Minister van Financiën	Staatssecretaris van BZK		
Controleprotocol	Centrale Accountantsdienst	Accountantsdienst Ministerie van BZK	Externe accountant	

Bijlage E: PCM en LF methodiek

Project Cycle Management

Het doel van de Project Cycle Management (PCM) methodiek is om projecten op een zodanige wijze te beheren (managen), opdat het project zijn doelstelling(en) haalt. PCM is een methode om projecten in de verschillende fasen (cyclus) te managen, vanaf het moment van het conceptidee tot en met de oplevering en evaluatie van het project. Het is een methodiek die richting geeft aan het systematisch en planmatig voorbereiden, uitvoeren en monitoren van projecten met het oog op het bereiken van de vastgestelde doelstellingen.

Fasen Project Cycle Management:

In step 3 (beoordeling) voert FDA twee toetsen uit.

Toets 1: Ontvankelijkheidstoets

De eerste globale toets van financieringsaanvragen is bedoeld om na te gaan of deze ontvankelijk kunnen worden verklaard voor verdere beoordeling. Een financieringsaanvraag wordt ontvankelijk verklaard als het voldoet aan de volgende criteria:

- Het projectdossier is compleet oftewel beschikt over alle relevante informatie, zoals het standaardformaat vereist
- De financieringsaanvraag past in de termen van het overeengekomen samenwerkingsprogramma
- De financieringsaanvraag past in de vastgestelde prioriteitsstelling
- Er zijn voldoende financieringsmiddelen beschikbaar

Toets 2: Projectbeoordeling

Nadat het dossier ontvankelijk is verklaard, wordt de financieringsaanvraag gedetailleerd geanalyseerd (algemeen-sociaal economische en technische toets). Getoetst wordt op:

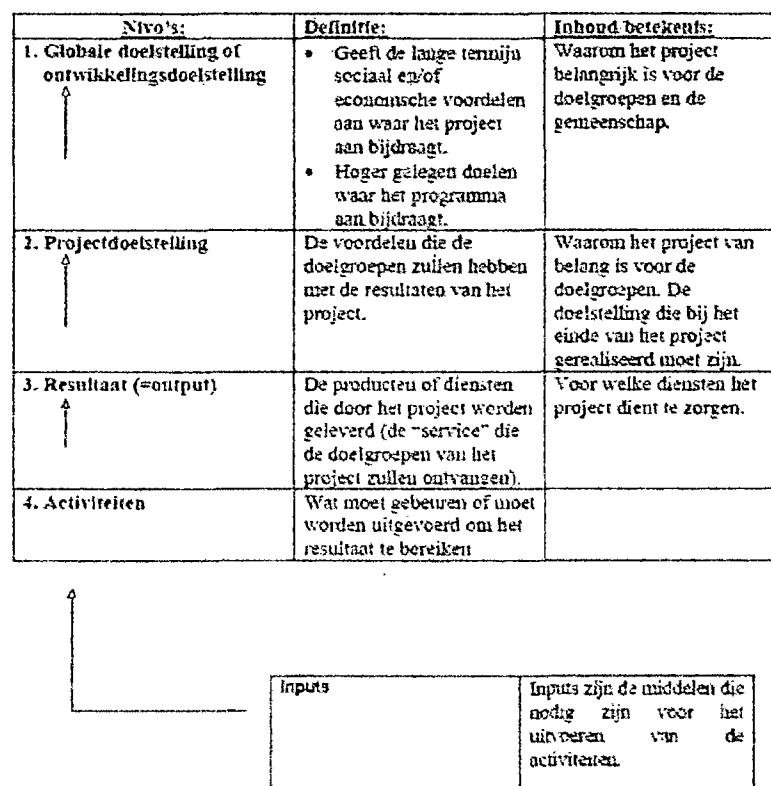
- Volledigheid en consistentie: de opgegeven informatie en het verband tussen de verschillende niveaus in de Logical Framework moet volledig en consistent zijn
- Relevantie: de projectdoelen en projectvoorstellingen moeten de juiste oplossing zijn voor het aangegeven probleem. M.a.w. de activiteiten en het resultaat moeten consistent zijn met het doel dat men wenst te bereiken
- Haalbaar: het projectdoel moet te realiseren zijn met de voorgestelde activiteiten en het budget. Er dient een logische verband te zijn tussen de activiteiten en de doelstelling. En de risico's moeten goed kunnen worden ondervangen
- Duurzaamheid: het project is duurzaam als het resultaat en het doel gehandhaafd blijven als de financiële en technische bijdrage (via het FDA) wegvalt. M.a.w. de continuïteit van het resultaat en de impact van het project dient redelijkerwijs te zijn aangetoond

Logical Framework

Logical Framework (logframe of LF) is een hulpmiddel voor het beschrijven van een project, waarbij wordt aangegeven welke activiteiten moeten worden uitgevoerd om een bepaald resultaat te bereiken of om een doel te realiseren.

Een logframe stelt je in staat om een project beter te formuleren en te ordenen. Tegelijkertijd vergemakkelijkt de presentatie van een project in een LF de beoordeling van een financieringsaanvraag.

In een logframe worden vier niveaus onderscheiden (zie nevenstaande tabel). Tussen de vier niveaus bestaat een logisch verband (relatie). De activiteiten moeten leiden tot het resultaat, het resultaat moet leiden tot de projectdoelstellingen en de projectdoelstelling moet weer bijdragen tot de ontwikkelingsdoelstelling.

Bron: handleiding FDA

Bijlage F: Baten en lasten FDA 2011

Staat van baten en lasten

4. Staat van baten en lasten over het jaar 2011

	Toe- licheiding (in Afl.)	2011	2010
Baten			
Beheersvergoeding	9.1	2.226.448	2.240.953
Lasten			
Personalkosten	9.2	1.278.060	1.209.744
Kosten beheersvergoeding	9.3	367.881	388.715
Huisvesting	9.4	107.738	122.689
Algemene kosten	9.5	160.507	161.727
Afschrijvingskosten	8.3		
		1.914.186	1.882.875
Exploitatiesaldo	8.7	312.262	358.078

De toelichting vormt een integraal onderdeel van de jaarrekening.

Toelichting baten

	2011	2010
(in Afl.)		
Beheersvergoeding conform begroting		
Vaste vergoeding	411.150	343.350
Dossier vergoeding	71.750	84.000
Variabele vergoeding	1.839.698	1.817.719
	2.322.598	2.245.069
Te verrekenen exploitatiesaldo		
Correccie Beheersvergoeding *	(96.150)	(4.116)
Totale Beheersvergoeding	2.226.448	2.240.953

* Aanpassing beheersvergoeding i.v.m. meer of (minder) stortingen.

Conform artikel 9.2 van de beheersovereenkomst zal de vergoeding van de Stichting FDA voor enig jaar gelijk zijn aan het totaal van de volgende bedragen:

- a) 15 % van het totaal van de in dat jaar door Nederland en Aruba in het Fonds gestorte bijdragen met een minimum van Afl. 300.000. In 2011 is het totaal aan stortingen Afl. 21.000.000 (2010: Afl 12.967.604)
- b) Afl. 850 in verband met de vergoeding die FDA vraagt voor de te maken handelingskosten per ingediend projectdossier en Afl. 400 als er sprake is van een stage. In 2011 zijn er 75 project aanvragen en 20 stage aanvragen begroot. In 2011 zijn 100 financieringsaanvragen ingediend waarvan 58 projecten ontvankelijk zijn verklaard en 7 stages ontvankelijk zijn verklaard.
- c) het totaalbedrag van de begroting van de Stichting voor het betreffende jaar overeenkomstig artikel 7 van de beheersovereenkomst exclusief de bedragen zoals hierboven omschreven onder a) & b). In dit bedrag is de managementvergoeding voor de AIB (artikel 5.2 managementovereenkomst) inbegrepen.

Toelichting lasten

9.2 Personalekosten

Personalekosten als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
(in Afl.)		
Ingebundelde diensten:		
Management	144.904	165.869
Coördinatie en Analyse	722.396	736.830
Technische consultants	317.916	307.045
Toevoeging Cessantie Voorziening	92.844	-
	1.278.060	1.209.744

De stichting heeft geen personeelsleden in dienst. Onder deze post worden conform de management overeenkomst met de AIB de kosten geboekt die betrekking hebben op de werkzaamheden die zijn uitgevoerd, waaronder:

- a) Kosten i.v.m. AIB capaciteitsinzet van de directie, interne jurist en interne controle. Voor het jaar 2011 zijn er in totaal 952 uren aan FDA gefactureerd;
- b) Kosten van het personeel van de AIB, dat wordt ingezet voor o.a. de dagelijks leiding van het Fonds, de projectbeoordeling en -monitoring;
- c) Kosten i.v.m. de inhuur van externe consultants voor de technische beoordeling en supervisie van projecten.

9.3 Kosten Beheersvergoeding

Kosten beheersvergoeding AIB kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
(in Afl.)		
Vaste kosten	315.000	339.234
Dossier Kosten	52.881	49.481
	367.881	388.715

1. Conform artikel 5.1 van de managementovereenkomst ontvangt de AIB als tegenprestatie voor haar diensten jaarlijks een beheersvergoeding. Deze vergoeding bedraagt 1,5 % van de te storten Bijdragen in het Fonds FDA met een minimum van Afl. 300.000 per jaar.
2. Conform dezelfde artikel maakt de AIB tevens aanspraak op Afl. 850 resp. Afl. 400 per dossier exclusief BBO voor de zogenaamde handlingskosten.
3. Conform artikel 5.4 van de managementovereenkomst is de AIB gemachtigd om na de goedkeuring van de begroting door Nederland en Aruba tijdens het Politiek Beleidsoverleg bovenstaande vergoedingen te verrekenen met de in januari van enig jaar door Aruba en Nederland te storten Bijdragen.

9.4 Huiseverding

De kantoorkosten bedraagt Afl. 106.146 per jaar, exclusief 1,5% BBO.

9.5 Algemene kosten

Algemene kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
(in Afl.)		
Accountantsvergoeding	24.384	21.983
Vergadervergoeding	82.500	82.500
Juridische advieskosten	20.624	17.585
Deskundig Advies kosten	13.154	13.945
Communicatie	3.410	5.828
Kantoorbenodigdheden	10.398	12.786
Verzekering	-	1.457
Advertentiakosten	3.369	1.245
Reiskosten	2.668	4.398
Overige kosten	160.507	161.727

Bron: jaarverslag FDA 2011

Bijlage G: Uitkomsten review projecten (steekproef)

Criterium	Ja	Nee	Nvt
Projectcyclus			
1. Projectdossier is opgesteld volgens het standaardformaat inclusief Logical Framework	17	8	2
2. Stakeholders en DEZHI zijn betrokken bij opstellen projectdossier	26	1	
3. Projectdossier is goedgekeurd door betreffende Ministerie/Directie	26		1
4. Projectdossier is goedgekeurd door DEZHI	26		1
5. Projectdossier is aan FDA aangeboden door Minister FEZ	25	1	1
6. Financieringsaanvraag is beoordeeld door FDA	26	1	
7. Financieringsbeslissing FDA is vastgelegd	26		
8. FDA heeft aanbestedingstraject door projectindienner bewaakt	24	1	2
9. FDA heeft adequate monitoring verricht op uitvoering project	22	1	2
10. FDA is betrokken bij de beëindiging van het project	16	1	10
11. Projectevaluatie is uitgevoerd door FDA of beide Landen	2	6	12
12. Projectcyclus is binnen de daarvoor bepaalde tijd doorlopen	6	17	4
Projectdoelstelling (vooraf gedefinieerd)			
13. Projectdoelstelling draagt bij aan ontwikkelingsdoelstelling meerjarenprogramma (outcome)	27		
14. Output sluit aan op projectdoelstelling	26	1	
15. Output is meetbaar gedefinieerd	26	1	
16. Outcome sluit aan op ontwikkelingsdoelstelling	24	1	
17. Outcome is meetbaar gedefinieerd	21	2	1
Projectresultaat (achteraf gemeten)			
18. Output is gemeten	17	5	4
19. Outcome is gemeten	5	12	6
20. Projectdoelstelling is gerealiseerd	17	4	4
21. Overheid heeft maatregelen getroffen om duurzaamheid te waarborgen (bijv. opgenomen in begroting)	7	12	3
22. Indien van toepassing; reden van niet behalen projectdoelstelling	1		9

Projectcontrol			
23. Risico's zijn vooraf gedefinieerd	20	5	1
24. Maatregelen zijn getroffen om risico's te mitigeren	13	11	2
26. Project is binnen opgestelde tijdlijn uitgevoerd	9	14	4
28. Project is binnen budget uitgevoerd	16	8	5
27. Periodieke voortgangsrapportages zijn beschikbaar	16	5	5
28. FDA heeft issues in voortgangsrapportage adequaat opgevolgd	16	1	9
Projectaanbesteding			
29. Proceduren op het gebied van aanbesteding zijn nagekomen	26	1	
30. Aanbestedingsproces is binnen gestelde tijd afgerond	24		3
31. Aanbestedingen zijn volgens checklist (staat meestal in ToR) beoordeeld	26		1

Indien een criterium 5 of meer keer "Nee" scoort is het betreffende criterium met rood gemarkeerd. In totaal gaat het om 11 van de 31 criteria waarbij dit het geval is. Met name het onderdeel projectcontrol (risico's, planning, budget, rapportages) scoort laag.

Van de steekproef van 32 projecten zijn 5 projecten niet meegeteld in de bovenstaande tabel, aangezien de reguliere procedureregels hierop niet van toepassing zijn. Het gaat om de financiering van NGO's en de financiering van de programmacoördinatie van het meerjarenprogramma Rechtshandhaving door DEZHI. Het betreft steekproefnummers 14, 15, 27, 28 en 29.

Bijlage H: Beoogde doelstellingen en resultaten meerjarenprogramma's

MJP 2001-2005

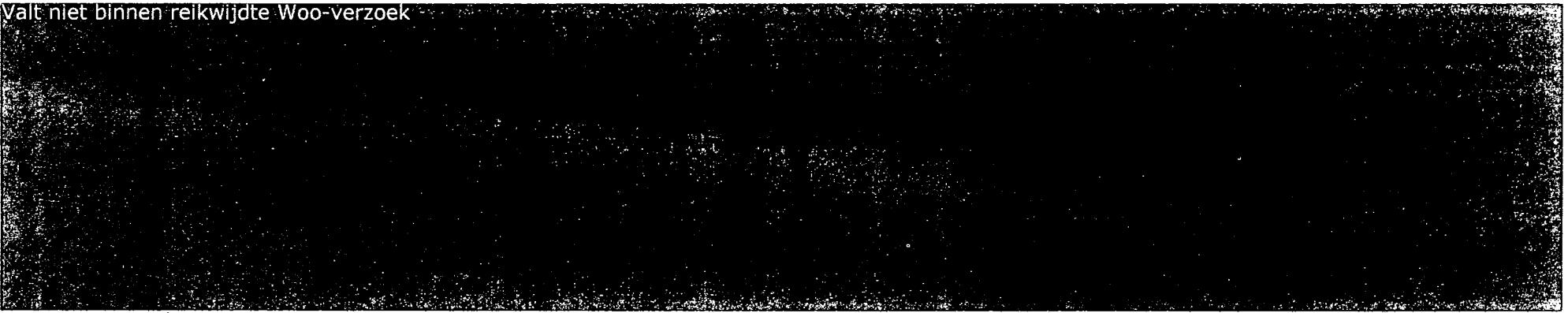
	Kwaliteit van Bestuur	Duurzame Economische Ontwikkeling	Onderwijs	Volksgezondheid
Ontwikkelingsdoelstelling	"Versterking en verhoging van kwaliteit van het bestuur"	"Het voeren van een geïntegreerd beleid dat de grondslag vormt voor het behouden en consolideren van de economische ontwikkeling teneinde hieraan een duurzaam karakter te geven, alsmede mogelijkheden te scheppen voor nieuwe ontwikkelingen in harmonie met het milieu".	"Verhoging van de maatschappelijke weerbaarheid van de Arubaanse bevolking"	"Een voor iedereen toegankelijke, kwalitatief hoogstaande en betaalbare gezondheidszorg en structurele verbetering van ziektepreventie binnen de gezondheidszorg"
Programmadoelstelling	1. Rechtshandhaving op Aruba verbetert middels versterking van (sleutel) organisaties in de rechts-handhavingsketen. In aanvulling op de eigen Arubaanse activiteiten. 2. De overheid is beter in staat om op een transparante wijze verantwoording af te leggen. 3. Kwaliteit van de interne en externe dienstverlening door de	De verbetering van de milieukwaliteit door de oplossing/ beheersing van een aantal van de gesignaleerde problemen die een bedreiging voor het milieu vormen.	1. Uitbouw en flexibilisering van het beroepsonderwijs, in casu de bouw en inrichting van Colegio EPI 2. Aanvullende voorzieningen voor kansarmen	Structurele verbetering van de primaire, secundaire en tertiaire ziektepreventie binnen de gezondheidszorg.

	overheidsdiensten verbeterd.			
Programma resultaten	<p>1.1 KPA functioneert beter</p> <p>1.2 Strafrechtelijke wet en regelgeving blijft adequaat voor een effectief handhavings- en vervolgingsbeleid</p> <p>1.3 Voldoende celcapaciteit met bijbehorende voorzieningen beschikbaar om vertraging in de rechtsvervolging en / of vroegtijdige heenzending te voorkomen</p> <p>2.1 De interne organisatie van de diensten is zodanig ingericht dat hun financiële/personeelsadministraties beheersbaar zijn.</p> <p>2.2 Versterking middels twinning</p> <p>3.1 Verlening van diensten geschiedt volgens vastgestelde kwaliteitnormen en generieke integriteitnormen</p> <p>3.2 Betere interne informatie uitwisseling en benutting bij de overheidsdiensten</p> <p>3.3 Publiek heeft betere toegang tot overheidsdiensten en informatie</p>	<p>Afvalwater</p> <ul style="list-style-type: none"> Het rioolwater uit Sero Colorado, Zeewijk, Cura Cabai en Cas Paloma wat direct in zee gestort werd, wordt nu middels rwzi gezuiverd en vervolgens hergebruikt en/of in zee gestort De capaciteit van het rwzi Bubali is minstens tot 2010 afgestemd op de hoeveelheid aangevoerd afvalwater en er wordt meer irrigatiewater geproduceerd De DOW reactietijd op overstortingsincidenten van afvalwater uit het rioleringssysteem in openbare plaatsen is tot 1 dag gereduceerd <p>Afvalstoffen</p> <ul style="list-style-type: none"> De grond onder en rondom de verwerkingsplaats wordt niet verder vervuild De kwaliteit van de lucht en het zeewater in het kustgebied bij het parkietenbos voldoet aan de kwaliteitnormen <p>Monitoringsnetwerk</p> <ul style="list-style-type: none"> Het netwerk is operationeel en de kwaliteit van de <u>lucht</u> en van het <u>water</u> kan gemonitord worden <p>Voorlichting</p> <ul style="list-style-type: none"> Er is een programma gericht op 	<p>1.1 Schoolgebouw in gebruik in 2004</p> <p>2.1 Ondersteunende maatregelen voor anderstaligen in het huidige onderwijsysteem en in de huidige onderwijsituatie</p> <p>2.2 Ondersteunende maatregelen voor drop-outs in het huidige onderwijsysteem en in de huidige onderwijsituatie</p> <p>2.3 Voorbereidende activiteiten afgerond t.b.v. een nieuw taalbeleid, met name de invoering van het Papiamento als instructetaal in het nieuwe basisonderwijs</p>	<p>1. De beschikbaarheid van epidemiologische en gezondheidsgereerde gegevens is beduidend verbeterd</p> <p>2. Nationale programma's voor gezondheidsbevordering zijn geformuleerd en functioneel</p> <p>3. Voor een aantal prioriteit aandoeningen zijn screenings- en preventieprogramma's geformuleerd en functioneel</p> <p>4. De opleiding, training en managementcapaciteit in de preventieve zorgsector zijn verbeterd</p> <p>5. De wet- en regelgeving op het gebied van public health is adequaat</p> <p>6. De integrale thuiszorg voor diabetici is beter afgestemd op de behoefte (tertiaire preventie)</p> <p>7. Er is een verbeterde infrastructuur (faciliteiten en voorzieningen) ten einde de preventieve zorg optimaal te kunnen verlenen</p>

		het bevorderen van het milieubewustzijn van relevante doelgroepen <i>Kustbeheer</i> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een programma kustbeheer		
--	--	---	--	--

RHH 2005-2007

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

MJP 2006-2009

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

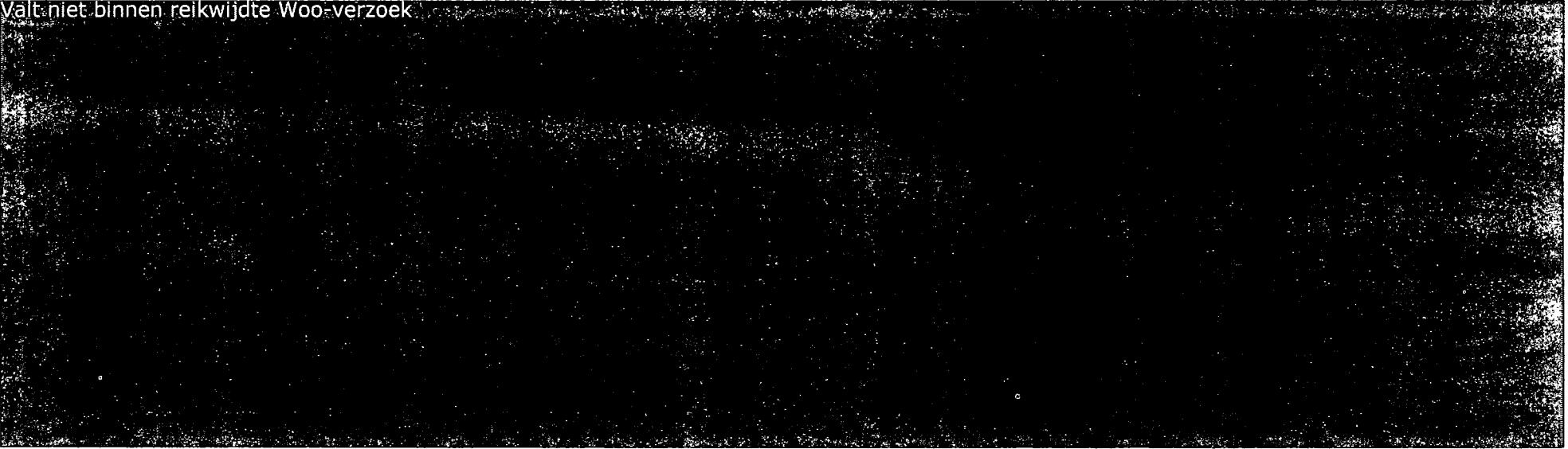

NSP 2008-2010

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

1 Checklist project - 2004-018 RFP Design & Build Constructie- Afvalverwerking

- Korte omschrijving project: Design & Build afvalverwerking. Oplossingen bieden voor het verwerken van de diverse afvalstromen met als doel afvalverwerking in plaats van volstorten Parkietenbos.
- Type project (sector): Duurzame economische ontwikkeling
- Samenwerkingsprogramma: MJP 2001-2005
- Goedgekeurd bedrag: AWG 28.000.000,00 / Reeds betaald AWG 25.068.757,98
- Looptijd (gepland/werkelijk): Datum van indiening 27 juli 2004. Het FDA Bestuur heeft op 30 mei goedkeuring geven voor dit project onder voorwaarden. Het contract met Bouldin & Lawson is getekend op 4 november 2005. Startdatum per brief van Minister 6 oktober 2006. De eerste fase is opgeleverd in juli 2009 had eind 2007 opgeleverd moeten worden. Er is geen projectdossier opgesteld. Dit project is gestart via een Expression of Interest uitgeschreven door de Minister van Milieu en Volksgezondheid met de vraag om oplossingen aan te leveren voor de afvalproblematiek op Aruba. Op basis van de ontvangen reacties is dit RFP Design & Build Constructie project voortgekomen. Inmiddels is het project deels opgeleverd in juli 2009 en in gebruik genomen. Begin 2011 heeft Land Aruba de afval-verwerkingsfaciliteit officieel stopgezet. Er is een rechtszaak pending tussen de leverancier en Aruba. FDA is momenteel in afwachting van resultaten van onderzoek of de geleverde machines geschikt zijn.
- Bijzonderheden:
- Reviewer Deloitte Manon Kok

Actor rol	Organisatie	Contactpersoon
Aanvrager financiering / opdrachtgever	DEZHI	
Opsteller projectdossier	Nvt	
Opsteller bestek / ToR	Nvt	
Directievoerder	51.1.2.e. [REDACTED]	
Indiener projectdossier	DEZHI	
Projectmanager/beoordelaar aanvraag	FDA	51.1.2.e. [REDACTED]
Technisch adviseur FDA	51.1.2.e. [REDACTED]	51.1.2.e. [REDACTED]
Uitvoerder (leverancier / aannemer)	51.1.2.e. [REDACTED]	
Opstellen juridisch contract	51.1.2.e. [REDACTED]	51.1.2.e. [REDACTED]
Onderaannemers	51.1.2.e. [REDACTED]	

Gebruikte bronnen:

Gesprek 51.1.2.e. [REDACTED]

Gesprek 51.1.2.e. [REDACTED]

Documenten; onder meer meerjarenprogramma 2001-2005, archief mappen, verplichtingenbudget en voortgangsrapportage 2011 FDA.

Gesprek 51.1.2.e. [REDACTED] DEZHI

Criterium	Bron	J	N	Nvt	Opmerkingen
Projectcyclus					
1. Projectdossier is opgesteld volgens het standaardformaat inclusief Logical Framework	Gesprek 51.1.2.e. [REDACTED]		X		Er is geen projectdossier opgesteld echter de opstart van dit project heeft plaatsgevonden door middel

				van het uitschrijven van een Expression of Interest (EOI) met een Request for Proposal (RFP).
2. Stakeholders en DEZHI zijn betrokken bij opstellen projectdossier	Gesprek [REDACTED] Gesprek DEZHI	X		DEZHI is betrokken geweest bij het voorafgaande project in de aanloop fase van dit project. Echter na het uitvoeren van de RFP is DEZHI niet meer betrokken geweest vermoedelijk nadat zij te kritisch waren over de exploitatiekosten (Bron 5.1.2.e [REDACTED] DEZHI)
3. Projectdossier is goedgekeurd door betreffende Ministerie/Directie	Gesprek en review commentaar 5.1.2.e	X		Er is geen projectdossier opgesteld conform Logical Framework. Het verzoek om financiering is via een brief van de Minister ontvangen.
4. Projectdossier is goedgekeurd door DEZHI		X		Er is geen sprake van projectdossier.
5. Projectdossier is aan FDA aangeboden door Minister FEZ		X		Er is geen sprake van projectdossier.
6. Financieringsaanvraag is beoordeeld door FDA	Gesprek 5.1.2.e Documenten	X		
7. Financieringsbeslissing FDA is vastgelegd	Gesprek 5.1.2.e Documenten	X		
8. FDA heeft aanbestedingstraject door projectindiner bewaakt	Gesprek 5.1.2.e Documenten	X		
9. FDA heeft adequate monitoring verricht op uitvoering project	Gesprek 5.1.2.e	X		
10. FDA is betrokken bij de beëindiging van het project	Gesprek 5.1.2.e Opmerkingen 5.1.2.e	X		Project is stopgezet na Fase 1. Fase 2 is nog niet gestart. 5.1.2.e [REDACTED]
11. Projectevaluatie is uitgevoerd door FDA of beide Landen		X		FDA heeft samen met technisch adviseur 5.1.2.e de beschikbare informatie van de Expression of Interest, het eindrapport Commissie Afvalverwerking, en de bevindingen van de technisch adviseur geëvalueerd. Het is niet bekend welke aanbevelingen er zijn gedaan en of deze zijn opgevolgd.
12. Projectcyclus is binnen de daarvoor bepaalde tijd doorlopen	Gesprek 5.1.2.e Gesprek 5.1.2.e Documenten	X		Het project heeft veel vertraging opgelopen door diverse redenen. Zie hieronder.
Projectdoelstelling (vooraf gedefinieerd)				
13. Projectdoelstelling draagt bij aan ontwikkelingsdoelstelling meerjarenprogramma (outcome)	Gesprek 5.1.2.e Gesprek 5.1.2.e Documenten	X		
14. Output sluit aan op projectdoelstelling	Gesprek 5.1.2.e Gesprek 5.1.2.e Documenten	X		
15. Output is meetbaar gedefinieerd	Gesprek 5.1.2.e Gesprek 5.1.2.e Documenten	X		
16. Outcome sluit aan op		X		

1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
2031
2032
2033
2034
2035
2036
2037
2038
2039
2040
2041
2042
2043
2044
2045
2046
2047
2048
2049
2050
2051
2052
2053
2054
2055
2056
2057
2058
2059
2060
2061
2062
2063
2064
2065
2066
2067
2068
2069
2070
2071
2072
2073
2074
2075
2076
2077
2078
2079
2080
2081
2082
2083
2084
2085
2086
2087
2088
2089
2090
2091
2092
2093
2094
2095
2096
2097
2098
2099
20100

ontwikkelingsdoelstelling				
17. Outcome is meetbaar gedefinieerd		X		Ja, met de kanttekening dat er interpretatieverschillen zijn geweest tussen de partijen.
Projectresultaat (achteraf gemeten)				
18. Output is gemeten	Gesprek 5.1.2.e. Gesprek 5.1.2.e. [REDACTED]	X		2 van de 3 productielijnen zijn van juli 2009 tot ca. eind 2010 in gebruik geweest. Inmiddels zijn de machines beschadigd / deels ontmanteld.
19. Outcome is gemeten	Documenten Gesprek 5.1.2.e. Gesprek 5.1.2.e. [REDACTED]	X		
20. Projectdoelstelling is gerealiseerd	Gesprek 5.1.2.e. Gesprek 5.1.2.e. [REDACTED]	X		
21. Overheid heeft maatregelen getroffen om duurzaamheid te waarborgen (bijv. opgenomen in begroting)	Gesprek 5.1.2.e. Gesprek 5.1.2.e. [REDACTED]	X		Na een regeringswissel heeft de nieuwe (huidige) regering de machines buiten gebruik gesteld en wordt het huishoudelijk afval op de vuilstort geplaatst.
22. Indien van toepassing: reden van niet behalen projectdoelstelling				Zie hierboven
Projectcontrol				
23. Risico's zijn vooraf gedefinieerd	Documenten Gesprek 5.1.2.e.	X		
24. Maatregelen zijn getroffen om risico's te mitigeren	Documenten	X		
25. Project is binnen geplande tijdpad uitgevoerd	Documenten	X		
26. Project is binnen budget uitgevoerd	Gesprek 5.1.2.e. Gesprek 5.1.2.e. [REDACTED]		X	
27. Periodieke voortgangsrapportages zijn beschikbaar	Documenten	X		
28. FDA heeft issues in voortgangsrapportage adequaat opgevolgd	Gesprek 5.1.2.e. Gesprek 5.1.2.e. [REDACTED]	X		
Projectaanbesteding				
29. Procedureregels op het gebied van aanbesteding zijn nagekomen	Documenten Gesprek 5.1.2.e. [REDACTED]	X		
30. Aanbestedingsproces is binnen gestelde tijd afgerond	Documenten	X		
31. Aanbestedingen zijn volgens checklist (staat meestal in ToR) beoordeeld	Documenten	X		De aanbesteding is volgens de eisen van FDA beoordeeld. Heeft uiteindelijk geresulteerd in een conflict met de verliezende partij. Deze heeft een rechtszaak aangespannen tegen de aanbesteding is in beroep gegaan tot aan de Hoge Raad en heeft uiteindelijk verloren. Hieruit kan mede geconcludeerd worden dat de aanbesteding binnen de procedure regels en de wettelijke kaders is verlopen.

Bevindingen:

- Met de kennis van nu zou men eerst een studie moeten doen naar de samenstelling van het afval op Aruba alvorens een plan te bedenken voor de verwerking ervan (Bron 5.1.2e [REDACTED]).
- De hoeveelheid afval is klein en de kwaliteit is niet constant, wel heel divers met name huishoudelijk afval (alles) (Bron 5.1.2e [REDACTED]).
- Er zijn veel verschillende partijen betrokken bij de afvalproblematiek, het is tot op heden nog niet gelukt om iedereen op een lijn te krijgen (Bron 5.1.2e [REDACTED]).
- Het opstellen van de ToR heeft een jaar geduurd, toen was de ToR nog niet klaar. De minister raakte ongeduldig en wilde snel meters maken en schreef daardoor een Expression of Interest uit (Bron 5.1.2e [REDACTED] DEZHI).
- DEZHI werd buiten spel gezet vermoedelijk nadat DEZHI teveel gevraagd had om exploitatiekosten (Bron 5.1.2e [REDACTED] DEZHI).
- Het opstellen van het contract heeft erg veel tijd gevergd, ongeveer een jaar.
- Vervolgens bleek het contract voor meerdere interpretaties vatbaar.
- Verschil in interpretatie en onenigheid over uitleg van eisen aan de leverancier binnen de overeenkomst zorgen voor onenigheid over de scope en het eindresultaat van het project. Met name de discussie over het restproduct van de afvalverwerkingsmachines is en blijft het belangrijkste discussie onderwerp en is de inzet bij de rechtszaak tussen de leverancier en het land Aruba.
- Financiële situatie van de leverancier was niet voldoende, de moedermaatschappij wilde niet garant staan.
- Vertragingen zijn opgelopen door wanprestatie van onderaannemers die verantwoordelijk waren voor de bouw van de behuizing van de afvalverwerkingsmachines. Daardoor moest een nieuwe aannemer worden gevonden en gecontracteerd.
- Door wisseling van de regering is het mogelijk geweest dat de machines niet lang in gebruik zijn geweest. De nieuwe regering was geen voorstander van de gekozen oplossing voor afvalverwerking.
- Tijdens de eerste maanden gebruik van de machines bleek de capaciteit van de 3 machines aanzienlijk groter dan in eerste instantie verwacht, mogelijk zou (Bron 5.1.2e [REDACTED]).
- De afvalverwerkingsfaciliteit bevindt zich op een open terrein, mogelijk is daardoor veel gestolen van de productielijnen (Bron 5.1.2e [REDACTED]).
- De afvalverwerkingsmachines vertonen mankementen door onzorgvuldig gebruik door medewerkers onder andere het "Input proces" werd niet helemaal juist uitgevoerd met als gevolg schade aan de machines (Bron 5.1.2e [REDACTED]).
- In augustus 2012 zijn er drie evaluatierapporten van verschillende deskundige bedrijven aangeboden aan het Ministerie die op verzoek van het huidige Ministerie van Integratie, Infrastructuur en Milieu de afvalverwerkingsinstallatie hebben geëvalueerd. Citaat "Volgens de onderzoeksrapporten voldoet de installatie niet; het apparaat heeft onvoldoende capaciteit vergt veel onderhoud en het eindproduct, de fluff heeft niet de kwaliteit die is afgesproken" (bron Antilliaans Dagblad 24 augustus 2012)
- Aangezien het project officieel nog niet is afgerond is er tot op heden geen evaluatie gedaan en zijn de volgende zaken vermeld in de RFP nog niet gemeten of:
  1. De grond onder en rondom de verwerkingsplaats verder vervuild is;
  2. De kwaliteit van de lucht en het zeewater bij het Parkietenbos voldoet aan de kwaliteitsnormen.

Eindconclusie:

Het projectafvalverwerking heeft tot nu toe niet opgeleverd wat beoogd was. De doelstellingen zijn slechts voor een deel gerealiseerd.

De innovatieve technologie waarvoor is gekozen heeft niet gewerkt op Aruba. Met de kennis van nu zou men eerst een studie moeten doen naar de samenstelling van het afval op Aruba alvorens een plan te bedenken voor de verwerking ervan. Door uiteenlopende oorzaken o.a. opstellen van juridisch contract, wanprestatie van onderaannemer heeft dit

complex project veel vertraging gekend en is tot op heden het project niet formeel beëindigd. De tweede fase is niet gestart.

Kort nadat de afvalverwerkingsinstallatie in gebruik genomen is genomen heeft het management dat gedurende de aanvraag en uitvoering van het project een andere functie gekregen. De noodzakelijke organisatorische inbedding van in gebruik name van technologisch geavanceerde installaties vraagt aandacht van het management en is deels bepalend voor het succes. Door de politieke wisseling, de wijzigingen in het management heeft onzes inziens de implementatie en nazorg te weinig aandacht gekregen om de installatie zodanig in gebruik te nemen op een acceptabele wijze.

Leerpunten:

- Ten behoeve van bevorderen van duurzaamheid zou een maatregel zoals een anti-speculant maatregel bij huizenbouw wellicht een positief effect kunnen hebben. Waarbij de overheid verplicht wordt de deliverables voor een bepaalde periode in gebruik te nemen. Bron [REDACTED] FDA.

1 Achtergrond Afvalverwerking

Bijlage: Verloop project inclusief diverse knelpunten, oorzaken voor vertraging, conflicterende zienswijzen en genomen besluiten

"Dit FDA project heeft het meeste papierwerk ooit opgeleverd" aldus FDA [51121e] .

De Wet van Murphy heeft tijdens dit project zijn bestaansrecht weer bewezen.

Voorbereidingsfase

Voordat dit project is gestart is in het kader van Afvalverwerkingsproblematiek getracht een ToR op te stellen voor inhuren van een consulent/adviseur. Deze ToR is echter nooit gereed gekomen maar heeft uiteindelijk wel bijna een jaar gekost (bron DEZHI). In tegenstelling tot de FDA wilde Minister Wever geen consulent in huren maar met het oog op snelheid is door het Ministerie besloten een Expression of Interest uit te schrijven voor de afvalproblematiek van Aruba.

Uit het Expression of Interest traject vloeide een Request for Proposal traject voort. Waarbij uiteindelijk overgegaan werd tot aanschaf en installatie van afvalverwerkingsmachines in twee fases. De eerste fase betreft de levering en installatie van drie machines om 50% van de afval te verwerken, de tweede fase betreft levering en installatie van nog enkele machines met het uiteindelijke doel 90% verwerking van het afval te verwerken en niet af te hoeven storten.

Het RFP traject heeft geresulteerd in 2 serieuze alternatieven, [51121f] die beide een verschillend alternatief boden voor de afvalverwerking. De oplossing van [51121g] kreeg de voorkeur aangezien [51121h] een totaaloplossing bood dit in tegenstelling tot [51121i]. FDA was bereid om onder voorwaarden goedkeuring te geven aan deze oplossing. [51121j] werd ingeschakeld om het juridisch contract op te stellen waarbij [51121k] als uitgangspunt werd gehanteerd. [51121l] nam een lokale advocaat in de arm. Het opstellen van dit contract nam een jaar tijd in beslag. Het vermoeden bestaat dat de advocaat van [51121m] dit traject onnodig heeft gerekt.

Vervolgens ontstond er onenigheid over de startdatum. B&L wilde nog niet starten omdat het terrein nog niet was uitgezet en B&L nog niet klaar was met de voorbereidingen. De Minister dwong uiteindelijk per brief een startdatum af.

Uitvoeringsfase

Door middel van een openbare aanbesteding is een directievoerder aangewezen [51121n] consortium op 14 september 2006.

Vervolgens bleek de lokale onderaannemer van [51121o] niet te leveren en niet de kennis en capaciteit te bevatten. Directievoerder adviseerde de lokale aannemer niet meer te gebruiken aangezien die niet geschikt bleek. Deze eerste aannemer [51121p] spande een rechtszaak aan.

Er is een tweede lokale aannemer gezocht [51121q] samen met onderaannemers.

Vanaf dat moment verliepen de werkzaamheden meer volgens plan

Aanbesteding

Inzake de aanbesteding zijn er een aantal issues. De aanbesteding is gegund aan [51121r]. Ten eerste is er een dispuut ontstaan over de scope en de uitvoering van het project tussen de Minister en FDA.

Het tweede issue betreft de aanvechting van de aanbesteding door [51121s] [51121t] meende doordat zij de laagste prijs had geoffreerd recht te hebben op de opdracht en heeft tot aan de Hoge Raad een rechtszaak aangespannen. FDA is in gelijk gesteld door de Hoge Raad.

Ten aanzien van Proces verbaal van Oplevering

2621201200288 1

Directievoerder [REDACTED] heeft een evaluatie gedaan van het project t.b.v. procesverbaal van oplevering. Er zijn 2 rapporten beschikbaar die vermelden dat er opgeleverd is conform overeenkomst.

Minister Wever heeft de eerste procesverbalen ondertekend.

Na oplevering is er tevens een Letter of Intent voor fase 2 ondertekend waarin vereist werd dat er een evaluatie zou plaatsvinden.

Na oplevering in 2009 is een projectmanager van [REDACTED] nog on site gebleven.

Huidige status: rechtszaak is gaande tussen leverancier [REDACTED] en land Aruba

Land Aruba ondertekent Proces verbaal voor levering niet, aangezien zij van mening is dat levering niet nagekomen conform de voorwaarden, met name de eis omtrent de fluff; 50% van de input moest na verwerking niet naar de stortplaats gebracht moeten worden maar moest van goede kwaliteit zijn om bijvoorbeeld als vulling te dienen voor groeven of zelfs als compost te kunnen worden verwerkt dat voldoet aan de EPA conform VS normen.

De huidige minister heeft de afvalverwerking gesloten, nadien zijn er nog meer onderdelen van een aantal machines verdwenen.

De rechter heeft in deze zaak gevraagd aan Land Aruba bewijzen te overleggen voor de aanklacht dat de machines niet voldoen aan de eis omtrent de fluff, het afvalproduct van de machines.

2002201300200 -2

- 04 Pagina's met uitsluitend informatie die buiten de reikwijdte van het Woo-verzoek valt, zijn verwijderd uit dit document.

Oranjestad, 15 januari 2013

Aan: de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Dhr. R.H.A. Plasterk
d.t.k.v. de Vertegenwoordiging van Nederland op Aruba
L.G. Smith Boulevard 44
Oranjestad, Aruba

de Minister van Algemene Zaken
De heer mr. M.G. Eman
Bestuurskantoor
L.G. Smith Boulevard 76
Oranjestad, Aruba

de Minister van Financiën, Communicatie, Utiliteiten en Energie
de heer ing. M.E. de Meza
Bestuurskantoor
L.G. Smith Boulevard 76
Oranjestad, Aruba

Kenmerk : 2013-FDA-E-026
Betreft : Fondo Desaroyo Aruba

Excellenties,

Zoals vastgelegd bieden wij u hierbij aan de voortgangsrapportage voor de eerste helft van het jaar 2012.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend,
Stichting Fondo Desaroyo Aruba,
Namens deze AIB BANK N.V.

5.1.2.e

Managing Director

Executive Manager Program & Project Management

cc.: Vertegenwoordiging van Nederland in Aruba

Directie Economische Zaken, Handel en Industrie

P.O. Box 1011, Wilhelminastraat #36, Oranjestad, Aruba, E-mail: info@aib-bank.com, Tel.: (297) 582-7327, Fax: (297) 582-7461

2002201300209 -2

**Fondo Desaroyo Aruba
Voortgangsrapportage
Iste halfjaar 2012**

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	2
1. Sector Duurzaam Economische Ontwikkeling	3-16
2. Sector Onderwijs	17-34
3. Sector Kwaliteit van Bestuur	35-56
4. Sociale Sector	57-60
5. Stages en Uitzendingen	61-62
6. Sector Volksgezondheid	63-67
7. NGO's	67
8. TS Voorbereiding Projecten	68-71
9. Externe evaluatie	72
10. Sector Rechtshandhaving	73-123
11. Sector Producto Aruba	124-131
12. Waarderingsfonds	131
13. Saldi van het Fonds	
14. Bijlage	

*Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012*

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

I. Inleiding

Het Bestuur van de stichting Fondo Desaroyo Aruba ("FDA") biedt hierbij met genoegen aan de voortgangsrapportage over de tweede (1^e) helft van 2012.

Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

2000220013000200 - 2

Sector:
Duurzaam Economische
Ontwikkeling

1

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Sector : Duurzaam Economische Ontwikkeling		
MJP 2001-2005 Ontwikkelingsdoelstelling	Programmadoelstelling	
Het voeren van een geïntegreerd beleid dat de grondslag vormt voor het behouden en consolideren van de economische ontwikkeling teneinde hiervan een duurzaam karakter te geven, alsmede mogelijkheden te scheppen voor nieuwe ontwikkelingen in harmonie met het milieu.	De verbetering van de milieukwaliteit door de oplossing / beheersing van een aantal van de gesignaleerde problemen die een bedreiging voor het milieu vormen.	
	<u>Nieuwe Programmadoelstelling specifiek voor afvalwaterstructuurplan:</u>	<u>Programmaresultaat specifiek voor Afvalwaterstructuurplan:</u>
	Het afvalwaterstructuurplan heeft tot doel het opheffen van alle rioolafvalwater-lozingen in zee en op andere openbare plaatsen en tevens het stimuleren van het gebruik van gezuiverd en gedesinfecteerd afvalwater. <i>Is aangepast en opgenomen in jaarprogramma 2002-2003</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het rioolafvalwater afkomstig uit de gebieden Seroe Colorado, Zeewijk, Cura Cabai en Cas Paloma wat direct in zee gestort werd, wordt nu middels een rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) gezuiverd en hergebruikt voor irrigatie of wordt in zee gestort. 2. De Capaciteit van het RWZI Bubali is minstens tot 2010 afgestemd op de hoeveelheid aangevoerd afvalwater en er wordt meer irrigatiewater geproduceerd. 3. De DOW reactietijd op overstortingsincidenten van afvalwater uit het rioleringsstelsel in openbare plaatsen is tot 1 dag gereduceerd.
		<u>Programmaresultaat specifiek voor Afvalverwerking</u>
		<ol style="list-style-type: none"> 1. De grond onder en rondom de verwerkingsplaats wordt niet verder vervuild. 2. De kwaliteit van de lucht bij het Parkietenbos voldoet aan de kwaliteitsnormen. 3. De kwaliteit van het zeewater in het kustgebied bij Parkietenbos voldoet aan de

Voorgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012
 Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

		kwaliteitsnormen.
		<u>Programmaresultaat specifiek voor Monitornetwerk</u>
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Het netwerk is operationeel en de kwaliteit van de lucht wordt gemonitord. 2. Het netwerk is operationeel en de kwaliteit van het water wordt gemonitord.
		<u>Programmaresultaat specifiek voor Voorlichting</u>
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is een programma gericht op het bevorderen van het milieubewustzijn van relevante doelgroepen.
		<u>Programmaresultaat specifiek voor Kustbeheer/ Strandproblematiek</u>
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is een programma Kustbeheer

MJP 2006-2009 <u>Ontwikkelingsdoelstelling</u>	<u>Programmadoelstelling</u>	
Een duurzame ontwikkeling voor Aruba	Verbeterd milieu- gezonder leef-, woon- en werkmilieu (of verhoogde kwaliteit van het leven)	
		<u>Programmaresultaten specifiek:</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opgeknapte en Schone stranden en kustbeheer voor Aruba 2. Verbeterde milieu kwaliteit – verminderung van de lozing van en hergebruik van afvalwater. 3. Verbeterde milieu kwaliteit- verbeterde inzameling en verwerking van afvalstoffen. 4. Verbeterde verkeersmobilitet/ verkeerscirculatie

Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Ingeleid Projectnaam:	Afvalwater Structuurplan ("AWSP")
Geraamde projectkosten:	Budget programma 2000- 2005: 34.700.000 34.650.000 (projectfasen 2000 t/m 2006)

Het AWSP bestaat uit verschillende projecten. Tot op heden zijn de volgende projecten ingediend bij de FDA:

1. Aanleg van een nieuwe grotere Hoofdtransportleiding in Oranjestad.
2. Aanleg van Vet en Zandvangputten aan de RWZI te Bubali
3. Actualisering prognoses afvalwater rapport
4. Aansluiting collecteurriolen van Cas Paloma / Simeon Antonio aan de RWZI te Bubali
5. Aanleg van een nieuwe Hoofdtransportleiding bij de L.G.Smith Blvd. ter aansluiting van de wijken en Hotels op de RWZI te Bubali
6. Studiereis ter voorbereiding voor de Design & Build uitbreiding van de RWZI te Bubali en bouw van 2 nieuwe RWZI's te Parkietenbos en Zeewijk
7. Inhuur Consultants & Directievoering voor de Design & Build bouw / uitbreiding van de RWZI's
8. Design & Build uitbreiding van de RWZI te Bubali en bouw van 2 RWZI's te Parkietenbos en Zeewijk
9. Aanschaf vrachtwagens voor slibvervoer
10. Afronding RWZI project
11. Afronding RWZI project (additioneel)
12. Vergroting en sanering collecteurriool Oranjestad naar RWZI Bubali
13. Hoofdregenwater afvoer Oranjestad: onderdeel Concessielaan- Oude Schoolstraat - Zuidstraat - Lagoen

Projecten reeds beëindigd zijn opgenomen in de bijlage.

MJP 2001-2005

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Design & Build Uitbreiding RWZI te Bubali en bouw van RWZI te Parkietenbos en te Zeewijk
Doel van het project	De renovatie en uitbreiding van de huidige RWZI te Bubali teneinde de hoeveelheid afvalwater op een degelijke manier te kunnen verwerken en de bouw van 2 nieuwe RWZI - een te Parkietenbos voor de vacuüm trucks en een te Zeewijk voor de verwerking van het afvalwater van deze wijken.
Verplichtingennummer	2004-FDA-PA-037
Datum van indiening	November 2004
Nummer bestek	W+B Bestek
Budget onderdeel in projectdossier	25.547.100,00 – Uitvoeringsbegroting is 26.145.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	16 december 2004
Bedrag goedgekeurd	27.145.000,00 (Uitvoeringsbegroting + 1 miljoen marge)
Status project	Opgeleverd
Aanbestedingsvorm	Op uitnodiging met een MB aanbesteed op 11 april 2005 voor de technische offerte (design) en op 28 april 2005 voor de financiële offerte (price proposal). Door de gespecialiseerde aard van het werk is geopteerd om i.p.v. een openbare aanbesteding 12 gespecialiseerde bedrijven uit te nodigen.
Regels/ bepalingen	Fidic
Aanbestedingsresultaat	27.145.000,00 (gegund op 9 juni 2005 aan Albo Aruba N.V.) na

Voorgangsrapportage projecten over 1e helft 2012

Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

	goedkeuring van het Bestuur voor het verschil welke gedekt zal worden door verwachte interestopbrengsten van het jaar 2005.
Bijzonderheden uitvoering	Design & Build. Er zijn tot nu toe 3 'Change order requests' goedgekeurd, nl. AWG 102.510,00 AWG 70.895,00 en AWG 277.406,70
Uitvoeringsplanning	16 juni 2005 is het werk aangevangen. De uitvoeringsduur is bepaald op 15 maanden.
Uitvoeringsplanning	Project is beëindigd. In afwachting ondertekening proces verbaal project beëindiging.
Verwachte oplevering/ in gebruik name	28 november 2008
Uitgaven 17 augustus 2012	27.754.979,71

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Aanschaf vrachtwagens voor slibvervoer
Doel van het project	Het aanschaffen van vrachtwagens om het slib van RWZI Bubali en RWZI Zeewijk te transporteren naar RWZI Parkietenbos
Verplichtingennummer	2006-FDA-PA-058
Datum van indiening	1 december 2006
Nummer bestek	DOW nr. 33, d.j. 2006
Budget onderdeel in projectdossier	846.660,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	15 januari 2007
Bedrag goedgekeurd	AWG 931.326,00 (Directiebegroting plus 10% FDA marge)
Status project	In uitvoering
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	De aanbesteding in januari 2007 is mislukt; er waren geen inschrijvers. DOW is in onderhandeling met Amerikaanse leverancier. 2e aanbesteding 16 mei 2007 is ook mislukt; één offerte voldeed niet aan de administratieve eisen en de andere offerte voldeed niet aan de technische vereisten. DOW is bezig met Amerikaanse leverancier om trucks middels MB rechtstreeks te kopen. FDA heeft geadviseerd om 'off the shelf' trucks te kopen middels Openbare Aanbesteding. Deze heeft plaatsgevonden in juni 2010. In september 2010 is gegund aan de enige inschrijver, Star Enterprises N.V. voor AWG 1.344.594. Project is in uitvoering.
Bijzonderheden uitvoering	Na ondertekening van het contract, heeft de opdrachtnemer aangegeven dat de prijzen van haar leverancier per 1 oktober omhoog zijn gegaan. FDA heeft extra krediet bedrag van AWG 59.124 gegund aan Star Enterprises N.V.
Uitvoeringsplanning	Startdatum 29 september 2010. Uitvoeringsduur 7 maanden.
Verwachte oplevering/ in gebruik name	29 april 2010
Uitgaven 17 augustus 2012	1.263.346,20

Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012
 Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

MJP 2006-2009

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Aanleg HTL Cura Cabai – RWZI Zeewijk
Doel van het project	Aanleg van een 1600 m lange persleiding van Cura Cabai naar Zeewijk met bijbehorend pompgemaal
Verplichtingennummer	2008-FDA-PA-002
Datum van indiening	16 januari 2008
Nummer bestek	DOW NR. 20-2007
Budget onderdeel in projectdossier	1.229.298,52
Datum van goedkeuring van Bestuur	22 februari 2008
Bedrag goedgekeurd	1.352.228,38
Status project	In principe afgerond. DOW heeft echter niet alle werkzaamheden die verricht zijn tijdens de onderhoudstermijn goedgekeurd. Pas na deze goedkeuring, zal DOW de laatste facturen indienen bij FDA ter betaling en het proces verbaal project beëindiging opstellen.
Aanbestedingsvorm	Openbaar
Regels/ bepalingen	UAV en UAR
Aanbestedingsresultaat	1.270.000,00
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	100 werkbare werkdagen
Verwachte oplevering/ in gebruik name	12 december 2008
Uitgaven 17 augustus 2012	1.224.678,60

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Vergroting en sanering collecteurriool Oranjestad naar RWZI Bubali
Doel van het project	Deze riolering vervoert het afvalwater van het gerioerdeerde deel van O'stad, een aantal buitenwijken en het afvalwater van de 'low-rise hotels' naar de RWZI Bubali. De riolering wordt vergroot door buizen ernaast te leggen.
Verplichtingennummer	2009-FDA-PA-090
Datum van indiening	9 december 2009
Nummer bestek	DOW NR. 30-2009
Budget onderdeel in projectdossier	1.873.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	9 februari 2010
Bedrag goedgekeurd	2.060.300,00
Status project	In uitvoering
Aanbestedingsvorm	Openbaar aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	1.876.509,00 aan N.V. Arubaanse Wegenbouw Maatschappij
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	120 werkbare dagen
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Startdatum is vastgesteld op 26 juli 2010. Verwachte opleverdatum 1 februari 2011
Uitgaven 17 augustus 2012	1.726.948,53

Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012

Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Hoofdregenwater afvoer Oranjestad: Onderdeel Concessielaan- Oude Schoolstraat - Zuidstraat - Lagoen
Doel van het project	Het uitbreiden van de regenwaterafvoer capaciteit in Oranjestad door het aanleggen van 2 kunststofbuizen met een diameter van 900 mm vanaf de kruising Concessielaan/ J.G. Emanstraat, via de Oude Schoolstraat, de Zuidstraat en uitmondend in de Lagoen.
Verplichtingennummer	2011-FDA-PA-058
Datum van indiening	16 september 2011
Nummer bestek	DOW NR. 16-2011
Budget onderdeel in projectdossier	2.103.599,54
Datum van goedkeuring van Bestuur	13 oktober 2011
Bedrag goedgekeurd	2.313.959,50
Status project	In gunningfase
Aanbestedingsvorm	Openbaar aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	2.260.640,00 aan MNO Vervat Aruba N.V.
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 17 augustus 2012	0,00

Conclusie:

De uitvoering van bovenvermelde projecten zal zeker bijgedragen voor het behalen van het programmaresultaat van het afvalwaterstructuurplan. De mate van bijdrage kan alleen worden bepaald in een latere fase bij de afronding van alle projecten en bij een werkelijke meting.

Met betrekking tot het afvalwaterstructuurplan het volgende;

Er dient bij de FDA nog de volgende projecten ingediend te worden;

- Aansluiting van de wijken van Zeewijk aan de RWZI Zeewijk. Bij de indiening van het project van aansluiting dient er gedocumenteerd te worden of hiermee alle gebieden/ wijken van Zeewijk en San Nicolaas die direct in zee storten, aangesloten worden aan de RWZI van Zeewijk. DOW heeft aangegeven dat na de uitvoering van de aansluitingen van bovenvermelde wijken er nog steeds lozing plaatsvindt bij Colony en bij Pos Chiquito. Dit zal door de FDA verder met DOW aangekaart worden.

Met betrekking tot het hergebruik van het afvalwater voor irrigatie het volgende;

Land Aruba heeft tot op heden alleen 2 afnemers voor het hergebruik van het afvalwater van de RWZI te Bubali. Land Aruba dient ervoor zorg te dragen dat er meerdere afnemers zijn voor het hergebruik van het afvalwater voor irrigatie. FDA heeft het ontwerp van de te bouwen RWZI's bij Zeewijk en bij Parkietenbos goedgekeurd met een buffertank. De buffertank is belangrijk in het geval Land afnemers krijgt voor het hergebruik van het afvalwater.

Met betrekking tot de capaciteit van de uitgebreide RWZI te Bubali en of het voldoende is voor tenminste het verwerken van de in het jaar 2010 hoeveelheid aangevoerd afvalwater.

Voorgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012

Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

De informatie van het rapport actualisering van prognose ten behoeve van het AWSP, (opgesteld in jaar 2002) is meegenomen in het bestek van Design & Build RWZI Zeewijk en Parkietenbos en het bestek van renovatie en uitbreiding RWZI te Bubali. In dit rapport staat geactualiseerde informatie omtrent de te verwerken afvalwatercapaciteit in het jaar 2010. Conform recente informatie verkregen van de AIB BANK N.V. zal er in de omgeving van Bubali in totaal 2147 "condominiums" gebouwd worden. (ontwikkelingen 2006-2007). In het bovenvermelde rapport omtrent de te verwerken afvalwatercapaciteit zijn deze "condominiums" niet verwerkt. Dit kan als gevolg hebben dat de uitgebreide RWZI Bubali in het jaar 2010 niet voldoende capaciteit heeft om het afvalwater van de omgeving te verwerken.

Met betrekking tot de reactietijd van de DOW i.v.m. overstortingsincidenten is gereduceerd.

FDA heeft contact opgenomen met Dienst Openbare Werken (DOW) en DOW heeft geïnformeerd dat zij inderdaad een reductie heeft gezien van overstortingsincidenten. Tot heden heeft FDA geen additionele informatie ontvangen van DOW.

Ingeschied Projectdossier?	Afvalverwerking	Budget programma 2000- 2005:	30.000.000
Geraamde projectkosten:	30.000.000		

Het afvalverwerkingproject bestaat uit verschillende projecten. (Bouw/ directievoering en een MER Rapport) Tot op heden zijn 4 projecten ingediend bij de FDA:

1. RFP Design & Build Waste Management Facility te Parkietenbos.
2. Environmental & Health Impact Assessment report – technisch rapport II is beëindigd.
3. Directievoering afvalverwerking.
4. Directievoering afvalverwerking II
5. Onderzoek op SWMF

Projecten reeds beëindigd zijn opgenomen in de bijlage

MJP 2001-2005

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling – Afvalverwerking
Projectonderdeel	RFP Design & Build Constructie
Doel van het project	Design & Build afvalverwerking. Gegadigden worden gevraagd hun oplossingen aan te bieden voor het verwerken van de verschillende afvalstromen met als prioriteit het verwerken van de huishoudelijke en commerciële afval ter voorkoming van het volstoppen van de landfill bij Parkietenbos.
Verplichtingenummer	2004-FDA-PA-018 = RFP project
Datum van indiening	27 juli 2004
Budget onderdeel in projectdossier	28.000.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	Het Bestuur heeft aangegeven op 30 mei 2005 bereid te zijn goedkeuring te geven voor het project indien aan een lijst van voorwaarden kan worden voldaan. Directie heeft deze lijst van voorwaarden onderhandeld met B & L en heeft een advies d.d. 28 september 2005 ingediend bij het Bestuur. Bestuur heeft in vergadering d.d. 14 oktober 2005 het advies besproken en van instructies voorzien. Directie heeft de instructies verwerkt in het advies en heeft een nieuw advies opgesteld d.d. 14 oktober 2005.

Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012

Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

	Dit laatste advies is door het Bestuur goedgekeurd. Directie heeft uitvoering gegeven aan de punten opgenomen in het advies.
Bedrag goedgekeurd	28.000.000,00
Status project	Stopgezet. Rechtszaak pending tussen leverancier en Land Aruba.
Aanbestedingsvorm	Expression of Interest (EOI) met een Request for Proposal (RFP). De FDA heeft een MB hiervoor gekregen.
Regels/ bepalingen	Fidic – met Arubaanse recht
Aanbestedingsresultaat	28.000.000,00 Project gegund aan B & L.
Bijzonderheden uitvoering	Project is redelijk vertraagd. Had eind december 2007 opgeleverd moeten worden. Bouldin & Lawson was op zoek naar nieuwe onderaannemer om werk af te maken. ALBO heeft het werk als onderaannemer aangenomen. Land Aruba en Boulding & Lawson hebben een addendum ondertekend. Daarna was er een discussie over de financiering van de machines, waarbij in 2010 akkoord is verkregen van het bestuur van FDA om gelden vrij (binnen contract) te geven om deze machines te kopen ter voortgang van het project.
Uitvoeringsplanning	444 werkbare werkdagen
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Opgeleverd in juli 2009. Systemen moeten nu één jaar draaien eer fase II ingediend kan worden ter financiering. Land Aruba heeft een onderzoek naar de resultaten van het project laten verrichten. Zij is momenteel het rapport met bevindingen aan het evalueren en zal binnenkort een beslissing nemen m.b.t. de vervolgfase. Land Aruba had begin 2011 besloten om de afvalverwerking faciliteit te sluiten. Na een rechtszaak van Bouldin & Lawson tegen Land Aruba en HJC als engineer is door de Ministerraad en de Staten van Aruba besloten tot herstarten van de afvalverwerking faciliteit. Er is een financieringverzoek ontvangen voor de vervolgfase. FDA is in afwachting van resultaten van onderzoek of de machines geleverd door Bouldin & Lawson geschikt zijn. Zo ja, zal FDA B&L restant bedrag dienen te betalen.
Uitgaven 17 augustus 2012	25.068.757,98

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Directievoering afvalverwerking
Doel van het project	Het inhuren van een consulent voor het uitvoeren van de directievoering bij de realisatie van het project van Duurzaam economische ontwikkeling – Afvalverwerking
Verplichtingennummer	2005-FDA-PA-054
Datum van indiening	5 oktober 2005
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	1.500.000
Datum van goedkeuring van Bestuur	16 juni 2006
Bedrag goedgekeurd	AWG 1.045.000
Status project	Loopt samen af met beëindiging bouw project. Afronding is in

**Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012**

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Aanbestedingsvorm	afwachting beslissing regering m.b.t. fase II
	Op uitnodiging van 6 bedrijven. Er is een MB ontvangen voor het afwijken van een openbare aanbesteding.
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	800.660, 00 aan HJC Engineering Extra krediet AWG 7.920,00
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	juli 2010
Uitgaven 17 augustus 2012	766.911,00

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Directievoering afvalverwerking II
Doel van het project	De verlenging van het inhuren van een consulent voor het uitvoeren van de directievoering bij de realisatie van het project van Duurzaam economische ontwikkeling – Afvalverwerking
Verplichtingennummer	2008-FDA-PA-046
Datum van indiening	30 mei 2006
Nummer bestek	n.v.t.
Budget onderdeel in projectdossier	414.140,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	15 juni 2006
Bedrag goedgekeurd	469.225,00
Status project	Goedgekeurd door Bestuur FDA
Aanbestedingsvorm	Direct uit de hand
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	HJC Engineering voor 390.000,00
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Juli 2010
Uitgaven 17 augustus 2012	360.393,33

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Kosten opstarten afvalwerkfabriek
Doel van het project	Financiering van de kosten van de adviseur en deskundige t.b.v. het opstarten van de afvalwerkfabriek
Verplichtingennummer	2012-FDA-PA-008
Datum van indiening	10 februari 2012
Nummer bestek	n.v.t.
Budget onderdeel in projectdossier	296.340,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	9 maart 2012
Bedrag goedgekeurd	296.340,00
Status project	In uitvoering
Aanbestedingsvorm	Middels Ministeriële Beschikking
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	PIB VOOR 200.700,00 en Ficner voor 68.700,00
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Augustus 2012
Uitgaven 17 augustus 2012	50.175,00

Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Conclusies:

De uitvoering van het bovenvermelde project zal zeker bijdragen voor het behalen van het programmaresultaat voor afvalverwerking. De mate van bijdrage kan alleen bepaald worden in een latere fase bij de afronding van alle projecten en bij een werkelijke meting.

Met betrekking tot de verdere vervulling van de grond, onder en rondom de verwerkingsplaats, de kwaliteit van de lucht en de kwaliteit van het zeewater bij het Parkietenbos het volgende;

In het "request for proposal" is opgenomen dat het afvalverwerkingsysteem dient te voldoen aan eisen van lucht/water/grond etc van land van herkomst. In dit geval zijn het de eisen van "EPA van de Verenigde Staten van Amerika". Na afronding van bovenvermeld afvalverwerking project dient gemonitord te worden of:

1. de grond onder en rondom de verwerkingsplaats verder is vervuild,
2. de kwaliteit van de lucht en het zeewater bij het Parkietenbos voldoet aan de kwaliteitsnormen.

Ingediend Projectdossier	Monitoren en rapporteren
	Budget programma 2000- 2005: 1.200.000,00
Geraamde projectkosten:	1.200.000,00

Het monitoringsnetwerkprogramma bestaat uit 2 netwerk systemen: Watermonitoringsnetwerk en Luchtmonitoringsnetwerk. Bij de FDA zijn tot op heden de volgende projecten ingediend:

1. Monitoringsnetwerk Water – fase 1 – Het aantrekken van een milieudeskundige voor het opstellen van een watermonitoringsnetwerk en monitoren van implementatie.
2. Monitoringsnetwerk Water – fase 2 – De aanschaf van monitoringsapparatuur, chemicaliën, meubilair/ inrichting van laboratorium.
3. Monitoringsnetwerk Lucht – fase 1 – Het aantrekken van een milieudeskundige t.b.v. het opstellen van een luchtmonitoringsnetwerk en het geven van technische en juridische adviezen ter oplossing van heersende problemen omtrent atmosferische emissies
4. Monitoringsnetwerk Lucht – fase 2 – De aanschaf van instrumentarium en toebehoren voor continue luchtmotoring middels het project 'Biento Fresco'
5. Monitoringsnetwerk Lucht – fase 3 – Aanpassing en uitbreiding instrumentarium
6. Voorlichtingscampagne DEO - Produceren en verspreiden krantenadvertenties/ folders
7. Voorlichtingscampagne DEO – Produceren tv spots/ films voor hotels

Projecten reeds beëindigd zijn opgenomen in de bijlage

HVP 2001-2005

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Monitoringsnetwerk Lucht- fase 3
Doel van het project	Aanpassing en uitbreiding instrumentarium
Verplichtingennummer	
Datum van indiening	22 juni 2009
Nummer bestek	TOR/ bestekken
Budget onderdeel in projectdossier	25.000,00

Voortgangsrapportage projecten over 1e helft 2012

Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Datum van goedkeuring van Bestuur	
Bedrag goedgekeurd	
Status project	Ingetrokken door dienst
Aanbestedingsvorm	
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 17 augustus 2012	0,00

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Produceren en verspreiden/plaatsen krantenadvertentie, folders en posters t.b.v. project voorlichting DEO
Doel van het project	Het produceren en verspreiden/plaatsen krantenadvertentie, folders en posters t.b.v. project voorlichting DEO
Verplichtingenummer	2008-FDA-PA-014
Datum van indiening	28 december 2007
Nummer bestek	n.v.t.
Budget onderdeel in projectdossier	219.010,00
Datum van goedkeuring van Directie	6 maart 2009
Bedrag goedgekeurd	219.010,00
Status project	In uitvoering
Bijzonderheden voorbereiding	
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan Stradius voor AWG 194.108,00
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	30 maanden. Aanvangsdatum 15 oktober 2010
Verwachte oplevering/ in gebruik name	15 april 2013
Uitgaven 17 augustus 2012	115.619,39

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Produceren uitzenden tv spots voor hotels t.b.v. project voorlichting DEO
Doel van het project	Het produceren uitzenden tv spots voor hotels t.b.v. project voorlichting DEO
Verplichtingenummer	2008-FDA-PA-015
Datum van indiening	28 december 2007
Nummer bestek	n.v.t.
Budget onderdeel in projectdossier	241.274,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	23 juli 2009
Bedrag goedgekeurd	241.274,00
Status project	In uitvoering
Bijzonderheden voorbereiding	
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding

Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012
 Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan Pro Video Aruba voor AWG 192.880,23
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	30 maanden. Aanvangsdatum 15 oktober 2010
Verwachte oplevering/ in gebruik name	15 april 2013
Uitgaven 17 augustus 2012	148.139,74

Conclusie:

De uitvoering van de bovenvermelde projecten zal zeker bijdragen voor het behalen van het programmareultaat van het monitoringsnetwerk. De mate van bijdrage kan alleen bepaald worden in een latere fase bij de afronding van alle projecten en bij een werkelijke meting. De dienst is momenteel bezig met de voorbereiding van een aantal projecten voor de 3^e fase, gezien er een bedrag over is gebleven van het water monitoringsproject fase 2. De dienst zal hier financieringsaanvragen indienen bij FDA.

Met betrekking tot de monitoring van de kwaliteit van de lucht en de kwaliteit van het water het volgende:

Alleen met een operationeel netwerk systeem voor water en lucht kan daadwerkelijk metingen plaatsvinden en acties genomen worden.

Voor de sector Duurzaam Economische Ontwikkeling dienen de volgende programma's nog uitgevoerd te worden; Voorlichtingscampagne Duurzaam Economische Ontwikkeling (DEO) en Strandproblematiek/ Kustbeheer.

Ingediend Projectdossier	Kwaliteitverbetering stranden en Kustgebieden
	Budget programma 2000- 2005: 1.000.000,00
Geraamde projectkosten:	1.000.000

De problematiek rond de verslechterende kwaliteit van de stranden is reeds jaren bekend. De overheid heeft reeds diverse onderzoeken laten doen en een stappenplan ontwikkeld. Het ligt in de bedoeling een integraal kustbeheer op te zetten om aan de kwaliteit van het zeewater en stranden te werken.

Het programma bestaat uit verschillende activiteiten. Bij de FDA is tot op heden de volgende project ingediend:

1. Aanschaf Monitoringsboeiën
2. Kwaliteitverbetering strand te Baby Beach
3. Kwaliteitverbetering strand te Mangel Halo
4. Kwaliteitverbetering strand te Arashi

MJP 2001-2005

Periode verslag	Rapportage over 1 ^e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Aanschaf Monitoringsboeiën
Doele van het project	De aanschaf van monitoringsboeiën teneinde de "windspeed, direction, wave height, wave direction, sea surface temperature, sea currents" te kunnen meten en monitoren.
Verplichtingennummer	2006-FDA-PA-031
Datum van indiening	22 september 2006
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	850.000,00

Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Datum van goedkeuring van Bestuur	
Bedrag goedgekeurd	
Status project	Aangehouden door dienst.
Aanbestedingsvorm	
Regels/ bepalingen	
Aanbestedingsresultaat	
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 17 augustus 2012	0.00

MJP 2006-2009

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling – Kustbeheer en verbetering stranden Kwaliteitsverbetering strand te Baby Beach – fase I
Doel van het project	Infrastructurele verbetering en het aanbrengen van een deel van het nieuwe plantsoen aan het strand te Baby Beach
Verplichtingenummer	2008-FDA-PA-008
Datum van indiening	3 november 2006. Is daarna ingetrokken om herzien te worden en is opnieuw ingediend op 15 januari 2008.
Nummer bestek	Bestek DOW nr. 19, dj 2006
Budget onderdeel in projectdossier	897.342,76
Datum van goedkeuring van Bestuur	4 maart 2008
Bedrag goedgekeurd	1.024.350,83
Status project	Afgerond. In afwachting van proces verbaal
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan Arubaanse Wegenbouw N.V. voor 890.790,00
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Beëindigd. In afwachting proces verbaal beeindiging
Uitgaven 17 augustus 2012	855.260,15

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling – Kustbeheer en verbetering stranden Kwaliteitsverbetering strand te Arashi – fase I
Doel van het project	Infrastructurele verbetering en het aanbrengen van een deel van het nieuwe plantsoen aan het strand te Arashi
Verplichtingenummer	2008-FDA-PA-006
Datum van indiening	3 november 2006. Is daarna ingetrokken om herzien te worden en is opnieuw ingediend op 15 januari 2008.
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	744.478,94
Datum van goedkeuring van Bestuur	18 februari 2008
Bedrag goedgekeurd	818.926,89

Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012
 Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

FONDO DESAROYO ARUBA (FDA)

Status project	Afgerond. In afwachting proces verbaal beëindiging.
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan Van Kessel Havenbouw N.V. voor 1.182.700,00 Meerwerk 3.003,50
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Opgeleverd in april 2009
Uitgaven 17 augustus 2012	1.185.703,42

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling – Kustbeheer en verbetering stranden Kwaliteitsverbetering strand te Mangel Halto – fase I
Doel van het project	Infrastructurele verbetering aan het strand te Mangel Halto
Verplichtingennummer	2008-FDA-PA-007
Datum van indiening	3 november 2006. Is daarna ingetrokken om herzien te worden en is opnieuw ingediend op 15 januari 2008.
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	289.799,50
Datum van goedkeuring van Bestuur	4 maart 2008
Bedrag goedgekeurd	318.779,45
Status project	Beëindigd. In afwachting van proces verbaal.
Aanbestedingsvorm	Openbare aanbesteding
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan MNO Vervat B.V. voor 730.375,90
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Opgeleverd eind april 2009
Uitgaven 17 augustus 2012	727.960,49

Voortgangsrapportage projecten over 1^e helft 2012
Bedragen in AWG tenzij anders vermeld en de uitgaven zijn per 17 augustus 2012

200220013000354-2

Saldi van het Fonds

13

2002201305355 - 2

FONDS
OVERZICHT
30-Jun-12

Omschrijving	Bedrag
Storting Aruba 2000	3,000,000.00
Storting Nederland 2000	16,898,503.00
Storting Aruba 2001	6,000,000.00
Storting Aruba 2002	9,000,000.00
Storting Nederland 2001 & 2002 conform verplichtingenbudget	37,381,017.00
Storting Nederland 2003 conform verplichtingenbudget	30,111,024.66
Storting Aruba 2003	12,000,000.00
Storting Aruba 2004	15,000,000.00
Storting Nederland 2004	31,058,940.06
Storting Nederland deelstorting 2005	12,058,152.51
Storting Nederland 2de deelstorting 2005	12,314,380.05
Storting Aruba 2005	19,000,000.00
Storting Aruba RHH 2005	1,000,000.00
Storting Nederland RHH 2005	4,039,999.99
Storting Nederland deel-begroting FDA 2006	1,745,419.48
Storting Nederland 2006 inclusief RHH	29,117,289.50
Storting Aruba 2006 inclusief RHJH	24,000,000.00
Storting Nederland deel-begroting FDA 2007	1,645,572.96
Storting Nederland 2de deelstorting 2007	10,829,347.16
Storting Aruba 2007	28,000,000.00
Storting Nederland j 2007 Euro tegoed	11,985,000.00
Storting Nederland deel - begroting 2008	1,634,251.59
Storting Nederland 2de deel storting 2008	12,980,257.02
Storting NSP - Rechtshandhaving II jaar 2008	31,966,013.31
Storting Aruba 2008	20,630,477.00
Storting Nederland 2009 - begroting	1,723,791.07
Storting Nederland NSP - 2009	11,840,901.87
Storting Nederland MJP 2009	9,058,869.44
Storting Aruba 2009	15,000,000.00
Storting Nederland MJP laatste storting	967,604.40
Storting Aruba 2010	12,000,000.00
Storting Nederland waarderingsfonds	784,688.00
Storting Nederland waarderingsfonds	631,443.26
Storting Aruba 2011	21,000,000.00
Interest T/D & CBA	37,373,301.46
Claim Bankgarantie	333,800.00
Claim Bankgarantie	55,036.95
Bankgarantie	-
Stichtingskosten 2000- 20011	(22,044,697.57)
Betaling Projecten	(268,376,100.59)
Betaling NGO's	(23,900,000.00)
verschil	(139.60)
TOTAAL	179,844,144

Op CBA rekening	11,844,143.38
Op T/D	168,000.00

14

BIJLAGE

Sector :

Duurzaam Economische Ontwikkeling

Invoerend Projectonderdeel

Afvalwater Structuurplan ("AWSP")

Geraamde projectkosten:

Budget programma 2000- 2005: 34.700.000

34.650.000 (projectfasen 2000 t/m 2006)

WJP 2001-2005

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	AWSP - duurzaam economische ontwikkeling
Projectonderdeel	HTL -2 te Oranjestad - fase 2
Doel van het project	De rioleringscapaciteit in de kern van Oranjestad te vergroten. De capaciteitsuitbreiding zal overstort vermijden. Deze Hoofdtransportleiding is direct verbonden met de RWZI te Bubali.
Verplichtingennummer	2000-FDA-PA-002/2
Datum van indiening	3 oktober 2000
Nummer bestek	DOW nr. 47- 2000
Budget onderdeel in projectdossier	1.500.000, 00
Bedrag goedgekeurd	1.920.000,00 – Uitvoeringsbegroting + 10%
Datum van goedkeuring van Bestuur	13 februari 2002
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Openbaar op 20 mei 2002
Regels/ bepalingen	UAR 1986 NL en UAV1989NL
Aanbestedingsresultaat	1.741.458,00 (gegund op 3 juli 2002 aan N.V. Arubaanse Wegenbouw Maatschappij)
Uitvoeringsplanning	Het project is begonnen op 14 oktober 2002 en is opgeleverd op 28 mei 2003.
Uitgaven 17 augustus 2012	1.619.586,25

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	AWSP - duurzaam economische ontwikkeling
Projectonderdeel	Aanleg Vet en Zandvang putten te RWZI Bubali
Doel van het project	Door het aanbrengen van deze putten wordt voorkomen dat vet en zand afkomstig van de vacuüm trucks de zuiveringsinstallatie bereiken waardoor het zuiveringsproces ongestoord voortgezet wordt en de pompen een langere levensduur hebben.
Verplichtingennummer	2000-FDA-PA-002/1
Datum van indiening	3 oktober 2000
Nummer bestek	DOW nr. 46-2000
Budget onderdeel in projectdossier	500.000,00
Bedrag goedgekeurd	530.000,00 – Uitvoeringsbegroting + 10%
Datum van goedkeuring van Bestuur	13 februari 2002
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Openbaar op 13 mei 2002
Regels/ bepalingen	UAR 1986 NL en UAV1989NL
Aanbestedingsresultaat	479.375,00 (gegund op 6 juni 2002 aan Van Kessel Havenbouw N.V.)
Uitvoeringsplanning	Het project heeft een vertraging van 9 weken en 2 dagen

	opgelopen.
Uitgaven 17 augustus 2012	474.135,60

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	AWSP – duurzaam economische ontwikkeling
Projectonderdeel	Actualisering van prognoses ten behoeve van het AWSP
Doel van het project	Het inhuren van een consulent voor het actualiseren van de hoeveelheden afvalwater welke verwerkt dient te worden. Dit is noodzakelijk alvorens men overgaat tot de voorbereiding en besteksgereed maken van de vervolgfasen van het AWSP.
Verplichtingennummer	2002-FDA-PA-003
Datum van indiening	10 juni 2002
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	
Bedrag goedgekeurd	70.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	13 augustus 2002
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Direct aan CEC met een Ministeriële Beschikking gezien zij de consulent zijn die tezamen met Witteveen & Bos het AWSP in 1997 heeft opgesteld.
Regels/ bepalingen	RVOI Ned. '87
Aanbestedingsresultaat	US\$ 32.440,00 (gegund op 22 augustus 2002 aan Civil Engineering Caribbean – CEC)
Uitvoeringsplanning	Het project heeft een vertraging van 40 dagen opgelopen.
Uitgaven 17 augustus 2012	58.392,00

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	AWSP – duurzaam economische ontwikkeling
Projectonderdeel	Aansluiting Simeon Antonio / Cas Paloma op collecteurriool I
Doel van het project	Het afvalwater van deze wijken zal niet meer in zee worden geloosd. Het collecteurriool is aangesloten aan de Hoofdtransportleiding van de RWZI te Bubali.
Verplichtingennummer	2002-FDA-PA-010
Datum van indiening	15 oktober 2002
Nummer bestek	DOW nr. 27-2002/ Geru 10-1998
Budget onderdeel in projectdossier	860.000
Datum van goedkeuring van Bestuur	11 november 2002
Bedrag goedgekeurd	910.458,15 – Uitvoeringsbegroting
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Openbaar op 13 december 2002
Regels/ bepalingen	UAR 1986 NL en UAVI1989NL
Aanbestedingsresultaat	695.219,80 (gegund op 20 december 2002 aan General Construction & Excavations N.V.)
Bijzonderheden uitvoering	Er is een aanzienlijke vertraging opgetreden door de financiële toestand van aannemer. De werkzaamheden zijn gestart op 20 januari 2003 en project is pas op 10 juni 2005 opgeleverd. Er is een meerwerk verzoek ingediend voor een bedrag van 120.682,25 welk door het Bestuur is gehonoreerd. Er is een tweede verzoek voor meerwerk ingediend voor een bedrag

	van 43.682,47 welk ook door het Bestuur is gehonoreerd.
Uitvoeringsplanning	24 werkbare werkweken. Project heeft grote vertraging opgelopen.
Uitgaven 17 augustus 2012	859,584.52

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Hoofdtransportleiding L.G.Smith Blvd.
Doel van het project	Plaatsen van een hoofdtransportleiding om de capaciteit te vergroten bij de high-rise hotels. De hoofdtransportleiding is aangesloten aan de RWZI te Bubali.
Verplichtingennummer	2003-FDA-PA-016
Datum van indiening	2 oktober 2003
Nummer bestek	DOW. Nr. 17-2003
Budget onderdeel in projectdossier	2.588.148,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	15 december 2003
Bedrag goedgekeurd	2.688.395,35
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Openbaar aanbesteed op 24 februari 2004
Regels/ bepalingen	UAR 1986 NL en UAVI1989NL
Aanbestedingsresultaat	2.467.339,00 (gegund op 16 maart 2004 aan N.V. Arubaanse Wegenbouw Mij.)
Bijzonderheden uitvoering	De werkzaamheden zijn gestart op 22 maart 2004.
Uitvoeringsplanning	120 werkbare werkdagen. Er is vertraging opgelopen van 4 maanden door regenverlet. Zware regenbuien veroorzaakt door orkaan Ivan heeft met zich meegebracht dat L.G. Smith Blvd. onder water is komen te liggen. Het water moet eerst helemaal weggepompt worden. Het Bestuur heeft het verzoek voor vertraging goedgekeurd.
Uitgaven 17 augustus 2012	2.358.653,81

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling RWZI studiereis
Doel van het project	Om een beeld te krijgen van de gebruikte rioolwaterzuiveringssystemen in Florida. De ervaring zal ten nutte moeten komen aan de voorbereidingen van de nieuwe RWZI's te Aruba
Verplichtingennummer	2004-FDA-PA-007
Datum van indiening	25 maart 2004
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	11.965,36
Datum van goedkeuring van Bestuur	30 maart 2004
Bedrag goedgekeurd	11.965,36
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Betaling van tickets, reisverzekering en daggeldvergoeding
Aanbestedingsresultaat	10.878,00
Bijzonderheden uitvoering	Het rapport is ontvangen en is gebruikt bij het opstellen van de bestekken voor de RWZI bouw en uitbreidingsproject.
Uitvoeringsplanning	9 dagen voor 2 ambtenaren van DOW
Uitgaven 17 augustus 2012	8.558,12

Periode verslag	Rapportage over de helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Inhuur consultant t.b.v. RWZI project
Doel van het project	Het inhuren van een consultant t.b.v. de voorbereidingswerkzaamheden en directievoering bij de bouw nieuwe rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en de uitbreiding en renovatie van de bestaande RWZI te Bubali.
Verplichtingennummer	2004-FDA-PA-016
Datum van indiening	Juni 2004
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	1.260.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	2 juli 2004
Bedrag goedgekeurd	1.386.000,00
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Op uitnodiging met een MB aanbesteed op 30 juli 2004. Door de gespecialiseerde aard van het adviseurswerk is geopteerd om i.p.v. een openbare aanbesteding 5 gespecialiseerde bedrijven uit te nodigen.
Regels/ bepalingen	UAR 1986 NL en UAV1989NL en Fidic
Aanbestedingsresultaat	1.155.300,00 (gegund op 23 augustus 2004 aan Witteveen en Bos) Er is ook een meerwerk verzoek ingediend voor grondonderzoek voor een bedrag van 70.000,00 welke ook door het Bestuur is goedgekeurd. Er is een tweede en derde meerwerk verzoek ingediend respectievelijk voor een bedrag van 42.725,00 en 200.000,00 voor extra advieswerkzaamheden. Daarna is er een vierde meerwerkverzoek ingediend voor een bedrag van AWG 124,521 voor extra advieswerkzaamheden. De extra advieswerkzaamheden zijn voor werkelijk gemaakte uren voor extra controle van design. Dit door verschil in interpretatie van Design and Build tussen Witteveen en Bos en aannemer. Er is een stelpost voor Inspectie van Equipment voor AWG 35.000,00 en een stelpost voor de Onderhoudsperiode voor AWG 80.000,00.
Bijzonderheden uitvoering	De werkzaamheden zijn gestart op 23 augustus 2004. Het D&B project is echter nog in uitvoering, aangezien er vertraging is opgelopen, maar de adviseurswerkzaamheden zijn overgenomen door DOW.
Uitvoeringsplanning Advieswerk	Bubali is eind maart 2007 opgeleverd. De uitvoering van RWZI Zeewijk is officieel in februari 2007 gestart (was enorm vertraagd vnl. door wijziging in keuze van terrein en problemen voor het verkrijgen van werkvergunningen). DOW heeft de directievoering overgenomen op 1 februari 2007, met nog gedeeltelijke ondersteuning door WiBo t/m de oplevering van Parkietenbos (in mei 07).
Uitvoeringsplanning Directievoering	Was vertraagd
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Bubali, opgeleverd, eind maart 2007 Parkietenbos, opgeleverd 20 juni 2007 Zeewijk, verwachte oplevering 28 november 2008
Utgaven 17 augustus 2012	1.742.766,73

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Afronding RWZI's additioneel
Doel van het project	Additionele 'change order' ter afronding van het project WWTP D&B, een aantal werkzaamheden, prijsstijgingen en extra kosten i.v.m. met de vertraging met WWTP D & B
Verplichtingennummer	2008-FDA-PA-031
Datum van indiening	16 april 2008
Nummer bestek	Change orders requests ingediend door Land Aruba voor uitvoering door Albo Aruba N.V.
Budget onderdeel in projectdossier	1.698.192,29
Datum van goedkeuring van Bestuur	18 april 2008
Bedrag goedgekeurd	1.698.192,29
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Direct middels MB
Regels/ bepalingen	Fidic
Aanbestedingsresultaat	1.698.192,29 (gegund op 3 juni 2008 aan Albo Aruba N.V.)
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	5 maanden
Uitvoeringsplanning	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	28 november 2008
Uitgaven 17 augustus 2012	1.681.701,75

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Afronding RWZI's project
Doel van het project	Diverse 'change order' ter afronding van het project WWTP D&B
Verplichtingennummer	2007-FDA-PA-026
Datum van indiening	12 juni 2007
Nummer bestek	Change orders requests ingediend door Land Aruba voor uitvoering door Albo Aruba N.V.
Budget onderdeel in projectdossier	2.005.000,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	18 juni 2007
Bedrag goedgekeurd	3.083.576,00 (MB is slechts max. 2 milj.)
Status project	Beëindigd. Is samen met D&B project beëindigd
Aanbestedingsvorm	Direct middels MB
Regels/ bepalingen	Fidic
Aanbestedingsresultaat	1.994.551,72 (gegund op 4 juli 2007 aan Albo Aruba N.V.)
Bijzonderheden uitvoering	Restant goedgekeurd bedrag wordt aangehouden tot na onderhandeling met aannemer voor wat betreft boete.
Uitvoeringsplanning	1½ jaar
Uitvoeringsplanning	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	28 november 2008
Uitgaven 17 augustus 2012	1.994.551,72

Ingediend Projectdossier	Afvalverwerking
Geraamde projectkosten:	Budget programma 2000- 2005: 30.000.000
	30.000.000

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling – Afvalverwerking
Projectonderdeel	Environmental & Health Impact Assessment report (MER)
Doel van het project	Boringen en MER-rapport
Verplichtingennummer	2005-FDA-PA-053
Datum van indiening	5 oktober 2005
Budget onderdeel in projectdossier	60.000,00 – alleen 1 onderdeel.
Datum van goedkeuring van Bestuur	21 februari 2006
Bedrag goedgekeurd	145.000,00
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Op uitnodiging met MB 2 bedrijven waren uitgenodigd.
Regels/ bepalingen	Fidic – met Arubaanse recht
Aanbestedingsresultaat	145.000, 00 Gegund aan Curaçao Milieuadvies B.V. in maart 2006
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	2 kalendermaanden
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Project is beëindigd.
Uitgaven 17 augustus 2012	147,731.86

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling – Afvalverwerking
Projectonderdeel	Het inhuren van een deskundige voor het uitvoeren van een onderzoek op de Solid Waste Management Facility Parkietenbos
Doel van het project	Land Aruba wenst onderzoek uit te laten voeren m.b.t. het procedurele verloop van het SWMFP project, technische en juridische verificatie van het contract en de contractuitvoering, verificatie van de contractuele verplichtingen en de effectiviteit en efficiëntie van het Wastaway systeem
Verplichtingennummer	2010-FDA-PA-031
Datum van indiening	12 april 2010
Budget onderdeel in projectdossier	21.600
Datum van goedkeuring van PC	20 april 2010
Bedrag goedgekeurd	21.600
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Directe gunning middels MB
Regels/ bepalingen	
Aanbestedingsresultaat	Maximaal AWG 21.600 gegund aan IV Caribbean N.V. op 16 april 2010
Bijzonderheden uitvoering	
Uitvoeringsplanning	3 weken na gunning
Verwachte oplevering/ in gebruik name	Project is beëindigd.
Uitgaven 17 augustus 2012	21.600

Ingediend Projectdossier	Monitoringsnetwerken
	Budget programma 2000- 2005: 1.200.000,00
Geraamde projectkosten:	1.200.000,00

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Monitoringsnetwerk Water- fase I
Doel van het project	Het aantrekken van een milieudeskundige voor het opstellen van een watermonitoringsnetwerk inclusief het geven van juridische adviezen teneinde de mogelijkheid te scheppen om zelfstandig de rioolirrigatie en zeewaterkwaliteit te kunnen monitoren om het gebruik veilig te houden.
Verplichtingennummer	2003-FDA-PA-021/2
Datum van indiening	3 december 2003
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	478.800,00 voor fase I & II
Datum van goedkeuring van Bestuur	27 april 2004
Bedrag goedgekeurd	160.600,00 voor fase I (146.000 plus 10% marge)
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Op uitnodiging van 4 deskundige bedrijven. Voor het afwijken van een Openbare Aanbesteding is er een MB ontvangen.
Regels/ bepalingen	
Aanbestedingsresultaat	Gegund aan Vittens NV voor 103.620,00 op 31 december 2004
Bijzonderheden uitvoering	Het eerste traject van fase I (55.954,80) is afgerekend. In afwachting van de rapportage opgesteld door Vittens i.v.m. resultaat van de metingen, inspectie van lab ruimte en inrichting. De training en adviezen zijn gegeven.
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 17 augustus 2012	103.620,00

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Monitoringsnetwerk Lucht - fase I
Doel van het project	Het aantrekken van een milieudeskundige t.b.v. het opstellen van een luchtmonitoringsnetwerk en het geven van technische en juridische adviezen ter oplossing van heersende problemen omtrent atmosferische emissies
Verplichtingennummer	2003-FDA-PA-021/1
Datum van indiening	3 december 2003
Nummer bestek	TOR
Budget onderdeel in projectdossier	841.983,00 voor fase I & II
Datum van goedkeuring van Bestuur	21 juni 2004
Bedrag goedgekeurd	220.122,00 voor 1ste fase
Status project	Beëindigd
Bijzonderheden voorbereiding	Het project is onderhands aangeboden op uitnodiging. FDA heeft hiervoor een MB ontvangen.
Aanbestedingsvorm	Op uitnodiging. Er zijn 6 bedrijven uitgenodigd.
Regels/ bepalingen	UAR/ UAV
Aanbestedingsresultaat	99.999,00 aan TAUW BV
Bijzonderheden uitvoering	

Uitvoeringsplanning	45 dagen, vertraagd zie bijzonderheden
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 17 augustus 2012	99.999,01

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Monitoringsnetwerk Water- fase 2
Doel van het project	De aanschaf van apparatuur, de inrichting van het laboratorium voor het verrichten van de analyses, de aanschaf van chemicaliën en het verzenden voor testing.
Verplichtingennummer	2005-FDA-PA-023
Datum van indiening	16 mei 2005
Nummer bestek	TOR/ bestekken
Budget onderdeel in projectdossier	242.000,00 voor Aanschaf apparatuur, inrichten laboratorium, aanschaf chemicaliën, verzenden van analyses, transportkosten en een post onvoorzien.
Datum van goedkeuring van Bestuur	27 juni 2005
Bedrag goedgekeurd	265.953,00 (Uitvoeringsbegroting plus 10% marge)
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	Conform de comptabiliteitsverordening op uitnodiging voor sommige onderdelen/ percelen of direct uit de hand voor andere onderdelen/ percelen.
Regels/ bepalingen	
Aanbestedingsresultaat	<ul style="list-style-type: none"> • 2005-FDA-PA-023/1: Inrichting Laboratorium gegund voor 18.381,50 aan Aruwood • 2005-FDA-PA-023/2: Voedingsmedia gegund voor 9.158,00 aan Mediquip N.V. • 2005-FDA-PA-023/3: Verzending Chemische Analyse 7.096,90. Deze is aan Vittens gegund. • 2005-FDA-PA-023/4: Aanschaf laptop gegund voor 9.060,00 aan Boolchands Pessomal N.V. & aanschaf apparatuur voor monitoring 65.591,30 aan Biomedical International Corporation.
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 17 augustus 2012	111.720,62

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Duurzaam economische ontwikkeling Monitoringsnetwerk Lucht- fase 2
Doel van het project	De aanschaf van instrumentarium en toebehoren voor (continu) luchtmontoring t.b.v. het project 'Biento Fresco"
Verplichtingennummer	2006-FDA-PA-013
Datum van indiening	7 juni 2006
Nummer bestek	TOR/ bestekken
Budget onderdeel in projectdossier	439.884,63
Datum van goedkeuring van Bestuur	14 januari 2007
Bedrag goedgekeurd	544.793,97
Status project	Beëindigd
Aanbestedingsvorm	<ul style="list-style-type: none"> - Aanschaf van luchtmontoringsapparatuur 350.000,00 (Op Uitnodiging) - Aanpassing/ huisvesting van de stationaire installatie 250,00

	<ul style="list-style-type: none"> - Voorzieningen voor mobiele installatie 600,00 (Direct) - Aanschaf van literatuur 7.500,00 Op uitnodiging - Aanschaf van ondersteunende meetinstrumenten en toebehoren 56.722,45 (Op uitnodiging) - Aanschaf computers en randapparatuur AWG 13.008 (Op uitnodiging) - Aanschaf van kantoormeubilair 9.838,50 (Direct) - Aanschaf van kantoormiddelen 324,00 - Optionale kosten ivm FAT 12.000,00 2006-FDA-PA-013/9 (Direct) - Onvoorzien Calibratie gas 45.024,30 (Op uitnodiging) - Aanschaf schrubbers en toebehoren 5.775,36 (direct) - Aanschaf van Airflow calibrator 5.167,25 (direct) - Aanschaf van UPS calibrator 4.226,07 (direct)
Regels/ bepalingen	Conform de comptabiliteitsverordening op uitnodiging voor sommige onderdelen/ percelen of direct uit de hand voor andere onderdelen/ percelen.
Aanbestedingsresultaat	<ul style="list-style-type: none"> • 2006-FDA-PA-013/1: Luchtmonitoringsapparatuur gegund aan Enviro voor 388.211,04 (<u>beëindigd, betaald 387.026,74</u>) • 2006-FDA-PA-013/3: Voorzieningen voor mobiele installatie gegund aan Automotive Enterprises voor 612,85 (<u>beëindigd, betaald 612,85</u>) • 2006-FDA-PA-013/4: Literatuur gegund aan Antraco voor 7.084,99 (<u>beëindigd, betaald 7.084,99</u>) • 2006-FDA-PA-013/5: Meetinstrumenten en toebehoren gegund aan Antraco voor 40.041,10 (<u>beëindigd, betaald 40.015,90</u>) • 2006-FDA-PA-013/6: Aanschaf computers en randapparatuur gegund voor 12.721,43 aan Reina Agencies (<u>beëindigd, betaald 12.721,43</u>) • 2006-FDA-PA-013/7: Kantoormeubilair gegund voor 8.394,85 aan Antraco Aruba N.V. (<u>beëindigd, betaald 8.376,17</u>) • 2006-FDA-PA-013/10: Onvoorzien Calibratie gas aan Enviro voor 71.436,98 (<u>beëindigd, betaald 71.437,38</u>) • 2006-FDA-PA-013/2A: Aanschaf diverse onderdelen voor AWG 482,19 (<u>beëindigd, betaald 482,19</u>) • 2006-FDA-PA-013/2B: Aanschaf Calibratie instrument voor AWG 5.385,02 (<u>beëindigd, betaald 5.385,02</u>) • 2006-FDA-PA-013/11: Aanschaf schrubbers en toebehoren aan Enviro Technologie Services voor AWG 5.775,36 (<u>beëindigd, betaald 5.775,37</u>) • 2006-FDA-PA-013/12: Aanschaf calibrator aan World Wide Agencies AWG 5.167,25 (<u>beëindigd, betaald 5.167,25</u>) • 2006-FDA-PA-013/12: Aanschaf UPS calibrator aan Reina Agencies AWG 4.226,07 (<u>beëindigd, betaald 4.226,07</u>)

2002201300386 - 2

	• 2006-FDA-PA-013/9: Optionele kosten FAT AWG 6,025; (beëindigd, betaald AWG 6,025)
Bijzonderheden uitvoering	Vertraagd gezien Dienst bezig is met metingfase.
Verwachte oplevering/ in gebruik name	3e kwartaal 2009
Uitgaven 17 augustus 2012	554,336.36

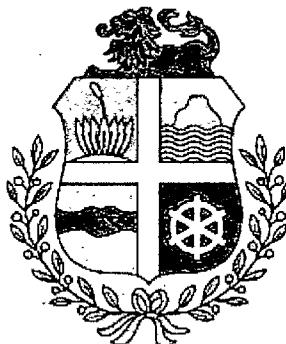
MJP 2006-2009

Periode verslag	Rapportage over 1e helft 2012
Projectnaam	Mobiliteit; Onderzoek en implementatie
Doele van het project	
Verplichtingennummer	
Datum van indiening	
Nummer bestek	
Budget onderdeel in projectdossier	1.292.800,00
Datum van goedkeuring van Bestuur	
Bedrag goedgekeurd	
Status project	Is vervallen.
Aanbestedingsvorm	
Regels/ bepalingen	
Aanbestedingsresultaat	
Bijzonderheden uitvoering	
Verwachte oplevering/ in gebruik name	
Uitgaven 10 juli 2010	0,00

Pagina's met uitsluitend informatie die buiten de reikwijdte van het Woo-verzoek valt, zijn verwijderd uit dit document.

Strictly Confidential

Government of Aruba

**U.S.\$253,000,000
4.625% Notes due 2023**

The Government of Aruba is offering hereby U.S.\$253,000,000 aggregate principal amount of its 4.625% Notes due 2023. The Notes will constitute our direct, unsecured and unconditional obligations and will rank at least *pari passu* with all of our other present and future unsecured and unsubordinated indebtedness. We will pay interest on the outstanding principal amount of the Notes semiannually in arrears on March 14 and September 14 of each year, commencing March 14, 2013. The Notes will mature on September 14, 2023, will amortize in three installments of U.S.\$84,000,000 on September 14, 2021, U.S.\$84,000,000 on September 14, 2022 and U.S.\$85,000,000 on September 14, 2023, and will be paid pro rata to holders of the Notes. We will pay principal and interest on the Notes in U.S. dollars without deducting amounts we may be required to withhold or deduct for Aruban withholding or other taxes, subject to certain exceptions. We may redeem the Notes in whole, but not in part, by paying the greater of the outstanding principal amount of the Notes and a "make-whole" amount, plus accrued and unpaid interest, if any, to, but excluding, the date of redemption. See "Description of the Notes—Optional Redemption". The Notes contain provisions, commonly known as "collective action clauses", regarding acceleration and voting on future amendments, modifications and waivers (which are described in the sections entitled "Description of the Notes—Default; Acceleration of Maturity" and "—Collective Action Securities, Meetings, Amendments and Waivers") under which the Government of Aruba may amend the payment provisions of the Notes and certain other terms with the consent of the holders of 75% of the aggregate amount of the outstanding Notes. Application has been made for the Notes to be listed on the Official List of the Luxembourg Stock Exchange and to trade on the Euro MTF market. This Offering Circular constitutes a prospectus for the purpose of the Luxembourg Law dated July 10, 2005 on Prospectus for Securities, as amended.

Issue Price: 100%

plus accrued interest, if any, from September 11, 2012

We expect that delivery of the Notes will be made to investors in book-entry form through The Depository Trust Company ("DTC") as depositary for the accounts of its direct and indirect participants, including Clearstream Banking, *société anonyme* ("Clearstream") and Euroclear Bank S.A./N.V. ("Euroclear"), on or about September 11, 2012.

The Notes have not been registered under the Securities Act of 1933, as amended (the "Securities Act"), and may not be offered or sold within the United States or to, or for the account of or benefit of, U.S. persons except pursuant to an exemption from, or in a transaction not subject to, the registration requirements of the Securities Act. Accordingly, the Notes are being offered and sold only (a) to "qualified institutional buyers" (as defined in Rule 144A of the Securities Act) and (b) in offshore transactions outside the United States to non-U.S. persons in compliance with Regulation S under the Securities Act. For details about eligible offerees, deemed representations and agreements by investors and transfer restrictions, see "Transfer Restrictions".

Joint Bookrunners

Credit Suisse

UBS Investment Bank

The date of this Offering Circular is September 6, 2012.

TABLE OF CONTENTS

	<u>Page</u>		<u>Page</u>
PRESENTATION OF CERTAIN INFORMATION	iv	EXTERNAL ECONOMY	51
ENFORCEMENT OF CIVIL LIABILITIES	v	PUBLIC FINANCE	61
OFFICIAL STATEMENTS:	vi	PUBLIC DEBT	71
FORWARD-LOOKING STATEMENTS.	vi	THE MONETARY SYSTEM.	81
ADDITIONAL INFORMATION.	vii	DESCRIPTION OF THE NOTES	101
SUMMARY	1	PLAN OF DISTRIBUTION	117
RISK FACTORS	10	TRANSFER RESTRICTIONS.	121
USE OF PROCEEDS	14	TAXATION	124
GOVERNMENT OF ARUBA.	15	VALIDITY OF THE NOTES	128
THE ARUBAN ECONOMY.	33	GENERAL INFORMATION.	128

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

Sewage and Waste Management

In 2002 we implemented an AFL 10 million emergency clean-up and redevelopment project at the Parkietenbos landfill, financed through the FDA, which included the construction and renovation of site infrastructure, including road access, a weighing station, waste separation units, an access ramp and a concrete basin. We are currently in the process of upgrading other sewage systems on the island. As part of these projects, the Bubali wastewater treatment plant has undergone an expansion and upgrade, and new sewage systems linking the hotels in the Palm Beach area and the residential areas outside Oranjestad to the Bubali sewage plant have been constructed. The wastewater treatment plant at Bubali was recently expanded and renovated. A new sewage treatment plant was also recently constructed in Zeewijk. A new waste water treatment plant at Parkietenbos has also been constructed for the treatment of the waste water from the vacuum trucks. The project is currently under-development and is expected to be completed in 2013. The costs of these sewage system related projects is estimated to be AFL 32 million and is being financed through the FDA.

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

Addendum VI aan Protocol

Addendum VI aan het Protocol van afspraken inzake de samenwerking
tussen Aruba en Nederland vanaf het jaar 2000 d.d. 15 mei 2000

tussen

Het Land Aruba en
De Staat der Nederlanden

De ondergetekenden:

Het Land Aruba, ten deze vertegenwoordigd door de minister van Algemene Zaken, mr.
M.G. Eman en de minister van Financiën, Communicatie en Nutsbedrijven van Aruba, ing.
M.E. de Meza, nader te noemen Aruba;

De Staat der Nederlanden, ten deze vertegenwoordigd door de Minister van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties, dr. R.H.A. Plasterk, nader te noemen Nederland ;

Gezamenlijk te noemen: partijen;

OVERWEGENDE

dat de beëindiging van het samenwerkingsbeleid onder beheer van de stichting Fonds
Fondo Desaroyo Aruba (FDA) in februari 2012 door Nederland en Aruba is vastgesteld op
31 december 2015;

dat partijen streven naar volledige benutting van de beschikbare middelen van het fonds
met inachtneming van de voor de besteding geldende voorwaarden en termijnen;

dat partijen kennis hebben genomen van de eindconclusies uit het Evaluatierapport 'FDA
en meerjarenprogramma's; Evaluatie 2000 - 2012 door Deloitte Dutch Caribbean in
oktober 2012 en naar aanleiding daarvan nadere afspraken wensen te maken;

KOMEN OVEREEN

1. dat Aruba zorg draagt voor de verdere professionalisering en kwaliteitsverbetering bij
de voorbereiding en uitvoering van projecten. Aruba neemt daarbij de fatale data,
zoals vastgelegd in het Meerjarenprogramma 2013-2015 in acht;
2. dat in 2016 alle Meerjarenprogramma's in opdracht van de twee landen worden
geëvalueerd. Vóór 1 januari 2015 besluiten partijen over de nadere invulling van deze
evaluatie;
3. dat tot en met de afsluiting van FDA op 1 januari 2016 tweemaal per jaar een
bestuurlijk overleg plaatsvindt waarin de voortgang en afronding van projecten en
programma's wordt besproken. Deze overleggen worden voorbereid door de werkgroep Vervolgstappen na Evaluatie FDA, bestaande uit vertegenwoordigers van
het Land Aruba, Nederland, het FDA-bestuur en AIB;

5.1.2.e

4. dat de duurzaamheid van de met de middelen uit het fonds gefinancierde programma's en projecten een gedeeld punt van zorg is. In dat verband verzoeken partijen FDA om vóór 1 oktober 2013 aanbevelingen te doen ten aanzien van de wijze waarop dit aspect in de toekomst kan worden geborgd;
5. dat met het oog op de beëindiging van de samenwerkingsprogramma's de verantwoording over de besteding van de middelen plaatsvindt met gebruikmaking van het format dat als bijlage bij dit addendum is gevoegd.

Aldus overeengekomen in drievoud getekend te Aruba op 9 juni 2013,

mr. M.G. Eman

ing. M.E. de Meza

dr. R.H.A. Plasterk

**FONDO DESAROYO ARUBA
NOG IN TE DIENEN PROJECTEN**

April 24, 2013

LIJST VOOR BESPREKING / BESLISSING MINISTERRAAD

5.1.2.e

MEERJARENPROGRAMMA 2001-2005						Beslissing in Ministerraad 4 juni 2013		
DUURZAAM	Nog In te dienen	Ingediend	Brieven ontvangen van respectievelijke Ministers of diensten mbt voorstel voor overheveling ten behoeve van andere projecten of behouden van deze middelen voor de reeds genoemde projecten	Status per 24 April 2013 van nog In te dienen projecten	Voorstel bestuur FDA in brief aan Landen d.d. 13 december 2012			
	projectdossiers	In 2013						
	<i>Per 31 Dec 2012</i>							
1 Voorlichtingscampagne DEO	620,000.00			620,000.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma		620,000.00	Overhevelen voor Project inhuren deskundige SODM
2 Monitoringsnetwerk Lucht	260,000.00			260,000.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma		260,000.00	Overhevelen voor Project inhuren deskundige SODM een bedrag van AWG 600,000 Overhevelen voor Programma Kustverbetering Stranden en een bedrag van AWG 50,000 overhevelen voor VDA hardware en software
3 Monitoringsboelen	850,000.00		Minister Toerisme en Transport heeft aangegeven deze middelen te willen raadplegen voor project van Kustverbetering / Stranden - zie brief d.d. 24 juli 2012	850,000.00	FDA steunt de overheveling verzoek van de Minister van Toerisme en van Minister van Infrastructuur voor gebruik tbv programma Kustbeheer en Stranden		850,000.00	Overhevelen voor Programma VDA hardware en software
4 Kwaliteitsverbetering Stranden	150,000.00			150,000.00			150,000.00	Overhevelen voor Programma VDA hardware en software
TOTAAL	1,880,000.00			1,880,000.00			1,880,000.00	
ONDERWIJS								
	Nog In te dienen	Ingediend						
	projectdossiers	In 2013						
	<i>Per 31 Dec 2012</i>							
5 EPI beveiliging	1,000,000.00		Directeur EPI heeft middels brief d.d. 20 juli 2012 aangegeven het bedrag te willen behouden voor project van Beveiliging en Digitale Bibliotheek	1,000,000.00			1,000,000.00	Overhevelen voor project Infrastructuur en Materieel Scholen

5	EPI Digitale Bibliotheek	400,000.00		Directeur EPI heeft middels brief d.d. 20 juli 2012 aangegeven het bedrag te willen behouden voor project van Beveiliging en Digitale Bibliotheek	400,000.00		Overhevelen voor project Infrastructuur en Materiaal/Scholen
	Kansarmen						
6	Ontwikkelen Zorgprogramma's MDC	1,748,012.00	450,000.00	Project ingediend bij FDA op 05 april 2013 voor zorgprogramma's en leerlingenvolgsystemen, sociaal emotionele vorming	1,298,012.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	Overhevelen voor programma's Onderwijs en Renovatie Schoolgebouwen
	TOTAAL	3,148,012.00	450,000.00		2,698,012.00		2,498,012.00
	KWALITEIT VAN BESTUUR						
		<i>Nog in te dienen</i>	<i>Ingediend</i>				
		<i>projectdossiers</i>	<i>In 2013</i>				
		<i>Per 31 Dec 2012</i>					
7	Cursus & Opleidingen Belastingdienst	34,432.00			34,432.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	Overhevelen voor programma VDA hardware en Software
8	Automatisering Belastingdienst	1,052,159.65			1,052,159.65	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	Overhevelen voor programma VDA hardware en Software
9	KIA Opleiding voor Gedetineerden	725,000.00		Minister Justitie heeft middels brief d.d. 27 juli 2012 aangegeven deze middelen te zullen raadplegen voor opleiding bij KIA - zie brief	725,000.00		Aanhouden op Programma KIA opleidingen
10	Vervanging PIMS - HR module	5,376,437.00		Op 27 April 2012 is brief ontvangen van Minister President voor het behouden van middelen op het programma voor de uitvoering van dit project. Er is echter niet aangegeven nog is dit tot op heden beschikbaar, een werkelijke kostenraming	5,376,437.00		Aanhouden op programma voor PIMS - HR Module
11	Directie Financien- Vervanging GFS						
12	Dir. Fin. Aanpassen IT infrastructuur	100,000.00			100,000.00		Aanhouden op programma Directie Financien-aanpassen IT infrastructuur
13	Dir.Fin. Leveren & Implementatie financieel	1,160,000.00			1,160,000.00		Aanhouden op Programma Directie Financien - Leveren & Implementatie financieel

14	Dir. Fin Aanschaf IBM i-series en database	800,000.00		800,000.00		800,000.00		Aanhouden op programma Directie Financien Aanschaf IBM - i-series en database
15	Dir. Fin IT security Assessment + EDP audit	105,000.00		105,000.00		105,000.00		Aanhouden op programma Directie Financien IT security Assessment + EDP audit
16	OVT training	790,990.00		790,990.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	790,990.00		Aanhouden op programma voor Opleidingen en Training
17	ICT Inrichten Centraal Beheer - DIA	650,000.00		650,000.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	650,000.00		Overhevelen voor Producto Aruba - Plaza Padu
19	ICT een loket functie Verzoek om dit te gebruiken voor RAKA fase II	1,000,000.00		1,000,000.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	1,000,000.00		Overhevelen voor project RAKA fase II
20	Bewustwordingsprogramma integriteit Was van mij 2000-2005 programma sector kwaliteit van bestuur	800,000.00		800,000.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	800,000.00		Een bedrag van AWG 700,000,- Aanhouden op programma voor programma Integriteit en een bedrag van AWG 100,000 overhevelen voor VDA hardware en software
TOTAAL		12,594,018.65		12,594,018.65		9,857,427.00	2,736,591.65	
MEERJARENPROGRAMMA 2006-2009								
Kwaliteit van Bestuur		Nog in te dienen	In gedient					
		projectdossiers	In 2013					
		Per 31 Dec 2012						

21	Uitvoering strategische kerntakenanalyse	2,000,000.00		Op 27 april 2012 is er een brief ontvangen van Minister President waarbij is aangegeven dat dit project onder DRH valt en dat te zijner tijd voorstellen ingediend zullen worden om dit project te integreren met de H-BRA)	2,000,000.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueler programma		2,000,000.00	Een bedrag van AWG 850.000,- overhevelen voor VDA programma's hardware en software en een bedrag van AWG 1.150.000,- Overhevelen voor programma Pre-clearance happy flow
22	Herziening bezoldigingsregeling	2,000,000.00		Op 27 april 2012 is er een brief ontvangen van Minister President waarbij is aangegeven dat dit project onder DRH valt en dat te zijner tijd voorstellen ingediend zullen worden om dit project te integreren met de Uitvoering Strategische Kerntakenanalyse	2,000,000.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueler programma		2,000,000.00	Overhevelen voor programma's Infrastructuur en materiaal scholen
23	Actualisering wet-en regelgeving en stroomlijnen wetgevingsproces	1,566,631.99	16,064.00		1,550,567.99	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of bestaand programma	1,550,567.99		Aanhouden op programma's voor Directie Wetgeving
24	Aanschaf ArcGis Software - CBS								
25	Server GIS + Software	500,000.00	500,000.00			FDA verzoekt deze middelen beschikbaar te stellen aan FDA zelf voor het inhuren van expertise van bijv de Nederlandse Universiteit voor uitvoering van de nodige monitoring en verslaggeving			
26	Ontwikkelen periodiek verslaggevings- en monitoring systeem m.b.t. doelstelling en realisatie	800,000.00			800,000.00			800,000.00	Overheveling voor programma Mededeling wetgeving
27	Stages en Uitzendingen	59,547.00	17,080.05		42,466.95	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueler programma		42,466.95	Overheveling voor programma's Wijkverbetering
28	Twinning Directie Scheepvaart / Overte	750,000.00	394,344.00		355,656.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueler programma		355,656.00	Overheveling voor programma's Wijkverbetering
TOTAAL		7,676,178.99	927,488.05		6,748,690.94		1,550,567.99	5,198,122.95	
Duurzaam Economische Ontwikkeling		<i>Nog in te dienen</i>	<i>Ingediend</i>						
		<i>projectdoders</i>	<i>In 2013</i>						
		<i>Per 31 Dec 2012</i>							
29	Kustbeheer en verbetering stranden Baby Beach fase II / surfside (verzoek interest voor de dekking van het tekort)	4,350,000.00	5,338,241.69		-				

5.1.2.e

30	Seroe Colorado lozing opheffing	1,713,040.00			1,713,040.00		1,713,040.00	Aanhouden voor programma DOW - Afvalwaterstructuurplan Seroe Colorado Lozing
31	Pos Chiquito lozing opheffen	425,040.00			425,040.00		425,040.00	Aanhouden voor programma DOW - Afvalwaterstructuurplan Pos Chiquito Lozing
32	Collecteurrooil 2de fase O'stad - RWZI Bubali	2,750,000.00			2,750,000.00		2,750,000.00	Aanhouden voor programma DOW - Afvalwaterstructuurplan Collecteurrooil 2de fase O'stad - RWZI Bubali
33	Consultancy	162,400.00	127,160.00		35,240.00		35,240.00	Aanhouden voor programma DOW - Afvalwaterstructuurplan Consultancy
34	Aanleg 2de SBR bij Parkietenbos	2,072,000.00			2,072,000.00		2,072,000.00	Aanhouden voor programma DOW - Afvalwaterstructuurplan aanleg 2de oxidatiecircuit bij RWZI Parkietenbos
35	Afdekken Slb buffertank	840,000.00			840,000.00		840,000.00	Aanhouden voor programma DOW - Afvalwatersstructuurplan afdekken Slb buffertank
36	Ombouwen Slbindikker	336,000.00			336,000.00		336,000.00	Aanhouden voor programma DOW - Afvalwaterstructuurplan ombouwen Slbindikker
	TOTAAL	12,648,480.00	5,465,401.69		8,171,320.00		8,171,320.00	
	Onderwijs	Nog in te dienen	Ingediend					
		projectdozers	In 2013					
		Per 31 Dec 2012						
37	Duurzame voorziening van middelen ten dienste van het onderwijsstaalbeleid	3,500,000.00	9,635.36		3,490,364.64	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	3,490,364.64	Overheveld voor Onderwijs inhoudelijk en onderwijs infrastructurele programma's en projecten
38	Het creeren van de benodigde infrastructuur ter realisering van manpower t.d.v. het							

5.1.2.e

								Overheveld voor Onderwijs inhoudelijk en onderwijs infrastructurele programma's en projecten
taalbeleid		445,068.75		445,068.75	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma		445,068.75	
39 Meerjarige aanpak t.b.v. alfabetisering en basiseducatie van Volwassenen		600,000.00	451,990.00	Op 05 April 2013 ingediend bij FDA project basiseducatie focus op geletterdheid	148,010.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	148,010.00	Overheveld voor Onderwijs inhoudelijk en onderwijs infrastructurele programma's en projecten
40 Oprichten scholingsinstituut voor volwassenen in Aruba		4,989,098.00	1,258,515.25	Op 17 April 2013 ingediend bij FDA project vernieuwing onderwijsprogramma's openbare avondleergangen beroepsonderwijs	3,730,582.75	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	3,730,582.75	Overheveld voor Onderwijs inhoudelijk en onderwijs infrastructurele programma's en projecten
41 ICT- infrastructuur								
42 Nat. Ond. Campagne		1,000,000.00			1,000,000.00	Conform voorstel Minister Justitie	1,000,000.00	Overheveld voor Project bouw Idiosiolen
43 Een effectief en efficiënt integraal intern en extern kwaliteitszorgsysteem binnen het Hoger onderwijs		9,000,000.00			9,000,000.00	Conform voorstel Minister Justitie	9,000,000.00	Overheveld voor Project bouw Idiosiolen
44 Overig Hoger Onderwijs Accreditatie UA/ IPA		2,825,752.50	441,694.00		2,384,058.50		2,384,058.50	Aanhouden op programma voor Accreditatie process
TOTAAL		22,359,919.25	2,161,834.61		20,198,084.64		2,384,058.50	17,814,824.14
Sociale Sector		<i>Nog in te dienen</i>	<i>Ingediend</i>					
		<i>projectdoers</i>	<i>in 2013</i>					
		<i>Per 31 Dec 2012</i>						
45 Registratiesysteem Sociale Sector		772,000.00	322,200.00	Op 16 April 2013 is bij FDA ingediend leveren of ontwikkelen pilotapplicatie voor een registratiesysteem Sociale Sector	449,800.00		449,800.00	Aanhouden op programma Sociaal voor Registratiesysteem
TOTAAL		772,000.00	322,200.00		449,800.00		449,800.00	
Voorbereidingskosten		<i>Nog in te dienen</i>	<i>Ingediend</i>					
		<i>projectdoers</i>	<i>in 2013</i>					
		<i>Per 31 Dec 2012</i>						

46	Voorbereidingskosten		477,827.01		477,827.01		477,827.01	Overheid voor VDA hardware en software project
	TOTAAL		477,827.01		477,827.01		477,827.01	0
	Onvoorzien	Nog in te dienen	Ingediend					
		projectdossiers	In 2013					
		Per 31 Dec 2012						
47	Onvoorzien		2,470,298.97		2,470,298.97	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	1,000,000.00	Bedrag van AII. 1.000.000 blijft op programma voor onvoorzien en bedrag van AII. 1.470.298,97 wordt overheveld voor programma Wijkverbetering
	TOTAAL		2,470,298.97		2,470,298.97		1,000,000.00	1,470,298.97
	Externe evaluatie	Nog in te dienen	Ingediend					
		projectdossiers	In 2013					
		Per 31 Dec 2012						
48	Externe evaluatie		300,000.00		300,000.00	FDA adviseert dit bedrag over te hevelen naar een nieuw of actueel programma	300,000.00	Overhevelen voor programma Wijkverbetering
	TOTAAL		300,000.00		300,000.00		300,000.00	
	NSP 2008-2012	Nog in te dienen	Ingediend					
		projectdossiers	In 2013					
		Per 31 Dec 2012						
49	Verbetering KPA Verbetering KPA Nog te bespreken bezuiniging tbv project carriatocentrisch Indien bestuur akkoord gaat met gebruik van interest voor een bedrag van Awg 1,5 miljoen	4,215,651.35	1,376,029.46		2,839,621.89		2,839,621.89	Aanhouden op programma voor Verbetering KPA
50		1,500,000.00			1,500,000.00		1,500,000.00	Aanhouden op programma voor Verbetering KPA
51	Verbouwing IASA gebouw	400,000.00			400,000.00		400,000.00	Aanhouden op programma voor Verbouwing IASA gebouw
	DIMAS							

							Aanhouden op programma
52 Dimas Archiefsystemen nieuw gebouw	433,597.00		433,597.00		433,597.00		Dimas
53 Dimas Kantoormeubilair nieuw gebouw	161,771.95		161,771.95		161,771.95		Aanhouden op programma
54 Dimas Verhuiseling archief nieuw gebouw	175,000.00		175,000.00		175,000.00		Dimas
55 Dimas Beveiligungsplan NAVAS	26,000.00		26,000.00		26,000.00		Aanhouden op programma
56 Dimas Beveiligingsplan Sircom	26,000.00		26,000.00		26,000.00		Dimas
57 Dimas Evaluieren Managementvaardigheden leiding	80,000.00		80,000.00		80,000.00		Aanhouden op programma
58 Dimas Software applicaties	25,000.00		25,000.00		25,000.00		Dimas
BBSB							
60 Bestandsvergelijking Censo - andere organisaties	50,000.00		50,000.00		50,000.00		Aanhouden op programma
61 Balieverhoging	100,000.00		100,000.00		100,000.00		BBSB
62 Voorlichting huisnummers	72,000.00		72,000.00		72,000.00		Aanhouden op programma
63 Realisatie uitwijk	84,000.00		84,000.00		84,000.00		BBSB
64 Beveiliging Gebouw	140,000.00		140,000.00		140,000.00		Aanhouden op programma
65 Vervanging zitplaatsen	75,000.00		75,000.00		75,000.00		BBSB
66 Modernisering telefooncentrale	81,000.00		81,000.00		81,000.00		Aanhouden op programma
68 Website	100,000.00		100,000.00		100,000.00		BBSB
69 Openbaar Ministerie	732,277.00	90,839.86	641,437.14		641,437.14		Aanhouden op programma
70 Versterking VDA	182,321.88	13,836.00	168,485.88		168,485.88		Openbaar Ministerie
Versterking Douane	277,535.00		277,535.00		277,535.00		Aanhouden op programma
71 Versterking MOT	1,385,796.65		1,385,796.65		1,385,796.65		Versterking VDA
72 GEA Inrichting / ICT	3,760,355.40	3,760,355.40	-		-		Versterking Douane

73	Versterking DWJZ	1,500,000.00		1,500,000.00		1,500,000.00	Aanhouden op programma Versterking DWJZ
74	Centro Dakota	746,677.00		746,677.00		746,677.00	Aanhouden op programma Verslavingszorg Centro Dakota
75	Centro Colorado	1,790,000.00	1,790,000.00	-			
76	Onvoorzien	1,495,176.00		1,495,176.00		1,495,176.00	onvoorzien is gebruikt voor onvoorzien omstandigheden zoals resultaat aanbestedingen, meerwerk, etc.
	TOTAAL NSP	19,615,159.23	7,031,060.72	12,584,098.51		12,584,098.51	
	PRODUCTO ARUBA	Nog in te dienen projectdossiers	Ingediend in 2013				
		Per 31 Dec 2012					
77	Restauratie Binnenstad en Omgeving	1,892,644.74	635,567.00	1,257,077.74		1,257,077.74	Aanhouden voor producto Aruba - RBO programma voor het project van Welcome Plaza
78	Centro Historico	-					
79	Uitvoering Schuttestraat	751,124.00	751,124.00	-			
80	San Nicolaas Civic Spine Vestigen van Carnavalsmuseum Carnival Village Afronden Village fase 2 voor Afl. 2.621.177 Ontwikkelen toeristische attracties	10,219,252.00	4,952,050.38	2,646,024.62	2,646,024.62		Aanhouden voor Producto Aruba - San Nicolaas Civic Spine - project van Carnival Village

							Aanhouden voor Producto Aruba - Schilder voor project verbouwing Mon Plaisir
82	Reparatie / Renovatie Scholen	1,665,629.02	1,021,790.00		643,839.02		643,839.02
83	Onvoorzien post in Producto Aruba	753,250.00			753,250.00		753,250.00
	TOTAAL PRODUCTO ARUBA	15,281,899.76	9,981,708.38	-	5,300,191.38	3,289,843.64	2,010,327.74
	TOTAAL	99,223,793.86	26,339,693.45	-	73,872,342.10	39,764,962.65	34,107,379.45

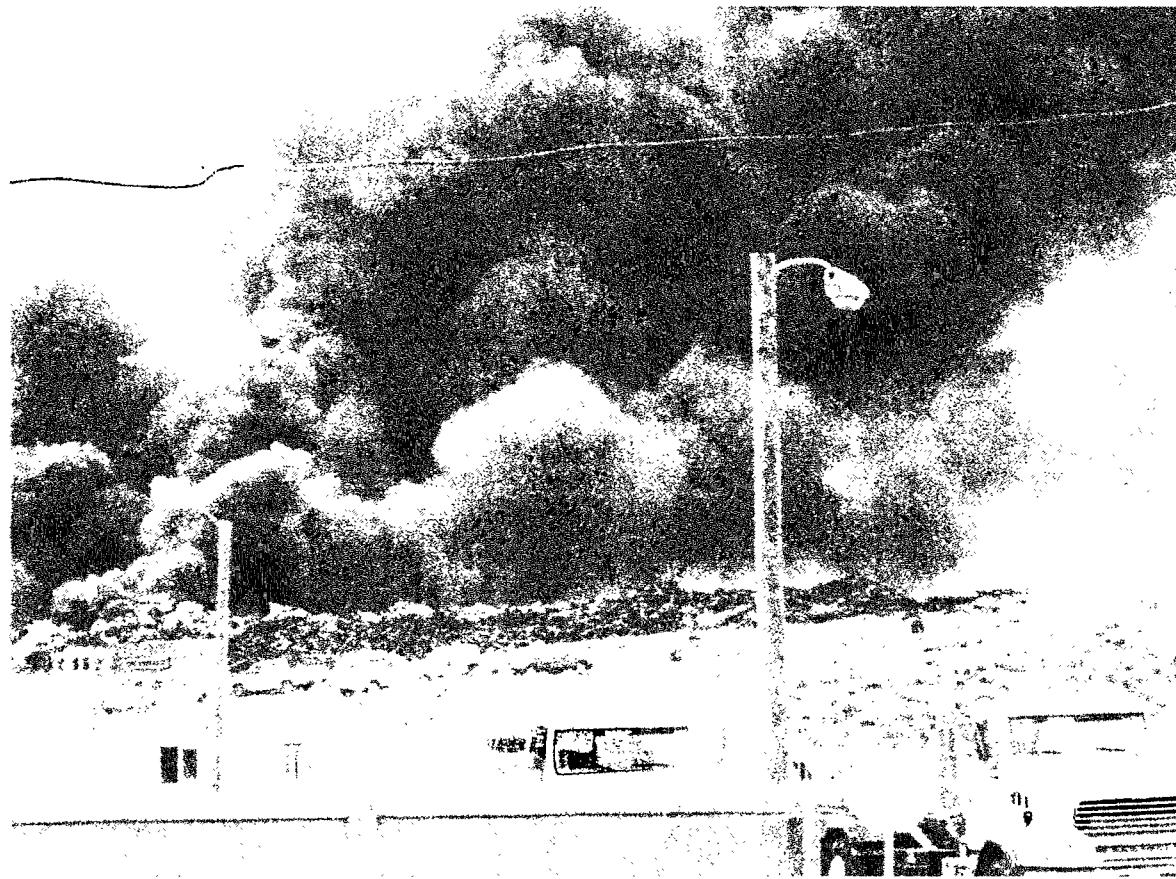

PROJECT PARADIGM

Providing building tools for sustainable development worldwide
Collaborative Research - ICT for development - Governance -
Treaties Monitoring
Tel: +297 568 5908, Email: core_rainbowwarriors@yahoo.com
www.rainbowwarriors.net
PO Box 1154, Oranjestad, Aruba, Dutch Caribbean

**VOORSTELLEN VOOR EEN BELEID VOOR AFVALBEHEER EN -VERWERKING OP
ARUBA EN DAARMEE SAMENHANGENDE SCENARIOS VOOR DE VUILNISSTORT TE
PARKIETENBOS.**

*Afgestemd op het beleid voor duurzame ontwikkeling conform de 2014 Samoa Pathway
for Sustainable Development for SIDS en de doelstellingen en doelen van de 2030
Agenda for Sustainable Development der Verenigde Naties*

Een rapport gemaakt in opdracht van Stichting Parkietenbos
Mei 2016

(c) 2016 Milton Ponson-Stichting Rainbow Warriors Core

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1

Afvalbeheer en -verwerking en de daarmee samenhangende aspecten van milieubeheer en volksgezondheid als componenten van een integraal beleid voor duurzame ontwikkeling

- 1.1. Introductie: afvalbeheer en -verwerking als componenten van een integraal beleid voor duurzame ontwikkeling in Kleine Eilandstaten, algemeen aanvaarde principes en richtlijnen van de Verenigde Naties
- 1.2. Afvalbeheer en -verwerking en de vuilnisstort te Parkietenbos, een historisch overzicht van beleid en projecten vanaf 1991 tot 2016

HOOFDSTUK 2

Milieutechnische en volksgezondheidsaspectenanalyse van de vuilnisstort te Parkietenbos

- 2.1 Milieutechnische aspecten
- 2.2 Volksgezondheidsaspecten
- 2.3 Geconstateerde knelpunten en tekorten
  - 2.3.1 Wetgeving en wettelijk kader voor toezicht, naleving en handhaving
  - 2.3.2 Technische middelen en faciliteiten voor uitvoering
  - 2.3.3 Planmatig, lange termijn beleid

HOOFDSTUK 3

Voorstellen voor een beleid voor afvalbeheer en -verwerking op Aruba en daarmee samenhangende scenario's voor de vuilnisstort te Parkietenbos.

- 3.1. Afvalbeheer en -verwerking als deel van een beleid voor duurzame ontwikkeling conform de 2014 Samoa Pathway for Sustainable Development for SIDS en de doelstellingen en doelen van de 2030 Agenda for Sustainable Development der Verenigde Naties
- 3.2. Planmatig, lange termijn beleid
- 3.3. Wetgeving en wettelijk kader voor toezicht, naleving en handhaving
- 3.4. Scenario's voor beheer en of afbouw gebruik vuilnisstort te Parkietenbos
- 3.5. Overzicht stappenplan voor het komen tot een duurzaam beleid

BRONNEN

BIJLAGEN

HOOFDSTUK 1

AFVALBEHEER EN -VERWERKING EN DE DAARMEE SAMENHANGENDE ASPECTEN VAN MILIEUBEHEER EN VOLKSGEZONDHEID ALS COMPONENTEN VAN EEN INTEGRAAL BELEID VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

1.1 INTRODUCTIE

AFVALBEHEER EN -VERWERKING ALS COMPONENTEN VAN EEN INTEGRAAL BELEID VOOR DUURZAME ONTWIKKELING IN KLEINE EILANDSTATEN, ALGEMEEN AANVAARDE PRINCIPES EN RICHTLIJNEN VAN DE VERENIGDE NATIES

Afvalbeheer en -verwerking vormen een onderdeel van de component milieubeleid van het integraal beleid voor duurzame ontwikkeling.

Duurzame ontwikkeling werd voor het eerst formeel gedefinieerd door de Verenigde Naties in het rapport "Our Common Future" van de World Commission on Environment and Development, welke commissie werd voorgezeten door de Noorse premier Gro Harlem Brundtland, en welke door de UN General Assembly in 1983 werd verzocht een lange termijn agenda voor actie op te stellen. In dit rapport werd duurzame ontwikkeling gedefinieerd als "*to meet today's needs without threatening the ability of future generations to meet their own needs*".

Duurzame ontwikkeling gebaseerd op de drie dimensies economisch, sociaal en ecologisch werd voor het eerst uitgewerkt tijdens de UN Conference on Environment and Development (UNCED), gehouden van 3 tot en met 14 juni 1992 in Rio de Janeiro, Brazilie. Daar werden de Verklaring van Rio met 27 beginselen en het draaiboek voor uitwerking van duurzame ontwikkeling, Agenda 21 [1], aangenomen.

Van groot belang is het nieuwe paradigma voor deelname in de besluitvorming voor duurzame ontwikkeling door alle belanghebbende partijen.

Deze "*community participation of stakeholders in decision-making on sustainable development*" is vastgelegd in Agenda 21 in Section III: Strengthening the Role of Major Groups in tien hoofdstukken, waarin de belangengroepen en de structuur voor een nationale dialoog voor duurzame ontwikkeling de revue passeren.

De Major Groups zijn: (1) Vrouwen, (2) Kinderen en Jeugd, (3) Inheemse volkeren en Gemeenschappen, (4) NGO's, (5) Lokale Autoriteiten, (6) Werknemers en Vakbonden, (7) Bedrijfsleven en Industrie, (8) Wetenschappelijke en Technologische Gemeenschap en (9) Landbouwers, Veetelers en Vissers.

Van 25 april t/m 4 mei 1994 werd te Barbados de Global Conference on the Sustainable Development of Small Island Developing States (SIDS, Ned: kleine eilandstaten) gehouden, en werd het Barbados Programme of Action for Sustainable Development of Small Island Developing States aangenomen [2].

Dit document levert in Hoofdstuk III, The Management of Wastes in de paragrafen 21 tot en met 24 achtereenvolgens de volgende opsomming van typerende problemen en kenmerken:

- (1) afvalbeheer en -verwerking in kleine eilandstaten karakteriseren zich vaak door een slecht inzicht in en controle op afvalstromen
- (2) import van goederen en produkten verhogen het volume van afvalstromen
- (3) afval vormt een sterk beperkende factor voor duurzame ontwikkeling door de veroorzaakte verontreiniging van land en (kust)wateren

- (4) puntlozingen van riool- en afvalwater leiden tot verontreiniging van grondwater en lagunes
- (5) slecht beheer van vuilstorten en chemisch afval leiden tot degradatie van kustzones en verontreiniging van het mariene milieу
- (6) ruimtegebrek voor verwerking en beperkt landoppervlakte maakt het langdurig gebruik van vuilnisstorten niet duurzaam
- (7) vuilverbranding en incineratie zijn kostbaar, luchtverontreinigend en vereisen opslag van giftige reststoffen en zijn derhalve geen duurzame optie
- (8) grensoverschrijdende transporten van toxische en gevaarlijke afvalstoffen, met name uit andere landen en met name via zee maken de kleine eilandstaten kwetsbaar voor schade aan het mariene en kustmilieu door scheepstransporten van toxische, gevaarlijke en nucleaire stoffen en materialen
- (9) de aanleg van emergency response capaciteit voor bestrijding van mariene verontreiniging veroorzaakt door incidenten en ongelukken in de zeevaart, waaronder oil spills, leggen een groot beslag op beschikbare publieke fondsen
- (10) de reductie van afvalstromen door hergebruik, recycling of conversie dient te worden bevorderd voor riool- en afvalwater, het gebruik van niet biologisch afbreekbare produkten (met name verpakkingen) vermeden door importbeperkende maatregelen.

In de tweede Internationale Conferentie voor Kleine Eilandstaten gehouden te Mauritius van 10 tot en met 15 januari 2005 werd de Mauritius Strategy for the Further Implementation of the Programme of Action for the Sustainable Development of Small Island Developing States aangenomen. [3]

In Hoofdstuk III, The Management of Wastes worden punten uit het Barbados Programme of Action verder uitgewerkt en een aantal themas, waaronder de aanpak van marine debris en ballastwater van schepen, uitgediept.

Voor afvalbeheer en -verwerking worden met name genoemd:

- (11) het vormen van regionale partnerships voor informatieuitwisseling van best practices, innovatief afvalbeheer en internationale financiële en technische ondersteuning
- (12) bevorderen van een betere naleving en handhaving van het Verdrag van Basel voor grensoverschrijdend transport van toxische en gevaarlijk afvalstoffen en de verwerking daarvan
- (13) bevorderen van duurzaam afvalbeheer en -verwerking door (a) identificatie van kosteneffectieve en milieuvriendelijke methoden voor afvalverwerking, (b) onderzoek van en deelname in creatieve vormen van financiering voor de infrastructuur voor afvalbeheer en -verwerking, (c) bevorderen van de reductie, hergebruik en recycling van afval en initiatieven daartoe, (d) de creëring van initiatieven en projecten gericht op het gebruik van afval als grondstof, inclusief voor het opwekken van energie
- (14) het bevorderen van samenwerking op nationaal, regionaal en internationaal niveau gericht op het terugdringen van het storten van scheepsafval in internationale wateren via regionale en internationale verdragen
- (15) het bevorderen van de implementatie en naleving van de International Maritime Organization Convention on Ballast Water.
- (16) de noodzaak voor het terugdringen van maritieme transporten van nucleaire materialen en afvalstoffen en een structurele dialoog bewerkstelligen tussen de International Atomic Energy Agency en de International Maritime Organization en kleine eilandstaten met als uiteindelijk doel de eliminatie waar mogelijk, van deze transporten

Van 1 tot en met 4 september 2014 vond te Samoa de Derde Internationale Conferentie voor Duurzame Ontwikkeling van Kleine Eilandstaten plaats alwaar de Small Island Developing States Accelerated Modalities of Action (Samoa Pathway) als slotdocument voor verdere actie voor duurzame ontwikkeling van kleine eilandstaten werd aangenomen [4].

In het deel van dit document getiteld Management of chemicals and waste, including hazardous waste, paragrafen 70 en 71 worden een aantal zaken nog verder uitgewerkt.

- (17) de noodzaak voor een adekvant beheer van chemische stoffen, qua aspecten voor de gezondheid en afvalbeheer en -verwerking hiervan
- (18) derhalve is het van groot belang voor het afvalbeheer en -verwerking van afval en chemische afvalstoffen om internationale technische samenwerking in het kader van het Verdrag van Basel verder uit te diepen en uit te breiden, nationale, regionale en internationale mechanismen te versterken voor beheer van afval, inclusief chemisch afval en gevaarlijke stoffen, afval van scheepvaart en luchtvaart, en mariene plastic afval, alsook de uitbreiding van de geografische reikwijdte van oil spill contingency plans te bewerkstelligen
- (19) de bevordering van de deelname door kleine eilandstaten in multilaterale milieuverdragen en overeenkomsten betreffende afval en chemische stoffen, met inbegrip van de technische en andersoortige ondersteuning van implementatie van o.a. de Globally Harmonized System of the Classification and Labeling of Chemicals and the Strategic Approach to International Chemicals Management
- (20) het faciliteren van een verbeterde toegang tot bestaande capaciteit versterkende programmas, zoals gespecificeerd door de International Health Regulations van de World Health Organization, welke de noodzaak aanduiden voor de versterking van het beheer van specifieke risico's, inclusief controle programmas voor chemische en andere toxicische milieu incidenten en ongelukken
- (21) de implementatie van het terugdringen, hergebruik, recycling en terugname van afval in overeenstemming met nationale capaciteiten en prioriteiten onder andere door de versterking van capaciteit en de toepassing van milieugeschikte technologieen.

In 2015 liep de periode voor de realisatie van de Millennium Doelstellingen voor Duurzame Ontwikkeling af en nam de General Assembly van de Verenigde Naties in september van hetzelfde jaar unaniem de 2030 Agenda for Sustainable Development aan welke niet minder dan 17 specifieke doelstellingen en 169 concrete doelen (Sustainable Development Goals-SDGs) bevat [5].

Aangezien de Millennium Development Goals op Aruba nooit formeel zijn uitgewerkt en verwerkt in het beleid voor duurzame ontwikkeling, of de economische, sociale en ecologische dimensies daarvan, kunnen deze derhalve buiten beschouwing blijven.

Uit Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development zijn de volgende doelen van toepassing op afvalbeheer en -verwerking:

- Goal 3. Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages
  - 3.9. By 2030, substantially reduce the number of deaths and illnesses from hazardous chemicals and air, water and soil pollution and contamination
- Goal 6. Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all
  - 6.3. By 2030, improve water quality by reducing pollution, eliminating dumping and minimizing release of hazardous chemicals and materials, halving the proportion of untreated wastewater and substantially increasing recycling and safe reuse globally
  - 6.a. By 2030, expand international cooperation and capacity building support to developing countries in water and sanitation related activities and programmes, including water harvesting, desalination, water efficiency, wastewater treatment, recycling and reuse technologies

Goal 9. Build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation

9.4. By 2030, upgrade infrastructure and retrofit industries to make them sustainable, with increased resource use efficiency and greater adoption of clean and environmentally sound technologies and industrial processes, with all countries taking action in accordance with their respective capabilities

Goal 11. Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable

11.6. By 2030, reduce the adverse per capita environmental impact of cities, including by paying special attention to air quality and municipal and other waste management

Goal 12. Ensure sustainable consumption and production patterns

12.4. By 2020, achieve the environmentally sound management of chemicals and all wastes throughout their life cycle, in accordance with agreed international frameworks, and significantly reduce their release to air, water and soil in order to minimize their adverse impacts on human health and the environment

12.5. By 2030, substantially reduce waste generation through prevention, reduction, recycling and reuse

Goal 14. Conserve and sustainably use the oceans, seas and marine resources for sustainable development

14.1. By 2025, prevent and significantly reduce marine pollution of all kinds, in particular from land based activities, including marine debris and nutrient pollution

De 21 aandachtspunten en bovenvermelde concrete doelen vormen derhalve de uitgangspunten van een beleid voor afvalbeheer en -verwerking in overeenstemming met de Samoa Pathway en de 2030 Agenda for Sustainable Development.

Volledigheidshalve zij vermeld dat overeenstemming met de Samoa Pathway automatisch ook overeenstemming met de Barbados Programme of Action en Mauritius Strategy for SIDS impliceert.

1.2. AFVALBEHEER EN -VERWERKING EN DE VUILNISSTORT TE PARKIETENBOS, EEN HISTORISCH OVERZICHT VAN BELEID EN PROJEKTEN VANAF 1991 TOT 2016

De eerste aanzet tot gestructureerd milieubeleid op Aruba werd gegeven in het Eindverslag Milieucommissie van 1991 [6], waarin op pagina's 15 en 16 de sanering van de stort te Parkietenbos aan de orde kwam en in de bijlage VIII [7] het DHV project 'Afdekking Stort Parkietenbos'. Vermeldenswaardig is dat reeds hier gesproken werd van een nog nuttig gebruik van de stort anno 1991 van een 15 a 20 jaar! Teyens stelt het rapport de noodzaak van een integraal afvalstoffenplan vast.

In 1992 werd de Directie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ontwikkeling en Milieu opgericht en de Dienst Milieuzaaken, die van 1986 tot 1992 functioneerde, opgeheven. [8]

Vanaf 1993 begonnen burger- en milieuorganisaties zich te roeren op het vlak van afvalbeheer en -verwerking [9, 10 en 11] mede omdat de overheid stilzwijgend een tweede dump te Palo Marga gedoogde, die na de heropening van de raffinaderij door Coastal (clandestien) gebruikt werd door de raffinaderij en daar operende aannemers.

In 1994 verscheen het boek *Milieu en Ruimtelijke Ordening in Aruba* [12] geschreven door drie studenten aan de Universiteit van Aruba als gezamenlijke afstudeerscriptie, wat voor het eerst deze materie inzichtelijk maakte.

In hetzelfde jaar nam ook Accion Ambiental deel aan de Barbados Conferentie, waarvoor speciaal een rapport werd geproduceerd [13].

In 1996 liet Directie VROM een bodemkwaliteitsonderzoek voor de stort te Parkietenbos uitvoeren door Haskoning[14] en publiceerde Directie VROM het rapport *Ondernemend afvalverwerken. Het eerste integraal afvalstoffenplan* [15].

Twee jaar later volgde een saneringonderzoek eveneens uitgevoerd door Haskoning in opdracht van Directie VROM [16] en voerde Directie VROM zelf een onderzoek naar een alternatieve locatie voor de stort te Parkietenbos uit [17].

Vanaf 1998 begon de regering uit te zien naar een alternatieve locatie voor Parkietenbos en trachtte het Land Aruba de gedoogde illegale stort te Palo Marga te converteren in een nieuwe (tweede) stortlocatie.

In 1999 werd gepoogd via Greenline Milieu een Nederlandse ondernemer binnen te halen om SERLIMAR in te lijven en een vuilverbrandingsinstallatie op te zetten [18].

Via Greenpeace Nederland werd alarm geslagen en bleek de Nederlandse ondernemer in Nederland door waste broker activiteiten en een subsidieaanvraag voor een MOBIELE incinerator voor insecticiden en andere hazardous waste voor operatie in Polen de intense aandacht van de sectie voor milieumisdrijven van justitie te hebben getrokken.

Het Greenline Milieu avontuur op Aruba stierf een stille dood.

In 1999 begonnen nieuwe beleidsplannen van de overheid vaste vorm te krijgen. In april 1999 verscheen het rapport *Waste Management Aruba 2000* [19] van de Commissie Lacle en in mei 2000 werd Aruba Bunita NV opgezet.

Reeds in 1999 bleek de opzet van Aruba Bunita een variant op de Greenline Milieu opzet te zijn, getuige een persbericht dat verscheen in Aruba Today, *Aruba Bunita NV ready to start developing a sustainable and beautiful island.* In dit bericht staat letterlijk "*specified hazardous waste will be incinerated and other hazardous waste will be stored at the integrated solid waste facility*" [20].

Op het moment dat het Land Aruba de zaak formeel begon aan te pakken via een hoorzitting voor een MER voor een nieuwe stortlocatie te Palo Marga ontstond vanuit het maatschappelijk veld grote weerstand hiertegen [21, 22].

En na het verschijnen van het MER rapport [23] distantieerde de Directeur VROM zich van de stortlocatie [24].

Met de publicatie van de bevindingen van de Procureur-Generaal dat Aruba Bunita in strijd met de wet had gehandeld en de Comptabiliteitsverordening was overtreden, was het lot van Aruba Bunita bezegeld en de stortlocatie te Palo Marga definitief van de baan.

Na het aantreden van een nieuwe MEP regering in 2001 werd het roer omgegooid en liet de Minister van Volksgezondheid en Milieu een Emergency Action Plan opstellen voor de afvalproblematiek.

Deze mondde uit in het tekenen van een contract met Caribbean Integrated Waste System NV, een samenwerkingsverband van het lokale Arweco NV en RayGar International [26].

Aangezien de activiteiten van CIWS NV inhielden het aanspreken van een groot gedeelte van het naast de vuilstort gelegen mangrovebos voor de creatie van stortcellen ontstond wederom in het

maatschappelijk veld weerstand en lieten commerciële gremia zelfs een onderzoek uit voeren door Haskoning [27].

Dit rapport geeft in hoofdstuk 2 *Description of EAP* een uitvoerige omschrijving met achtergrond van het EAP en het contract getekend met CIWS NV en de uit te voeren activiteiten.

In 2003 publiceerde het Ministerie van Volksgezondheid en Milieu het rapport *ARUBA; op weg naar een duurzame ontwikkeling middels een op Agenda 21 gebaseerd milieubeleid* [28]. Dit rapport bleek weinig draagvlak bij burgers en met name milieuorganisaties te hebben en de overeenstemming van de structuur van de gepresenteerde beleidsvoornemens met Agenda 21 was onduidelijk.

In 2004 maakten het Land Aruba en het Ministerie van Volksgzondheid en Milieu hun voorinemens bekend om een verdere uitwerking van plannen voor een integrale afvalverwerkingsinstallatie te Parkietenbos via Fondo Desaroyo Aruba te gaan uitbesteden en bekostigen en een *Invitation for Expression of Interest* werd gepubliceerd.

De verre van doorzichtige en niet van controversie vreemde aanbestedingsprocedures leidden uiteindelijk tot gunning aan Bouldin and Lawson van het WastAway Aruba project voor de bouw en het beheer van een op een unproven waste processing technology gebaseerde vuilnisopwerkingsinstallatie.

In 2010 werd door het Kabinet Mike Eman I door IV-Caribbean een onderzoek naar deze installatie gedaan [29] en met name voorgesteld een Defect Notification op te stellen, maar door onzorgvuldigheid en verzuim werd de Defect Notification Period niet in acht genomen en mondde een schadeclaim van 24 miljoen [30] van het Land Aruba uit in een tegenclaim van 4 miljoen door Bouldin and Lawson welke door het Gerecht in Eerste Aanleg gegrond werd verklaard [31].

Tijdens het eerste Kabinet Mike Eman (2009-2013) uitten de buurtbewoners rond de stort te Parkietenbos in 2010 hun ongenoegen over de status quo met name na publicatie van het IV-Caribbean rapport.

De Directie Natuur en Milieu (DNM) is formeel ingesteld per 1 januari 2012 krachtens landsbesluit van 30 november 2012 en ressorteert onder het ministerie Economische Zaken, Communicatie, Energie en Milieu.

Onder druk van de publieke opinie werd wederom gezocht naar een nieuwe lokatie voor een vuilstort en wel te Sabanilla Abao, welk voornemen evenals destijds met de lokatie Palo Marga op grote weerstand stuitte en snel weer in de lade van mislukte beleidsvoornemens verdween [33, 34].

Anno 2016 is het onduidelijk wat de regering Mike Eman II aan beleid wil neerzetten en uitvoeren: De beleidsvoornemens voor wat betreft afvalbeheer en -verwerking opgesomd in de *Natuur- en Milieubeleidsnota 2014-2018* van Directie Natuur en Milieu zijn grotendeels onuitgevoerd gebleven.

HOOFDSTUK 2

MILIEUTECHNISCHE EN VOLKSGEZONDHEIDSASPECTENANALYSE VAN DE VUILNISSTORT TE PARKIETENBOS

2.1 MILIEUTECHNISCHE ASPECTEN

In de rapporten van Haskoning over de bodemkwaliteit [14], sanering van de stort [16] en de *Environmental Review of the Parkietenbos Landfill Extension* [27] wordt uitvoerig ingegaan op de milieutechnische aspecten van de vuilstort.

In het bodemkwaliteitsonderzoek wordt in hoofdstuk 5 *Risicobeoordeling humane risico's* geconstateerd dat de bodem o.a. verontreinigd is met zware metalen en PCB's en wordt in 5.6 *Actueel verspreidingsrisico* duidelijk gesteld: "*geconcludeerd mag worden dat de aanwezigheid van een onaanvaardbaar actueel verspreidingsrisico niet kan worden uitgesloten*".

In 5.5 *Actueel risico voor het ecosysteem* wordt duidelijk geconstateerd dat er een onaanvaardbaar actueel risico voor het ecosysteem aanwezig is.

Een duidelijke verwijzing hiernaar vinden we terug in een krantenbericht van 2014, *No tin dato di grado di contaminacion na dump y vecindario. Den pasado a midi na dump y e situacion tabata hopi grave* [37].

In hoofdstuk 6 *Conclusies en aanbevelingen* wordt gesteld: in 6.3. *Aanbevelingen*

"Naast het opheffen van de risico' van de verontreinigingen rond Parkietenbos door middel van isolatie of verwijdering van de verontreiniging, zal de huidige stortplaats Parkietenbos ter voorkoming van verdere verontreinigingen gesloten worden.

Gezien de noodzaak van toekomstige stortcapaciteit op Aruba is het economisch (en milieuhygienisch) verantwoord om vereiste stortcapaciteit te zoeken in de buurt van Barcadera. De aan te leggen bodemvoorzieningen van een toekomstige stortplaats kan dienst doen als een afdekking, c.q. isolatie van verontreinigde (water)bodem ten westen van de huidige stortplaats. Het verspreiden van allerlei stortactiviteiten over het eiland is vooralsnog zeer af te raden."

2.2 VOLKSGEZONDHEIDSASPECTEN

Bij de analyse van gezondheidsaspecten beperken we onze beschouwing tot (1) dioxinen en dibenzofuranen, (2) PCB's, (3) PAK, (4) asbest, (5) vanadium en (6) (medisch) nucleair afval.

De voornaamste bronnen voor dioxinen en dibenzofuranen zijn [38a: Hoofdstuk 7]:

- (1) verbranding en andere hoge temperatuurprocessen van:
  - huishoudelijk afval
  - chemisch afval
- (2) reeds aanwezige hoeveelheden, reservoirs
  - vuilstorten/afvalhopen met chemisch afval
  - verontreinigde slib- en gronddeeltjes

Ernstige schade aan de mens bestaat met name uit huidaandoeningen, schade aan lever, pancreas, nier en hart en schade aan het immunsysteem o.a. aan T-lymfocyten.

PCB's, polychloorfenylen [38a: Hoofdstuk 8] vormen een persistent gif en zijn olieachtige stoffen die voornamelijk in transformatoren, condensatoren, warmtewisselaars en hydraulische systemen gebruikt worden.

Blootstelling aan deze stoffen vindt voornamelijk plaats via voeding (verontreiniging via voedselketen).

PCB's komen in het milieu door

- (1) lekkages transformatoren, condensatoren etc.
- (2) storten van PCB's houdende apparaten, stoffen en afgewerkte olien op stortplaatsen
- (3) vuilverbrandingsinstallaties
- (4) ontstaan tijdens de verbranding van huishoudelijk afval

PCB's hopen zich met name op in de lever en vetweefsel en huidaandoeningen, ernstige leveraandoeningen en chronische neurologische aandoeningen zijn enkele van de legio symptomen die zich kunnen voordoen.

Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK) [38a: Hoofdstuk 10] ontstaan door onvoldoende verbranding of verkoling van diverse koolstof bevattende materialen, waaronder huisafval, en afvalolien.

Blootstelling aan PAK vindt voornamelijk via de lucht plaats.

PAK zijn qua effect op de gezondheid van de mens met name van belang vanwege het mutagene karakter van vele PAK, wat zich kan uitdrukken in (1) veroorzaking van kanker, of (2) veroorzaking van overerfbare, aangeboren afwijkingen aan het nageslacht. Onderzoek heeft aangetoond dat ingestie van geringe hoeveelheden via het voedsel al mutagene effecten en veroorzaking van kanker tot gevolg kunnen hebben.

Asbest komt in drie vormen voor in de natuur, chrysotiel (wit asbest), crocidoliet (blauw asbest) en amosiet (bruin asbest) [38a: Hoofdstuk 11].

Asbest heeft een groot aantal toepassingen, o.a. in

- (1) asbestcement, in waterleidingbuizen, golfplaten en dakpannen
- (2) remvoeringen (brake pads)
- (3) brandwerende materialen
- (4) materialen voor warmte-isolatie

Asbest komt met name op vuilstorten terecht via het storten van asbestafval o.a. via sloopwerkzaamheden geproduceerd.

De reductie van asbesthoudende afvalstoffen kan bewerkstelligd worden door gelijksoortige produkten met asbestvervangende stoffen te gebruiken.

In onze beschouwing nemen we vanadium mee, vanwege het voorkomen hiervan in bijprodukten van olieraaffinage.

Blootstelling aan vanadium geschieft vooral via de lucht [38b: Hoofdstuk 12].

Blootstelling aan vanadium kan een variëteit aan biochemische processen verstören, o.a. de natrium-kaliumpomp, remming van essentiële enzymen beïnvloeden, endocriene functies verstören, en werkt remmend op de produktie van hemoglobine en ook de suikerstofwisseling en kan het suikertransport in het maagdarmkanaal verstören.

Blootstelling kan geschieden in olieraaffinage, en bij het verwerken van vliegas (bij b.v. verbrandingsinstallaties).

Bij zowel hoge als lage concentratie blootstelling kunnen diverse neveneffecten optreden waarvan aandoeningen aan de luchtwegen, hart en vaten, maag- en darmkanaal, zenuwstelsel, bloedingen in lever en nier en remming immuunsysteem met name genoemd moeten worden.

Wij sluiten af met (medisch) nucleair afval, wat op Aruba met name terug te leiden is naar het medisch gebruik van nucleaire isotopen (o.a. kobalt en cesium) en het gebruik van katalysatoren en andere stoffen in de olieraffinage.

Deze afvalstoffen verdienen een bijzondere behandeling vanwege het duidelijk schadelijk effect op zowel mens als milieu.

Tijdens een bezoek van twee leden van Greenpeace Nederland/Greenpeace International aan Aruba in 1992 in verband met een actie tegen plutoniumtransporten door de Caribische Zee, werd een bezoek afgelegd aan de vuilstort, waar bij het betreden van de vuilstort door genoemde twee Greenpeace leden en de auteur van dit rapport, men toevallig net uit een pickup truck een tiental lichtoranje vaten met het bekende nucleaire symbool ter aanduiding van de inhoud als nucleair hazardous waste aan het uitladen was.

De Greenpeace leden werd terstond het fotograferen geweigerd en werden prompt vriendelijk doch dringend naar de uitgang van de stort geleid.

Bij een herhaling van het bezoek aan de stort de dag daarop werd in alle toonaarden ontkend dat de vermeende vaten met nucleair afval, de vorige dag waren uitgeladen en op de vuilnisstort waren begraven.

2.3. GECONSTATEERDE KNELPUNTEN EN TEKORTEN

2.3.1. WETGEVING EN WETTELIJK KADER VOOR TOEZICHT, NALEVING EN HANDHAVING

Er bestaat momenteel nog geen raamwet milieubeheer, terwijl deze al meer dan 13 jaar in de maak is getuige een officieel nieuwsbericht van 2003, verschenen in Aruba Today, met als overtuigende kop *Concept for Environmental Law ready by October 1, 2003.* [39].

Het beleid in de praktijk is vaak verwarring en qua effectiviteit zelfs strijdig met de opzet, getuige twee recente krantekoppen, *Speciaal bestrijdingsteam actief tegen illegaal dumpen,* [40] en *Afval kan overal worden gedumpt. Te weinig toezicht, ontoereikende afvalwetten* [41].

De City Inspector en Milieupolitie hebben in principe verregaande bevoegheden om illegaal storten en zwerfafval aan te pakken en boetes uit te delen, in de praktijk blijken zowel zwerfafval als illegaal storten alleen maar toe te nemen nu men voor het ophalen van huisafval verplicht is om een van twee bedrijven in de arm te nemen, die beiden daartoe een ophaaltarief in rekening brengen.

Bedrijfsafval, sloopafval; huisafval en vloeibaar afval uit septic tanks komen in toenemende mate op illegale storten in het milieu terecht.

Milieu-educatie en -voorlichting lijken een oplossing voor het bewerkstelligen van gedragsverandering van de consument, doch deze zijn van beiden goed uit de verf gekomen ondanks het feit dat er via het Fondo Desaroyo Aruba middelen daartoe beschikbaar waren gemaakt, doch deze klaarblijkelijk voor andere doeleinden zijn aangewend.

2.3.2 TECHNISCHE MIDDELEN EN FACILITEITEN VOOR UITVOERING

De noodzaak voor gescheiden afvalinzameling aan de bron en gescheiden verwerking en/of opslag dan wel storten, wordt onderkend door de Milieuminister [42], doch tevens doet zich het probleem voor dat er in feite geen capaciteit meer voor storten te Parkietenbos bestaat [43].

Daar komt nog bovenop dat de financiële middelen voor vaak kostbare oplossingen beperkt zijn en men nu na de strop van 4 miljoen in de bodemprocedure tegen Bouldin and Lawson uitermate voorzichtig en beperkt is in het aandragen van praktische en kosteneffectieve oplossingen.

2.3.3 PLANMATIG, LANGE TERMIJN BELEID

In praktisch alle geproduceerde rapporten in het verleden betreffende afvalbeheer, -verwerking en de wenselijkheid van het gebruik van een integraal afvalstoffen plan, wijst de praktijk anders uit op Aruba, wat des te meer blijkt uit Hoofdstuk 1.2 van dit rapport.

Beide regeringsprogramma's van AVP voor de regeerperiodes 2009-2013 en 2013-2017 schieten schromelijk tekort in het uitwerken van een adekwaat milieubeleid, specifiek voor afvalbeheer en -verwerking. Dit wordt verergerd door het nog steeds ontbreken van een raamwet Milieubeheer.

HOOFDSTUK 3

VOORSTELLEN VOOR EEN BELEID VOOR AFVALBEHEER EN -VERWERKING OP ARUBA EN DAARMEE SAMENHANGENDE SCENARIOS VOOR DE VUILNISSTORT TE PARKIETENBOS.

3.1. AFVALBEHEER EN -VERWERKING ALS DEEL VAN EEN BELEID VOOR DUURZAME ONTWIKKELING CONFORM DE 2014 SAMOA PATHWAY FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT FOR SIDS EN DE DOELSTELLINGEN EN DOELEN VAN DE 2030 AGENDA FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT DER VERENIGDE NATIES

De 21 aandachtspunten en vermelde doelen in Hoofdstuk 1.1. vormen in feite uitgangs- of ijkpunten voor een beleid voor afvalbeheer en -verwerking in overeenstemming met de Samoa Pathway en de 2030 Agenda for Sustainable Development.

Een uitvoerige uitwerking hiervan gaat voorbij aan de essentie van de bedoelde signalerende functie van dit rapport.

In lijn met en in de geest van aandachtspunten 11 en 21 uit hoofdstuk 1.1. wordt in Hoofdstuk 3.2 stilgestaan bij algemene en common sense praktische aspecten van effectief beleid.

3.2. PLANMATIG, LANGE TERMIJN BELEID

De aandachtspunten 11 en 21 uit hoofdstuk 1.1. suggereren het gebruik van algemene en common sense praktische aspecten van effectief beleid.

Er is geen ontkomen aan, wil men de lange termijn planning met lange termijn oplossingen kunnen uitvoeren, dan zullen er additionele reinigingsrechten, een stringentere inning van storttarieven, en een harder sanctiebeleid met forse boetes aan de dag gelegd moeten worden.

Het principe The Polluter Pays en de verantwoordelijkheid naar de leefomgeving en het milieu toe van de consument dienen vertaald te worden naar inkomstenverhogende maatregelen ten gunste van de uitvoering van een beleid voor afvalbeheer en -verwerking.

In het rapport van Stichting Maatschappij en Onderneming, *SMO Informatief 93-2, Afvalmanagement en afvalpolitiek. Hoe krijgen we de afvalberg binnen de perken?* [44] wordt duurzame ontwikkeling als toetssteen voor afvalmanagement en integraal ketenbeheer beschouwd en van de 11 aanbevelingen voor de overheid zijn de volgende relevant voor Aruba:

- (1) Leid regelgeving duidelijker af van gewenste gedragsveranderingen
- (2) Treed duidelijk terug. Beperk regels tot minimumregels en kies instrumenten van het juiste type: vóór in de keten, geen dwang, realiseerbaar en goed handhaafbaar.
- (3) Bevorder marktwerking. Geen subsidie op hergebruik, wel heffingen op primaire grondstoffen, ook een volume-afhankelijk reinigingsrecht, stortverboden en hoge storttarieven. Voldoende controle en handhaafbare regels. Acceptatie van het feit dat afval nooit een vrije markt zal vormen.
- (4) Beloon design for recycling, design for re-use
- (5) Benut de positie van de overheid als grootste consument of opdrachtgever.
- (6) Laat afvalheffingen geen verkapte belastingen worden

- (7) Leg in de wet vast dat de consument recht heeft op, vanuit afvalproblematiek gezien, verantwoorde produkten. Laat rechtens van wanprestatie sprake zijn, indien aan een produkt afvalproblematiek blijkt vast te zitten.

Op punt 6 hierboven vermeld heeft het Land Aruba bij de uitvoering van de nu geheven reinigings- en milieuheffingen in de toeristische sector en voor huisafval onvoldoende maatregelen getroffen om zorg te dragen dat de geinde gelden aangewend worden voor de doelen bedoeld in respectievelijke wetten danwel regelingen en niet in de algemene landskas belanden.

3.3. WETGEVING EN WETTELIJK KADER VOOR TOEZICHT, NALEVING EN HANDHAVING

Een groot aantal internationale verdragen behoeft nog nadere ratificatie en implementatie in nationale wetgeving.

Van primair belang echter is de noodzakelijk en dringende introductie op korte termijn van een raamwet milieubeheer waarin alle relevante elementen voor een adekwaat beleid voor afvalbeheer en -verwerking zijn opgenomen.

Momenteel zijn de voor afvalbeheer en -verwerking meest relevante instrumenten de Convention for the Protection and Development of the Marine Environment of the Wider Caribbean Region (1983), het Protocol Concerning Pollution from Land-based Sources and Activities to the Convention for the Protection and Development of the Marine Environment of the Wider Caribbean Region (1999) en de Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal.

Ter volledigheid zijn als bijlagen bij dit rapport twee bijlagen overgenomen uit het Eindrapport Commissie Directie Natuur en Milieu, *Harde stekels, tere bloemen* [45].

Een volledig overzicht van alle geldende zee- en milieuvedragen geldend voor Aruba, goedgekeurd maar nog in afwachting van uitvoeringswetgeving en verdragen nog eventueel te ratificeren is te vinden op paginas 82-90 van de *Natuur- en Milieubeleidsnota 2014-2018* [36].

Daarnaast dienen in het Wetboek van Strafrecht enige wijzigingen aangebracht te worden alsook in het Burgerlijk Wetboek voor aansprakelijkheid van schade aan het milieu en de leefomgeving in een aantal zeer specifieke gevallen die nu nog niet geregeld zijn op Aruba, maar wel bijvoorbeeld in Nederland.

De afstemming van wetten, regelgeving en procedures van de diverse actoren die belast zijn met toezicht en handhaving is een andere kwestie om bijvoorbeeld het probleem van zwerfafval, maar met name het illegaal storten van afval of het illegaal lozen van vloeibaar afval (ook in zee) te bestrijden.

Momenteel is dit niet het geval en is er sprake in een aantal gevallen van versnippering van bevoegdheden en een ontoereikende afstemming door ontbreken van een juiste takenverdeling en chain of command.

3.4. SCENARIOS VOOR BEHEER EN OF AFBOUW GEBRUIK VUILNISSTORT TE PARKIETENBOS

Reeds in het bodemkwaliteitsonderzoek van Haskoning [14] werd gesignaleerd dat de stortplaats Parkietenbos om verdere verontreinigingen te voorkomen gesloten moet worden. Tevens wordt de alternatieve lokatie Barcadera genoemd.

In het rapport van Directie VROM, *Locatieonderzoek alternatieve stortlocatie Parkietenbos* [17] wordt in hoofdstuk **4 Afweging en keuze/advies**, een tweetal tabellen gepresenteerd waarvan de eerste hieronder is afgebeeld.

Locatie	Oppervlakte in hectare	Capaciteit in jaren
1. Mangrove ten westen van Parkietenbos	± 10	±16.4
2. Parkietenbos	±12	0
3. Parkietenbos Oost	±7.5	±9.5
4. Barcadera inpolderen (3 locaties)	±8/8.5/13	±10.9/12.3/24.5
5. Barcadera Oost	±7	±8.2
6. Palo Marga	±12	±21.8
7. Wickland	±7.5 + 9.5	±35.5
8. Landfill	?	?
9. Afgraving Barcadera	±16	±32.7

In **4.2 Keuze/advies** blijkt de lokatie 9, Afgraving Barcadera als meest geschikte uit de bus te komen.

Gelet op het feit dat twee alternatieve locaties, Palo Marga en Sabanilla Abao strandden op grote publieke weerstand is de keuze voor de regio Barcadera, qua uitvoerbaarheid, ook mede gelet op daar reeds bestaande en/of geplande bedrijfsactiviteiten, meer voor de hand liggend.

Op dit moment is het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan (ROP), en met name de herziening daarvan ter discussie en wellicht kan, in de positieve zin hiervan, nuttig gebruik gemaakt worden om in een nieuw ROP, en daarmee samenhangend ROPV rekening te houden met nieuwe stortlocaties.

3.5. OVERZICHT STAPPENPLAN VOOR HET KOMEN TOT EEN DUURZAAM BELEID

Op korte termijn is de invoering van een Raamwet Milieubeheer waarin ook aansprakelijkheidswesties voor milieuschade, de MER als instrument, het voldoen aan internationale verdragsmatige verplichtingen en afstemming met de Landsverordening Natuurbescherming en de Landsverordening Ruimtelijke Ordening goed zijn geregeld, dringende noodzaak

Daarna kan men overgaan tot het verrichten van nieuw bodemkwaliteitsonderzoek ter plaatse van de stort te Parkietenbos, en hernieuwd onderzoek naar alternatieve stortlocaties.

In een derde fase kan men een herzien gebruik danwel afbouw van de stort Parkietenbos onderzoeken getoetst aan het driekwart wetten voor natuurbescherming, ruimtelijke ordening en milieubeheer, en vervolgens ook de nieuwe alternatieve locaties aan MER procedures onderwerpen.

In Hoofdstuk 1.1 werd gesproken van een nieuw paradigma voor deelname in de besluitvorming voor duurzame ontwikkeling door alle belanghebbende partijen.

Deze “*community participation of stakeholders in decision-making on sustainable development*” is vastgelegd in Agenda 21 in Section III: Strengthening the Role of Major Groups in tien hoofdstukken, waarin de belangengroepen en de structuur voor een nationale dialoog voor duurzame ontwikkeling de revue passeren.

De Major Groups zijn: (1) Vrouwen, (2) Kinderen en Jeugd, (3) Inheemse volkeren en Gemeenschappen, (4) NGO's, (5) Lokale Autoriteiten, (6) Werknemers en Vakbonden, (7) Bedrijfsleven en Industrie, (8) Wetenschappelijke en Technologische Gemeenschap en (9) Landbouwers, Veetelers en Vissers.

Het zou het Land Aruba sieren als het in de aanloop naar de introductie van de Raamwet Milieubeheer dit proces zou hanteren en met name de actieve deelname van NGO's, Bedrijfsleven en Industrie en de Wetenschappelijk en Technologische Gemeenschap zou bevorderen, gelet op de aanwezige kennis, ervaring en professionele expertise.

Want dan kunnen we echt met recht stellen dat we als Kleine Eilandstaat onze internationale reputatie als koploper, en role model gestand doen.

Kortom, We (Best) Practice What We Preach!

BRONNEN

- (1) Report of the United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, Brazil, 3-14 June 1992, vol. I, Resolutions Adopted by the Conference(United Nations publication, Sales No. E.93.I.8 and corrigendum), resolution 1, annex II (AGENDA 21)
- (2) Report of the Global Conference on the Sustainable Development of Small Island Developing States, Bridgetown, Barbados, 25 April-6 May 1994. A/CONF.167/9. United Nations publication, Sales No. E.94.I.18
- (3) Report of the International Meeting to Review the Implementation of the Programme of Action for the Sustainable Development of Small Island Developing States, Port Louis, Mauritius, 10-14 January 2005. United Nations, New York, 2005. A/CONF.207/11. United Nations publication Sales No. E.05.II.A.4
- (4) Report of the third International Conference on Small Island Developing States, Apia, Samoa 1-4 September 2014. United Nations. New York, 2014. A/CONF.223/10
- (5) Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. A/RES/70/1
- (6) Eindverslag Milieucommissie, 1991. Aruba.
- (7) Eindverslag Milieucommissie, 1991. Aruba. Bijlage VIII, Afwerking Stort Parkietenbos, Boekingsnummer F4400-63-001, 12 november 1991, DHV.
- (8) Landsbesluit 28 augustus 1992 (no. 6241) Instelling Directie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu Aruba. Op Advies door op 30 november 1990 ingestelde Milieucommissie en Eindrapport Identificatiemissie Ruimtelijke Ordening ingesteld december 1991.
- (9) Brief Buurtbewoners van Kas Paloma, Simeon Antonio, Parkietenbos, Buena Vista d.d. 4 maart 1993 aan Accion Ambiental, met verzoek om medewerking naar aanleiding van de Brief Buurtbewoners van Kas Paloma, Simeon Antonio, Parkietenbos, Buena Vista, d.d. 31 maart 1993 aan de Vaste Commissie Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken der Tweede Kamer met als onderwerp 'Probleem Vuilstort Aruba'.
- (10) Persbericht. Accion Ambiental, 14 februari 1994. Sanering Dump Parkietenbos; een milieuramp van zes miljoen florin.
- (11) Persbericht. Accion Ambiental, 14 februari 1994. Palo Marga; een milieuramp in wording.
- (12) Koopmans, J.W.T., E.L. Sjak-Shie and G.A.E. Thode. 1994. Milieu en Ruimtelijke ordening in Aruba. VAD, Oranjestad, Aruba.
- (13) Ponson, M. 1994. PART 1-Proposal Final Programme of Action NGO Forum Global Conference on the Sustainable Development of Small Island Developing States Barbados; PART 2-The application of the Programme of Action in Aruba, a Case Study. Accion Ambiental, Aruba.

- (14) Haskoning, November 1996. Bodemkwaliteitsonderzoek ter plaatse van stortplaats Parkietenbos te Aruba. Uitgevoerd in opdracht van Directie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ontwikkeling en Milieu.
- (15) Directie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ontwikkeling en Milieu. November 1996. Ondernemend afvalverwerken. Het eerste integraal afvalstoffenplan.
- (16) Haskoning. Februari 1998. Saneringsplan omgeving stortplaats Parkietenbos. Uitgevoerd in opdracht van Directie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ontwikkeling en Milieu.
- (17) Locatieonderzoek alternatieve stortlocatie Parkietenbos. 1998. Directie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ontwikkeling en Milieu.
- (18) Persbericht. Rainbow Warriors International. 13 april 1999. Lot SERLIMAR bezegeld door corrupte regering.
- (19) Commissie Lacle. April 1999. Waste Management Aruba 2000. Cuida nos medio ambiente.
- (20) Aruba Bunita NV ready to start developing a sustainable and beautiful island, page 3. Aruba Today, September 27, 1999.
- (21) Aruba Bunita ta bin cu un planta moderno pa procesa sushi, pagina 6. Diario, 15 juni 2000.
- (22) Protesten op hoorzitting voor nieuwe dump. Aruba Bunita NV onder vuur. pagina 3, Amigoe. 30 juni 2000.
- (23) Polytechnisch Ingenieursbureau NV/FICHTNER, June 2000. Aruba Bunita NV. Environmental Impact Assessment for an Integrated Solid Waste Management Facility.
- (24) De waarheid en niets dan de waarheid. Directeur VROM distantieert zich van Palo Marga als dumpplaats. paginā 3, Amigoe, 13 juli 2000.
- (25) Segun ley: PG ta acusa Tico Croes di a viola ley den caso Aruba Bunita NV, pagina 6. Diario, 11 mei 2001.
- (26) A firma pa solucion di Parkietenbos. pagina A16, Bon Dia, 1 maart 2002.
- (27) Haskoning. 25 june 2002. Draft Environmental Review of Parkietenbos Landfill Extension. Prepared on behalf of Chamber of Commerce, AHATA, ATIA, SNBA and ARMA.
- (28) Landsbesluit 15 januari 2003, No.1 (op voordracht van de Minister van Sociale Zaken en Infrastructuur en Minister van Volksgezondheid en Milieu) Instelling Directie Infrastructuur en Planning
- (29) Ministerie van Volksgezondheid en Milieu. juni 2003. ARUBA; op weg naar een duurzame ontwikkeling middels een op Agenda 21 gebaseerd milieubeleid.
- (30) IV-Caribbean. juni 2010. Onderzoek waste plant Parkietenbos.

- (31) Bedrog over afvalverwerkingsinstallatie. Land eist 24 miljoen van Bouldin and Lawson, voorpagina. Amigoe. 5 april 2013.
- (32) Land verliest bodemprocedure tegen Bouldin and Lawson. alsnog 4 miljoen betalen voor een niet werkende afvalverwerkingsinstallatie, pagina 3. Amigoe. 11 februari 2016
- (33) Bario completo fada cu situacion di dump, Front page, Diario. 27 oktober 2010.
- (34) Bewoners tegen komst vuilstort. MEP wil spoedvergadering nieuwe dump Sabanilla Abao, pagina 3. Amigoe. 27 maart 2014.
- (35) Overheid alsnog in gesprek met bewoners nieuwe dump. Informatieverstrekking vooraf onvoldoende geweest, pagina 3. Amigoe. 4 april 2014.
- (36) Natuur- en Milieubeleidsnota 2014-2018. Een geïntegreerd natuur- en milieubeleidsplan. Directie Natuur en Milieu
- (37) No tin dato di grado di contaminacion na dump y vecindario. Den pasado a midi na dump y e situacion tabata hopi grave, pagina 38. Diario. 25 augustus 2014.
- (38.a)J.W. Copius Peereboom, L. Reijnders. 1986, 1989. Hoe gevaarlijk zijn gevaarlijke stoffen?, Boom, Meppel, Nederland
- (38.b)J.W. Copius Peereboom, L. Reijnders. 1991. Hoe gevaarlijk zijn gevaarlijke stoffen?,2, Boom, Meppel, Nederland
- (39) Persbericht Land Aruba. 23 September 2003. Aruba Today. Concept for Environmental Law ready by October 1, 2003.
- (40) Speciaal bestrijdingsteam actief tegen illegaal dumpen, pagina 3. Amigoe. 19 april 2013.
- (41) Afval kan overal worden gedumpt. Te weinig toezicht, ontoereikende afvalwetten, voorpagina. Amigoe. 13 april 2015.
- (42) Stafhoofd Milieuminister over vuilstort. De toekomst is afval scheiden, we willen niet alles meer bij elkaar. pagina 3, Amigoe. 11 maart 2014.
- (43) Michael Rasmijn di SERLIMAR: dump ta yen y mester di solucion, pagina 14. Diario. 25 augustus 2014.
- (44) Grijpink, J.H.A.M. (redacteur), 1993. Afvalmanagement en afvalpolitiek. Hoe krijgen wij de afvalberg binnen de perken? Stichting Maatschappij en Onderneming, SMO-Informatief 93-2, Den Haag
- (45) Harde stekels, tere bloemen. Eindrapport Commissie Directie Natuur en Milieu, 7 december 2010.

Bijlage 9 Financiële natuur- en milieubeleidsinstrumenten uit het rapport Harde stekels, tere bloemen. Eindrapport Commissie Directie Natuur en Milieu

Bij het formuleren van natuur- en milieubeleid is het inzetten van financiële beleidsinstrumenten naast de welbekende juridische en communicatieve instrumenten eencomplementaire overheidsinspanning. Veelal wordt er als eerste optie gekozen voor het formuleren van wet- en regelgeving en als tweede voorlichting. Financiële beleidsinstrumenten kunnen een complementaire functie hebben in de interventiemix van de in te zetten beleidsinstrumenten.

Natuur en natuurlijke elementen kunnen voor de gemeenschap verschillende functies hebben, zoals draagfunctie van de bodem voor civiele werken en tuinbouw, beschermfunctie van mangroves en rifstructuren tegen hoge golven en orkanen. Deze natuurfunctie hebben een maatschappelijke waarde. De kosten voor het beschermen van deze natuurfuncties ofwel de kosten voor het in standhouden van de natuurwaarden kunnen door de overheid verhaald worden bij de burger.

Vervuiling en verstoring in een woongebied of op de werkplek geeft verhoogde risico's voor de volksgezondheid, wat lasten voor de overheid veroorzaakt. Door het inzetten van financieel-economische instrumenten zijn financiële transacties met betrekking tot stof- en productstromen het aangrijpingspunt van milieubeleid.

Een belangrijk aspect van heffingen en belastingen is dat zij, behalve een prikkel tot natuur en milieuvriendelijk gedrag, ook inkomsten voor de overheid genereren.

Het stimuleren van bestrijding bij de bron is het besparen op brandstoffen en andere grondstoffen. Hierdoor worden de uitputting van schaarse grondstoffen beperkt en de emissies van vervuilende stoffen verminderd. Voor bedrijven leveren besparingsmaatregelen niet alleen financiële kosten (investeringen) vermindering op maar ook financiële baten worden vergroot. De financiële baten bestaan vooral uit verminderde uitgaven voor energie en grondstofgebruik en treden op veelal in jaren nadat de investeringen zijn gedaan.

De overheid kan besparingsmaatregelen stimuleren door subsidies, zachte leningen en belastingsprikkels te verlenen voor natuur- en milieuvriendelijke investeringen, producten en diensten. Daarnaast kan de overheid financiële instrumenten inzetten voor het ontmoedigen van natuur- en milieuonvriendelijke diensten en producten.

Subsidies kunnen toegekend worden aan potentiële vervuilers in ruil voor het nemen van maatregelen om het toekomstig niveau van verontreiniging te verminderen. Waar het toekennen van subsidies voor milieudoeleinden nog regelmatig voorkomt, kan hetzelfde niet gezegd van zachte leningen. Hieronder vallen leningen waarvan het interesttarief lager is dan het normale marktarief. In de context van milieubescherming zijn zachte leningen minder gebruikelijk. De meest complexe categorie van financiële steunverlening voor milieudoeleinden wordt gevormd door belastingprikkels. Hiermee wordt bedoeld de prikkels die via de bestaande belastingssystemen worden gegeven aan potentiële vervuilers om milieuvriendelijke maatregelen te nemen. Belastingprikkels ten voordele van het leefmilieu kunnen verschillende vormen aannemen: maatregelen die kapitaalsinvesteringen in milieuvriendelijke technologie aanmoedigen, maatregelen die de prijs van milieuvriendelijke activiteiten of producten verminderen, en maatregelen die de prijs van fondsen voor investeringen in milieuprojecten verminderen.

Onderscheid dient hier gemaakt te worden tussen belastingverminderingen en belastingvrijstellingen. Een eerste mogelijkheid om het gebruik van milieuvriendelijke(r) activiteiten aan te moedigen, is het doorvoeren van een belastingdifferentiatie in die zin dat milieuvriendelijke(r) producten of activiteiten minder belast worden dan milieuschadelijke(r) producten of activiteiten. Een veel drastischer vorm van belastingdifferentiatie is deze waarbij milieubelastende activiteiten vrij zwaar belast worden, terwijl milieuvriendelijke alternatieven volledig worden vrijgesteld van belasting. Met een dergelijke harde aanpak heeft de overheid veelal als doel werkelijk schadelijke producten of activiteiten uit de markt weg te

belasten. Opdat een dergelijk beleid resultaat zou hebben, moeten natuurlijk betaalbare milieuvriendelijke alternatieven op de markt aanwezig zijn.

Voor diensten waar (nog) geen milieuvriendelijke alternatieven (zoals vliegreizen) voor zijn, kan de burger de milieuvervuiling compenseren door een milieuhelling (eco tax of Carbontax) die door de overheid wordt geheven. Dit financieel milieubeleidsinstrument is in veel landen nog in ontwikkeling en wordt op vrijwillige basis geïmplementeerd door natuur- en milieubewuste ondernemingen als inhoudingsplichtige.

Een laatste mogelijke belastingprikkel is het fiscaal aantrekkelijk maken van investeringen in milieuvriendelijke bedrijven in het algemeen en milieuprojecten in het bijzonder, via de aankoop van aandelen of obligaties. De vriendelijke fiscale behandeling kan dan bestaan in belastingverminderingen en -vrijstellingen voor de dividenden van aandeelhouders en de interesses van obligatiehouders.

Alhoewel nog niet van toepassing in Aruba zijn dergelijke maatregelen reeds vrij algemeen bekend in de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Canada, en dit vooral door het grote succes van de zogenaamde ethische beleggingsfondsen die werken met een ecologische investeringscode. Deze fondsen beleggen doorgaans enkel in bedrijven die bereid zijn een aantal ecologische principes te onderschrijven. Deze maatregel kan geïmplementeerd worden bij het introduceren van een financiële markt op Aruba, dit biedt de mogelijkheid voor investeerders groen te beleggen.

Bijlage 10 Internationale samenwerking uit het rapport Harde stekels, tere bloemen. Eindrapport Commissie Directie Natuur en Milieu

Internationale samenwerking op het gebied van natuur en milieu wordt door Aruba vormgegeven door het participeren in het Caribisch Milieu Programma (CEP). Het CEP is een door de United Nations Environmental Programm (UNEP) gecoördineerde programma binnen de Regional Seas Programmes. Wereldwijd zijn er verschillende regionale programma's ter bescherming van de zee, voor de Caribische Zee is het Regionaal Zeeprogramma vastgelegd in het Cartagena Verdrag.

Het Cartagena Verdrag (1983) is een raamverdrag met daaronder drie protocollen. Het eerste protocol is het oliebestrijding en paraatheid protocol (1983). Dit protocol heeft als doel de bescherming van de Caribische zee voor dreigende risico's en de bestrijding van olieverontreinigingen. Vanuit het kantoor te Curaçao worden trainingen en cursussen gecoördineerd om de paraatheid en de bestrijding van olieverontreinigingen te optimaliseren in de regio.

Dit protocol is door Aruba geratificeerd en ook geïmplementeerd met het aanstellen van een Oil Spill Coördinator. Maar het Land heeft sinds 27 oktober 2009 een vacature daar de functionaris die hiermee was belast met pensioen is gegaan. Deze vacature dient hoognodig te worden vervuld met het oog op de bescherming tegen mogelijke risico's van olieverontreiniging. Tevens is deze functionaris belast met het opstellen van een Nationaal Oliebestrijdingsplan. Dit is een beleidsnota gecombineerd met een uitvoeringsplan. Het beleidsgedeelte is een overhedsprimaat en het uitvoeringsplan is een primaat van de stakeholders waaronder de raffinaderij, het Water en Energie Bedrijf en Aruba Ports Authority. Verder hebben de Kustwacht en de Maritieme Politie een toezichthoudende taak voor wat betreft mogelijke olieverontreinigingen op zee. De Directie Scheepvaart heeft een taak ten aanzien van preventieve maatregelen van schepen die in de territoriale wateren varen en Aruba aandoen. Deze taken van Directie Scheepvaart met betrekking tot het milieu hebben een internationaal kader en worden door UN IMO gecoördineerd. Twee van de maritieme verdragen inzake het milieu zijn: het MarPol Verdrag (het verdrag ter voorkoming van marine milieouverontreiniging door afval en andere stoffen, 1972) en het London Verdrag (1972) met bijbehorend protocol (1996), dit betreft de een verdrag inzake de aansprakelijkheid van schepen die een olieverontreiniging veroorzaken en een fonds voor de dekking van de schoonmaak.

Het tweede protocol is het SPAW protocol. SPAW staat voor Special Protected Area's and Wildlife. Dit protocol heeft als doel de bescherming van de flora en fauna en hun habitat. Vanuit het kantoor te Jamaica wordt het programma ter bescherming van de Caribische natuur gecoördineerd.

Dit protocol is door Aruba geratificeerd in 1992. In 2000 is het Parke National Arikok geïnstalleerd. Thans zijn twee wettelijke voorstellen in behandeling, namelijk een voorstel voor het instellen van een marien park en een voorstel voor het beschermen van bedreigde planten en dieren en waardevolle planten en dieren. Na het instellen van het mariene park en het wettelijk reguleren van de bescherming van planten en dieren voldoet Aruba aan de internationaal overeengekomen verplichtingen. Andere verdragen die het SPAW protocol complementeren zijn het Ramsar Verdrag (ter bescherming van wetlands in het bijzonder voor trekvogels, 1971) en het Biodiversiteitsverdrag (1992).

Het derde protocol is het LBS protocol. LBS heeft betrekking op vervuiling afkomstig van bronnen en activiteiten op het land. Dit protocol heeft als doel de voorkoming en vermindering van vervuiling afkomstig van het land en ter bescherming het mariene milieu. Vanuit het kantoor te Jamaica wordt het programma gecoördineerd.

Dit protocol is nog niet door Aruba geratificeerd, maar wordt wel geïmplementeerd. Voor de implementatie zijn over een periode van tien jaar twee meerjarenprogramma's opgesteld en uitgevoerd. Het sluitstuk is het ratificeren van dit protocol dat in 1999 op Aruba is ondertekend door de lidstaten. Voor het ratificeren is er wetgeving nodig die de vervuiling afkomstig van het land voorkomt of beperkt. Hiervoor heeft Aruba nieuwe wetten nodig voor:

- Afvalstoffen (vast afval en afvalwater);
- Het waarborgen van de waterkwaliteit voor de gezondheid van de gebruikers (in het bijzonder voor drinkwater, zwemwater en irrigatiewater);

- Het waarborgen van de luchtkwaliteit voor de gezondheid van de mens en Aruba's bijdrage aan de collectieve internationale inspanningen ter voorkoming en beperking van bijvoorbeeld klimaatverandering en het kunnen verhandelen van emissie rechten;
- Het stimuleren van alternatieve en duurzame energie en import en productie van milieuvriendelijke producten;
- Het beschermen van mariene natural resources, door middel van het instellen van een of meerdere Marine Protected Area(s).

Voor elk protocol wijst de lidstaat een technical focal point aan. Deze technical focal point is veelal een senior beleidsmedewerker. Hij woont de vergaderingen bij en rapporteert aan de vergadering en diens minister. In een Inter Governemental Meeting (IGM) wordt de lidstaat vertegenwoordigd door de minister of door een door hem aangewezen ambtenaar. Tijdens een IGM wordt het programma en de begroting van het CEP behandeld.

In Aruba zijn er twee raamwetten met betrekking tot ons fysieke milieu, te weten de Natuurbeschermingsverordening en de Landsverordening Ruimtelijke Ontwikkeling. Een equivalente raamwet Landsverordening Milieubeheer ter complimentering van dit drieluik ontbreekt. In de Natuurbeschermingsverordening zijn verschillende verdragen verwerkt. Deze zijn:

- The Convention for the Protection and Development of the Marine Environment of the Wider Caribbean Region (het Cartagena Verdrag), welk als doel heeft om het marine milieu van de Wider Caribbean Region te beschermen. Het is een raamverdrag waarbinnen specifieke protocollen worden ontwikkeld voor een effectieve implementatie.
- The Convention on International Trade of Endangered Species (CITES). Dit verdrag reguleert de handel van soorten die zijn opgenomen in haar drie bijlagen en hanteert een strikt vergunningsysteem voor de handel in opgenomen soorten.
- The Ramsar Convention on Wetlands of International Importance (Ramsar Verdrag), zoekt de bescherming van nationale wetlandgebieden die van internationaal belang zijn, welke zijn opgenomen in dit Verdrag. Ramsar gebieden kunnen ook koraalrifgebieden zijn.

Verder is in de Natuurbeschermingsverordening een overgangsregeling getroffen voor de Landsverordening Marien Milieu. De Landsverordening Marien Milieu reguleert de natuurlijke aspecten van het mariene milieu. Deze wet komt te vervallen wanneer het Mariene Park is ingesteld of het Lansbesluit beschermde flora en fauna van kracht is. Zodra deze twee laatst genoemde landsbesluiten van kracht zijn heeft Aruba het Specially Protected Areas and Wildlife (SPAW) Protocol, het Biodiversiteitsverdrag, het verdrag inzake Migrerende soorten en het Inter-Amerikaans verdrag ter bescherming van zeeschildpadden geïmplementeerd.

Wetsontwerp projecten die in ontwikkeling zijn ter implementatie van het SPAW protocol:

- Landsbesluit ter bescherming van bedreigde en waardevolle planten en dieren;
- Landsbesluit instelling marien park;

De Landsverordening voorkoming van verontreiniging door schepen reguleert hetgeen Aruba is overeengekomen te implementeren inzake het MarPol verdrag (zie bijlage 1 en 5). Het primaat voor beleid en implementatie van het MarPol verdrag ligt bij Directie Scheepvaart. Inspectie Volksgezondheid en Milieu heeft een ondersteunende rol in deze.

Er dient nog te worden nagegaan in welke wet het Protocol concerning cooperation in combating oil spills in the Wider Caribbean Region (Oil Spill Protocol) is verwerkt. Het meest recent heeft Aruba de verdragen inzake aansprakelijkheid en het oliebestrijdingsfonds geratificeerd in gelijknamige landsverordeningen. Directie Scheepvaart en respectievelijk Directie Economische Zaken, Handel en Industrie hebben een rapporterende en toezichthoudende taak in de laatst genoemde Lv.

Thans worden teksten geconcipieerd voor het vernieuwen van oude wetten en het complementeren van de bestaande milieuregelgeving zodat de volgende verdragen worden geratificeerd:

- Het Protocol inzake Land-Based Sources of Marine Pollution and activities, (LBS Protocol), dit is het derde protocol onder het Cartagena Verdrag, met als doel het voorkomen, reduceren en controleren van vervuiling van het marine milieu door bronnen en activiteiten vanaf het land;
- Het Bazel Verdrag, wat als doel heeft het grensoverschrijdende transport van gevaarlijke afvalstoffen te reduceren en te controleren;
- Het Rotterdam Verdrag, dat de internationale handel van gevaarlijke stoffen reguleert en specifiek het uitwisselen van informatie tussen de exporterende en importerende landen, volgens een "prior informed consent" procedure (PIC);
- Het Montreal Verdrag, dat de ozon afbrekende stoffen reguleert.
- Het verdrag van Stockholm inzake persistente organische vervuilende stoffen.

Het verdrag van Orchus inzake toegang tot informatie, publieke participatie bij beleidsvorming en voor recht in milieuaangelegenheden kan meegenomen worden in het ontwerp Landsverordening Milieubeheer.

Verder heeft de overheid een Nationale Commissie Klimaatverandering ingesteld om haar te adviseren over het al dan niet toetreden tot het Kyoto Verdrag en een vervolg klimaatverdrag. Van de commissie wordt verwacht dat zij in het jaar 2011 een eindrapport zal uitbrengen met haar eindadvies.

Fiche Minister Infrastructuur en Milieu, Dhr. Otmar Oduber

Valtbuiten reikwijdte Woo-verzoek

Valtbuiten reikwijdte Woo-

Valtbuiten reikwijdte

zoek

Valtbuiten reikwijdte

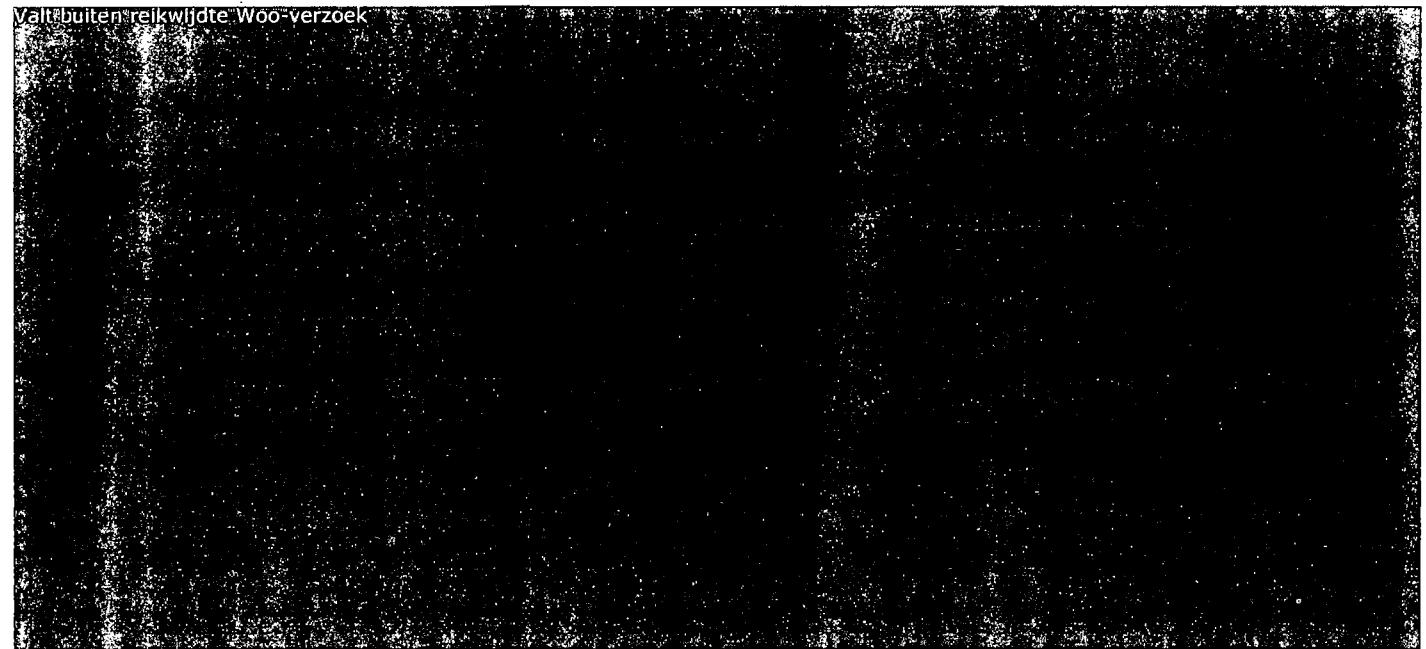
Valtbuiten reikwijdte

Valtbuiten reikwijdte

Valtbuiten reikwijdte

Valtbuiten reikwijdte

Valtbuiten reikwijdte

Gespreksnotities

Stand van Zaken afvalsverwerkingsproblematiek

Het afval verwerkingsproces op Aruba bestaat uit het verzamelen van afval op een grote berg om dit vervolgens te verbranden. Deze manier van afvalverwerking zorgt voor grote rookwolken boven Aruba en heeft nadelige gevolgen voor het milieu. Daarnaast wordt het Parkietenbos bedreigd door een gedeeltelijke sluiting omdat dit fungeert als een vuilnisstort. In het regeerakkoord staat beschreven dat de Arubaanse regering aandacht wil vestigen op de zorg van hun milieu. Momenteel is de laatste stand van zaken dat het ministerie van Infrastructuur en Milieu op Aruba een soort 'request for information' heeft uitgevraagd om te kijken hoe de bovenstaande problematiek op een 'integere, transparante, mensgerichte manier van werken' kan worden opgelost. Deze 'request for information' is een vrijere vorm dan een tender. Veel partijen hebben hierop gereageerd met suggesties om een deel van de afvalketen op zich te nemen. Het Arubaanse ministerie wil dit proces vervolgen met een daadwerkelijke tender om tot concrete plannen te komen.

Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek

[REDACTED]

Valt buiten reikwijdte Woo-

verzoek

[REDACTED]

[REDACTED]

Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek

[REDACTED]

[REDACTED]

Valt buiten reikwijdte WOO-verzoek

12

Stass 24/9

Pagina's met uitsluitend informatie die buiten de reikwijdte van dit Woo-verzoek valt, zijn verwijderd uit dit document.

30056
21/9

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Aan Staatssecretaris BZK
Van DGKR

Directoraat-Generaal
Koninkrijksrelaties
Programma Wederopbouw
Bovenwindse Eilanden

Contactpersoon

5112.e [REDACTED]

Datum

20 september 2018

Kenmerk

5112.e [REDACTED]

nota

Gesprek met TNO

25 sept/ 16-16²⁰

Aanleiding/probleemstelling

U spreekt met de heren 5112.e [REDACTED] van TNO) en 5112.e [REDACTED] van TNO). U wordt ambtelijk ondersteund door 5112.e [REDACTED] (DGKR).

Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek

Advies/actie

Kennis nemen van de inhoud van deze nota.

Opmerking 5112.e: 21/09 1126

Betrokken BZK onderdelen
DGKR

Toelichting

Positie TNO Caribbean

TNO is in 2011 gestart met een Caribische vestiging op basis van een samenwerkingsovereenkomst met de regering van Aruba met als doel bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken op duurzaamheidsgebied.

Volgens TNO liggen er echter binnen het Caribisch deel van het Koninkrijk voldoende maatschappelijke uitdagingen, waarop TNO een toegevoegde waarde kan leveren.

In de praktijk wordt de aanwezige kennisbasis van TNO echter niet of beperkt benut. Ook rechtstreekse ondersteuning voor de overheden van Caribisch Nederland staat onder druk vanwege de huidige financiële situatie van de eilanden.

Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek

Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek

Datum
20 september 2018
Kenmerk
2018-0000779527

• Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek [REDACTED]

Mogelijke kansen op de eilanden

Op Aruba zijn de opdrachten echter inmiddels opgedroogd. De opdrachten die TNO – voortvloeiend uit de raamovereenkomst – nog wel krijgt, lopen in de uitvoering moeizaam. Verder is het moeilijk om in de regio te concurreren met bijvoorbeeld bedrijven uit Colombia.

Valt buiten reikwijdte
Woo-verzoek [REDACTED]

Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek [REDACTED]

Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek [REDACTED]

Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek [REDACTED]

Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek [REDACTED]

Valt buiten:

W te

Politieke context

TNO voert als ZBO met o.a. publiek geld toegepast wetenschappelijk onderzoek uit. TNO vindt dan ook – en lobbyt daarvoor in Den Haag - dat haar kennis en expertise derhalve goed benut moet worden aangezien het om publiek geld gaat. Ook ontvangt TNO inkomsten uit private opdrachten in binnen- en buitenland

Communicatie

Niet van toepassing voor dit specifieke gesprek.

Derubricering

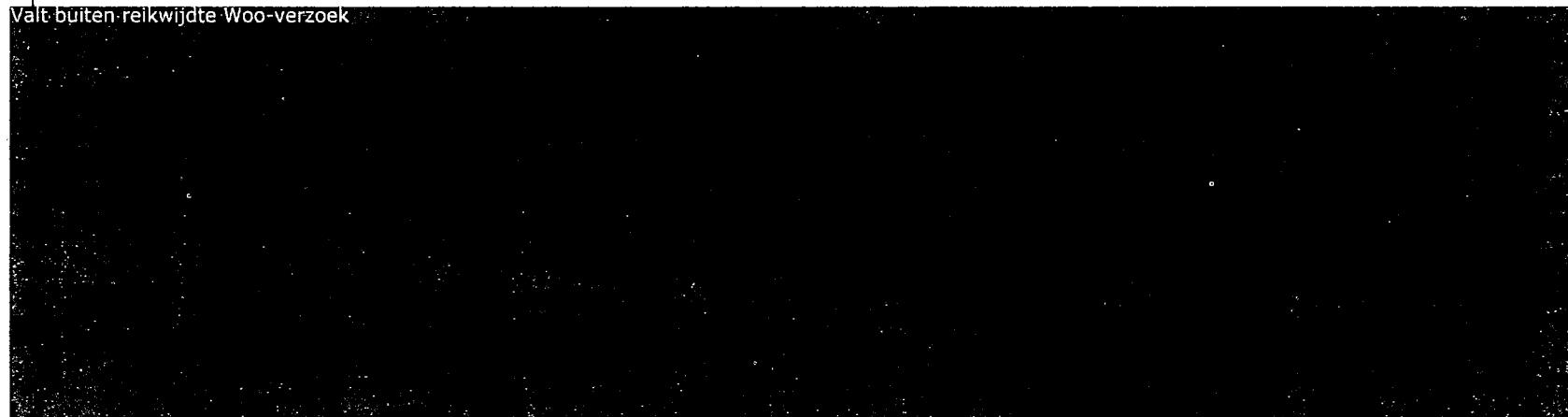
TNO Innovation
for life

ACHTERGROND SAMENWERKINGSOVEREENKOMST EN REFLECTIE TNO CARIBBEAN 2012-2018

› REFLECTIE: INHOUDELIJKE HIGHLIGHTS TNO CARIBBEAN*

Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek

- › TNO heeft gedurende 2014-2018 diverse studies verricht voor Aruba op het gebied van afvalbeheer. Onder andere is gewerkt aan inventarisaties van afvalstromen en een rehabilitatieplan voor Parkietenbos. Momenteel is TNO een van de trekkende partijen voor de totstandkoming van een duurzame afvaloplossing voor Aruba.

Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek

* Betreft de belangrijkste highlights. De complete lijst met resultaten van 2012-2017 is apart beschikbaar indien gewenst

13

Pagina's met uitsluitend informatie die buiten de reikwijdte van dit Woo-verzoek valt, zijn verwijderd uit dit document.

Inhoud

Fiche <i>Gesprek Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek</i>	2
Fiche <i>Gesprek Valt buiten</i>	5
Fiche <i>Bezoek Parkietenbos (vuilnisbelt) en Seroe Teishi (afvalverwerking)</i>	7
Fiche <i>Gesprek Valt buiten reikwijdte</i>	9
Lunch met <i>Valt buiten reikwijdte</i>	11
Fiche <i>Valt buiten reikwijdte Woo</i>	12
Fiche <i>Valt buiten reikwijdte Woo-verzoek</i>	14
Fiche <i>Valt buiten reikwijdte Woo</i>	15
Fiche <i>Valt buiten</i>	16

Fiche Bezoek Parkietenbos (vuilnisbelt) en Seroe Teishi (afvalverwerking)

Dinsdag 22 januari 2019

15.15 – 16.45

Parkietenbos & Seroe Teishi

5.102.e

Op uitnodiging van de gouverneur van Aruba brengt u samen met minister Oduber een bezoek aan het Parkietenbos en Seroe Teishi. Het bezoek wordt nog nader vormgegeven, waardoor u op een later moment gebriefd zal worden over dit bezoek.

Achterondinformatie

Parkietenbos zorgt voor veel vervuiling, rook en giftige stoffen. Vanuit het luchthavengebied is het goed te zien. Het vormt een potentieel gezondheidsrisico en daarnaast laat onderzoek zien dat de nabije mangrove bossen sterk zijn aangetast. De grote hoeveelheid afval heeft te maken met het toerisme (1 mln. verblijfstoeristen en 0,8 mln. cruisetoeristen per jaar) en de grote import van goederen waarvan het restafval op het eiland blijft. Op een groot aantal andere plekken op het eiland wordt illegaal (bedrijfs-)afval gedumpt. Buurtbewoners van Parkietenbos zijn al jaren aan het protesteren met brieven, petities en overleggen met de regering. Vooralsnog met weinig resultaat. De problemen zijn nu echter acuut. De afvalberg dreigt in te storten en vat geregd vlam. Minister Oduber is thans bezig met het zoeken van een oplossing, hij heeft dit probleem omarmt en tracht een reële en betaalbare oplossing te vinden.

Serlimar, de overheid NV die voor afvalophaal en verwerking zorgt, heeft jarenlang de inning van de afvalstoffenheffing niet gehandhaafd. Slechts een zeer beperkt aandeel van de huishoudens deze heffing betaald. Het gevolg is dat er elk jaar een flinke landsbijdrage aan Serlimar gestort dient te worden. Naast Serlimar opereert overigens ook nog het commerciële Ecotech op deze markt.

Minister Oduber heeft een aanvang gemaakt met hervormingen op dit beleidsterrein. Zo heeft hij aangekondigd de afvalstoffenheffing te willen opnemen in de inkomstenbelasting (wat prompt tot een kabinetscrisis leidde) en probeert hij het afval probleem serieus aan te pakken.

Dat laatste wil hij u en de Gouverneur laten zien. Daarmee wil hij ongetwijfeld ook zeggen dat deze methode ook op Sint Maarten zou kunnen werken. De Minister wil u eerst langs de afvalberg Parkietenbos leidden alvorens naar een tijdelijke landfill waar afval wordt begraven. Tot slot gaat u naar een gebouw waar een soort afvalstraat is ingericht, daar krijgt u een presentatie van een vertegenwoordiger van de overheid en van Serlimar.

Parallel aan de overheid werkt ook het Arubaanse bedrijfsleven aan oplossingen:

- Ecotech en Ecogas hebben een oplossing ontwikkeld voor de afvalinzameling en scheiding op het eiland. Verschillende stoffen worden uit de afvalstoom gehaald en gerecycled, zoals metalen. Het resterende afval wordt in balen geperst zodat zo min mogelijk milieuschade ontstaat bij stort. Daarnaast wordt de laatste hand gelegd aan een installatie om het resterende koolstofhoudende afval te gebruiken om biogas mee te maken. Op dit moment wordt via deze weg ongeveer een derde van het afval verwerkt en in deze afvalcentrale zou al het 'grijze' afval op het eiland verwerkt kunnen worden. Zo zouden de acute problemen op Parkietenbos kunnen worden opgelost.
- ATCO, een bedrijf dat o.a. stenen produceert voor bijvoorbeeld gebouwen en bestrating, heeft de techniek om al het gebruikte beton vanuit de woningbouw terug te brengen naar de oorspronkelijke bouwstoffen (zand, cement, grint en staal) en hier nieuwe stenen van te maken.

- Antilla Energy heeft een systeem opgezet voor het hergebruik van olie. Via een zelf-ontwikkelde installatie is het bedrijf in staat om gebruikte olie te zuiveren, zodat het opnieuw gebruikt kan worden, bijvoorbeeld voor biobrandstof.

Ministerie van Ruimtelijke Ontwikkeling, Infrastructuur en Milieu
L.G. Smith Boulevard 76
Oranjestad Aruba

Geachte [REDACTED],

Naar aanleiding van uw spoedverzoek voor het uitvoeren van luchtkwaliteitsmetingen rondom de twee vuilnisstortplaatsen op Aruba doe ik u hierbij ons voorstel toekomen. Het betreft hier een eerste conceptvoorstel voor een voorverkenning, metingen + analyses en rapportage uitgevoerd door de Milieu Ongevallen Dienst (MOD) van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Onderhavig document bevat beknopt een beschrijving van de voorgestelde werkzaamheden voor een inzet van de MOD. Doel van de inzet is een inschatting te maken van eventuele gezondheidsrisico's als gevolg van de gevaarlijke stoffen die vrijkomen op de twee vuilnisstortplaatsen. (Parkietenbos en de nieuwe vuilstort die sinds 2018 in gebruik is).

Voorverkenning

Het heeft de sterke voorkeur van RIVM om voorafgaand aan een eventuele geplande inzet te starten met een voorverkenning op Aruba. Een belangrijk onderdeel van die voorbereiding is het afstemmen van de communicatie over de uitvoering van het plan van aanpak, de resultaten van de analyse van de metingen en monsters en de inschatting van de eventuele gezondheidsrisico's van de branden.

Werkwijze MOD

De voorgestelde werkwijze is vergelijkbaar met de, bij u bekende, werkzaamheden zoals die zijn uitgevoerd rondom de vuilstortplaats op Sint Maarten 2019. Een definitieve afstemming van de werkzaamheden (plan van aanpak) vindt plaats na afstemming en een voorverkenning ter plekke.

De werkwijze van de MOD bij de vuilstortplaatsen op Aruba zou o.a. gericht kunnen zijn op de volgende deelvragen:

1. *Van welke schadelijke stoffen kan via metingen door de MOD worden aangetoond dat ze bij de vuilnis stortplaatsen op Aruba vrijkomen?*
2. *Welke depositie vindt er plaats, of heeft er plaats gevonden?*
3. *Wat zijn de eventuele risico's van de aangetoonde stoffen voor de volksgezondheid?*

Er zullen gedurende ca. 2 weken continue luchtmetingen worden verricht. Daarnaast zullen additionele metingen worden uitgevoerd indien zich een oplaiende brand op de vuilnisstortplaatsen voordoet. Het gaat hierbij om monstername en metingen van de volgende stoffen:

- (Fijn) stof;
- Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK);
- Dioxines;
- Zware metalen;
- Vluchtlige organische componenten;
- Aldehyden.

Monstername en metingen vinden plaats aan de lucht, aan oppervlakten en indien aanwezig aan gras- en/of gewassen.

De verzamelde monsters worden gekoeld vervoerd naar Nederlandse laboratoria. Analyse vindt plaats door TNO Utrecht, WFSR Wageningen en/of het eigen laboratorium van het RIVM in Bilthoven.

Planning

De MOD streeft binnen 4 weken na de officiële opdrachtverlening te starten met het onderzoek. De MOD schat in dat de periode vanaf de start van het onderzoek tot aan het moment van het beschikbaar zijn van een eerste concept onderzoeksrapport een periode van ca. 10 weken zal beslaan.

Onderzoeksrapport

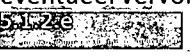
De MOD zal de onderzoeksresultaten rechtstreeks aan u bekend maken. De MOD maakt de definitieve onderzoeksresultaten niet eerder openbaar maken dan 4 weken vanaf de dag waarop de opdrachtgever (ministerie van Ruimtelijke Ontwikkeling, Infrastructuur en Milieu) het definitieve onderzoeksrapport ontvangt. Na deze periode publiceert de MOD haar rapportage in principe op de RIVM-website. De MOD handelt daarmee in lijn met afspraken die het over de oplevering en openbaarmaking van onderzoeksresultaten heeft gemaakt met Riksopdrachtgevers.

Kostenraming

De kosten voor de inzet van de MOD op Aruba gedurende 2 weken inclusief voorverkenning bedragen €300.000,- (± €50.000,-). Hierbij wordt uitgegaan van de volgende werkzaamheden:

- Voorverkenning 2 personen 2 dagen
- Uitvoering 2 weken 4 personen
  - 4 continue meetopstellingen rondom vuilnisstortplaatsen (inclusief blanco opstelling voor metingen op stof- en gasvormige stoffen)
  - Discontinue metingen rondom vuilnisstortplaatsen op stof- en gasvormige stoffen
- Rapportage inclusief gezondheidkundige duiding

Tot slot

Wij vertrouwen erop dat bovenstaande beknopte beschrijving vooralsnog aan uw verwachtingen voldoet. Voor vragen over onze werkwijze en een eventueel vervolg kunt u contact opnemen met ondergetekende, bereikbaar via telefoonnummer 541-229 en via email:

 541-229

Hoogachtend,

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Mogelijkheden Aruba
Datum: woensdag 1 juli 2020 18:08:13

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

Van: "5.1.2.e" [REDACTED]
Verzonden: 1 jul. 2020 17:49
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Mogelijkheden Aruba

Valt

Van: 5.1.2.e [REDACTED]
Verzonden: woensdag 1 juli 2020 17:47
Aan: 5.1.2.e [REDACTED]
CC: 5.1.2.e [REDACTED]

Onderwerp: Mogelijkheden Aruba

Hoi 5.1.2.e

Hierbij Goodybag Aruba. Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

5.1.2.e [REDACTED] zie vragen: kunnen jullie nog aanvullen aub?

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

Dank.

5.1.2.e [REDACTED]

Aruba	ANG	Euro
Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
4. Aanpak vuilnisbelt Parkietenbos (start met RIVM-onderzoek);	Pm;	pm

Toelichting

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Ad 4.

Dump Parkietenbos op Aruba is eveneens vergelijkbaar SXM-evenknie. Nog onduidelijk wat de kosten zijn. Aruba verkent nu diverse varianten (combinaties van verbrandingsoven/afval scheiding/hergebruik/export naar Colombia). Onderzoek van RIVM naar ernst van de situatie zou goed zijn. Aruba zag daar eerder vanwege de kosten (€ 100.000) van af.

Belang NL: huidige staat van de dump bedreigt de leefbaarheid van het eiland alsook de aantrekkelijkheid van Aruba voor toeristen (en daarmee economie en mate van toekomstige zelfredzaamheid)

Van: 5.1.2.e [REDACTED] @minbzk.nl>

Verzonden: woensdag 1 juli 2020 16:10

Aan: 5.1.2.e [REDACTED]@minbzk.nl; 5.1.2.e [REDACTED]@minbzk.nl;
5.1.2.e [REDACTED]@minbzk.nl; 5.1.2.e [REDACTED]@minbzk.nl;
5.1.2.e [REDACTED]@minbzk.nl; 5.1.2.e [REDACTED]@minbzk.nl;
5.1.2.e [REDACTED]@minbzk.nl; 5.1.2.e [REDACTED]@minbzk.nl;

Onderwerp: Mogelijkheden CUR (003)

Kleine toevoeging in rood,

Grt 5.1.2

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: weekbericht 5.1.2.e
Datum: zaterdag 12 december 2020 17:35:54

Hi 5.1.2.e,

Bijgaand wederom een bijdrage van VNO aan het weekbericht, Valt niet binnen reikwijdte Woo-

5.1.2.i/5.2.1

Groet,

5.1.2.e

ARUBA

Valt

niet

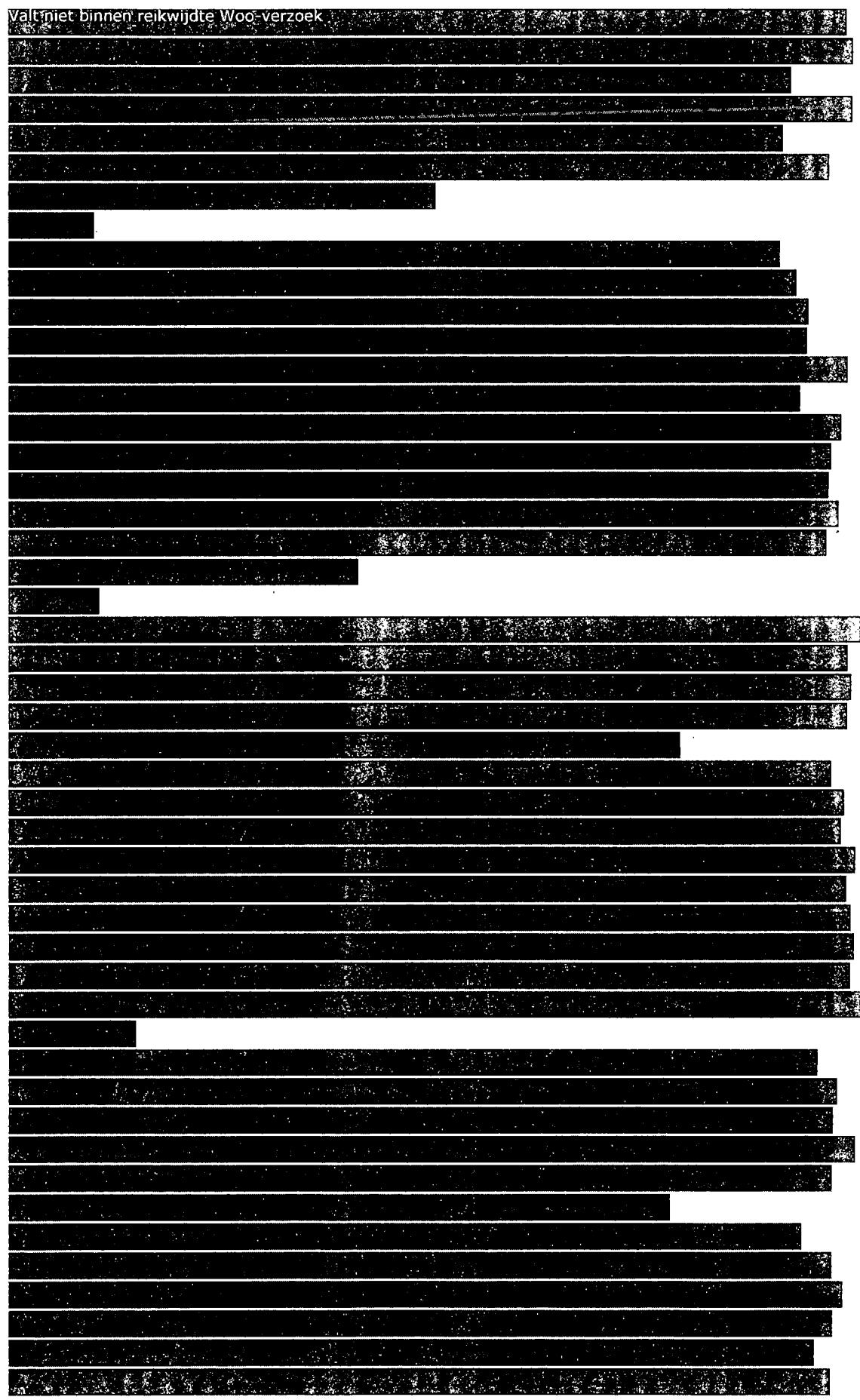
binnen

reikwijd

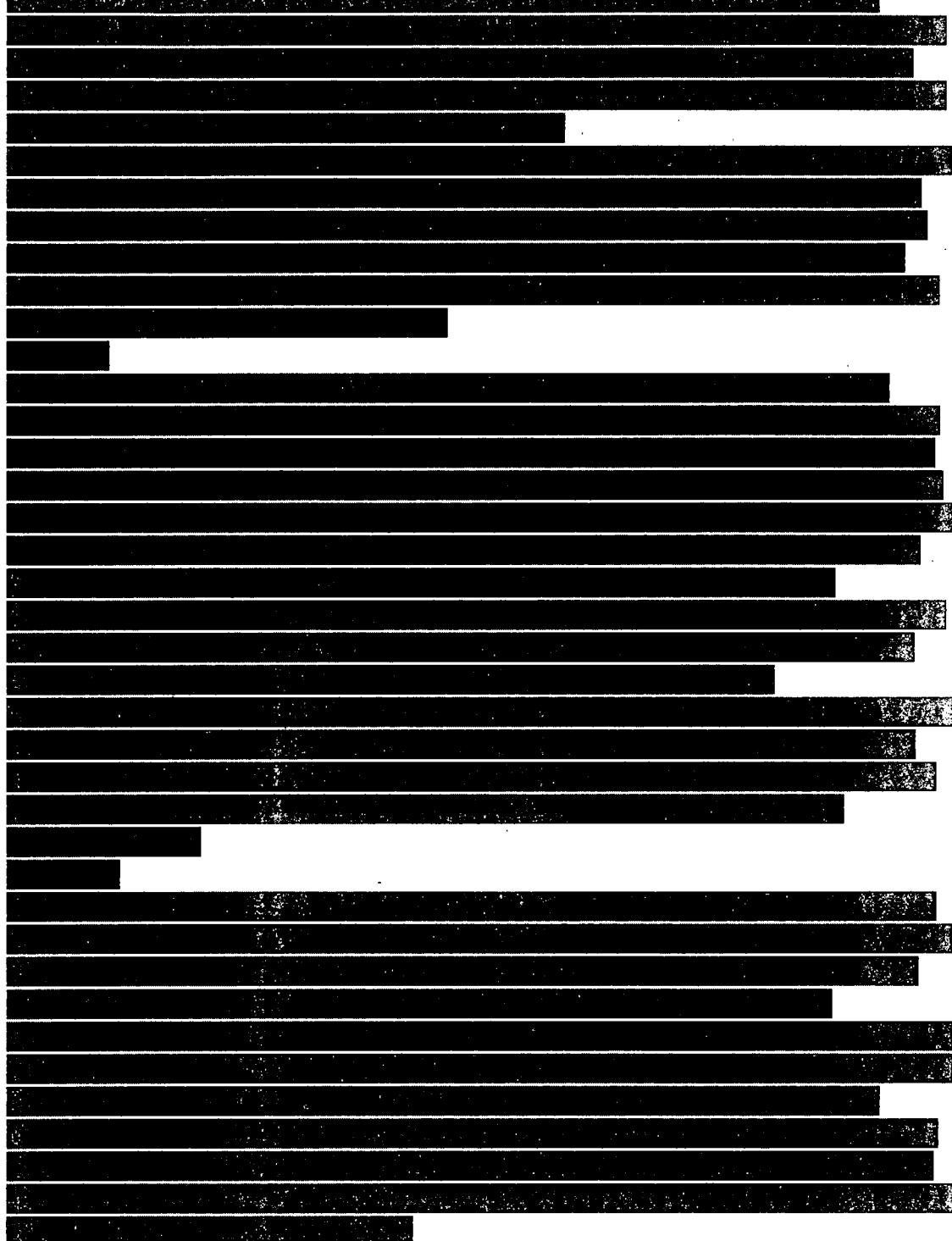
te Woo-

verzoek

Valt niet binnen reikwijde Woo-verzoek

Valt niet binnen reikwijde Woo-verzoek

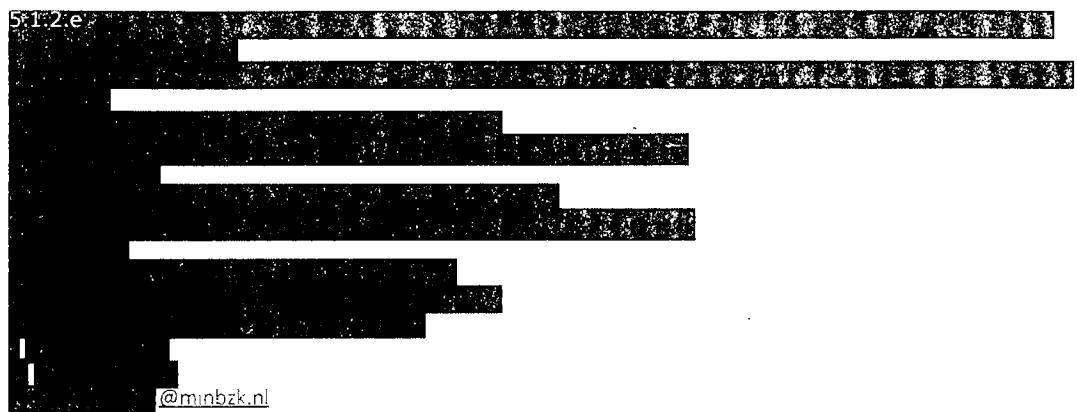

Recycling

Afvalverwerking is reeds lange tijd een probleem in de Landen. Alles wat op het eiland wordt geïmporteerd blijft defacto daar; van export is nauwelijks sprake. Dit zorgt voor een enorme ophoping van afval op de eilanden. Sinds enige tijd (1.5 jaar) wordt de mogelijkheid geboden afval gescheiden zelf aan te bieden bij een redelijk centraal geleden locatie van Serlimar op Aruba. Dit "upcycling-center" biedt ook werkgelegenheid aan een aantal personen. Na enige navraag van VNO blijkt dat het proces van hergebruik van ingeleverde materialen non-existent is. Uiteindelijk beland alles op dezelfde landfill bij Parkietenbos. 5.1.2.1/5.2.1

5.1.2.e

5.1.2.e

Valt niet onder reikwijdte Woo-verzoek

[REDACTIE]

Valt niet onder reikwijdte

[REDACTED]

Valt niet

zoek

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Milieu

- Valt niet onder reikwijdte Woo-verzoek

[REDACTED]

- Afvaldump Parkietenbos, waar overigens geen parkiet te zien is, grote landfill waar alles op is gedumpt, tot en met medisch afval aan toe. Wij nemen aan ook radioactief afval hospitaal. Aanzienlijke overlast voor omwonenden, met name door (aangestoken) branden, bv om koper uit kabels te halen.
- Zit ook link met luchtvaart; dump ligt dicht bij einde startbaan. Omwonende heeft om regering te dwingen er wat aan te doen brief

naar IATA gestuurd omdat drogen afvalslib in buitenlucht veel vliegen aantrekt, wat weer vogels aantrekt met alle gevaren van dien voor luchtvaart.

- Valt niet onder reikwijdte Woo-verzoek

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]; [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Bezoek delegatie IenW
Datum: dinsdag 13 juli 2021 04:53:07

H[REDACTED]5.1.2.e

Valt buiten reikwijdte verzoek [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

5.1.2.e [REDACTED] heeft inmiddels aan de bel getrokken bij IATA dat door situatie op Parkietenbos volgens worden aangetrokken, en door de vrij dichte ligging bij eind startbaan, zou dat tot veiligheidsrisico's kunnen leiden, volgens [REDACTED] 5.1.2.e/5.1.2.1 [REDACTED]

[REDACTED]

Groet,

5.1.2.e

5.1.2.e [REDACTED]

@minbzk.nl

Van: [REDACTED] @minbzk.nl>

Verzonden: maandag 12 juli 2021 21:15

Aan: [REDACTED] @minbzk.nl>; [REDACTED]

5.1.2.e @minbzk.nl>

Onderwerp: Bezoek delegatie IenW

Valt niet binnen
reikwijdte Woo-
verzoek

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

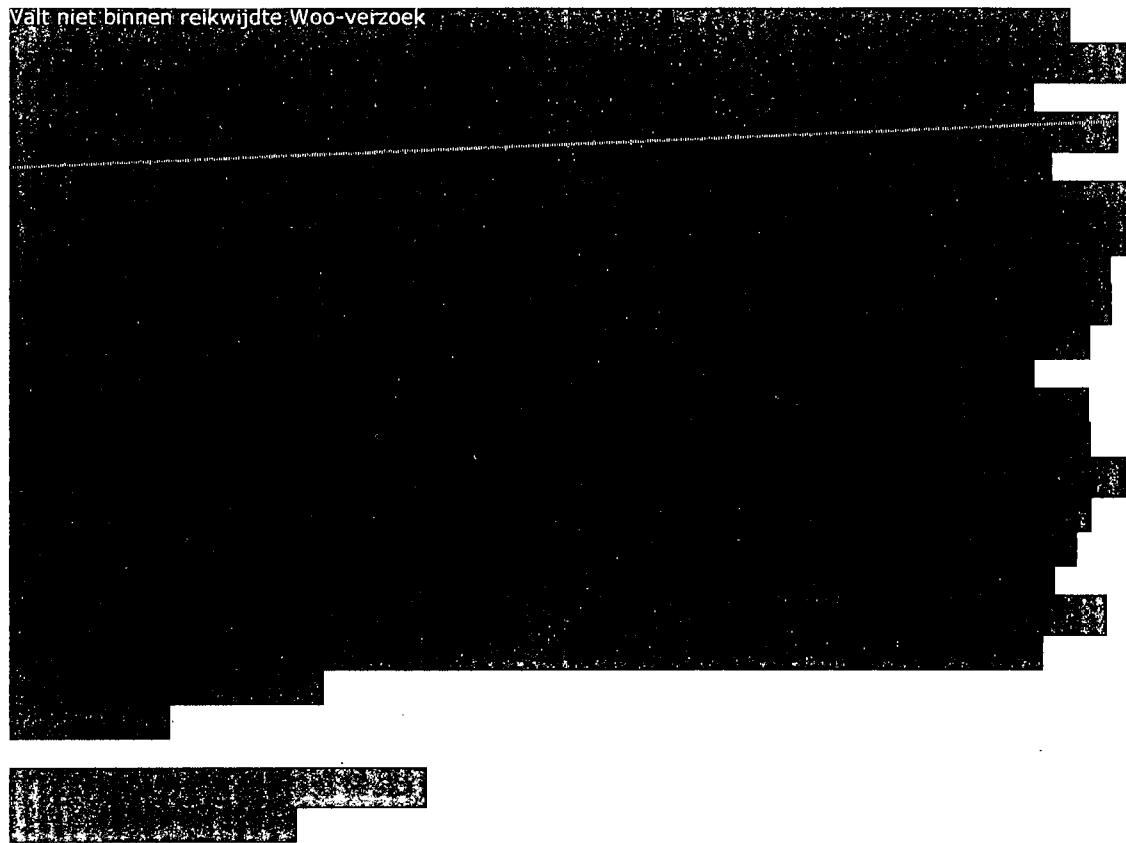
[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Voor akkoord : agenda en stukken PO Stas BZK - DGKR 6 december
Datum: donderdag 2 december 2021 17:37:53

Dag [REDACTED], nav het verzoek van [REDACTED] bijgaand enige achtergrond info bij de kwestie Parkietenbos. Input voor het PO.

Valt niet onder reikwijdte Woo-verzoek [REDACTED]

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 2 december 2021 16:25

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Voor akkoord : agenda en stukken PO Stas BZK - DGKR 6 december

Hi [REDACTED]

Valt niet onder reikwijdte Woo-verzoek [REDACTED]

[REDACTED]

Deze vrouw heeft VNO in het verleden al benaderd. PVNO is pre-covid al een keer samen met haar ter plekke de situatie gaan bekijken. De betreffende vrouw heeft zeker een punt in haar onderstaande mail. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

5.1.2.1/5.2.1

[REDACTED]

Idee wat hij ons noemde in een recent gesprek is juist meerdere incinerators plaatsen [REDACTED]
[REDACTED] en zo langzaam die hele afvalberg opstoken. Of dat haalbaar [REDACTED]
[REDACTED] is, is maar de vraag. Niemand lijkt te weten wat daar precies ligt behalve dat alles er is gedumpt. Ik sluit daardoor niet uit dat er daardoor zelfs radioactief afval van het ziekenhuis ligt. [REDACTED]

5.1.2.1/5.2.1

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED] Daarnaast zijn er met name ten aanzien van de waterzuivering andere routes die gekozen kunnen worden. Bv privatisering; er zouden al partijen bereid zijn, oa een consortium van de hotels die vooral baat hebben bij deze waterzuivering. Voor landfill Parkietenbos ligt dit lastiger gezien alle onzekerheden. Hier zal de Arubaanse overheid een oplossing moeten vinden om de afvalberg te saneren of af te dekken en tevens een meer duurzame oplossing te vinden voor de afvalproblematiek [REDACTED]

Bottomline dient de betreffende vrouw zich eerst tot de lokale overheid en het lokale rechtssysteem te wenden. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

5.1.2.0/5.2.1

5.1.2.

5.1.2.e

@minbzk.nl

Van: 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

Verzonden: donderdag 2 december 2021 08:01

Aan: 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

Onderwerp: FW: Voor akkoord : agenda en stukken PO Stas BZK - DGKR 6 december

Valt niet

onder

reikwijdte

Woo-

verzoek

"**Van:** 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

Datum: maandag 29 nov. 2021 6:29 PM

Aan: 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>, 5.1.2.e

5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>, 5.1.2.e <[REDACTED]@rijksoverheid.nl>, 5.1.2.e

5.1.2.e <[REDACTED]@rijksoverheid.nl>, 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

valt niet onder reikwijdte Woo-verzoek

Groet,
5.1.2.
e

5.1.2.e

@minbzk.nl

Van: 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

Verzonden: donderdag 2 december 2021 11:40

Aan: 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>; 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

CC: 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>; 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

Valt niet
onder
reikwijdte
Woo-verzoek

Van: 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

Datum: donderdag 02 dec. 2021 10:59 AM

Aan: 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>; 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

Kopie: 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>; 5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

5.1.2.e <[REDACTED]@minbzk.nl>

Valt niet onder reikwijdte Woo-verzoek

Valt niet
onder
reikwijdte

Woo-
verzoek

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

**Directoraat-generaal
Koninkrijksrelaties**
Ministerie van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500EA Den Haag
Nederland

Contactpersoon
S. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Datum
06-12-2021

verslag

PO Stas -DGKR

CONCEPT

Vergaderdatum

6 december 2021

Aanwezig

Staatssecretaris van BZK, Valt niet onder reikwijdte Woo-verzoek

Genodigden

Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

1. Valt niet	<ul style="list-style-type: none"> • Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek
2. Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek
3. Valt niet binnen	<ul style="list-style-type: none"> • Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

	• Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek
	<p>[REDACTED]</p>
4.	• Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek
5.	• Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek

	<p>Valt niet binnen reikwijdte Woo-verzoek</p> <p>[REDACTED]</p> <p>[REDACTED]</p> <p>[REDACTED]</p> <p>[REDACTED]</p> <p>[REDACTED]</p> <p>[REDACTED]</p>
6. Brief vuilstortplaats Parkietenbos	<ul style="list-style-type: none"> • Een vertegenwoordiger van de bewoners van Parkietenbos heeft op 29 november 2021 een e-mail gestuurd waarin zij de taakverwaarlozing en ernstige tekortschieting zorgplicht van de Arubaanse regering aankaart. De Staatssecretaris vraagt in hoeverre NL urgentie bij de Arubaanse regering t.a.v. dit onderwerp kan bewerkstelligen. De vuilstort is geen onderdeel van het Landspakket. In het landspakket is wel opgenomen dat de vuilophaldienst zal worden doorgelicht. • In het 4 MP overleg is Duurzaamheid wel een onderwerp op de agenda en het zou via die lijn aangekaart kunnen worden. • Persoonlijke beleidsopvatting <p>[REDACTED]</p> <ul style="list-style-type: none"> • In januari 2022 is er een overleg gepland met IenW over afvalverwerking en rioolwaterzuivering omdat deze onderwerpen voor alle eilanden en landen relevant zijn.
7. Valt niet	<ul style="list-style-type: none"> • Valt niet onder reikwijdte Woo-verzoek <p>[REDACTED]</p>

Richtingsgesprek DGKR – VNACS d.d. 10 maart 2022

Elke twee maanden zal een nieuwe of geüpdate lijst met onderwerpen worden besproken tussen DGKR en VNACS. Hierin kunnen actuele ontwikkelingen en/of specifieke aandachtgebieden van DGKR en bewindspersonen een plek krijgen. Voor de periode maart- april zal VNACS extra aandacht besteden aan de volgende onderwerpen:

- **Valten niet binnen de reikwijdte van dit gesprek:**

- o [REDACTED]

- Natuur & Klimaat

- o Waterzuivering en parkietenbos

- **Valten niet binnen de reikwijdte van dit gesprek:**

Het volgende richtingsgesprek zal plaatsvinden in de laatste week van april.

Richtingsgesprek DGKR – VNACS d.d. 12 mei 2022

Elke twee maanden zal een nieuwe of geüpdate lijst met onderwerpen worden besproken tussen DGKR en VNACS. Hierin kunnen actuele ontwikkelingen en/of specifieke aandachtgebieden van DGKR en bewindspersonen een plek krijgen. Voor de periode mei - juni zal VNACS extra aandacht besteden aan de volgende onderwerpen:

- Valt niet onder reikwijdte:

- **Valt niet onder reikwijdte:**
  - [REDACTED]
  - [REDACTED]

- Natuur & Klimaat

- **Valt niet onder reikwijdte:**
  - Waterzuivering en parkietenbos

- **Valt niet onder reikwijdte Woo-verzoek:**

- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]

Valten niet:

- [REDACTED]

- Valt niet onder reikwijdte Woo-verzoek
[REDACTED]

Het volgende richtingsgesprek zal plaatsvinden in de laatste week van juni.